ନେତା ଓ ନାରାୟଣ

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ନେତା ଓ ନାରାୟଣ

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ଜଗନ୍ନାଥ ପୁସ୍ତକାଳୟ

ବିନୋଦବିହାରୀ, କଟକ

ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ
୧୫, ଅଗଷ୍ଟ—୧୯୯୦

ମୂଲ୍ୟ : ପଇଁତିରିଶି ଟଙ୍କା

ପ୍ରକାଶକ : ଏନ୍. ଏଲ୍. ଗୁପ୍ତ
ଜନଶକ୍ତି ପୁସ୍ତକାଳୟ
ବିନୋଦବିହାରୀ,
କଟକ-୨

ପ୍ରଚ୍ଛଦଶିଳ୍ପୀ : ଅଶ୍ରୀତ୍ ମୁଖାର୍ଜୀ
ଶିଳ୍ପରୂପମ୍ , କଟକ

ମୁଦ୍ରାକର : ଶ୍ରୀ ରାଧାନାଥ
କୋ-ଅପରେଟିଭ୍
ପ୍ରେସ୍
ବାଲୁବଜାର, କଟକ

ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ୍ଟ
ମୁଦ୍ରଣ : ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରସେସ୍
ଡଗରପଡ଼ା, କଟକ

ଉଦ୍ୟମରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ,

ଉତ୍ସାହରେ ସବୁ ବୟସର ସମସ୍କନ୍ଧ,

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଦାଶରଥି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ

ତାଙ୍କର ଶୁଭେଚ୍ଛା କାମନା କରି ।

ଭୂମିକା

କୋଉଠି କିଛି ମାନୁନାହିଁ, ତଥାପି ରାଜ୍ୟର ନାରାୟଣମାନେ ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ଆପଣାର ପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥେ କେଡ଼େ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ମନାଇ କରି ରଖିଛନ୍ତି ! ମଣିଷ ଭିତରେ ଯାହା ଅସୁନ୍ଦରଗୁଡ଼ାକୁ କଦାପି ମାନି ନଅନ୍ତି ନାହିଁ, ତାକୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ କାହିଁକି କବାଟ କିଳି ରଖିଛୁ କେଜାଣି ?

ପ୍ରଥମ ତିନୋଟି ବ୍ୟତୀତ ଅବଶିଷ୍ଟ ଲେଖା 'ପ୍ରଗତିବାଦୀ' ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ଧାରାବାହିକ ଭାବରେ 'ନଖଦର୍ପଣେନ' ସ୍ତମ୍ଭରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରଥମଟି 'ଗୋକର୍ଣ୍ଣିକା'ରେ ଓ ଆର ଦୁଇଟି ସାପ୍ତାହିକ 'ଅଭିମତ'ରେ । ସଂପୃକ୍ତ ସମ୍ପାଦକମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ମୋର କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି ।

ପ୍ରକାଶକ ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନିୟାମତଲାଲ ଗୁପ୍ତ ନିଜେ ଆଗ୍ରହ କରି ଏହି ସଂଗ୍ରହଟିକୁ ଛାପିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ଧନ୍ୟବାଦ କହୁଛି ।

ରଜ ସଂକ୍ରାନ୍ତି
୧୯୯୦

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ସୂଚୀ

ବିଷୟ		ପୃଷ୍ଠା
ଗଣ ଦାବୀ, ଗଣର ଦାବୀ	...	୧
ଅଭିମତ, ଅନ୍ୟ ଏକ ମତ	...	୩
ଭଲଲୋକମାନଙ୍କର ବିହାର	...	୬
ଦିଲ୍ଲୀମେଁ ଭଲେ ବିରାଜୋ ଜୀ	...	୧୦
ବିଶିଷ୍ଟତାର ଗରିଷ୍ଠତା	...	୧୧
ଧର୍ମ, ସ୍ୱଧର୍ମ ଓ ସମ୍ମିଳନୀ	...	୧୩
ଅମଲାତନ୍ତ୍ରର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆବଶ୍ୟକ	...	୧୪
ଚାଟୁକାମାନଙ୍କର ଶାସନ	...	୧୬
ସ୍ତୁପ-ବିତ୍ତାପହରଣର ଲୋଭ	...	୧୭
ବୀତସ୍ପୃହ ଦୀନବନ୍ଧୁମାନେ	...	୧୯
ଗୁଣ୍ଡାମିର ପ୍ରତିକାର	...	୨୦
ସାହିତ୍ୟ-ଶଙ୍କର	...	୨୨
ନେତା ଓ ନାରାୟଣ	...	୨୩
ଲୋକଚରିତ୍ର	...	୨୪
ଅଭୂତପୂର୍ବଭାବେ ସଫଳ	...	୨୬
ସୌଖୀନ୍ ଶୋଷିତମାନେ	...	୨୭
ମୁଁ ଭଲରେ ମରିବି	...	୨୯
ସାହିତ୍ୟର କାମଗୁଞ୍ଜର ବେଶ	...	୩୦
ସାହିତ୍ୟରେ ବିଚ୍ଛେଦ ଓ ମିଳନ	...	୩୨
ସୁନ୍ଦର ବନାମ ଅସୁନ୍ଦର	...	୩୩
ତୁମେ କ'ଣ ସତରେ ଏକକୁଟିଆ ?	...	୩୫
ଶ୍ୟାମ ହୋଇ ନାଗ୍ନବେଶ	...	୩୭

ବିଷୟ		ପୃଷ୍ଠା
ପଇସା ନ ଥିଲେ	...	୩୮
ଅବାଧ ହେଲେ	...	୩୯
ମଣିଷ ଓ ତାର ଠାକୁରମାନେ	...	୪୧
ତେଣିକି ଯେତେବେଳେ ମାଡ଼େ	...	୪୨
ଗୁଣସାଗର ବୋଲି	...	୪୩
ବିବାଦ ଓ ବିରୋଧ	...	୪୫
ମୁଁ କିଛି ଜାଣିନାହିଁ	...	୪୭
କଳା ମୁହଁରେ ନିଆଁ	...	୪୮
ଭାଷା ନେଇ ଗଣ୍ଡଗୋଳ	...	୫୦
ଚରିତ୍ର ଆଉ ସଂହାର	...	୫୧
ସରକାର କ'ଣ କରିପାରନ୍ତେ ?	...	୫୩
ତନ୍ତ୍ରପ୍ରପଞ୍ଚର ଗୋବରମାନେ	...	୫୪
ବାବୁମାନେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବେ	...	୫୬
ପୂଜ୍ୟପୂଜାର ଯୋଗ୍ୟତା	...	୫୭
ବିଶ୍ୱଭାରତୀ ର୍ୟାଗିଙ୍ଗ୍	...	୫୯
ଆପଣମାନଙ୍କର ଉତ୍ସବ	...	୬୦
କବାଡ଼ି ଓ କ୍ରିକେଟ୍	...	୬୨
ବାବୁମାନଙ୍କର ଜାଢ	...	୬୩
ଗୁରୁଗଞ୍ଜଣା	...	୬୫
ଶୋକପ୍ରକାଶ	...	୬୭
ସାହିତ୍ୟ ଓ ବସ୍ତୁବାଦ	...	୬୮
ଭେରେସା	...	୬୯
ସୁଲଭ ଶିଳାନ୍ୟାସ	...	୭୧
ସମାଜ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?	...	୭୨
ବଗଙ୍କ ସଭାରେ କାଛ	...	୭୪

ବିଷୟ		ପୃଷ୍ଠା
ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ସେବାରେ	...	୭୫
ପଇସା, ପିପାସା, ପାଷଣ୍ଡତା	...	୭୭
ଯେଉଁ ଦେଶରେ	...	୭୮
ଗୃହିଣୀମାନଙ୍କର ଧର୍ମ	...	୮୦
ଜଗନ୍ନାଥୀ ରାଜସିକତା	...	୮୧
ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ	...	୮୩
ଲୋକନାୟକଙ୍କ ପ୍ରତିମା	...	୮୪
ଭଲ ଏବେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି	...	୮୬
ଦେଶୀ ପାଦ୍ରୀ ବିଦେଶୀ ପାଦ୍ରୀ	...	୮୭
ଏତିକ ମୋଟେ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ	...	୮୯
ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଅପମାନ	...	୯୧
ଯେତିକ ପଥ, ସେତିକ ରଥ	...	୯୩
ସାଷା-ସାହିତ୍ୟ	...	୯୪
ପୃଥିବୀ ମାତା ହୋଇ ଯାଉଛି	...	୯୬
ସଂସ୍କୃତ ନା ପ୍ରକୃତ ?	...	୯୭
ଉତ୍ତରାଧିକାର	...	୯୯
ଧର୍ମରୁ ଧାର୍ମିକତା, ଧାର୍ମିକତାରୁ ଅଧର୍ମ	...	୧୦୧
ଦୂରଦର୍ଶନକୁ ଗ୍ରାମାଭିମୁଖୀ କରିବା	...	୧୦୩
ବିଶ୍ୱରେ ବିରଳ	...	୧୦୪
ବୁଢ଼ାଦିନେ	...	୧୦୬
ଭାରତକୁ ବଦଳାଅ, ଭାରତକୁ ବଞ୍ଚାଅ	...	୧୦୮
ଯୁଦ୍ଧସାମଗ୍ରୀର ବିନିଯୋଗ	...	୧୧୦
ବାସନ୍ତୀନଙ୍କର ବର୍ଷ	...	୧୧୨
ପାଟହାଣ୍ଡି ଅସୁସ୍ଥ	...	୧୧୩
କେନ୍ଦ୍ର ସ୍କନ୍ଧ ନଥିଲେ	...	୧୧୬

ବିଷୟ		ପୃଷ୍ଠା
ସମାଜର କ୍ଷତ ଶୁଖୁଥିବା	...	୧୧୮
ନୈତିକ ଗୃପ	...	୧୨୦
ଖାଲି କହିଲେ, କିଛି ହେଲେ ନାହିଁ	...	୧୨୨
ସଙ୍ଗୀତରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବନ	...	୧୨୪
ଗୁରୁଙ୍କ ଦରମା ବଢ଼ିଲା	...	୧୨୬
କଳିଙ୍ଗାଃ ସାହସିକାଃ	...	୧୨୮
ଜନ-ଜାଗରଣ	...	୧୩୦
ମରୁଡ଼ି ପାଇଁ ତ୍ୟାଗ	...	୧୩୨
ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ	...	୧୩୪
ସାହିତ୍ୟିକ ଓ ଅଫିସର	...	୧୩୬
ପ୍ରଗତିପଥେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ	...	୧୩୮
କପି ରୋକିବାକୁ ଆଇନ୍	...	୧୪୦
ରକ୍ତତୀର୍ଥ ଇରମ୍	...	୧୪୨
ପାପର ଭରାରେ	...	୧୪୪
ପ୍ରସାର ଲାଗି ବଳିଷ୍ଠ ପଦକ୍ଷେପ	...	୧୪୬
ସାହିତ୍ୟରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣଯୁଗ	...	୧୪୮
ନିଷ୍ପତ୍ତି ନା ପ୍ରକୃତ ?	...	୧୫୧
ଏବେ ଖୋଲିଲେ ଗୋପନାସ୍ତ୍ର !	...	୧୫୩
ଦରମାବଢ଼ା ଧନାଢ୍ୟତା	...	୧୫୬

ଗଣ ଦାବୀ, ଗଣର ଦାବୀ

ଜଣ ଜଣ କରି ଯଦି ଗଣ ହେଉଥାଏ, ତେବେ ଗଣଦାବୀ କହିଲେ ସେହି ଜଣ-ଜଣଙ୍କର ଦାବୀକୁ ହିଁ ବୁଝାଇବ । ଜଣ ଜଣଙ୍କର ଦାବୀ ଅର୍ଥାତ୍ ଜଣେ ଜଣେ ମଣିଷ ହିସାବରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷଙ୍କର ଦାବୀ । ଯେଉଁ ଶାସନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ଦାବୀକୁ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ମନୁଷ୍ୟ ହିସାବରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ସମ୍ମାନ କରାଯାଏ, ତାହାକୁ ହିଁ ଆମେ ଗଣତନ୍ତ୍ର-ଶାସନ ବୋଲି କହିବା । ଯେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟକୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ସମ୍ମାନ ଦିଏ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିରୂପେ ସ୍ୱୀକାର କରେ, ତାହା ହିଁ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ରାଷ୍ଟ୍ର । ଆଉ ସବୁକିଛି କେବଳ କଥା, କେବଳ ଫାଙ୍କି ।

ଆମ ଦେଶରେ ଜଣ ଜଣ ହୋଇ ପ୍ରାୟ ଷାଠିଏ କୋଟି ସରିକି ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଭିତରେ ହିନ୍ଦୁ ଅଛନ୍ତି, ମୁସଲମାନ ଅଛନ୍ତି, ସହର ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଗ୍ରାମବାସୀ ଅଛନ୍ତି । ଦେଶ ଯେତେବେଳେ ସ୍ୱାଧୀନ ହେଲା ଏବଂ ଦେଶ ଯେତେବେଳେ ଆପଣାକୁ ଏକ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଘୋଷଣା କଲା, ସେତେବେଳେ ଏହି ସବୁଯାକ ମଣିଷଙ୍କୁ ମଣିଷ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରିନିଆଗଲା । ସେତେବେଳେ ଏମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଧନୀ ଥିଲେ, ଦରିଦ୍ର ଥିଲେ, ସାକ୍ଷର ଥିଲେ, ନିରକ୍ଷର ବି ଥିଲେ । ଆମ ଦେଶରେ ଅସମାନତା ପୂରି ରହିଥିଲା, ଦୂରତାଗୁଡ଼ାକ ଜଳଜଳ ହୋଇ ଦିଶୁଥିଲା । ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ାକ ଆମକୁ ବେକଯାଏ ଗିଳିକରି ରହିଥିଲେ । ଏଗୁଡ଼ାକ ବଦଳାଇ ପାରିବାଲାଗି ଆମେ ସ୍ୱାଧୀନ ହେଲେ; ଆମେ ଯେ ଏକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ରହିବାକୁ ଚାହୁଁ, ଆପଣାକୁ ସ୍ୱାଧୀନ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ଆମେ ମୂଳତଃ ତାହା ହିଁ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ଏବଂ ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିବା ପରେ ଏହା ଭିତରେ ଯେଉଁ ଛତିଶିଟି ବରଷ ଅତିବାହିତ ହୋଇଯାଇଛି, ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଥିବାର ତରାଜୁରେ ହିଁ ଆମେ ତାହାର ବିଚାର କରିପାରିବା ।

ଏହି ସ୍ୱାଧୀନତା ଆମ ଦେଶର ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷଙ୍କ ଲାଗି ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିପାରିନାହିଁ । ଆମ ଦେଶରେ ଶତକଡ଼ା ଯେଉଁ ଦୁଇ କି ତିନିଜଣ ମଣିଷ ତଥାକଥିତ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିଛନ୍ତି ଓ ତଦନୁସାରେ ଆମ ଅନେକଙ୍କର ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ଚତୁର ବୋଲାଇ ପାରିଛନ୍ତି, ଆମ ଦେଶର ସବୁଯାକ ନେତୃତ୍ୱ ସେହିମାନଙ୍କର ହାତମୁଠାରେ ରହିଆସିଛି । ଏହିମାନେ ହିଁ ଦେଶ ନାମରେ ଯାବତୀୟ ଶାସନ କରି ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣାର ହିଁ ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି କରାଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଧନୀମାନେ ଅନେକ ଧନୀ

ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଓ ଦରିଦ୍ର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦରିଦ୍ର ହୋଇଛି । ଶିକ୍ଷା, ସଂସ୍କୃତି ଓ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରଧାନତଃ ଗୋଟାଏ ବିଳାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଆମ ରାଜନୀତିଗୁଡ଼ାକ ପ୍ରଧାନତଃ ଦିଲ୍ଲୀ ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ରନ୍ଧାହୋଇ ଆମ ମୁଣ୍ଡରେ ଆସି ଲଦା ହେଉଛି । ମଣିଷର ସମ୍ମାନ ଓ ମାନ ପୋଡ଼ି ପୋଡ଼ି ଯାଉଛି । ମଣିଷ ହିସାବରେ କେଉଁଠି ହେଲେ କାହାର ସ୍ୱୀକୃତି ନାହିଁ । କେତେକ ମଣିଷ ସେମାନଙ୍କର ଅର୍ଥଲାଗି, ସେମାନଙ୍କର ପଦଲାଗି ଓ ସେମାନଙ୍କର କ୍ଷମତାଲାଗି ସ୍ୱୀକୃତି ପାଉଛନ୍ତି ଓ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଦେଖାଇ ପାରିବାଲାଗି ଏସବୁ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ଘୁଷୁରି ପରି ହିଁ ଦେଖୁଛନ୍ତି—ଏମାନଙ୍କର ଭାଗ୍ୟକୁ ପ୍ରାୟ ଗୋଡ଼ମାଟି ପରି କାରବାର କରାଯାଉଛି ।

ଏପରି ଏକ ଅନ୍ଧାରି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଯେ ଗଣର ଦାବୀ ବୋଲି ଆଦୌ ବେଶୀ କିଛି ରହିବ ନାହିଁ, ସେ କଥା ମୋଟେ ବୁଝାଇ କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଦାବୀ ଅନେକ ରହିଛି; ମାତ୍ର ଗଣଦାବୀ ହୁଏତ ମୋଟେ କୋଉଠି ହେଲେ ନାହିଁ । କୋଉଠି ଅଧିକ ବେତନ ପାଇଁ ଦାବୀ ହେଉଛି, କୋଉଠି ଅଧିକ ସୁବିଧା ଓ ସୁଯୋଗ ପାଇଁ ଦାବୀ ହେଉଛି, କୋଉଠି ବା ନୂଆ କଲେଜ ପାଇଁ ଦାବୀ ହେଉଛି । ଗତ ତିରିଶ ବର୍ଷ ହେଲା ଆମ ଦେଶରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମାରିନେବା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ଯେଉଁ ଅସୁସ୍ଥ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଲାଗିରହିଛି, ତାହାର ଚଉହଦୀ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଏହିସବୁ ଦାବୀ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଯିଏ ଯେଥି ପାଇଁ ଲାଗିଛନ୍ତି, ଆପଣାକୁ ଗଣ ବୋଲି ଦାବୀ କରୁଛନ୍ତି, ଦେଶରୂପୀ ଏହି ସମୁଦାୟ ଘରଟି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଦେବାଳିଆ ହୋଇଗଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଅଧିକ ହାସଲ କରି ପ୍ରାୟ ଏକ ଅରାଜକତା ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଜଣେ ଯୁବରାଜ ହୋଇ ବସିବେ ବୋଲି ବ୍ୟଗ୍ରହୋଇ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏମାନେ ମନୁଷ୍ୟ-ସମ୍ମାନର ପ୍ରତୀକ ନୁହଁନ୍ତି, ମଣିଷକୁ ଅସଲ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବାର ବି ପ୍ରତୀକ ନୁହଁନ୍ତି ।

କାରଣ, ସେପରି ହୋଇପାରିବାଲାଗି ଏକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ନେତୃତ୍ୱ ଦରକାର । ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିବା ପରେ ଯେଉଁମାନେ ଆମର ନେତା ହେଲେ, ସେହିମାନେ ସେହି ଅସଲ ନେତୃତ୍ୱର ପରମ୍ପରାଟିକୁ ପ୍ରାୟ ପଲ ପଲ କରି ହତ୍ୟାକରି ଆସିଛନ୍ତି । ସେଥିଲାଗି ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ାକ ସ୍ଥାୟୀ ଓ ଅଧିକ ମଜବୁତ୍ ହୋଇ ରହିଛି ସିନା; ମାତ୍ର ଯାହା ବଦଳିବାର ଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ାକ ମୋଟେ ବଦଳି ନାହିଁ । ସାଆନ୍ତମାନେ ଏକ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ରେଖା ସାଆନ୍ତ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି; ରାଜନୀତିରେ ବସିଛନ୍ତି, ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ବସିଛନ୍ତି, ସଂସ୍କୃତି ଭିତରେ ବି ବସିଛନ୍ତି । ଏହିମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେବାକୁ ଯାଇ ମଣିଷକୁ ଅସମ୍ମାନ କରାଯାଇଛି, ମଣିଷକୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖାଯାଇଛି, ଗୋଟାଏ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବିପ୍ଳବକୁ

ଉପେକ୍ଷିତ କରି ରଖାଯାଇଛି । ତୁଚ୍ଛା ଆତ୍ମକାମୀମାନେ ନେତୃତ୍ୱର ମୁଖା ପିନ୍ଧି ଆମ ଆଗରେ ନାଚିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଗଣର ପ୍ରକୃତ ଦାବୀ ହେଉଛି ସେହି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବିପ୍ଳବର ଦାବୀ ; ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବିପ୍ଳବଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତି । ସେଥିଲାଗି ନୂଆ ଆଖି ଦରକାର, ନୂଆ ବ୍ୟାକୁଳତା ଦରକାର, ନୂଆ ନେତା ଦରକାର । ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଥିବା ପୁରୁଣା ହୁଙ୍କାଗୁଡ଼ାକର ଉଇମାନେ ସେହି ବିପ୍ଳବଲାଗି ମୋଟେ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିବେ ନାହିଁ ।

'ଗୋକର୍ଣ୍ଣିକା', ଜାନୁଆରୀ-୧୯୮୧

ଅଭିମତ, ଅନ୍ୟ ଏକ ମତ

ଅଭିମତ ମୋର ମତ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ତୁମର ବି ମତ ନୁହେଁ । ଯେଉଁମାନେ କ୍ଷମତାରେ ଥାଆନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ମତକୁ ସେମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ନେଇ ଲଦିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରନ୍ତି । ଲଦିଦେବାର ଏହି ଆତ୍ମହିତୈଷୀ ଇଚ୍ଛାଟିକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବାଲାଗି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଭାଗ ବି ରହିଥାଏ । ସେହି ବିଭାଗମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଚାର ବିଭାଗ ଅଥବା ଜନସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗବୋଲି ବି କୁହାଯାଏ । ବେଳେବେଳେ କ୍ଷମତାସୀନ ମାଟି ଅବଧାନମାନଙ୍କର ପାଞ୍ଜି ଅନୁସାରେ ତାହାକୁ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିଭାଗ ବୋଲି ବି କୁହାଯାଏ ।

ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏପରି ଏକ ସମୟ ମଧ୍ୟଦେଇ ଗତିକରୁଛୁ, ଯେତେବେଳେ କି କେବଳ କ୍ଷମତାରେ ରହିବା ବ୍ୟତୀତ ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥଳରେ କ୍ଷମତାସୀନମାନଙ୍କର ପ୍ରାୟ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମତ ହିଁ ନାହିଁ । ଜଣେ ଡାକ୍ତରର ଦେଶର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହୁଏତ କୌଣସି ମତ ନାହିଁ, ଜଣେ ଇଞ୍ଜିନିୟରର ବି ହୁଏତ ଦେଶରେ ରାସ୍ତାଘାଟ ତିଆରି କରିବା ଅଥବା ଘର ନଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଘର ଯୋଗାଇଦେବା ବିଷୟରେ କୌଣସି ମତ ନାହିଁ, କୌଣସି ସ୍ୱପ୍ନ ନାହିଁ । ଜଣେ ଶିକ୍ଷକର ଦେଶର ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମତ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ରାଜନୀତି କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ବି ଦେଶରେ ବାସକରୁଥିବା ମଣିଷଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟ ବିଷୟରେ କୌଣସି ମତ ନାହିଁ; କୌଣସି ସ୍ୱପ୍ନ ରହିବା ତ ଆହୁରି କାଠିକରପାଠ । ଡାକ୍ତର ଓ ଇଞ୍ଜିନିୟର, ଶିକ୍ଷକ

ଓ ରାଜନୀତିକ ନେତା—ଏମାନେ ଯେଉଁଠାରେ ଅଛନ୍ତି, ଠିକ୍ ସେହିଠାରେ ନିରାପଦରେ, ନିଜର ହୋଇ କ୍ଷମତାଦ୍ୱାରା ଅଭିଷିକ୍ତ ଓ ଅତିସେଚିତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରୁଛନ୍ତି । ବଡ଼ମାନେ ବାଟ ଦେଖାଉଛନ୍ତି, ସାନମାନେ ପଦାଙ୍କ ଅନୁସରଣ କରୁଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନର ଇଞ୍ଜିନିୟର, ଡାକ୍ତର, ଓକିଲ, ହାକିମ, ଅଧ୍ୟାପକ ଓ ନେତାମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଆମ କଲେଜମାନଙ୍କରେ ପଢ଼ୁଥିବା ଟୋକାମାନେ ତାଙ୍କରି-ଭଳି ହେବାକୁ ତିଆରି ହେଉଛନ୍ତି । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଯେ ଗୋଟାଏ କାଳ ଭିତରେ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଅନାଗତଲାଗି କାଳ ଭିତରେ ଯେ ସର୍ବଦା ଏକ ଅଭିପ୍ରାୟ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ସେହି କଥାଟାକୁ ସତେଅବା ପ୍ରୟୋଜନବଶ ହୋଇ କେଉଁଦିନୁ ଭୁଲିସାରିଲେଣି । ଯନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ କେଉଁଦିନୁ ଯନ୍ତ୍ର ହୋଇ ସାରିଲେଣି, ଅବିକଳ ଯନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ାକ ପରି କୋଉଦିନୁ ନିର୍ମମ ହୋଇ ସାରିଲେଣି ।

ଏଭଳି ଏକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସମ୍ବାଦପତ୍ରଗୁଡ଼ାକର ବି ପ୍ରାୟ ଆଉ କୌଣସି ମତ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉନାହିଁ । ସେମାନେ ପ୍ରଧାନତଃ ଆପଣା ଆପଣା ମତଲବର ଦାସ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ତଉଦରି ବୁଡ଼ିଗଲାପରି ଦିଶୁଛି, ସେତେବେଳେ ଆପଣାର କୁନି ଡଙ୍ଗାଟି ଉପରେ ସୁଶୋଭନ ବେଶ ପିନ୍ଧି ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବରପରି ଦିଶିବାକୁ ସେମାନେ ନିଜନିଜର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ତପସ୍ୟାବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନେଇଛନ୍ତି । ସମ୍ପାଦକମାନେ ଆପଣା ବେକର ଫୁଲମାଳ-ଗୁଡ଼ାକ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ପ୍ରାୟ କିଛିହେଲେ ଦେଖିପାରୁନାହାନ୍ତି । ଭିତରେ ନିଜ କଲିଜା ଉପରେ ସାଞ୍ଜୁ ପିନ୍ଧି ବସିଛନ୍ତି । ଭିତରେ ନାନା ଲିପ୍ସା ଅର୍ଥାତ୍ ନାନା ଭୟର ଦାସ ହୋଇ ରହି ସେମାନେ ଉପରେ ନଅଖିଅ ପଇତା ପକାଇ କେଡ଼େ ମଞ୍ଜୁଳ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି ; ତଥାପି ଏମାନଙ୍କର କୌଣସି ମତ ନାହିଁ । କୌଣସି ସ୍ୱପ୍ନ ନାହିଁ ; ହୁଏତ କୌଣସି ମେରୁଦଣ୍ଡ ନାହିଁ । ଆପଣାର ସମୁଦାୟ ଅସ୍ତିତ୍ୱଟିକୁ ସତେଅବା ଖୁଣ୍ଟିଟିଏପରି କରି ସେମାନେ ତାହାରି ଉପରେ ଆଉଜି ଠିଆ-ହୋଇଛନ୍ତି । ଭବିଷ୍ୟତରେ କ'ଣ ହେବାକୁ ଅଥବା ନ ହେବାକୁ ଯାଉଛି, ସେ ବିଷୟରେ ଭାବିବାଲାଗି ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଦଉଡ଼ିଗୁଡ଼ାକ ପାଉନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନଟାକୁ ହିଁ ସତେଅବା ଚିରକାଳ ବୋଲି ମଣି ସେମାନେ ଆପଣାର ସବୁ ଅକଲ ଓ ସବୁ ଦର୍ପକୁ କେବଳ ଏଇଠି ସାରୁଛନ୍ତି ଓ ତୁଷ୍ଟି ରହିଛନ୍ତି । ତାହାକୁ ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ମଣୁଛନ୍ତି, ଯଥେଷ୍ଟଠାରୁ ଅଧିକ ମଣୁଛନ୍ତି ।

ଆହୁରି ଅନେକ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ାକୁ ହିଁ ନିଜର ମତବୋଲି ଭାବନ୍ତି ଓ ତାହାକୁ ଖାଲି ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ଜନମତ ବୋଲି ପ୍ରଚାର କରନ୍ତି । ସେମାନେ ଜନର ସମ୍ମୁଖରେ ତୁଚ୍ଛା ଆପଣାକୁ ହିଁ ଦେଖୁଥା'ନ୍ତି । ସେମାନେ

ନିଜକୁ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ବୃକୋଦର ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ପ୍ରାୟ କିଛି ବୋଲି କଳ୍ପନା କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଯୁଗଟାକୁ ଓ ଯୁଗର ଜନଗଣଙ୍କୁ ସେମାନେ ନିଜର ରକ୍ଷିତା ବୋଲି ଭାବନ୍ତି ଏବଂ ଏଣେ ଖୁବ୍ ସୁଆଦିଆ ଭାବରେ ନିଜର ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଖରେ ରକ୍ଷିତା ଓ ବନ୍ଦିନୀ କରି ରଖିଥାଆନ୍ତି । ସରକାରରେ ଥାଆନ୍ତୁ କିମ୍ବା ତଥାକଥିତ ବିରୋଧୀ ଦଳରେ ଥାଆନ୍ତୁ, ଏମାନେ ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ାକୁ ହିଁ ଏତେ ନିଶ କରି ଫୁଲାଇ ରଖିଥା'ନ୍ତି ଓ ସେଇଥିରେ ହିଁ ଆପଣାକୁ ପୁରୁଷ ବୋଲି ଭାବୁଥା'ନ୍ତି ।

ଜନର ଯେ ଗୋଟାଏ ମତ ରହିଛି, ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ସ୍ୱୀକାର କରିବାର ବେଳ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲାଣି ବୋଲି ମନେହେଉଛି । ଆଗେ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଶାସ୍ତ୍ର ଲେଖୁଥିଲେ, ସେହି ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ଭଗବାନଙ୍କର ମତବୋଲି ସମାଜ ଉପରେ ଚଳାଇ ଦେଉଥିଲେ । ସ୍ୱୟଂସେବିତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ଆମ ଦେଶରେ ସ୍ୱାଧୀନତା-ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୁଗର ନୂଆ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଜନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ଆପଣା ମତଟାକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣାର ଗୋପନ ପ୍ରବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ାକୁ ହିଁ ଜନମତବୋଲି ଦିବ୍ୟ ଛଳନା ସହିତ ଚଳାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହି ଦେଶରେ ଜୀବନ ଉପରୁ ବିଶ୍ୱାସ ତୁଟାଇବାରେ ଏମାନେ ଖୁବ୍ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଆମ ଭାଗ୍ୟର ଅନ୍ତଃପୁରଗୁଡ଼ାକରେ ସାପହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ଏହି ଯୁଗଟିକୁ ଭାଙ୍ଗିବାଲାଗି ଯେଉଁ ଅନ୍ୟ ମତଟି ଉଦିତ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି, ତାହା ହିଁ ଆଗାମୀ ଯୁଗର ମତ, ଆମ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଭବିଷ୍ୟର ମତ ।

ଖାଲି ରାଜନୀତିରେ ନୁହେଁ, ଆମ ସାମୂହିକ ଜୀବନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମତ ରହିଥିବା ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ । କାରଣ, ତାହା ହିଁ ସୁସ୍ଥ ସାମୂହିକ ଜୀବନର ଲକ୍ଷଣ । ସାହିତ୍ୟର ଏକ ମତ ରହିଛି, ସଂସ୍କୃତିର ଏକ ମତ ରହିଛି, ତାତ୍କାଳିକ ଜନଜୀବନର ଅବଶ୍ୟ ଏକ ମତ ରହିଛି । ଏକ ଭବିଷ୍ୟ-ସ୍ୱପ୍ନ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । କଳାକାର, ବୈଜ୍ଞାନିକ, କୃଷକ ଓ କାରିଗର ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଏକ ମତ ରହିଛି । ଖାଲି ବାବୁମାନଙ୍କର ମତ ନୁହେଁ, ଖଟିକରି ଖାଉଥିବା ଓ ବାବୁମାନଙ୍କର ଜଞ୍ଜାଳଗୁଡ଼ାକୁ କାନ୍ଧରେ ବୋହି ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଥିବା ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ବି ଏକ ମତ ରହିଛି ; କାରଣ ଏମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ଅଭିମାନ ରହିଛି, ନିଜସ୍ୱ ସ୍ୱପ୍ନମାନ ରହିଛି । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ଚତୁର ହେବାକୁ ହିଁ ପରମ ଧର୍ମ ବୋଲି ମନେକରି ତୋଷାମଦର ଏକ ନିର୍ଲଜ୍ଜ ଜାଲ ଭିତରେ ପୁରୁଷାର୍ଥଗୁଡ଼ାକୁ ସାରୁଛୁ, ସେମାନେ ସାହିତ୍ୟ, କଳା, ଶ୍ରମ, ନୀତି ଓ ରାଜନୀତିକୁ ଭଣ୍ଡୁର କରି ନାନା ଅନ୍ୟ ରୀତିରେ ମାତିଛୁ ବୋଲି ସେଗୁଡ଼ାକୁ ମୋଟେ ଅନ୍ଦାଜ କରିପାରୁନାହୁଁ ।

ଅନ୍ୟ ମତ ବା ଆଗାମୀ ମତ ମଣିଷ ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ମତକୁ ଲଦିଦେବାକୁ ଯିବନାହିଁ । ସିଏ ମଣିଷକୁ—ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷକୁ—ତା'ର ମତ

ପସନ୍ଦ କରିବାର ଅପେକ୍ଷା ରଖିବ ଓ ସେହି ମତଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକର ପରପ୍ରେକ୍ଷୀ ଉପରେ ହିଁ ଆଗାମୀ ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଉପରେ ଯେଉଁ ନୂଆ ରଙ୍ଗଟିର ଆଭାସ ପାଇବ ସିଏ ତାହାକୁ ଆଗାମୀ ଭାଗ୍ୟବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବ। ସେହି ଭାଗ୍ୟଟି ପାଖରେ ସେ ସବାଆଗ ନିଜକୁ ହିଁ ଅଙ୍ଗୀକୃତ କରି ରଖିବ। ତାହାର ଏହି ଅଙ୍ଗୀକାର ଭିତରେ କ୍ଷମତା ମାଡ଼ିବସିବାର କୌଣସି ଚକ୍ରାନ୍ତ ନଥିବ, ସବା ବଡ଼ ହୋଇ ଶୋଭା ପାଇବାର କୌଣସି କୃତ୍ରିମ ଲାଳସା ମଧ୍ୟ ନଥିବ। ସିଏ ତା'ର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ରହିଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପସନ୍ଦ କରିବ, ବଡ଼, ସାନ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପସନ୍ଦ କରିବ। ସମସ୍ତଙ୍କର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହେବ। ବନ୍ଧୁଭଳି ସମସ୍ତଙ୍କର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହେବ। କଂସେଇମାନଙ୍କୁ ମୋଟେ ଡରିବ ନାହିଁ। ବୈଷ୍ଣବଗୁଡ଼ାଙ୍କ ଭିତରେ ବସିଥିବା ବଳେଇଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ସିଏ ବାହାର କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିବ। ବଳେଇଗୁଡ଼ାକ ବାହାରିଯାଇ ପାରିଲେ ଯାଇ ସିନା ସିଏ ମଣିଷ ଭିତରେ ମଣିଷର ଭେଟ ପାଇପାରିବ।

'ଅଭିମତ' ୧୬।୮।୮୯

●

ଭଲଲୋକମାନଙ୍କର ବିହାର

ସ୍ୱର୍ଗତଃ ମାର୍ଟିନ୍ ଲୁଥର୍ କିଙ୍ଗ୍ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବହିରେ ଥରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଯେ, ଆମ ପୃଥିବୀ ଏହି ସଂସାରରେ ଜନ୍ମହୋଇଥିବା ଦୁଷ୍ଟ ଓ ଦୁର୍ବୃତ୍ତ ଲୋକମାନଙ୍କର କାରଣରୁ ଯେତେ ଦୁଃଖ ଭୋଗ କରୁଛୁ, ଆମ ସମାଜରେ ବିଭିନ୍ନ କାଳରେ ରହିଆସିଥିବା ତଥାକଥିତ ଭଲଲୋକମାନଙ୍କ କାରଣରୁ ତା'ଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ ଦୁଃଖ ଭୋଗ କରୁଛୁ। ଭଲଲୋକ ଅର୍ଥାତ୍ ଚତୁର ଲୋକ, ଭଲଲୋକ ଅର୍ଥାତ୍ ସତର୍କ ଲୋକ। ଭଲଲୋକମାନେ ଭଲରେ ଆଆନ୍ତି; ମାତ୍ର ସବୁବେଳେ ଦୂରରେ ରହିଥା'ନ୍ତି। ଭଲଲୋକମାନେ ମୋଟେ ଧରାପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ, ମୋଟେ ଗୋଡ଼ କାଦୁଅ କରନ୍ତି ନାହିଁ। ସେମାନେ ଉପରେ ଆଆନ୍ତି, ସମ୍ମାନ ପାଆନ୍ତି।

ସେଦିନ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଓ ପୋଲିସ୍‌ମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯେତେବେଳେ ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ି ଲାଗିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ବିହାରରେ ବାସକରୁଥିବା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଉପାଧ୍ୟାୟମାନେ

ଭଲଲୋକମାନଙ୍କ ଘର ସବୁ ଦେଖୁଥିଲେ । ଛାତ୍ରମାନେ ଲାଙ୍ଗଳରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ ପଢ଼ାଆଗୋଟାକୁ ପୋଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ଓ ପୋଲିସ୍‌ମାନେ ମଉକାଟାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଦୁପଯୋଗ କରି ପିଟିବାରେ ବି ଲାଗିଥିଲେ ଏବଂ ଭଲଲୋକମାନେ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସତେଅବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଲିପ୍ତ ଭାବରେ ସବୁକିଛି ଦେଖୁଥିଲେ । ପୋଡ଼ା ଓ ପିଟାଗୁଡ଼ାକ ସରିବାପରେ ଯେତେବେଳେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପକ୍ଷମାନେ ଏକ ଆରେକୁ ସବୁଯାକ ଦୋଷ ଦେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଘଟଣାବେଳେ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ସବୁ ଦେଖିଥିବା ସାମନ୍ତ ଓ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତମାନେ ହୁଏତ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ବାହାରିପଡ଼ି ଆମକୁ ପ୍ରକୃତ ଘଟଣାଗୁଡ଼ାକର ଏକ ବୟାନ ଦେଇ ପାରିଥାନ୍ତେ; ମାତ୍ର ସେମାନେ ମୂଳତଃ ଭଲଲୋକ ହୋଇଥିବାରୁ ସେପରି କୌଣସି କାଦୁଅ ଭିତରେ ଗୋଡ଼ ପୂରାଇବାକୁ ମୋଟେ ମନ କଲେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଦୂରଗା କରି ରହିଗଲେ ।

ଅଧ୍ୟାପକ ଖାଲି ଭଲଲୋକ ହେବାକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସୁବିଧାଜନକ ବୋଲି ମନେକରୁଥିଲେ ଠିକ୍ ଏହିପରି ଚୁପ୍‌ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସିଏ ଘର ଭିତରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପାଠତକ ପଢ଼ାଇଦେଇ ଆପଣାର କାମ ସାରିଦିଏ । ସିଏ କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ଯୋଡ଼େ ନାହିଁ, ଆପେ ପଢ଼ାଉଥିବା ପାଠ ପାଖରେ ସିଏ ଆଦୌ କୌଣସିପ୍ରକାରେ ଅଙ୍ଗୀକାରବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହି ନ ଥାଏ; ଅଥବା ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ସିଏ ପାଠ ପଢ଼ାଉଛି, ସେମାନଙ୍କଠାରେ ମଧ୍ୟ ସିଏ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଦାୟୀ ନ ଥାଏ । ପାଟି ଫିଟାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବାବେଳେ ଯେଉଁମାନେ ତଥାପି ପାଟି ବନ୍ଦ କରି ରଖିବାକୁ ସାଧୁପଥ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି, ସେମାନେ ଘୋର ପାପ କରନ୍ତି ବୋଲି ବୁଦ୍ଧଦେବ ପ୍ରାୟ ଅଢ଼େଇହଜାର ବର୍ଷ ତଳେ ଏହି ଦେଶରେ କହିଥିଲେ । ସେହି ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ପ୍ରେରଣାରେ ହିଁ ସେହି ଯୁଗରେ ଭାରତବର୍ଷର ସର୍ବପ୍ରଥମ ବିହାର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଆମ ସାଂପ୍ରତିକ ବିହାରଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥବିର ଓ ମହାସ୍ଥବିରମାନେ ଆମ ବେଳକୁ ଏପରି ଥୋବରା ହୋଇଗଲେ କାହିଁକି, କିଏ ଆମକୁ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଆଣିଦେବ ?

ଅଧ୍ୟାପନା ଯିଏ କରେ, ସିଏ ଅଧ୍ୟାପକ ବୋଲାଏ । ଅଧ୍ୟାପକର ପଦ ଏକ ଚାକିରି । ଅତି କମ୍‌ରେ ଯେତିକି କରିବା କଥା, ଚାକିରିଆ ସେତିକିମାତ୍ର କରି ଆପଣା ଘରେ ବସି ସୁଖ ଭୁଞ୍ଜିବାକୁ ହିଁ ନିରାପଦ ମଣିଥାଏ । ସିଏ ଆଉ କିଛିହେଲେ କରେ ନାହିଁ । ଅତି କମ୍‌ରେ ଯେତିକି କରିବା କଥା, ଆମ ବିହାରମାନଙ୍କର ଅନେକ ଅଧ୍ୟାପକ ହୁଏତ ଏବେ ସେତିକି ମଧ୍ୟ କରୁନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କଠାରୁ ନିଜକୁ ଦୂରଛଡ଼ା କରି ରଖିଛନ୍ତି, ଛାତ୍ରକୁଳ ପାଖରେ ପ୍ରାୟ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ହାଟରେ ଯିଏ ଯାହାର ସଉଦା କରିବାକୁ ଯିବାପରି ଓ ସଉଦା ସାରି ଘରକୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସିବା ପରି ଏବେ ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ବି ବିହାରରେ ଆଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟଟି

ସାରବାମାନେ ନିଜ ଖୋଲଟି ଭିତରକୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସୁଛନ୍ତି । କଇଁଛପରି ସ୍ପର୍ଶକାତର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, କଇଁଛପରି ଆତ୍ମସର୍ବସ୍ୱ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ସ୍ବୀକର ବାଟ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କର ଅସଲ ଭାବନାଡ଼ାଟି ସେମାନଙ୍କୁ ପଦ ଭୁଞ୍ଜାଇ ପାରୁଥିବା କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ସହିତ ଲାଗିଛି ସିନା, ଅଧମ ଓ ଉଦ୍ଦାମ ଗୁଣ୍ଡାମାନଙ୍କ ସହିତ ମୋଟେ ଲାଗିନାହିଁ । ସମ୍ଭବତଃ ସେଇଥିଲାଗି ସେମାନେ ପରମ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ଠିଆହୋଇ ସବୁକିଛି ଦେଖିପାରୁଛନ୍ତି, ଗୁଣ୍ଡା କିମ୍ବା ପୋଲିସ୍ କୌଣସି ପକ୍ଷକୁ କି କିଛି କହିବାଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ଆଉ କୌଣସି ତୁଣ୍ଡ ନାହିଁ । ସାହସ କରି ଝିମିଟିଖେଳ ଭିତରକୁ ପଶିଆସିବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ଆଉ କୌଣସି ଗୁଡ଼ ନାହିଁ । ଘଟଣାଗୁଡ଼ାକ ଘଟିସାରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ତୁଣ୍ଡ ଖୋଲି ଏକାଧ କିଛି କହିବାକୁ ଓ ସାମୂହିକ ଭାବରେ ଏକ ମୀମାଂସା ଦେବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ଅଣ୍ଟାରେ ଆଉ ଏତେ ଟିକିଏ ହେଲେ ବଳ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଆଉକିଛି ନ ହୋଇପାରି ସେମାନେ ଭଲଲୋକ ହୋଇ ରହିଯାଉଛନ୍ତି । ଆପଣାର ବିବେକ ମୁହଁରେ ତୁଣ୍ଡି ବାନ୍ଧି ରଖୁଛନ୍ତି ।

ଜ୍ଞାନ ମଣିଷର ଆଖି ଖୋଲିଦିଏ, ଜ୍ଞାନ ମଣିଷର ପାଟି ଖୋଲିଦିଏ । ଜ୍ଞାନର ଦୀପ୍ତି ବିବେକକୁ ମଧ୍ୟ ଦୀପ୍ତ କରେ । ଜ୍ଞାନ ହଜମ ହୋଇ ଦାୟିତ୍ୱରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଯିଏ ଯେତେ ବେଶୀ ଜ୍ଞାନୀ, ସମାଜ ତା'ଠାରୁ ସେତିକି ବେଶୀ ଆଶା ରଖିଥାଏ । ସଙ୍କଟର ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକରେ ତା'ଠାରୁ କିଛି ଶୁଣିବ ଓ ତାହାଠାରୁ କିଛି ହିମ୍ମତ ପାଇବ ବୋଲି ସମାଜ ଅପେକ୍ଷା ରଖିଥାଏ । ଏହି ଅଜ୍ଞାନ ଦେଶରେ ଆମ ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଆମର କେଉଁ ଅଭାଗ୍ୟ ହେତୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଭଲଲୋକ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲେ କେଜାଣି ସେମାନେ ଆମ ସାମନାରେ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ବିହାରମାନଙ୍କରେ ଗୁନ୍ଥରମାଳା ପିନ୍ଧି ସୁଶୋଭନ ହୋଇ ବୁଲୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମର କିଛି କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଖାଲି ସ୍ବୀକରିଆ ହୋଇ ରହିଲେ, ଶାସ୍ତ୍ରଲିପ୍ତ ହୋଇ ରହିଲେ, ମଣିଷଠାରୁ ହୁଡ଼ିଗଲେ ଓ ନିରାପତ୍ତା ଲୋଡ଼ିଲେ । ବିହାରଗୁଡ଼ାକରେ କଳଙ୍କ ଲଗାଇଲେ, ଜ୍ଞାନଗୁଡ଼ାକୁ ବଦନାମ କଲେ । ଜ୍ଞାନ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ସାହସ ଦେଇପାରିବା କଥା, ସେମାନେ ସେହି ସାହସକୁ ହରାଇ ବସିଲେ । ଭୀରୁ ହେଲେ, ପର ହୋଇ ରହିଲେ, ଅରକ୍ଷିତ ଦେଶରେ ସତେଅବା ଏକ ଅକାରଣ ବିଳାସିତାର ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ରହିଲେ ।

ବିହାରଗୁଡ଼ାକରେ ଯେତେବେଳେ ନିଆଁ ଲାଗେ ଓ ପଲଟନମାନେ ଆସି ପିଟିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଆମ ଦେଶର ଗତ ଗୋଟାଏ ପୁରୁଷର ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାର ଅବ୍ୟାପାରମୟ ଇତିହାସଗୁଡ଼ାକ ଆମ ଆଖିଆଗରେ ସତେଅବା ଏକ ଚଳପଟପରି ଭାସିଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ଏହି ଇତିହାସ ଏକ ଦାରୁଣ ଅସମର୍ଥତାର ଇତିହାସ । କୋଠାଗୁଡ଼ାକ ଯେ ବଢ଼ିଲେ ବଢ଼ିଲେ ଅଧିକ ବିଦ୍ୟା ଆଣି

ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ, ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଦରବାର ଆସି ଶ୍ରେଣୀର ସୁଆଙ୍ଗଗୁଡ଼ାକୁ ଜମାଇ ଭଲରୁ ଆହୁରି ଭଲ ହୋଇ ବସିଗଲେ ଯେ ଏହି ସମାଜ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷାଠାରୁ ରଖିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟାଶାଗୁଡ଼ାକ ଆପେ ଆପେ ପୂରଣ ହୋଇଯିବ ନାହିଁ, ଆମ ଆଗରେ ସେହି ସତ୍ୟଟି ଆସି ଉଭାହୋଇଯାଏ, ଆମକୁ ଉପହାସ କରେ, ଆମ ସିଆଣିଆପଣକୁ ଧିକ୍କାର ଦିଏ । ଏଗୁଡ଼ାକ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ମୋଟେ ବଦଳିବ ନାହିଁ ? ଜ୍ଞାନୀମାନେ କ'ଣ ସବୁଦିନଲାଗି ଏହିପରି ଭଲଲୋକ ହୋଇ ରହିଥିବେ ? ସେମାନେ କ'ଣ କେବେହେଲେ ଆମର ହୋଇ ଆମ ପାଖରେ ଆସି ଠିଆହେବେ ନାହିଁ ? ଯେକୌଣସି ଅନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନଲାଗି ଯେଉଁ ଉପଯୁକ୍ତ ବିହନଟି ଦରକାର, ଆମ ବିଦ୍ୟାଘରର ଭଲଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କ'ଣ କେହିହେଲେ ସେହି ବିହନ ହେବାଲାଗି ମୋଟେ ମନ କରିବେ ନାହିଁ ?

ଯିଏ ବିହନ ହେବାକୁ ମନ କରୁଥିବ, କେବଳ ସେଇ ବିହନ ହୋଇ ପାରିବ । ଯିଏ ଅନ୍ୟପ୍ରକାର ହେବାକୁ ମନ କରୁଥିବ, କେବଳ ସେଇ ଆପଣାକୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର କରି ତିଆରି କରିପାରିବ । ସେଇ ଅଧ୍ୟାପକ ଆଗ ପିଲାଙ୍କୁ ଲୋଡ଼ିବ, ଆଗ ତରୁଣମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅପଚରି ହୋଇ ରହିଥିବା ତାରୁଣ୍ୟକୁ ଲୋଡ଼ିବ । ସିଏ ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେବ ; ତେଣୁ କଦାପି ଖିରୁ ହେବାକୁ ମନ କରିବ ନାହିଁ । ସିଏ ଆପଣାର ହୃଦୟଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବ, ଲବ୍ଧଜ୍ଞାନର ହୃଦୟଟିକୁ ସେଇରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ସିଏ ଏହି ଦେଶକୁ ଚିହ୍ନି ବାହାରିବ, ଏହି କାଳଟାକୁ ଚିହ୍ନି ବାହାରିବ, ଭବିଷ୍ୟତର ପବନଗୁଡ଼ାକୁ ବି ଚିହ୍ନି ବାହାରିବ । ଆପଣାର ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସିଏ ଜଣେ ସତୀର୍ଥକୁ ଖୋଜି ବାହାରିବ । ଖୋଜିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ପାଇବ । ତା'ପରେ ଏକ ନୂତନ ଚକ୍ଷୁସମ୍ପନ୍ନ ଆନ୍ତରିକତା ଏବଂ ଆତ୍ମୀୟତାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଯେଉଁ ସଙ୍ଘ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଗଢ଼ିଉଠିବ, ତାହା ହିଁ ଧର୍ମର ସୁରକ୍ଷା କରିପାରିବ, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଇଜ୍ଜତ ରଖିବ । ଆମକୁ ଅସଲ ପୌରୁଷର ଯୋଗ୍ୟ କରାଇବ ଏବଂ ସେତେବେଳେ ପୋଲିସ୍‌ଗୁଡ଼ାକ ବି ଆମ ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ଡରିବେ । କର୍ତ୍ତା ବୋଲାଉଥିବା ଅକର୍ତ୍ତାମାନେ ଆମକୁ ଦେଖି ପ୍ରମାଦ ଗଣିବେ । ସେତେବେଳେ ବାହାରକୁ ବଡ଼ ଦୀନିଭଳି ଆମ ପାଖରେ ଆଦୌ କିଛି ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମର ବିଦ୍ୟାଘରଟି ତଥାପି ବଡ଼ହୋଇ ରହିବ । ଆମର ଘର ହୋଇ ରହିବ । ଆମେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଓ କନିଷ୍ଠ ପରସ୍ପରଲାଗି ଭାଗୀହୋଇ ରହିବା, ଦାୟୀ ହୋଇ ରହିବା । ଦୁହେଁ ମିଶି ଏହି ଦେଶ ଓ ଯୁଗଲାଗି ଦାୟୀହୋଇ ରହିବା, ଏକ ଅନ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟତ ଗଢ଼ିବାଲାଗି ଦାୟୀହୋଇ ରହିବା । ପରସ୍ପରକୁ ବୀର୍ଯ୍ୟବନ୍ତ କରିବା, ସମର୍ଥତର କରାଇ ପାରିବା, ପରସ୍ପରର ବିଶ୍ୱାସଭାଜନ ହୋଇପାରିବା ।

'ଅଭିମତ', ତା ୪ । ୧୦ । ୮୧

ଦିଲ୍ଲୀମେଁ ଚଲେ ଜଗନ୍ନାଥଜୀ

ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଜଗନ୍ନାଥ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଥିଲେ । କ୍ରମେ ତାଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରଟାକୁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କୁହାଗଲା, ସିଏ ଜଗନ୍ନାଥ ନାମକ ବିଗ୍ରହରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଲେ । ଆଗେ କେବଳ ରଜାମାନେ ତାଙ୍କୁ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତିବୋଲି ମନେ-କରୁଥିଲେ, ଆମେ ସାଧାରଣ ମଣିଷମାନେ ଦେବତାପରି ପୂଜୁଥିଲୁ । ଏଯୁଗକୁ ଆସି ଆମେ ସମସ୍ତେ ରାଜା ବୋଲାଇବା ପରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତି ହୋଇ ରହିଲେ । ଆମେ ଅର୍ଥାତ୍ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଓଡ଼ିଶା ନାମକ ଏକ ଭୂଇଁକୁ ଯେଉଁମାନେ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ମନେକରନ୍ତି, ସେମାନେ ଓଡ଼ିଆ । ପେଟପାଟଣାରେ ଆମେ କେତେ କୁଆଡ଼େ ହେଲୁ ଏବଂ କେତେ କୁଆଡ଼େ ଗଲୁ; ମାତ୍ର ଯୁଆଡ଼େ ଗଲୁ, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯିବାକୁ ମନକଲୁ । ତାଙ୍କୁ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବଡ଼-ଦାଣ୍ଡରୁ ଦିଲ୍ଲୀ ଦାଣ୍ଡକୁ ନେଲୁ ।

ଆଗେ ଏପରି ହେଉ ନଥିଲା । ଆଗେ ଜଗନ୍ନାଥ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥିଲେ । ସିଏ ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ଥିଲେ । ମୋଟେ କାହାରି ହେଲେ ସମ୍ପତ୍ତି ନଥିଲେ । ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନକୁ ମନକରୁଥିବା ଭକ୍ତ ମଣିଷ କେତେ କେତେ ଦୂରରୁ ଏହି ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆସି ରୁଣ୍ଡ ହେଉଥିଲେ । ବଡ଼ଦାଣ୍ଡରେ ଯିଏ ଆସି ପହଞ୍ଚି ପାରିଲା; ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣାର ଦାଣ୍ଡଟାକୁ ଯିଏ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡ ସହିତ ଆଣି ମିଶାଇ ଦେଇପାରିଲା, ସିଏ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିପାରିବ, ସେତେବେଳେ ଏହି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶାରେ ମଣିଷ ଥିଲେ ଓ ଓଡ଼ିଆ ନଥିଲେ । ଭାଷାକୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବୋଲି କୁହା-ଯାଉଥିଲା ।

ଆମକୁ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ପୋକ କାମୁଡ଼ିବା ପରେ ଯାଇ ଏସବୁ ନୂଆ ଭିଆଣ ଆସି ପଶିଲା । ବିଗ୍ରହର ଜାତି ନିରୂପଣ ହେଲା । ବିଗ୍ରହ ସମ୍ପତ୍ତି ହେଲେ । ଆମର ହେଲେ । ତେଣିକି ସିଏ ଆମରି ବୋଲି ଅନୁସାରେ ଚାଲିଲେ । ଏହି ପୋକଟି କାମୁଡ଼ିବାପରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆଉ ତୀର୍ଥାଶ୍ରମ କରିବାଲାଗି ଆମକୁ ଭଲଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଦିଲ୍ଲୀ ନେଇଗଲୁ । ଦିଲ୍ଲୀ ଦାଣ୍ଡରେ ତାଙ୍କୁ ରଥରେ ବସାଇ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ସେ ଆମର ଅତି ପାଖରେ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଅନୁଭବ କଲୁ । ଆମ ଠାକୁରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଜର ମହତ୍ତ୍ୱ ବୃଦ୍ଧି କଲୁ ।

ଆମେ,ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଯେଉଁଠି ଦେଖନ୍ତେ, ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଯଦି ଦିଲ୍ଲୀ-ପରି ଅନୁଭବ ହୋଇପାରୁଥାନ୍ତା ; ତେବେ ହୁଏତ ଅନ୍ୟପ୍ରକାର ହୁଅନ୍ତା । ତେବେ

ଜଗନ୍ନାଥ ବୋଲି ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଗ୍ରହକୁ ମୋଟେ ଜଗନ୍ନାଥ ବୋଲି କହିବାକୁ ପଡ଼ନ୍ତା ନାହିଁ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନକଲା ମାତ୍ରକେ ବିଗ୍ରହଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ଆଉକିଛି ଦିଶି ଯାଉଥା'ନ୍ତି । ଆଦୌ କୌଣସି ବିଗ୍ରହ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏବଂ ଆଦୌ କୌଣସି ରାଜସିକତା ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଶିଙ୍ଗହୋଇ ଆମର ମସ୍ତକ ମଣ୍ଡନ ନକରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭିତରେ ତଥାପି ଯେ ଆଦୌ କୌଣସି ଗୋଟାଏ ହେଲେ ଆସ୍ଥାନ ଖାଲି ନାହିଁ, ସେହିପରି ଅନୁଭବ ହେଉଥା'ନ୍ତା ; ତେଣୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଆଉ କାନରେ ବାନ୍ଧିବାକୁ ପଡ଼ୁନଥା'ନ୍ତା, ଫୁଲେଇ ହେବାକୁ ଲାଜ ବି ମାଡ଼ୁଥା'ନ୍ତା । ସେଦିନ ଦିଲ୍ଲୀରେ ମଣିଷ ରାକ୍ଷସମାନେ କେଡ଼େ ଖେଳରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ବାମନ କରି ରାସ୍ତାରେ ବାହାରିଥିବା ସମୟରେ ଏହିସବୁ କଥା ମୋ'ର ମନକୁ ଆସୁଥିଲା । ଜଗନ୍ନାଥ କ'ଣ ଆମର ସମ୍ପତ୍ତି ନହୋଇ ତଥାପି ଆମର ହୋଇ ରହିପାରନ୍ତେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ଆମର ବୋଲି ଦେଖାଇବାର ଚେଷ୍ଟା ନକଲେ ସମ୍ଭବତଃ ଆମେ ଯଥାର୍ଥରେ ତାଙ୍କର ହୋଇ ରହିପାରନ୍ତୁ ।

୧୧ । ୧୧ । ୮୪

ବରିଷ୍ଠତାର ଗରିଷ୍ଠତା

ସାଧାରଣଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ—ତାହାକୁ ସଚରାଚର ବରିଷ୍ଠ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଯୋଉମାନେ ଅଧିକ ଗୁଣ, ଅଧିକ ପ୍ରତିଭା ଓ ଅଧିକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ହାସଲ କରିଥା'ନ୍ତି, ସାଧାରଣ ଅନେକ ମଣିଷ ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାଧାରଣତଃ ପହଞ୍ଚି ପାରନଥା'ନ୍ତି, ସେହିମାନଙ୍କୁ ଆଖିଆଗରେ ରଖି ଯେକୌଣସି ସମାଜରେ 'ବରିଷ୍ଠ' ଶବ୍ଦଟିର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଆମ ସଂସାରର ସାଧୁ, ସନ୍ନ୍ୟାସୀ, ଜ୍ଞାନୀ ଓ ଗୁରୁମାନେ ଏମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପାରମ୍ପରିକ ଭାବରେ ବରିଷ୍ଠ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ଆସିଛି ।

ବରିଷ୍ଠମାନେ ନିୟମତଃ ଅଧିକ ସହଜ ହୋଇ ପାରୁଥା'ନ୍ତେ । ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଖୁବ ସହଜରେ ଯାଇହୋଇ ପାରୁଥା'ନ୍ତା, ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟସମୂହ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖୁବ ସହଜରେ ଉପକୃତ ହୋଇ ପାରୁଥା'ନ୍ତେ; ଅର୍ଥାତ୍ ଏପଟରୁ କହିଲେ, ସେମାନେ ସହଜ ହୋଇ ଆମ ପାଖକୁ ଚାଲିଆସି ପାରୁଥାଆନ୍ତେ । ଆମ

ଅନେକଙ୍କ ଲାଗି ସେମାନେ ଆଉ ଏପରି ଭାବରେ ମହଙ୍ଗା ହୋଇ ରହି ନଥା'ନ୍ତେ । ସଂସାର ଭିତରେ ଗୁଣୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯେତେ ଗୁଣ ରହିଛି, ଜ୍ଞାନୀ ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯେତେ ଯେତେ ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନ ରହିଛି, ପ୍ରତିଭାଧରମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯାହା ପ୍ରତିଭା ରହିଛି ଏବଂ ଶକ୍ତିମାନ୍‌ମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯେଉଁ ଶକ୍ତିତତ୍ତ୍ୱ ରହିଛି, ସେସବୁ ଯଦି ସହଜରେ ଆମ ଅନେକଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରୁଥା'ନ୍ତା; ତେବେ ସଂସାର କେବେହେଲେ ଆଜିପରି ଏଡ଼େ ଅରକ୍ଷ ଏବଂ ଅସହାୟ ହୋଇ ପଡ଼ିନଥା'ନ୍ତା ।

ମାତ୍ର, ସଂସାରର ଏହି ଦେ'ଣ ନେ'ଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କେଉଁଠି କ'ଣ ଅଖାଡ଼ ପଶି କରି ରହିଛି କେଜାଣି, ଆମ ଭିତରେ ଯିଏ ଟିକିଏ ଅଧିକ କିଛି ହାସଲ କରୁଛି, ଭୂତ କାମୁଡ଼ିଲାପରି ସିଏ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମଠାରୁ ଆପଣାକୁ ଅଲଗା ମଣୁଛି, ଆପଣାକୁ ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ଗରିଷ୍ଠ କରି ରଖୁଛି । ଗୁଣୀ, ଜ୍ଞାନୀ, ବିଜ୍ଞାନୀ ଏବଂ ପ୍ରତିଭାଧରମାନେ ଯାହା ହୋଇଥା'ନ୍ତୁ ବା ନହୋଇଥା'ନ୍ତୁ ପଛକେ, ଆମ ସଂସାରଲାଗି ଏହି ଦୁଃସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଜ୍ଞାନ, ଗୁଣ, ବିଜ୍ଞାନ ଏବଂ ପ୍ରତିଭା ଗରିଷ୍ଠ ଏବଂ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛି । ଅସହାୟତା ଆଉ ଦୂରତା ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ଶିଷ୍ୟ ପାଖରେ ଗୁରୁ ଗରିଷ୍ଠ ହୋଇଯାଉଛି । ସାଧାରଣ ଛାତ୍ର ପାଖରେ ଅଧିକ ଜାଣିଥିବା ଶିକ୍ଷକ ଗରିଷ୍ଠ ହୋଇ ରହିଯାଉଛି । ପଣ୍ଡିତମାନେ ଦୂରରେ ରହି ଆପଣାର ଗରିଷ୍ଠତାକୁ ଜାହିର କରୁଛନ୍ତି । ନେତା କର୍ମୀପାଖରେ ଗରିଷ୍ଠପରି ଦେଖାଇ ନହେଲେ ହୁଏତ ନେତୃତ୍ୱ ବେକାର ହୋଇଯିବ ବୋଲି ଭୟକରୁଛି । ଗରିଷ୍ଠତାରୁ ହିଁ ଯେ ବରିଷ୍ଠତାର ପ୍ରମାଣ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବ ସତେଅବା ସଂସାରରେ ସେହିପରି ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଗୁଣ ବିତରଣର ପରମ ସୂତ୍ରରୂପେ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇ ଆସିଛି । ଫଳତଃ ଅକାରଣରେ ତଥାକଥିତ ବଡ଼ମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଅନାବଶ୍ୟକ ଭାବରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁ ହୋଇ ରହିଛି । ମଣିଷ ଇଚ୍ଛାକଲେ ଯେଉଁସବୁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହୁଏତ ଭାରି ସହଜରେ ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା, ଗରିଷ୍ଠ ହୋଇ ବସିଥିବା ଓ ବରିଷ୍ଠ ବୋଲାଉଥିବା ସଂସାରରେ ଅଳପ ମଣିଷ ସେହିସବୁ ସମସ୍ୟାକୁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ଧରିଛନ୍ତି ।

---

୧୮ । ୧୧ । ୮୪

ଧର୍ମ, ସ୍ୱଧର୍ମ ଓ ସମ୍ମିଳନୀ

ସଂସାରରେ କ୍ରମେ ଧର୍ମର ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ହାନି ଘଟିଲା ଯେ, ଶେଷକୁ ସ୍ୱଧର୍ମ ହିଁ ଏକଛତ୍ର ଅଧିକାରୀରୂପେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କଲା । ସ୍ୱଧର୍ମ ଧର୍ମକୁ ଗିଳିପକାଇଲା । ଧର୍ମ ହିଁ ନିଜସ୍ୱ ଏକ ଜୀବନରେ ପରିଣତ ହେଲେ ତାହାକୁ ହିଁ ଯେ ସ୍ୱଧର୍ମ ବୋଲି କହିବା ପ୍ରକୃତ ଶ୍ଳୀଳତା, ସ୍ୱଧର୍ମକୁ ନେଇ ନାଚୁଥିବା ନୂଆ ବୀରମାନେ ସେକଥା ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଭୁଲିଗଲେ । ସେମାନେ ଧନକର କ’ଣ ଗୋଟାଏ ଖିଆଲରେ ଏକଜ ମଞ୍ଚ ଉପରେ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧକ ଅଭିବର୍ଦ୍ଧକର ମଦଦ ନେଇ ନାଚିବାକୁ ମନକଲେ । ତାହା ହିଁ ସ୍ୱଧର୍ମ ସମ୍ମିଳନୀରୂପେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ହେଲା, ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେଲା ।

ଧର୍ମରେ ରହିଥିବା ମଣିଷର ଆଦୌ କୌଣସି ମାର୍କା ନଥାଏ । ମାର୍କା ହୁଏତ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ହୁଏନାହିଁ, ଅନୁଭବ କରିହୁଏ । ଆପଣାର ଜୀବନରେ ସତକୁ ସତ ଅନୁଭବ କରିବାର ବେଶୀକିଛି ନ ରହିଲେ ମଣିଷ କେନ୍ଦ୍ର ଛାଡ଼ିଯାଏ, କେନ୍ଦ୍ରଛଡ଼ା ମଣିଷ ରାଜସିକ ହୁଏ ଏବଂ ରାଜସିକ ମଣିଷ ମାର୍କାଗୁଡ଼ାକୁ ସବାଶ୍ର ସ୍ଥାନ ଦିଏ । ମାର୍କାଗୁଡ଼ାକ ସ୍ଥାନାଧିପତି ହେବାକୁ ସୁବିଧା ପାଇଗଲେ ଧର୍ମମାନେ କ୍ରମେ ଗିଳିହୋଇ ଯାଆନ୍ତି, ସ୍ୱଧର୍ମମାନେ ଫୁଲିକରି ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ଦିଶିବାକୁ ମନକରନ୍ତି ଏବଂ ସମ୍ମିଳନୀ-ସୁଲଭ ଅବସରମାନଙ୍କରେ ହିଁ ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ଫୁଲିକରି ରହିଥିବାଟାକୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଭାବରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରାଯାଇପାରେ । ତେଣୁ ସମ୍ମିଳନୀ ବସେ, ଏକ ଉଲ୍ଲସିତ ପରିମିତିରେ ବସେ—ସମସ୍ତେ ଅନ୍ତତଃ କ୍ଷଣକପାଇଁ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇ କରତାଳି ଦେବାଲାଗି ଯାଇ ରୁଣ୍ଡହୁଅନ୍ତି ।

କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ, ଧର୍ମ ରହିଥିବାଯାଏ ସ୍ୱଧର୍ମ ଆପେ ରହେ ଏବଂ ସମ୍ମିଳନୀର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନଥାଏ । ମଣିଷର ତପସ୍ୟା ବଢ଼ିଲେ ସିଏ ଯାହାକିଛି କରେ, ତାହା ଧର୍ମର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟାଏ । ତପସ୍ୟାବୃତ୍ତିରୁ ମନ ଛାଡ଼ିଗଲେ ସମ୍ଭବତଃ ଅନ୍ୟମତି ଓ ଅନ୍ୟଗତି ହୋଇ କେହି କେହି ସମ୍ମିଳନୀଆଡ଼େ ମନ ବଳାଇଥା’ନ୍ତି । ଯଥାର୍ଥ ଧର୍ମର ବୃଦ୍ଧି ହେଲେ ସଂସାରରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଆମ ପାରସ୍ପରିକ ଜୀବନର ଯଥାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକରେ ଏକ ଆତ୍ମୀୟତା ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଏ । ଆତ୍ମୀୟତା ରାଜସିକତାଗୁଡ଼ାକୁ କାଟେ, ପ୍ରଦର୍ଶନକୁ ବୃଥା ଫୁଲେଇହେବା ବୋଲି ଭଲକରି ବୁଝିପାରେ । ଆତ୍ମୀୟତା ଡୋରି ଲଗାଏ, ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ାକୁ ଏକାଠି କରି ଯୋଡ଼େ । ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋଳାହଳଶୂନ୍ୟ

ଭାବରେ ତାହା ଏସବୁ କରେ । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ଜୀବନରେ ବହୁତ ତପସ୍ୟାକୁ ଫାଙ୍କିଦେଇ ଆସିଛୁ, ଯେଉଁମାନେ ଧର୍ମର ସ୍ଥାନରେ ଏଠି ପ୍ରତ୍ୟହ ସହାୟକ ହୋଇ ରହିଛୁ, ସଂସାରରେ ଯଥାର୍ଥ ଆତ୍ମୀୟତାର ଏହି ବହୁତ ଦୂରରେ ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ନାନା ବଡ଼େଇ ଅଥବା ବୃଥା ଗରୁତା ମଧ୍ୟରେ କାଳ କାଟି କଇଁଆ ହୋଇ ରହିଲୁ, ସେମାନେ ଗୋଟାଏ ସମ୍ମିଳନୀର ନିଶାରେ ବଡ଼ ମଞ୍ଚାକର ବସି ସ୍ୱଧର୍ମ କଥା ଗାଇହେଲେ ତଦ୍ୱାରା ଆମ ନିଜ ଭିତରର କ୍ଷତଗୁଡ଼ାକ ହୁଏତ କିଞ୍ଚିତ ସାମୟିକ ଉପଶମ ଅନୁଭବ କରିବେ ସତ; ମାତ୍ର ଧର୍ମର—ତପସ୍ୟାର ଓ ଆତ୍ମୀୟତାର ଅଭିବୃଦ୍ଧିରେ ତାହା ଆଦୌ କୌଣସିପ୍ରକାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ନାହିଁ ।

ତା ୨୫ । ୧୧ । ୮୪

ଅମଲାତନ୍ତ୍ରର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆବଶ୍ୟକ

ଅମଲମାନେ ସବୁ ଦେଶରେ ଅଛନ୍ତି । ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଏକ ତନ୍ତ୍ର, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି କୌଣସି ଶାସନର ନାନା ଅଭୀଷ୍ଟ ଓ ତହିଁରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଆବଶ୍ୟକତା-ଗୁଡ଼ିକର ପୂରଣ ହୋଇଥାଏ । ଅମଲମାନେ ଶାସନର ଇଚ୍ଛାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରନ୍ତି । ସେହିମୁତାବକ ତିଆରି ହୋଇ ରହିଥିବା କେତେକ ନିୟମକୁ ମାନି ଚଳନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଶାସନର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଖି ବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ନଥାଏ, ସେତେବେଳେ ଅମଲମାନେ ହିଁ ଶାସନ ଉପରେ କ୍ରମେ ମାଲିକାନି କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ଏକ ସାଂଘାତିକ ତନ୍ତ୍ରରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ ।

ଅଳ୍ପଦିନ ତଳେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କର ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଏହି ଅମଲାତନ୍ତ୍ରର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆବଶ୍ୟକ ବୋ'ଲି କହିଛନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷରେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଅମଳରେ ବି ଏକ ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ଥିଲା । ଏକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ନ୍ୟସ୍ତ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ୱାର୍ଥମାନ ସେହି ଅମଲାତନ୍ତ୍ରର ପରିଭୃରଣାଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ଣ୍ଣିତ କରି ରଖିଥିଲା । ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାପରେ ଶାସନର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀ ବଦଳିଗଲା । ଶାସକ ଓ ଶାସିତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସମ୍ବନ୍ଧର ଗୁଣାତ୍ମକ ପରିମିତିମାନ ବଦଳିଗଲା । ସେହି ଅନୁସାରେ ଏକ ନୂତନ ସମଗ୍ରଭଙ୍ଗୀ ଉପରେ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଲା । ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଶାସକ ହେଲେ; ତେଣୁ ସେହି ଶାସକମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଏକ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରର ଅଗ୍ରାଧିକାରର ଅପେକ୍ଷା ରଖିଲା; ମାତ୍ର ଆମର

ଶାସକମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ସେହି ନୂତନ ପ୍ରତ୍ୟାଶାଗୁଡ଼ିକର ପୂରଣ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ, ସେମାନେ ଏହି ନୂତନ ଭୂମିକାଗୁଡ଼ିକର ସ୍ରଜନ ହେଲେ ନାହିଁ । ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ସ୍ୱୟଂ ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥଳରେ ଜଣେ ଜଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅମଲା ହେବାକୁ ହିଁ ସ୍ୱତେଅବା ନିଜ ଜୀବନର ସର୍ବଶ୍ରେୟଃ ସଦ୍ଗୁଣ ମାନିନେଲେ । ନିଜେ ଆପଣାକୁ ଜଣେ ଜଣେ ଅମଲା ବୋଲି ଧରିନେବାରୁ ଅମଲାତନ୍ତ୍ରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବା ଆଉ ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବହେଲା ନାହିଁ ।

ବିଚରା ଅମଲାଟିଏ ଆପଣାର ଚାକିରିକୁ ଧରି ପଡ଼ିଥାଏ । ସେହି ଚାକିରିଟି ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ ଅଛି ବୋଲି ମଣୁଥାଏ । ଏତିକି ସେପାଖକୁ ସେ ଆଉ କୌଣସି ଆକାଶରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ । କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କର ହୁକୁମ ତାମିଲ୍ କରୁଥାଏ । ହୁଏତ କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କର ଆଖି ଏଡ଼ାଇ ବେଳେବେଳେ ଦି'ପଇସା କିମ୍ବା ଦି'ପୁଞ୍ଜା ଦରବ ନିଜର କରିନିଏ ଓ ତାହାକୁ ମହାଭାଗ୍ୟ ବୋଲି ମଣେ । ଆମର ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ କେତୋଟି ସ୍ୱୀକୃତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟର ପୂରଣଲାଗି ଶାସନର ଯୋଜନା ଏବଂ ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ କରୁଥା'ନ୍ତେ ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ ଅମଲାମାନଙ୍କୁ ମୋଡ଼ୁଥା'ନ୍ତେ; ମାତ୍ର କାଳକ୍ରମେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ପଦଟିକୁ ଚାକିରି ବୋଲି ଭାବିଲେଣି । ଆଉ କିଛି ଭାବିବାକୁ ଭୟ ବି କଲେଣି । ଉପରୁ ଯେତିକି ଛଡ଼ୁଛି, କେବଳ ସେତିକିକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଆଦରି ନେଇ ସେମାନେ ଅତି ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ବୋଲକରା ହୋଇ ରହିବାକୁ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ନିରାପଦ ପନ୍ଥା ବୋଲି ମନେକରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଆଉ କେହି ନିଯୁକ୍ତ କରୁଛି ; ତେଣୁ ସେମାନେ ଯେ ତାଙ୍କ ଦେଶବାସୀଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି, ସେକଥା ସେମାନେ ପ୍ରୟୋଜନରେ ପଡ଼ି ପାସୋରି ଦେଲେଣି ।

ଯାହାକିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ, ତାହା କୌଣସି ସ୍ୱୀକୃତ ନୀତି ଅନୁସାରେ ହୁଏ । ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପଦରେ ରହିବା ଓ ପଦକୁ ଖଟିବା ଯଦି ସ୍ୱୀକୃତ ଧର୍ମ ହୁଏ, ତେବେ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ଭବ ହେବ କିପରି ? କେବଳ ଅମଲାମାନେ ହିଁ ଯାବତୀୟ ପଥକୁ ଉଗାଳି ବସିଥିବା ହିଁ ସାର ହେବ ।

ତା ୬ । ୧୨ । ୮୪

ଚଉକୀମାନଙ୍କର ଶାସନ

ଏବେ ଆମ ଦେଶରେ ଚଉକୀମାନଙ୍କର ଶାସନ ଚାଲିଛି । ଚଉକୀମାନେ ମଣିଷଙ୍କୁ ଗିଳିକରି ରହିଛନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଶାସନ କରୁଛନ୍ତି । ଚଉକୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଥୋକେ ମଣିଷ ଅବଶ୍ୟ ବସିଛନ୍ତି; ମାତ୍ର ସେମାନେ ନିଜେ ସେଠାରେ ମୋଟେ ଦିଶୁନାହାନ୍ତି—ଖାଲି ଚଉକୀଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ଦେଖା-ଯାଉଛନ୍ତି । ନିଜକୁ ଚଉକୀଗୁଡ଼ାକ ଅପେକ୍ଷା ନ୍ୟୂନ କରି ଦେଖୁଥିଲେ, ଏହି ଚଉକୀଗୁଡ଼ାକ ନଥିଲେ ମୁଁ ଆଦୌ କିଛି ହୋଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ମଣିଷକୁ ଠିକ୍ ଏହିପରି ଏକ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ସତ ଉପରେ ମଣିଷର ବିଶ୍ୱାସ କମିଗଲେ ମଣିଷ ଆପଣାକୁ ଗୁଡ଼ିଏ ଚଉକୀମାନଙ୍କୁ ଲେଉଡ଼ିବାକୁ ଯାଏ । ଯାହା ସତ, ଯାହା ସାର ଓ ଯାହା ନ୍ୟାଯ୍ୟ, ଚଉକୀ ନିର୍ବିଶେଷରେ ତାହାକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଉଥିଲେ ମଣିଷ ଇଜ୍ଜତ ସହିତ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିପାରୁଥା'ନ୍ତା । ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ବଡ଼ମାନଙ୍କର ଇଜ୍ଜତ ରହୁଥାନ୍ତା ଓ ସାନମାନଙ୍କର ବି ଇଜ୍ଜତ ରହୁଥା'ନ୍ତା । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ହେଉନାହିଁ । ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ଚଉକୀ ଯାହା କହୁଛି, ଏବେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ତାହାକୁ ହିଁ ସରସ ଓ ଉଚିତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଉଛନ୍ତି । କଥା ଅନୁସାରେ କଥାକୁ ମାନୁ ନାହାନ୍ତି । ଚଉକୀ ଅନୁସାରେ ମାନି ନେଉଛନ୍ତି । ଚଉକୀ ଆଗରେ ଆପଣାକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ କୁଶଳ ଭାବରେ ଲୁଚାଇ ରଖୁଛନ୍ତି । ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ସଫଳ ହେଉଛନ୍ତି, ଅନୁଗ୍ରହଭାଜନ ବି ହୋଇପାରୁଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ଇଜ୍ଜତ ହରାଉଛନ୍ତି । ଜାଣି ଜାଣି ଅନୁରୂପ ଫୁଲଟିକୁ ସୁଙ୍ଘି ମେଣ୍ଢା ବନି ରହୁଛନ୍ତି ।

ଚଉକୀର କୌଣସି ବିବେକ ନଥାଏ । ମଣିଷର ହିଁ ବିବେକ ଥାଏ । ଯେଉଁ ଜଳବାୟୁରେ ଚଉକୀ ଅନୁସାରେ ହିଁ ମଣିଷର ବିଗ୍ଭର ହୁଏ, ସେଠି ବିବେକ ମାଡ଼ଖାଇଯାଏ, ସେଠି ତୁଚ୍ଛା ବେରସିକମାନେ ହିଁ ରସଘରର ମାଲିକ ହୋଇ ବସିଥା'ନ୍ତି ; ଭଣ୍ଡମାନେ ଯେଉଁଠି ବୀର ସାଜି ବସିଥା'ନ୍ତି, ତାହାକୁ ହିଁ ପଣ୍ଡିତ ସଭା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଚଉକୀମାନଙ୍କୁ ଡରିହୁଏ, ଖୋସାମଦ କରିହୁଏ । ସେମାନଙ୍କର ଗୁଣଗାନ କରିହୁଏ ; ମାତ୍ର ଚଉକୀମାନଙ୍କୁ କଦାପି ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିହୁଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଉପରେ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ଡରି କରି ରହିଥିବା ଓ ସେମାନଙ୍କର ଗୁଣକୀର୍ତ୍ତନ କରୁଥିବା ଓ ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ସତେଅବା ବାଧ୍ୟହୋଇ ନିଜ ଭିତରେ ଦୁଇଭାଗ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ଯାହା ସତ୍ୟ, ତାହା ବଡ଼ ଲାଜରା ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଯୋଗ୍ୟ ମଣିଷକୁ ତା’ ଚଉକି ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବା ଉଚିତ ସତ ; ମାତ୍ର ଗୋଟାଏ ଚଉକି ନହେଲେ ଯେ ତା’ର ଯୋଗ୍ୟତାର ଆଉ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ, ସେ କଥା ମୋଟେ ସତ ନୁହେଁ । ଚଉକିଟାଏ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ଯୋଗ୍ୟ ମଣିଷ କଦାପି ଆପଣାର ଯୋଗ୍ୟତାକୁ ନିନ୍ଦା ଯାଏ ନାହିଁ ବା ଚଉକି ପଛରେ ଧାଇଁବ ବୋଲି ନିଜ ଯୋଗ୍ୟତାକୁ ଗୃହଲକ୍ଷିରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ମୋଟେ ମନ-କରେନାହିଁ । ସିଏ ଯୋଗ୍ୟରୁ ଯୋଗ୍ୟତର ହେଉଥାଏ । ସେଇଥିରୁ ଆନନ୍ଦଲାଭ କରେ । ଯୋଗ୍ୟରୁ ଯୋଗ୍ୟତର ଭାବରେ ଆପଣାକୁ ଦେଉଥାଏ ଏବଂ ନିଜ ଭିତରେ ପାହାଚ ପରେ ପାହାଚ ଅତିକ୍ରମ କରି ଯାଉଥାଏ । ଚଉକି ବାନ୍ଧିରଖେ, ମଣିଷକୁ ତାହା କେତେ ଅନ୍ୟ ଧନ୍ଦା ଭିତରେ ଭଳାଇ ରଖିଦିଏ କେଜାଣି, ମଣିଷ କ୍ରମେ ଯେତେ ଅଯୋଗ୍ୟ ହେବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଚଉକିଟାକୁ କୁଣ୍ଢାଇ କରି ପଡ଼ିରହିଥାଏ ।

୨୪ । ୨ । ୮୫

ଛାତ୍ର-ବକ୍ତାପହରଣର ଲୋଭ

ସେଦିନ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଭିତରେ ତର୍କ-ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେଉଥିଲା । ଆମେ କେତେଜଣ ସେଠାକୁ ବିଚାରକ ହୋଇ ଯାଇଥିଲୁ । ଆମେ ପିଲାମାନଙ୍କର ତର୍କଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଣିବୁ, ନୈପୁଣ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସମୀକ୍ଷା କରି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯୋଗ୍ୟତମମାନଙ୍କୁ ବାଛିବୁ ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ପୁରସ୍କାରମାନ ଦିଆଯିବ । କେଉଁ ବିଷୟରେ ତର୍କ ହେବ, ତାହା ଖବରକାଗଜ ଜରିଆରେ ଆଗରୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପିଲାମାନେ ତିଆରି ହୋଇ ଆସିଥିଲେ । ଡାକରା ପଡ଼ିବାମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାମନାରେ ବକ୍ତୃତା ଦେଇ ଚାଲିଯାଉଥିଲେ ; ଅବଶ୍ୟ ଆଦୌ ବକ୍ତୃତା ଦେଉ ନ ଥିଲେ, ଉଦ୍‌ଗାରି ଦେଇ ଯାଉଥିଲେ । ଯାହା ମୁଖସ୍ଥ କରି ଆଣିଥିଲେ, ତାହାକୁ ହିଁ ଉଦ୍‌ଗାରୁଥିଲେ । ନିଜ ମନରୁ ବା ମୁଣ୍ଡରୁ ଯଦି କିଛି ଲେଖି ମୁଖସ୍ଥ କରି ଆଣିଥାନ୍ତେ ; ତେବେ ମଧ୍ୟ କିଛି ବାହାଦୂରି କଥା ହୋଇଥା’ନ୍ତା । ସେମାନେ ଗୁଣୀ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କଠାରୁ ଲେଖି ଆଣିଥିଲେ । ନିଜର ବାପା ମାଆ ଅଥବା ଇସ୍କୁଲର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଶିକ୍ଷକ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଲେଖିଦେଇଥିବା କଥାଗୁଡ଼ାକୁ ଆଣି କେଡ଼େ ଉତ୍କଳ ମୁହଁଟିମାନ କରି ସେମାନେ ଗାଳିପକାଇବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ।

ସେହିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଆମେ ପ୍ରଥମ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଏବଂ ତୃତୀୟମାନଙ୍କୁ ବାଛିଲୁ ଓ ସେହିମାନେ ହିଁ ପୁରସ୍କାର ବିଜେତାରୂପେ ଘୋଷିତ ହେଲେ । ମୁଁ ଅନ୍ୟ ବିଚାରକମାନଙ୍କୁ ଅସଲ ବିଡ଼ମ୍ବନାଟିର କଥା କହିବାରୁ ସେମାନେ ସେଥିରେ ମୋଟେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରମାନଙ୍କର ମୁଦ୍ରାମୁଦ୍ରା କରି କହିଲେ ଯେ, ଏବେ ସବୁଠାରେ ଏହି ରୀତି ଚାଲିଛି ଏବଂ ଯାହା ଚାଲିଛି, ତାହାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଦେବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କରିବାର କ'ଣ ଅଛି ? ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେଉଛି । ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ପିଲାମାନେ ଲେଖୁନାହାନ୍ତି, ମାଷ୍ଟ୍ରେ ଲେଖିଦେଉଛନ୍ତି ବା ବାପା ମାଆ ଲେଖିଦେଉଛନ୍ତି । ଏହାଦ୍ୱାରା କୁଆଡ଼େ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯାଉଛି । ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି, ଏପରି କରି ସେମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧିଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଅପହରଣ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଉଛି ।

ବିଚରା ମାଷ୍ଟରମାନେ ଓ ଆହୁରି ବିଚରା ବାପ ମାଆମାନେ ! ଅନେକ ବାପା ମାଆ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ପୁଅ ଝିଅଙ୍କପାଇଁ ଭଲ ବୋହୂଟିଏ କିମ୍ବା ଜୋଇଁଟିଏ ପାଇଲେ କୁଆଡ଼େ ଆପେ ବାହା ହେଉଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ବକ୍ତୃତା ବା ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରତିଯୋଗିତାଲାଗି ନିଜ ପୁଅ ଝିଅଙ୍କୁ ବା ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ନିଜର ମଣ୍ଡାଗୁଡ଼ାକୁ ଗିଳାଇ ସମରାଙ୍ଗନକୁ ଛାଡ଼ୁଥିବା ମାଷ୍ଟର ଓ ବାପାମାଆମାନେ ହୁଏତ ସେହିପରି ଏକ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ । ଏମାନଙ୍କ ପିଲାଦିନେ ଏମାନଙ୍କର ବାପା ମାଆ ତଥା ଶିକ୍ଷକମାନେ ହୁଏତ ଏହିଭଳି କୌଣସି ରୀତିରେ ଏମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧିକୁ ଅପହରଣ କରିନେଇଥିବେ, ଭୋକକଲା ଆଗରୁ ଭୁଞ୍ଜାଇ ଦେଇଥିବେ । ଆପଣା ଭିତରେ ଆପଣାର ବୁଦ୍ଧିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାରେ ହୁଏତ ଆଦୌ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ କରି ନ ଥିବେ ଏବଂ କ୍ରମେ ବଡ଼ହୋଇ ନିଜର କବଳ ଭିତରେ ରହିଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ସେମାନେ ତାହାର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ଉଚିତ ବୋଲି ମାନି ନେଇଥିବେ ।

୩ । ୩ । ୮୬

ବୀତସ୍ପୃହ ଦୀନବନ୍ଧୁମାନେ

ସେତେବେଳେ ହାଉଆଟା ଏପରି ଉତ୍କଟ ଭାବରେ ବହିଲା ଯେ, ଅନେକ ମଣିଷ ଯେତେ ଯୁଆଡ଼େ ଥିଲେ, ସେମାନେ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ଆସି ପଶିବାକୁ ମନକଲେ । ଭୋଟ ଲଢ଼ିଲେ, ଭୋଟ ଜିତିଲେ, ଧନପତି ହେଲେ, ପ୍ରତିନିଧି ଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲେ । ଅଭିନେତାମାନେ ହଠାତ୍ ନେତା ହେବାକୁ ମନକଲେ । ନେତାମାନେ ହିଁ ଆଗରୁ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ଅଭିନେତା ବନି ଆପଣାର ଗଣ୍ଡିଠା-ଗୁଡ଼ାକୁ ଅଥାରରେ ବସାଇ ଟାଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସମ୍ଭବତଃ ସେଇଥିରୁ ପ୍ରେରଣା ପାଇ ସତକୁ ସତ ଅଭିନେତାମାନେ ନେତା ହେବା ସକାଶେ ମନକଲେ । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜର ଏହି ନୂତନ ଉପନୟନର ନିଷ୍ପତ୍ତିଟିକୁ ଲୋକମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ନାନାଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

ଜଣେ ଏକ ବିରାଟ ଜନସଭାରେ ବିପୁଳ କରତାଳି ମଧ୍ୟରେ ଘୋଷଣା କରି କହିଲେ ଯେ, ସିଏ "ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଯାପନ କରି ବୀତସ୍ପୃହ ହୋଇ" ପଡ଼ିଲେଣି । ତେଣୁ ସିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦରିଦ୍ର ଲୋକମାନଙ୍କର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାକୁ ଲାଘବ କରିବା ପାଇଁ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ହେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ରାଜନୀତିରେ ଯୋଗ ଦେଇଛନ୍ତି; ହୁଏତ ଏତେ ବୀତସ୍ପୃହ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି ଯେ, ରାଜନୀତିରେ ଯୋଗଦେବା ଲାଗି ଏକାବେଳକେ ଭୋଟ ଭିତରକୁ ଡେଇଁ-ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଆମ ଭାରତବର୍ଷ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଦେଶ, ଯେଉଁଠାରେ କି କାଳକାଳରୁ ଏହି ପରମ୍ପରାଟି ରହିଆସିଛି । ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ପିଇ ପିଇ ମୋଟାରୁ ଆହୁରି ମୋଟା ଏବଂ ଅଧିକରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ହେଲାପରେ ଯାଇ ସ୍ୱରେମାନଙ୍କର ମନରେ ବୈରାଗ୍ୟ ଆସିଛି । ସେମାନେ ହଠାତ୍ ବୀତସ୍ପୃହ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି ଏବଂ ତା'ପରେ ଦୁର୍ଗତ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଦୁର୍ଗତିକୁ ଲାଘବ କରିବା ପାଇଁ ଉପରୁ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଛନ୍ତି । ସତେଅବା ଦସ୍ତାକର ଗନ୍ତାଘର ଭିତରୁ ରତ୍ନମାନେ ଧୂଳି ଉପରେ ଆସି ଗଡ଼ିବାକୁ ମନକରି ବାହାରି ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏତେବଡ଼ ଗୋଟାଏ କାମ କଲେ ବୋଲି ନିଜକୁ କେଡ଼େ ବଡ଼ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି । ଆମ ଶୁଆସାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ତ୍ୟାଗୀ ବୋଲି କହି ସ୍ତୁତି କରୁଛନ୍ତି ।

ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ସଢ଼ି ସଢ଼ି ଆସିଥିବା ସ୍ୱରେମାନେ ନେତା ହୋଇ ବସିଲେ ଦେଶର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଯିବ ନାହିଁ । ହୁଏତ ସେହିହେତୁ ହିଁ ଭାରତବର୍ଷର

ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା କେବେହେଲେ ଯାଇନାହିଁ । ଦାତାର ଦାନଦ୍ୱାରା ଯାଇନାହିଁ, ତ୍ୟାଗୀର ତ୍ୟାଗ ଦ୍ୱାରା ଯାଇନାହିଁ ; ଅଥବା ହିତୈଷୀମାନଙ୍କର ଭାବପ୍ରବଣତା ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଯାଇନାହିଁ । ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗ୍ରସ୍ତ ମଣିଷ ନିଜର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହେଲେ ଯାଇ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଯାଏ । ଧନୀଲୋକ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କୁ ଯେତେ ଦୟାର ସହିତ ପାଳିବାକୁ ଚାହାଁଲେ ମଧ୍ୟ କଦାପି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଯାଏନାହିଁ । ମଣିଷ ନିଜକୁ ମଣିଷ ବୋଲି ଚହ୍ନିଲେ ଯାଇ ତା' ଜୀବନରେ ଏକ ନୂତନ ଆଖି ଖୋଲେ, ସିଏ ସିଧା ହୋଇ ଆଗକୁ ଅନାଏ ଏବଂ ଗୋଇଠା ମାରି ଦ୍ୱାରଗୁଡ଼ାକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦିଏ । ଅର୍ଗଳଗୁଡ଼ାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆସେ । ଭାରତବର୍ଷର ରାଜନୀତି ଦିନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷକୁ ସେହି ଆଖିଟିକୁ ଆଣି ଦେବବୋଲି ସାହସ କରି ବାହାରିଥିଲା । ଏବେ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ଗୋବର ହୋଇ ରହିବାକୁ ହିଁ ଜୀବନର ମହାଫଳ ବୋଲି ଆଦରି ନେଇଥିବା ଏହି ନେତା ଓ ଅଭିନେତାମାନେ କାହିଁକି ଆମ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ଆସି ପଶିଲେ କେଜାଣି ?

ତା ୧୦ । ୩ । ୮୫

ଗୁଣ୍ଡାମିର ପ୍ରତିକାର

ଆମ ସମାଜରେ ଗୁଣ୍ଡାମିକୁ ସହିବାର ମଣିଷମାନେ କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି କି କ'ଣ ସମାଜରେ ଗୁଣ୍ଡାମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଭାରି ବେଗର ସହିତ ବଢ଼ି ବାରେ ଲାଗିଛି । ନାନା କାରଣରୁ ପୁରୁଷ ପୁରୁଷ ଧରି ଆମର ଅନ୍ନ ଓ ପିଣ୍ଡ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଗୁଣ୍ଡାମାନେ ଲୁଚି କରି ରହିଥିଲେ ସତେଅବା କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଅନୁକୂଳ ପବନ ପାଇଥିବାପରି ସେମାନେ ଏବେ ଏକାବେଳେକେ ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସିଛନ୍ତି । ଆମେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଗୁଣ୍ଡାମି କରୁଛୁ, ଗୁଣ୍ଡାମି ସହୁଛୁ ଓ ବେଳେବେଳେ ଏହି ଗୁଣ୍ଡାମି ଅସହ୍ୟ ହୋଇ ଉଠିଲାଣି ବୋଲି କେତେ ବ୍ୟସ୍ତ-ହୋଇ କହିବାକୁ ଲାଗୁଛୁ । ଏହି ଉନୋଟିଯାକ ତାମସିକତା କାଳକ୍ରମେ ସତେଅବା ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପ୍ରୟୋଜନରେ ପଡ଼ି ବେଶ୍ ଏକାଠି ଘର କରି ରହିବାକୁ ଶିଖିଯାଇଛନ୍ତି ।

ପାଠପଢ଼ୁଥିବା ମଣିଷ ଗୁଣ୍ଡା ଓ ପାଠ ପଢ଼ାଉଥିବା ମଣିଷ ବି ଗୁଣ୍ଡା । ଚାକିରି ନଥିବା ମଣିଷ ଗୁଣ୍ଡା ଓ ଚାକିରି କରିଥିବା ମଣିଷ ଗୁଣ୍ଡା । ବେପାର କରୁଥିବା

ମଣିଷ ଗୁଣ୍ଡା ଓ ଗ୍ରେଫରକୁ ଧରିବ ବୋଲି ବର୍ଦ୍ଧିନ ଭୋଗ କରୁଥିବା ମଣିଷ ବି ଗୁଣ୍ଡା । ପଟେ ଜର୍ସି ପିନ୍ଧି ଗୁଣ୍ଡାମି କରୁଛନ୍ତି, ଆସନରେ ବସି ଗୁଣ୍ଡାମି କରୁଛନ୍ତି, ଶାସ୍ତ୍ରରୁ ସମର୍ଥନ ବାହାର କରି ଗୁଣ୍ଡାମି କରୁଛନ୍ତି, ଶାସନର ରଜ୍ଜୁଗୁଡ଼ାକ ଖାସ୍ ସେହି-ମାନଙ୍କର ହାତରେ ରହିଛି ବୋଲି ଗୁଣ୍ଡାମି କରୁଛନ୍ତି । ଆଉ ଆରପଟଟି ଯଥା-ସମ୍ଭବ ସହଜରେ ଓ ସତ୍ୱର ଭାବରେ ଏହି ପଟଟିପରି ହୋଇପାରିବେ ବୋଲି ଗୁଣ୍ଡାମି କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଆସନରେ ବସିଥିବା ପାଜିମାନଙ୍କୁ ଟିଂକ ବାହାର କରିଆଣି ଆପେ ସେହି ଆସନମାନଙ୍କରେ ଯାଇ ବସିବେ ବୋଲି ପାଜିପଣ କରି ବାହାରିଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ପକ୍ଷ ଅପର ପକ୍ଷକୁ ଗୁଣ୍ଡା କହି ଗାଳି ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଯେତେବେଳେ ଆମର ଏହି ସମାଜରେ ବାସକରୁଥିବା ତଥାକଥିତ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଏବଂ ଭଦ୍ରମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଗୁଣ୍ଡାମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବା ସକାଶେ ମନକରିବେ ଏବଂ ସେହିମାନଙ୍କ ଭିତରେ କେଡ଼େ ଆଦରର ସହିତ ପୋଷାହୋଇ ରହିଥିବା ଭୂତଟା ହିଁ ସମାଜର ଆହୁରି ଅନେକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଗୁଣ୍ଡା ବନିବାଲାଗି ଉତ୍ସାହିତ କରିବାରେ ଲାଗିଛି ବୋଲି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରିବେ, ଗୁଣ୍ଡାମିର ଅସଲ ପ୍ରତିକାର ହୁଏତ ସେତିକବେଳେ ଯାଇ ସମ୍ଭବ ହେବ । ମଣିଷ ଅନେକ ସମୟରେ ନିଜ ଭିତରର ଭୂତଟିକୁ ଛୁଇଁବା ପାଇଁ ସାହସ କରିପାରୁ ନଥାଏ ବୋଲି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଭୂତଟା ବ୍ୟତୀତ ମୋଟେ ଆଉ କିଛିହେଲେ ଦେଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏନାହିଁ । ଭିତରର ଭୂତଟାକୁ ମଖମଲ ମୁଖା ଦେଇ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିଥାଏ । ଗୁଣ୍ଡାମାନେ କେବଳ ବାହାରେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି କହୁଥାଏ । ପୋଲିସ୍ ହୋଇ ଗ୍ରେଫ ଧରି ବାହାରିଥାଏ ।

କୌଣସି ଏକ ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ଜର୍ସି ପିନ୍ଧି ପକାଇଲେ ହିଁ ଜଣେ ଗୁଣ୍ଡା କଦାପି ଆପଣାର ଗୁଣ୍ଡାମି ପାଖରୁ ନିଷ୍କୃତି ପାଇପାରେ ନାହିଁ । ଆମ ଏହି ଯୁଗର ମଞ୍ଚଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ କୋଉଠି କେଉଁ ଅସ୍ୱାଭାବିକତାମାନ କେଡ଼େ ଜବରହୋଇ ପଶିକରି ରହିଛି କେଜାଣି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଗୁଣ୍ଡାମାନଙ୍କୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ବଜାରର ଜର୍ସିଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ହିଁ ସମ୍ଭବତଃ ଅଧିକ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ମନକରୁଛୁ । ଜର୍ସି ପିନ୍ଧି ଗୁଣ୍ଡାଧରି ବାହାରିଛୁ । ଭୂତ ଲାଗିଥିବା ମଣିଷମାନେ ଭୂତକୁ ଧରିବାଲାଗି ବାହାରିଛନ୍ତି ।

ତା ୧୭ । ୩ । ୮୫

ସାହିତ୍ୟ-ଚାକିରି

ସରକାରଙ୍କ ଭିତରେ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ବିଭାଗ ରହିଛି । ଲୋକଶାସନ ନିମନ୍ତେ ଏହିସବୁ ବିଭାଗର ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି । ଯଥା—ଅବକାରୀ ବିଭାଗ, ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ, ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ, ମତ୍ସ୍ୟବିଭାଗ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି । ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ଯହୁଁ ଯହୁଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମଣିଷକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅସହାୟ ତଥା ନିର୍ଭରଶୀଳ କରି ରଖି ତା' ଉପରେ ଆପଣାର ପ୍ରତିପତ୍ତି ବିସ୍ତାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ମନକରିଛି, ତହୁଁ ତହୁଁ ଚତୁରମାନେ ସରକାର—ସିରସ୍ତା ଭିତରେ ଆଉ କେତୋଟି ନୂତନ ବିଭାଗର ଏକା ଉଆଣ କରିଛନ୍ତି । ଯଥା—ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗ, ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ, କ୍ରୀଡ଼ା ବିଭାଗ, ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି । ଏହିସବୁ ବିଭାଗର ସୃଷ୍ଟି ହେବାଦ୍ୱାରା ନାଗରିକର ଜୀବନ-କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ରାଷ୍ଟ୍ରର ରମଣ—ପରିସରଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ଗୁଣ ଅଧିକ ହୋଇଯାଇ ପାରିଛି ।

ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ବିଭାଗ ପରି ସରକାରଙ୍କର ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗରେ ମଧ୍ୟ ସୋପାନକ୍ରମରେ ଚାକିରିମାନ ରହିଛି । ସେହି ଚାକିରିଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେ, କେତେକ ବିଶେଷ ଧାତୁର ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ଥାଆନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଅତୀବ ପରିମାଣରେ ହାଉଁପାଉଁ ହୁଅନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ ସେହିପରି ଭାବରେ ଗଢ଼ାହୋଇଥାଏ ବୋଲି ସେମାନେ ସେପରି ହାଉଁପାଉଁ ହୁଅନ୍ତି । ସେମାନେ ସାହିତ୍ୟ ଲେଖୁଥା'ନ୍ତି ସତ; ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅସଲ ପୋକଟି ସତେଅବା ଆଉ କାହାକୁ ବାହାହେବ ବୋଲି ମନକରି ବସିଥାଏ, ମଉକା ଖୋଜୁଥାଏ ଓ ମଉକା ପାଇଲେ ମାଡ଼ିଯିବ ବୋଲି ଟାକିବସିଥାଏ । ଏମିତି ଅନେକ ଅଧ୍ୟାପକ ଅଛନ୍ତି; ଯେଉଁମାନେ କି କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟାପନା କରୁଥାନ୍ତି ସତ; ତଥାପି ପ୍ରିନସିପାଲର ଚଉକୀକୁ ଝୁରି ହେଉଥା'ନ୍ତି—ଯେଉଁଠାକୁ ଗଲେ ମୋଟେ ପାଠ ପଢ଼ାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ—ଖାଲି ହାକିମି କରିହେବ, ଗୋଠ ଅଡ଼ାଇହେବ, ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ସବାବଡ଼ ହୋଇ ରହିହେବ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଡ଼ାକୁ ନିଜ ହାତରେ ରଖିହେବ । ଇଏ ହେଉଛି ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ସୁଖ, ଆଉଗୋଟାଏ ପ୍ରକାରର ତୃପ୍ତି । ଅନେକ ଅଧ୍ୟାପକ ସେହି ସୁଖ ଓ ସେହି ତୃପ୍ତିକୁ ପରମ ଧ୍ୟେୟ ବୋଲି ମନେକରୁଥା'ନ୍ତି । ହୁଏତ ସେହିପରି ଏକ ତୃପ୍ତିଲାଭ ପାଇଁ ଅନେକ ସାହିତ୍ୟିକ ସାହିତ୍ୟ ଚାକିରିକୁ ଲୋଡ଼ନ୍ତି । ଭିତରର ପୋକଟା ସେତେବେଳେ ସାହିତ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ସାହିତ୍ୟ ଚାକିରିକୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଚାହୁଁଥାଏ ।

ଆଉରି ଏପରି ଥୋକେ ସାହିତ୍ୟିକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଚାକିରିକୁ ଚାହୁଁଥାନ୍ତି ବୋଲି ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ପଶିଥା'ନ୍ତି । ସରକାରଙ୍କ ସାହିତ୍ୟଶାଳରେ ସେମାନେ

ଧାଈପରି ହୋଇ ରହୁଥା'ନ୍ତି । ସରକାରୀ ସାହିତ୍ୟ ନାମକ ମାଆଛେଉଣ୍ଡ ପିଲାଟିକୁ ସତେଅବା ମାଆ ହୋଇ ଆପଣା ଥନରୁ କ୍ଷୀର ପିଆଇ ବଢ଼ାଉଥିବା ପରି ଅଭିନୟମାନ କରୁଥା'ନ୍ତି । ଏସବୁ କରି ସେମାନେ ନିଜର ଚାକିରିଟିକୁ ଜବର ଓ ନିରାପଦ କରି ରଖିଥା'ନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଛାଡ଼ି ଆଉ ମୋଟେ କୁଆଡ଼େ ଯିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ସରକାରୀ ସାହିତ୍ୟର ବାହା ମାସ ଆସିଲେ ଏମାନେ ଗୁଆ ବାଣ୍ଟି ଯାଆନ୍ତି, ପଦ୍ମ ପୋଖରୀରେ ପଶି ପତର କାଟି ଆଣନ୍ତି; ପେଁ କାଳୀ ବଜାନ୍ତି, ପୋଇଲା ହୋଇ ସବାରି ବାଡ଼ିଧରି ଝିଅ ସାଙ୍ଗରେ ଶାଶୁଘର ଯାଆନ୍ତି । ସଂସ୍କୃତି-ବିଭାଗରେ ରାଧା ପାଖରେ ଲଳିତା ଓ ବିଶାଖା ହୋଇ ରହୁଥା'ନ୍ତି । ମୋଟେ କଡ଼ ଛାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ଏମାନେ ଆପଣାର ସାହିତ୍ୟକୁ ନିଜ ଚାକିରିର ଏକ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥା'ନ୍ତି ।

୧୪ । ୩ । ୮୫

ନେତା ଓ ନାରାୟଣ

ଉତ୍କଳର ନେତା କୁଆଡ଼େ ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ ବୋଲି ଏକଦା ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁ ତାଙ୍କର କବିତାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ । ଗୋପବନ୍ଧୁ ନାରାୟଣଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ । ନିଜର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେ ଆପଣାକୁ ନାରାୟଣଙ୍କର ନିମିତ୍ତ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ରାଜନୀତିରେ ମଧ୍ୟ ନାରାୟଣ ରହିଥିଲେ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ନାରାୟଣଙ୍କୁ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖି ଗୋପବନ୍ଧୁ ରାଜନୀତିରେ ବାଟ ଚାଲୁଥିଲେ ।

ଉତ୍କଳରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ନେତାମାନେ ଅଛନ୍ତି । କେଶରୀମାନେ ଅଛନ୍ତି, ରତ୍ନମାନେ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ପଦ୍ମମାନେ ଅଛନ୍ତି । କ୍ଷମତାର ଦୃଶ୍ୟ ତଥା ଅଦୃଶ୍ୟ ଘରମାନଙ୍କରେ ରହି ଏହି ଭୂମିଟାକୁ ଚଳାଉଛନ୍ତି । ଏହି ଭୂମିର ମାଲିକପରି ସେମାନେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚଳାଉଛନ୍ତି । ଆମକୁ ଦୟା କରୁଛନ୍ତି; ଆମ ଉପରେ ପ୍ରସନ୍ନ ଥିଲାବେଳେ ଆମକୁ ସତେଅବା ଆପଣାର କୋଡ଼ରେ ନେଇ ବସାଉଛନ୍ତି, ଆମପାଇଁ ହାତୀ ଘୋଡ଼ା ଖଞ୍ଜି ଦେଉଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଅପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼ିବାମାତ୍ରକେ ଆମ ଡିହଗୁଡ଼ାକୁ ମଧ୍ୟ ନିଲାମ କରିନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଆପେ ନିରବଧି କାଳଯାଏ ମାଲିକ ହୋଇ ରହିବେ ବୋଲି ମନେ ମନେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ

ଭିତରେ ନାରାୟଣଙ୍କଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି କି ନାହିଁ କେଜାଣି ? କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ବେକରେ ପଡ଼ିଥିବା ମାଳାଗୁଡ଼ାକ ଓ ସେମାନେ ପିନ୍ଧିଥିବା ଯୋଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ନାରାୟଣ ପିନ୍ଧିଥିବା ଏବଂ ତାଙ୍କ ବେକରେ ପଡ଼ିଥିବା କଳ୍ପିତ ଯାବତୀୟ ଯୋଡ଼ ଓ ମାଳ ଅପେକ୍ଷା ସତେଅବା ଅଧିକ ମୋଟା ହୋଇ ଦେଖାଯାଉଛି । ସେତେବେଳେ ମନେହେଉଛି, ପ୍ରକୃତରେ ଏମାନେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ନାରାୟଣ ଅଛନ୍ତି ।

ଏହି ନେତାମାନେ ହୁଏତ ଆପଣାକୁ ହିଁ ନାରାୟଣ ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି ; ମାତ୍ର ତଥାପି ସଭାରେ, ବକ୍ତୃତାରେ, ଘଟଣାରେ ଓ ଅଘଟଣରେ ସେମାନେ ଆମ ଆଗରେ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ କବିତାର ସେହି ଧାଡ଼ିଟିକୁ ଆବୃତ୍ତି କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଉତ୍କଳର ନେତା ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ ବୋଲି ଆମକୁ ଭୁଲୁଗୁଣା ଦେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଅମଳରେ ଏମାନେ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ନାରାୟଣଙ୍କୁ ନେତା ବୋଲି ବରଣି କରି ରଖିଥା'ନ୍ତେ, ତେବେ ଏମାନେ ଭାରି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ହୋଇଥା'ନ୍ତେ, ଏପରିକି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ଦେଖାବି ଯାଉଥା'ନ୍ତେ । ତେବେ ଏହି ଭୂମିର ବିଲ ଓ ବାରିଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ଏମିତି ଷଣ୍ଢ ଚରୁ ନଥା'ନ୍ତେ, ନାରାୟଣଙ୍କୁ ଗିଳି ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ ବୋଲି ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପାଇବାଲାଗି ଆମ ସାମନ୍ତମାନେ ଆମ ଜୀବନର ଗହ୍ୱରଗୁଡ଼ାକୁ ଏମିତି ଭାବରେ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ଓ ଉତ୍ପନ୍ନ କରି ମୋଟେ ରଖି ନଥା'ନ୍ତେ । ମଣିଷ, କ୍ଷମତାସୀନ ମଣିଷ ନିଜେ ନାରାୟଣ ହେବାକୁ ମନାକଲେ ନାରାୟଣ ଯେ କେବେହେଲେ ସହନ୍ତି ନାହିଁ, ଆମ ରାଜାମାନେ ଏହି ସତକଥାଟିକୁ ବୁଝି ନପାରିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଶଟା ଯାକ ସତେଅବା ଗୋଟାଏ କାରାଗାର ପରି ବୋଧହେଉଥାଏ ଭାରି ଅଣନିଃଶ୍ୱାସୀ ଲାଗୁଥାଏ; ତଥାପି ଏମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ସ୍ୱୀକାର କରିନେଇ ହେଉନଥାଏ । ସମୟ ଆସେ, ଗଡ଼ର ଦନ୍ତା ପାଚେରୀଗୁଡ଼ାକ ମଡ଼ମଡ଼ ହୋଇ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । ସିଂହର ବଳ ନେଇ ନାରାୟଣଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହୁଏ । ନୃସିଂହଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହୁଏ ।

୩୧ । ୩ । ୮୫

ଲୋକ-ଚରିତ

ଲୋକ-ଚରିତ, ଅର୍ଥାତ୍ ଲୋକର ଚରିତ, ଚଳମାନ ଉପସ୍ଥିତ ସଂସାରଟିର ଚରିତ । ତୁମେ, ଆମେ, ଅନ୍ୟମାନେ—ଏହି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନେଇ ଚାଲୁଥିବା ଏହି ସଂସାରଟି ; ତେଣୁ ଆମେ ଯେଉଁଠି ଆମର ସଂସାରଟି ମଧ୍ୟ ସେଇଠି ଏବଂ ଆମର

ଚରିତ୍ରଗୁଡ଼ାକ ଯେଉଁଠି, ଆମେ ଉଲୁଗୁଣା ଦେଉଥିବା ଲୋକ ଚରିତ୍ରଟି ମଧ୍ୟ ସେଇଠି । ଲୋକଚରିତ୍ର ଏକାବେଳେକେ ତଳକୁ ଚାଲିଗଲା ବୋଲି ଆମେ ଯେତେବେଳେ କହିବାରେ ଲାଗିଥାଉ, ସେତେବେଳେ ଗୁଚ୍ଛା ମିଛକଥା କହୁଥାଉ । ଆମେ ସ୍ୱୟଂ ଯେଉଁଠାରେ ଥାଉ, ଆମଦ୍ୱାରା ବିରଚିତ ଲୋକଚରିତ୍ର ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିଠାରେ ଥାଏ; ଆମଠାରୁ ଆଦୌ ଅଧିକ ତଳକୁ ଖସିଯାଇ ନଥାଏ ।

ସେଦିନ ଜଣେ ପୁରୁଖା ଓ ପ୍ରବୀଣ ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଲୋକଚରିତ୍ର ଆମ ଦେଶରେ ହୁ'ହୁ ହୋଇ ତଳକୁ ଖସିଯିବାରେ ଲାଗିଛି ବୋଲି କହୁଥିଲେ । ମୁହଁ ଶୁଖାଇ କହୁଥିବାପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲେ । ଅନେକ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେକି ମୁହଁ ଶୁଖାଇଲେ ସାଧୁସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ପରି ଦିଶନ୍ତି । ଅନେକ ବାନରବନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ସଂସାରର ହିତାକାଙ୍କ୍ଷୀଙ୍କପରି ଦେଖାଯିବାକୁ ଜାଣିଶୁଣି ମୁହଁ ଶୁଖାଇବାକୁ ମନକରନ୍ତି । ପ୍ରବୀଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ରାଜନୀତିରେ ଥିଲେ, ଏବେ ମଧ୍ୟ ରାଜନୀତିରେ ଅଛନ୍ତି । ଆଗେ କ୍ଷମତାରେ ଥିଲେ ଏବେ କ୍ଷମତାରେ ନାହାନ୍ତି । ଆଗେ ମାଛମାନେ କେବଳ ତାଙ୍କର ବନସୀଖଡ଼ାରୁ ଜିଆ ଖାଇବାକୁ ଆସୁଥିଲେ ବୋଲି ତାଙ୍କର ମନେହେଉଥିଲା ; ଏବେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବନସୀଖଡ଼ା ରହିଛି ; ମାତ୍ର ଜିଆ ମିଳୁନାହିଁ ବୋଲି ସତେଯେପରି ସିଏ ଭାରି ବୀତସ୍ପୃହ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ଲୋକ-ଚରିତ୍ରର ଘୋର ଅଧଃପତନ ଘଟିଲା ବୋଲି ଆଙ୍ଗୁଠି ଗଣି କହିଦେଇ ପାରୁଛନ୍ତି ।

ପ୍ରବୀଣ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଗତ ଦଶବର୍ଷ ଭିତରେ ଏକାଧିକବାର ଦଳ ବଦଳାଇଛନ୍ତି, ଆଦର୍ଶଗୁଡ଼ାକ ସତକୁସତ ବଦଳିଯିବାରୁ ଯେ ସିଏ ଦଳ ବଦଳାଇଛନ୍ତି ; ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ଆକର୍ଷଣକାରୀ ଗ୍ରହଗୁଡ଼ାକର ଦୁର୍ବାର ତାଡ଼ନାରେ ସିଏ ଏପାଖରୁ ସେପାଖକୁ ଓ ସେପାଖରୁ ଏପାଖକୁ ହୋଇଛନ୍ତି । କେତେଥର ଜିତିଛନ୍ତି, କେତେଥର ହାରିଛନ୍ତି । ଆନନ୍ଦରେ ନିଜକୁ ବିକିଛନ୍ତି, ସମାନ ଆନନ୍ଦରେ ଗୁହାଳରୁ ପଘା ଛିଣ୍ଡାଇ ପଳାଇଆସି ଅଧିକା ପାଲ ଆଶାରେ ଆଉ କାହା ଗୁହାଳ ଭିତରେ ଆସି ପଶିଛନ୍ତି । କାଳକ୍ରମେ ଦାନ୍ତ ହରାଇଛନ୍ତି । ଦାନ୍ତ ହରାଇ ବସିଲେ ଅନେକ ସମୟରେ ମଣିଷ ବାଧ୍ୟହୋଇ ପଦାରେ ଆଶ୍ରୟ ନିଏ । ସେହିପରି ଏକ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରେ ପଡ଼ି ସେ ଲୋକଚରିତ୍ରର ଘୋର ପତନ ହେଲାଣି ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ଦାରୁଣ କ୍ଷୋଭ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ମୁହଁଟି ଶୁଖି ଶୁଖି ଆସି ସତେଯେପରି ଆପଣାର ସକଳ ଔଜ୍ଜ୍ୱଲ୍ୟ ହରାଇ ବସିଥିବା ସେମେଣ୍ଟ ଖାତିରଟିଏ ପରି ଦିଶୁଛି । ଭିତରର ଆଖିର ବୈଷ୍ଣବଦୀକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିଛି ।

ଯାହାର ଚରିତ୍ର ଥାଏ, ଲୋକ ଚରିତ୍ରର ପତନ ହେଲା ବୋଲି ସେ କଦାପି କହିବାକୁ ମନକରେ ନାହିଁ । ତା'ର ଯୁକ୍ତି ଚାଲିଥାଏ, ସିଏ ଏକୁଟିଆ ହେଲେ

ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଯୁଝିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ବ୍ୟୂହଟିକୁ ଭେଦ କରିବାଲାଗି ପ୍ରୟାସ କରୁଥାଏ । ରଥ ଭାଙ୍ଗିଗଲେ ଚକଟାକୁ ମଧ୍ୟ ଆୟୁଧ କରି ଲଢ଼ୁଥାଏ । ତା'ର ବିଶ୍ୱାସ ତାକୁ କଦାପି ପ୍ରତାରିତ କରେନାହିଁ । ଯାବତୀୟ ଅନ୍ଧାରକୁ ସେଇ ପାରିହୁଏ । କୁଳର ମାନ ରଖେ । ଯାବତୀୟ ଲୋକସଂଗ୍ରହର କର୍ଣ୍ଣଧାର ହୁଏ ।

୭।୪।୮୫

ଅଭୂତପୂର୍ବଭାବେ ସଫଳ

ସେଦିନ ଖବରକାଗଜମାନଙ୍କରେ ବାହାରିଥିଲା ଯେ, ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟବନ୍ଦ ଆନ୍ଦୋଳନ ଅଭୂତପୂର୍ବଭାବେ ସଫଳ ହୋଇଛି ; ଅର୍ଥାତ୍, ଶିକ୍ଷକମାନେ ପାଠପଢ଼ାଇବାକୁ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କୁ ଯାଇନାହାନ୍ତି । ଅମୁକଦିନ ଅମୁକ କଥାଟିକୁ କରିବେ ବୋଲି ସେମାନେ ସରକାରଙ୍କୁ ନୋଟିସ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଆପଣାର ସଂଘ-ଗଠନ ମାଧ୍ୟମରେ ସେହି କଥାଟିକୁ କରିଛନ୍ତି, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଫଳତାର ସହିତ ତାହା କରିଛନ୍ତି ; ଅର୍ଥାତ୍ ରାଜ୍ୟଟୋଟାକର ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାକର୍ମୀମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନମନୀୟ ମନୋଭାବ ପୋଷଣ କରି ଏହି କାର୍ଯ୍ୟବନ୍ଦ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଅଭୂତପୂର୍ବ ଭାବରେ ସଫଳ କରିଛନ୍ତି ।

ଆମ ଦେଶରେ ଶାସନ ଯେମିତି ଅଭୂତପୂର୍ବ ସଫଳ ଭାବରେ ଚାଲିଛି, ରାଜନୀତି ଯେମିତି ସଫଳ ଭାବରେ ଚାଲିଛି, ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି ସଫଳ ଭାବରେ ଚାଲିଛି । ସମସ୍ତେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରି ବାହାରିଛନ୍ତି, ଘରେ ନିଆଁ ଲଗାଇଦେଇ ସଉତୁଣୀମାନେ ପୋଡ଼ିହୋଇ ମରିଗଲେ ବୋଲି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଲ୍ଲାସର ସହିତ ଚିତ୍କାର କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଏବଂ ତାହାକୁ ହିଁ ଆପଣାର ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଅଭୂତପୂର୍ବ ସଫଳତା ଲାଭ ବୋଲି ଦାଣ୍ଡରେ ଋଣପା ଚଢ଼ି କହି ବୁଲୁଛନ୍ତି । ଶାସନ ସଫଳ ହେବାରେ ଲାଗିଛି ଏବଂ ଆମେ ଦେଶବାସୀ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅଲକ୍ଷଣା ହେବାରେ ଲାଗିଛୁ । ସଫଳତାର ସହିତ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଖରଚ କରାଯାଇ ଜୀବନର ଅସଲ ନାଡ଼ୀଗୁଡ଼ିକୁ ଚିପି ଦିଆଯାଉଛି ଏବଂ ଅସଲ ଇଙ୍ଗିତଗୁଡ଼ାକୁ ହରଣ କରିନିଆଯାଉଛି । ଆମ ଗଡ଼ିଆଯାକ ଧୀବରମାନେ ପଶିଯିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ଆମ ଚଉରାଗୁଡ଼ାକ ମାରା ହେବାରେ ଲାଗିଛି ; ତଥାପି ଅଭୂତପୂର୍ବ ସଫଳତାର ସହିତ ଶାସନ ଚାଲିଛି । ଶାସକମାନେ ସତେଅବା ପ୍ରତିବର୍ଷ ଆଉ

ଗୋଟିଏ ନୂଆ ବାହାହେଉଥିବା ପର ଏତେ ଗୁରୁ ଓ ଏତେ ହାଲୁ ହୋଇ ଦିଶୁଛନ୍ତି ।

ଆମ ରାଜନୀତି ମର୍ଣଷକୁ ନାସ୍ତ କରଦେବାରେ ଲାଗିଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ ପୁଅମାନେ ବାହାହେବେ ବୋଲି ଦିଲ୍ଲୀର ଗଣକମାନେ ସେହିଠାରେ ବସି କୋଷ୍ଠୀ ମିଳାଉଛନ୍ତି, ଗଣିକାମାନଙ୍କୁ ବାଛୁଛନ୍ତି । ପୁ ରୁଷତ୍ୱଗୁଡ଼ାକୁ ପଇସାରେ ହିସାବ କରାଯାଉଛି ; ତଥାପି ଗୁରମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ରାଜନୀତି ଅଭୂତପୂର୍ବ ସଫଳତା ସହିତ ହିଁ ଚାଲିଛି । ବାବୁର ବରାଦ ଅନୁସାରେ ଗ୍ରହମାନେ ଚଳପାରୁଛନ୍ତି ଏବଂ କ୍ରମେ ଆମର ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଭାବିଲେଣି ; କାରଣ ସେମାନେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ମନ କଲେଣି । ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଆଉ ମୋଟେ ପାଠପଢ଼ା ହେଉନାହିଁ ବୋଲି ସାଧୁ ଓ ସୁଧୀମାନେ କେତେ ପାଟି କରି କହୁଛନ୍ତି, ପାଠ ନଥାଇ ମଧ୍ୟ ପଇଡାଗୁଡ଼ାକ ଶସ୍ତା ହାଟରେ ବିକ୍ରୀ ହେଉଛି । ଏଣେ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରୁଛନ୍ତି ଓ ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ ସଫଳ ହେଉଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ ସଫଳ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସ୍ୱୀକୃତିର ଅସଲ ଥାନମାନଙ୍କରେ ବଡ଼ ଅସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଆମ୍ବ ଗଛରେ ଯଦି ବଉଳ ନ ହେଲା ; ତେବେ ଆମେ ତାହାକୁ ଆଉ ଆମ୍ବ ଗଛ ବୋଲି କହିବାକୁ ଯିବା କାହିଁକି ? ଆପଣା ପାଖରେ ହାର ହାର ଯାଉଥିବା ମଣିଷ ସମ୍ଭବତଃ ଏକ ଜ୍ୱରଗ୍ରସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତାରେ ପଡ଼ି ବାହାରେ ଆପଣାକୁ ଭାରି ବଳୀୟାର ପରି ଦେଖାଇ ହେଉଥାଏ, ସେହି ବଳୀୟାର ହେବାକୁ ହିଁ ସିଏ ଆନ୍ଦୋଳନ ବୋଲି କହେ ଓ ସେଇଥିରେ ଅଭୂତପୂର୍ବ ସଫଳତାମାନ ହାସଲ କରୁଥାଏ; ନିଜ ପାଖରେ ନିମକହାରାମ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

---

୨୧ । ୪ । ୮୫

ସୌଖୀନ୍ ଶୋଷିତମାନେ

ଦୁଃସ୍ଥ ମଣିଷ ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବି ଅଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ସମାଜରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ସୁନାପୁଅମାନେ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କ ଉପରେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ଜୀବନ-ବଜାରଟାକୁ ଦୂର କରିବାରେ ଲାଗିଥା'ନ୍ତି, ସେଠାରେ ଅସଲ ସାହିତ୍ୟିକ; ଅର୍ଥାତ୍ ସାହିତ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଉଛି ବୋଲି ସାହିତ୍ୟ କରୁଥିବା ସାହିତ୍ୟିକ ଭଣ୍ଡାରଗୁଡ଼ାକଠାରୁ ବହୁଦୂରରେ ରହିଥାଏ । ତେଣେ ବହୁତଙ୍କୁ ମନକଲେ ଏଣେ ଯେ ମୋଟେ ବହୁତଙ୍କୁ ମନ କରି ହୁଏନାହିଁ, ସିଏ ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇଥାଏ ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ଦୁଃସ୍ଥ ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କୁ ସରକାର ମାସକୁ ମାସ ଭତ୍ତା ଦିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ଏବେ ଗ୍ରାମତ ନାନା ସଙ୍ଗଠନର ମାଧ୍ୟମରେ ଦାବିମାନ ହେଲାଣି ; ମାତ୍ର,

ସରକାର ଦୁଃସ୍ଥ ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କୁ ଭତ୍ତା ଦିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ସଭା କରି ଆଦୌ ଦାବି କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସରକାର ନିଜଆଡ଼ୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ଏହିଭଳି ସହାୟତା ପ୍ରଭୃତିଲାଗି ଆଗଭର ହୋଇ ଆସିବା ଉଚିତ । ଓଡ଼ିଶାରେ ସବୁ ସାହିତ୍ୟିକ ମୋଟେ ଦୁଃସ୍ଥ ନୁହନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ ସାହିତ୍ୟିକ ଦୁଃସ୍ଥ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରୁ କି କୋଟି ଲାବଣ୍ୟ ପାଆନ୍ତି କେଜାଣି ସେମାନେ ତଥାପି ସାହିତ୍ୟକୁ ଆଦରି କରି ରହିଥା'ନ୍ତି ଏବଂ ନିଜର ଦୁସ୍ଥତା ବିଷୟରେ ଅଭିଯୋଗ କରିବାଲାଗି ଆଦୌ ମନକରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ମୋଟେ ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରିଲେ ଇଜ୍ଜତ ଯିବ ବୋଲି ଭୟ କରୁଥା'ନ୍ତି ।

ଯେଉଁଠାରେ ଦାବିଗୁଡ଼ାକ ଠକ୍ କରି ମାନିନେଇ ସରକାର ସାହିତ୍ୟିକ-ମାନଙ୍କୁ ସତକୁ ସତ ଦୁସ୍ଥ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିନିଅନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ନଗଦ ଭତ୍ତା ଆକାରରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ମାଡ଼ିଆସନ୍ତି, ସେଠାରେ ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ସାହିତ୍ୟିକର ମହତ ନିଅନ୍ତି, ସାହିତ୍ୟକୁ ବାନିସ୍ତିପରି ଦାଣ୍ଡରେ ନଗ୍ନନ୍ତି ଏବଂ ଠଙ୍କାଦେଇ ସାହିତ୍ୟର ଅସଲ ମୁହଁଗୁଡ଼ାକୁ ବନ୍ଦ କରି ରଖିଥାଆନ୍ତି । ସିଂହମାନଙ୍କୁ ଭଣ୍ଡାରରୁ ଘାସ ଦେଇ ଘରେ ବାନ୍ଧିରଖିଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥା'ନ୍ତି । ତା'ପରେ ସାହିତ୍ୟ ନାମରେ କେବଳ ଅସାହିତ୍ୟିକ ଆଡ଼ମ୍ବର ଏବଂ ହରବରଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ବାକୀ ରହିଯାଏ ।

ଦୁସ୍ଥ ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କୁ ସରକାର ଆପଣାର ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହିସାବରେ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ସହାୟତା କରନ୍ତୁ ପଛକେ ; ମାତ୍ର ଦୁସ୍ଥଙ୍କ ନାମରେ ସରକାରୀ ଦରବାରମାନଙ୍କରେ ଅସୁସ୍ଥମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ ନ ଲାଗୁ । ଦୁସ୍ଥମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବାର ବାହାନା କରି ସୌଖୀନମାନେ ସରକାରୀ ମହକୁମାମାନଙ୍କରେ କୌଣସି ଅଭିନୟ ନ କରନ୍ତୁ । ସୌଖୀନମାନେ ସୌଖୀନ ହୋଇ ରହନ୍ତୁ, ମାତ୍ର ଦୁସ୍ଥମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ବୋଲାଇବାକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା ନ କରନ୍ତୁ । ଗତ ଗୋଟାଏ ପୁରୁଷ ଧରି ଅନେକ ସୌଖୀନ ମଣିଷ ଆମ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ପଶିଛନ୍ତି, ଶୋଷିତମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବାଭଳି ଖୁବ ଦେଖାଇ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ରାଜନୀତିର ମହତ ନେଇଛନ୍ତି, ଆମର ବି ମହତ ନେଇଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ହିତୈଷିତାଗୁଡ଼ାକ ଦେଶର ଜୀବନରେ ବ୍ୟାଭିଗ୍ରସ୍ତ ପରି ଆସନ ମାଡ଼ି ରହିଛି । ସେହି ସୌଖୀନମାନେ ରାଜନୀତିପରି ଆମ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି ଓ ନିଜଆଡ଼ୁ ବେଶ ପିନ୍ଧି ଆମର ପ୍ରତିନିଧି ହେବେ ବୋଲି ଖୁବ କଲବଲ ହେଉଛନ୍ତି । ଭଗବାନ ସେମାନଙ୍କୁ ସଦ୍‌ବୁଦ୍ଧି ଦିଅନ୍ତୁ, ସେମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ କରନ୍ତୁ । ଆମର ଇଜ୍ଜତ ରଖନ୍ତୁ ।

---

୨୮ । ୪ । ୮୪

ମୁଁ ଭଲରେ ମରିବି

ଯଦି ମୁଁ ଭଲରେ ମରିବି ବୋଲି ଇଚ୍ଛାକରୁଥାଏ, ତେବେ ମୋତେ ଭଲ ଭାବରେ ଜୀଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ିବ । ଭଲରେ ମରିବା ପାଇଁ ହୁଏତ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟ ନାହିଁ । ଆଗେ ଭୟାଳୁ ମଣିଷମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ଯେ, ବଞ୍ଚିଥିବାବେଳେ ଯେଉଁମାନେ ନାନା ଅପକର୍ମ କରିଥାଆନ୍ତି ଅଣାଟିକୁ କାହାଣେ କରିବେ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ଅନ୍ୟ ଅନେକଙ୍କର ଛଦାମଗୁଡ଼ିକର ଗୋଛି କାଟିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଲୋଭ କରିଆ'ନ୍ତି, ସେମାନେ କୁଆଡ଼େ ମଲାବେଳେ ଭାରି କଲବଲ ହୋଇ ମରନ୍ତି, ଭାରି ଯାଣ୍ଠି ହୁଅନ୍ତି, କେତେ କଅଣ ଭୋଗନ୍ତି । ଏହିପରି ଏକ ଭୟ ରହିଥିଲେ ମଣିଷ ହୁଏତ ଧର୍ମରେ ରହିବ ଓ ଧର୍ମରେ ବଞ୍ଚିବ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରି ସେ କାଳରେ ମଣିଷକୁ ଭାରି ଅଳ୍ପ ବୁଝିଥିବା ସରଳମାନେ ଏହିପରି ଏକ ଲୋକ-ବିଶ୍ୱାସର ବିଧାନ କରିଥିଲେ । ଏବର ମଣିଷମାନେ ସେଥିରେ ଆଦୌ ଭଳିଯିବେ ନାହିଁ ।

ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟମାନେ ଭଲରେ ମରିବେ ବୋଲି ଆପଣାର ସମାଧିମନ୍ଦିରକୁ ଆପେ ଆପେ ନିର୍ମାଣ କରିଦେଉଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ପୁଅମାନେ କାଳେ ସେମାନଙ୍କର ମୃତଦେହ ପ୍ରତି ଯଥୋଚିତ ସମ୍ମାନ ନ ଦେଖାଇବେ, ସେଥିଲାଗି ସେମାନେ ନିଜର ବରିଦ ନିଜେ କରିଯାଉଥିଲେ । ଏତେ କରି ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ନିଜେ ପୁଅମାନଙ୍କ ହାତରେ କମ୍ ନାରଖାର ହେଉ ନଥିଲେ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ମଣିଷ ଭଲରେ ମରିବେ ବୋଲି ବଳ ବହିପ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ତୀର୍ଥସ୍ଥାନକୁ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି, ଗଙ୍ଗା କୂଳରେ ଯାଇ ରହନ୍ତି ଅଥବା ଶରଧାବାଲିକୁ ମନକରନ୍ତି, କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ହୁଅନ୍ତି । ସେମାନେ କିପରି ମରନ୍ତି କେଜାଣି ?

ଆମ ଏ ଯୁଗରେ ଅନେକ ମଣିଷ ଭଲରେ ମରିବାକୁ ଯଶସ୍ୱୀ ହୋଇ ମରିବା ଅର୍ଥରେ ବୁଝନ୍ତି । ଯଶସ୍ୱୀ ହେବା କହିଲେ ସେମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ କମାଇବା ଓ ଅଧିକ ଦେଖାଯିବା ଅର୍ଥରେ ବୁଝନ୍ତି । ଜମି କରନ୍ତି, ଜାଗା କିଣନ୍ତି, କୋଠା ତୋଳନ୍ତି, ନାନା ଲୋକଙ୍କର ଆଖିରେ ଶହେକଣରେ ଜଣେ ହୋଇ ଦେଖାଯିବାକୁ ମନରଖିଆ'ନ୍ତି । ସରକାରୀ କ୍ଷମତାରେ ରହିଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ମରଣକାଳରେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସମ୍ମାନ ଦିଆଯାଏ, ତୋପ ଫୁଟେ, ଫୁଲ ବିଞ୍ଚାହୁଏ, ଶବାଧାରଟାକୁ ଭବ୍ୟ ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ଶ୍ମଶାନକୁ ନିଆଯାଏ । ସେମାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁରେ

ଶୋକପ୍ରକାଶ କରି କିଏ କେତେ କ'ଣ କହନ୍ତି ; ମାତ୍ର ଏହି ସବୁକିଛି ଆଡ଼ମ୍ବର ଓ ଅଢ଼ଙ୍ଗୁରସଙ୍କେ ସେମାନେ କ'ଣ ତଥାପି ଭଲରେ ମରନ୍ତି ?

ହଁ ଭଲରେ ମରିବାକୁ ହେଲେ ଭଲରେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହୁଏ ; ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ ଯେତେ ନେଲି, ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଦେବାକୁ ହୁଏ । ନିଜପାଇଁ ନୁହେଁ, ନିଜଠାରୁ ଅଧିକ ବଡ଼ ଆଉ କ'ଣ ଗୋଟିଏ ପାଇଁ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହୁଏ । ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କର ସତକୁ ସତ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ କାମରେ ଲାଗିବାକୁ ହୁଏ । ଆପେ ହିଁ ଆପଣା ଜୀବନର ଯାବତୀୟ କର୍ମ ତଥା ଅନୁଧାବନର କେନ୍ଦ୍ରରେ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସଂସାରକୁ ଅନାଇ-ଦେବାମାତ୍ରକେ ସବା ଆଗ ଆପଣାକୁ ହିଁ ଦେଖୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭଲରେ ବଞ୍ଚିବା ମୋଟେ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ଏଭଳି ଲୋକେ ନିଜେ ବଞ୍ଚିଥିବା ସମୟରେ ଯାବତୀୟ ବିଧିରେ କାଳଟାକୁ ଖାଇଯିବାରେ ଧାଇଁଥା'ନ୍ତି; ତେଣୁ ଏମାନେ ମଲେ କାଳ ବି ଏମାନଙ୍କୁ ଖାଇଯାଏ । କାଳ ତୁମର କୌଣସି ସ୍ତୁତୀକରଣର ଅପେକ୍ଷା ରଖେନାହିଁ । ତୁମେ ପ୍ରକୃତରେ ଯେଉଁପରି ଭାବରେ ବଞ୍ଚିଥିଲ, ତାହା ସେହି ଅନୁସାରେ ତୁମର ହିସାବ କରେ ।

୧୨।୫।୮୫

ସାହିତ୍ୟର କାମଗୁଞ୍ଜିର ବେଶ

ଭିତରର କାମନାଗୁଡ଼ାକୁ ମୁଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଲୁଚାଇ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରୁଛି ବୋଲି ଅଭିନୟ କରୁଥିବି ; ଅଥଚ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ନିଜସ୍ୱ ମୂର୍ତ୍ତିରେ ତଥାପି ପଘା ଛିଣ୍ଡାଇ ବାହାରି ଆସିବାକୁ ସତେଅବା ବାଟଗୁଡ଼ି ଦେଉଥିବି ଓ ସେମାନେ ପଘା ଛିଣ୍ଡାଇ ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସିପାରିଲେ ବୋଲି ମୁଁ ନିଜ ଭିତରେ ପ୍ରକୃତରେ ଖୁବ ଉଲ୍ଲାସ ଅନୁଭବ କରୁଥିବି ଏବଂ କାମନା ସଫଳ ହେଲା ବୋଲି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଶ୍ୟମାନ ଭାବରେ କୁଳୁରି ଉଠୁଥିବି, ସାହିତ୍ୟିକର ଏହି ବେଶଟିକୁ ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସାହିତ୍ୟର କାମଗୁଞ୍ଜିର ବେଶ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ । ସାହିତ୍ୟ କାମଗୁଞ୍ଜିର ବେଶକୁ ଧାରଣ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମ ପଢ଼ାମାନଙ୍କରେ ବାସ-କରୁଥିବା ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଯେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କାମୁକ ସଦୃଶ ଦିଶୁଛନ୍ତି, ସେଥିରେ କାହାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଆଧୁନିକ ଜୀବନର ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକ ପୂର୍ବର ତୁଳନାରେ ହୁଏତ ସହସ୍ରଗୁଣ ହୋଇଛି । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ମଣିଷ ପାଖରେ ତେଣୁ ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ସହସ୍ରଗୁଣ ଅଧିକ ସାହସ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି । ନାନା କାରଣରୁ ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ସାହସକୁ ମନ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ଜୀବନକୁ ଅନିତ୍ୟ ମଣୁଛନ୍ତି ଓ ତେଣୁ, ଯେତେଦିନ ଏଠାରେ ରହିବାର ଅନୁମତି-ପତ୍ର ମିଳିଛି, ସେତିକିଦିନ ଖୁସିରେ, ବିନୋଦରେ ଓ ସୁଖରେ କଟାଇଦେବାଟା ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିବେକତାର କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ସେମାନେ ଆପଣା ଅନୁରକ୍ତିର ଅସଲ ମଞ୍ଜଗୁଡ଼ାକରେ ସତେ ଅବା ସ୍ୱୀକାର କରିନେଇଛନ୍ତି ; ତେଣୁ ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି ଏକ ଖେଦମୟ ବିନୋଦର ପ୍ରତୀତି ସୃଷ୍ଟି କରି ରଖିବାର ଅଭିପ୍ରାୟରେ ତୁହାକୁତୁହା ନିଃସଙ୍ଗତାର କଥା କହୁଛନ୍ତି, ମୃତ୍ୟୁର କଥା କହୁଛନ୍ତି, ସଂସାରରେ ଆଉ ପୁରୁଷ ବୋଲି ମୋଟେ କେହି ରହିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଏଡ଼େ ପାଟିକରି କହୁଛନ୍ତି ; ମାତ୍ର ଏଣେ ଆମ ଜୀବନ-ବଜାରର ତୋଟାଗୁଡ଼ାକରେ ମହା ଆହ୍ଲାଦରେ ଡାଳକୁ ଡାଳ ଡେଇଁବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ମନକଲେ ଓ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲେ ତାହାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଯେ ମଣିଷ ଉପସ୍ଥିତ ବୃତ୍ତିଟିକୁ ଏକ ବୃହତ୍ତର ପ୍ରସାର ଆଣି ଯୋଗାଇ ଦେଇପାରେ ଏବଂ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ପାହାଚେ ଆଗକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଯାଇପାରେ, କାମୁକ ମଣିଷ ସେହି କଥାଟିକୁ ମୋଟେ କହିପାରେ ନାହିଁ ଓ ତେଣୁ ସତେଅବା ଏକ ଅଭିଶାପ ପାଇଥିବା ପରି କାମଗୁଞ୍ଜର ହୋଇ ରହିଥାଏ । କାମୁକ ସାହିତ୍ୟିକ ଆଗ କାମୁକ, ହୁଏତ ତା'ପରେ ଯାଇ ସାହିତ୍ୟିକ । ତା' ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ତା'ର କାମୁକତାଗୁଡ଼ାକ ଏପରି ପ୍ରବଳ ଭାବରେ ଚରି କରି ରହିଥାଏ ଯେ, ନିଜର କେତେ-ବଡ଼ ଗୁଡ଼ିଟା ଉପରେ କେତେ ବହଳର ଚନ୍ଦନ ବୋଲିହୋଇ ବୁଲୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଗୁଡ଼ିତଳେ ସିଏ ସାହସ ଲାଗି ଏତେ ଟିକିଏ ଥାନ ମଧ୍ୟ ରଖିନଥାଏ । ତା' ଭୀରୁତା-ଗୁଡ଼ାକ ତା'ପେଟର ପିଲାପରି ତାକୁ କେଡ଼େ ଆଦରର ସହିତ ପ୍ରକୁପିତ କରି ରଖିଥା'ନ୍ତି ।

ସାହିତ୍ୟର ଏହି ଯୁଗଟା ମଧ୍ୟ ଦିନେ ଅଲବତ ଯିବ । ତା'ର ଏହି ବେଶଟା ମଧ୍ୟ ବେଳ ଆସିଲେ ବଳେ ବଳେ ଖସିପଡ଼ିବ । ସେତେବେଳେ କାମୁକତାର ସାହିତ୍ୟ-ପଙ୍କ ଭିତରେ ଗୁଞ୍ଜର ହୋଇ ବିହାର କରୁଥିବା ଆମ ବୀରମାନେ ବି ବଡ଼ ଶୋଚନୀୟ ଭାବରେ ଧରାପଡ଼ିଯିବେ । ଭୀରୁମାନେ ଯେ କେବଳ ଆପଣାକୁ ଲୋଡ଼ୁଥିଲେ, କେବଳ ଆପଣାକୁ କୁଣ୍ଢାଇ କରି ଧରିଥିଲେ ଓ ସ୍ୱାର୍ଥର ଗୁଟିମାରି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଗୁଞ୍ଜର ସଦୃଶ ସାହିତ୍ୟ କରୁଥିଲେ, ସେଦିନ ସେହି କଥାଟା ମଧ୍ୟ ଜଣା ପଡ଼ିଯିବ ।

---

୧୯ । ୫ । ୮୫

ସାହିତ୍ୟରେ ବିଚ୍ଛେଦ ଓ ମିଳନ

ଗୁଡ଼ାଏ ମଣିଷ ଏକାଠି ନଜୁଟିଲେ ସାହିତ୍ୟ ମୋଟେ ହୁଏ ନାହିଁ । ଗୁଡ଼ାଏ ମଣିଷ ଏକାଠି ନ ଜମିଲେ କୁଆଡ଼େ ପାଲା ବି ହୋଇପାରେନାହିଁ । ଗୁଡ଼ାଏ ମଣିଷଙ୍କୁ ଡାକିହାକି ଏକାଠି ନକଲେ ଏ ଅରାଜଡ଼ା ଯୁଗରେ କୌଣସି ଦରବାର ବସିପାରେ ନାହିଁ ଏବଂ ଦରବାର ନ ବସିଲେ ଆପଣାକୁ କେବଳ ରାଜା ବୋଲି ହିଁ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ବିଶେଷ । ମଣିଷମାନେ ସମସ୍ତେ ସେମାନଙ୍କୁ ରାଜା ବୋଲି ମାନିଲେ ବୋଲି ଆଦୌ ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ ପାଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଏହି ରାଜାମାନେ କେବଳ ରାଜନୀତିରେ ନଥା'ନ୍ତି, କେବଳ ରଥଟଣା ହେଉଥିବାବେଳେ ନଥା'ନ୍ତି, ଏମାନେ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଥାଆନ୍ତି । ଆଗେ ସାମନ୍ତମାନେ ଥିଲେ, ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ବାହାରେ ସାମନ୍ତମାନଙ୍କର ଓଳଗେଇବା ଓ ଲଟେଇବାଲାଗି ସବୁପ୍ରକାର ପରିବେଶ କ୍ରମେ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଅନେକଙ୍କର ଭିତରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଜୀବିତ ରହିଛନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ମନେହୁଏ, ଆମ ଭିତରେ କେବଳ ସେହିମାନେ ହିଁ ଜୀବିତ ଓ ମଣ୍ଡିତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରୁଥିବାରୁ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ରାଗ ଅଥବା ଅନୁରାଗକୁ ଉଧେଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଉନାହାନ୍ତି । ଆମ ଭିତରର ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ାକ ନୂଆ ଦାନ୍ତ ଓ ନୂଆ ସିଙ୍ଗ ପିନ୍ଧି ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି, ଆମ ଉପରେ ସଇସ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି ।

ସମ୍ଭବତଃ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ସାହିତ୍ୟର ଯାବତୀୟ ପଙ୍ଗତ ଆମ ଘରେ ସତ୍ତେଅବା ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଦରବାରପରି ଦେଖାଯାଉଛି । ପ୍ରାୟ ବରଷକଯାକ ଆମ ଭିତରେ କଟୁଆଳ ହୋଇ ହନ୍ତସନ୍ତ ହୋଇ ଆସିଥିବା ଅଣପୁରୁଷଟା ସାହିତ୍ୟ ମଣ୍ଡାଇ ବରଷକରେ ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟାଏ ଦିନ ଘଡ଼ିଏ ସକାଶେ ରାଜପୁରୁଷ ପରି ଦିଶିବା ଲାଗି ହାଇଁପାଇଁ ହେଉଛି ଏବଂ ସେଇଥିଲାଗି ହିଁ ଆମେ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ଏହି ମିଳନ-ଗୁଡ଼ାକୁ ଆଣି ଭର୍ତ୍ତି କରିଛୁ । ସିଏ ମଥାରେ ଚନ୍ଦନ ମାରୁଛି, କାନରେ ଫୁଲ ଖୋସୁଛି, ଗଞ୍ଜେଇପଣ ପିନ୍ଧୁଛି ଏବଂ ଦରବାରରେ ସାଧାରଣତଃ ଯାହା ହୁଏ, ପରସ୍ପର ସହିତ ଏକାବେଳେକେ ପାଖାପାଖି ହୋଇ ବସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରସ୍ପରକୁ ଈର୍ଷା କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ଆଉ ସମସ୍ତେ କଟୁଆଳ ହୋଇଥା'ନ୍ତେ ଏକା ମୁଇଁ ରାଜାହୋଇଥା'ନ୍ତି, ଏକା ମୁଇଁ ଫୁଲମାନଙ୍କ ଭ୍ରମର ହୋଇ ଦଂଶନ କରିବାରେ ଲାଗିଥା'ନ୍ତି ଏବଂ ତେବେଯାଇ ଏହି ମିଳନ ସତକୁସତ ଜମନ୍ତା, ଆମକୁ ଏହିପରି ଏକ କଣ୍ଟ୍ର ପ୍ରାୟ ନିଶାପରି ଘାରି

କରି ରହିଛି ; ତେଣୁ ଆମ ମିଳନଗୁଡ଼ାକରେ ସାହିତ୍ୟିକ ସମ୍ୟକ୍ ଦର୍ଶନଲାଗି ଯେତେ ଅବସର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ନପାରୁଛି, ଏହି କଣ୍ଢଗୁଡ଼ାକର ପ୍ରଦର୍ଶନଲାଗି ହିଁ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ସୁଯୋଗ ମିଳିଯାଇ ପାରୁଛି ।

ସାହିତ୍ୟିକର ବ୍ୟାକୁଳତା ଏବଂ ଦରବାରୀମାନଙ୍କର କଣ୍ଢ ତଥା ପ୍ରଦର୍ଶନ ତତ୍ପରତା ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ତଫାତ ରହିଛି । ସାହିତ୍ୟିକ ଆପଣାକୁ ଦେବାକୁ ଚାହେଁ, ତାହା ହିଁ ତାହାର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ଓ ସର୍ବମୂଲ୍ୟବାନ ବ୍ୟାକୁଳତା, ଦରବାରୀ ବୋଲି ଦେଖାଇ ଦେବାକୁ ଚାହେଁ । ଆପଣାର ଅସଲ ଭିତରଗୁଡ଼ାକୁ କୌଶଳଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିପାରିଲେ ଯାଇ ବାହାରେ ଆପଣାକୁ ସୁନିପୁଣ ଭାବରେ ଦେଖାଇଦେବା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ । ଓଡ଼ିଶାରେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇ ଆସିଥିବା ଏହି ସାହିତ୍ୟିକ ମିଳନମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁମାନେ ମୁରୁବି ହୋଇ ଦରବାରର ଅଙ୍କମଣ୍ଡନ କରିଥିବେ, ସେମାନେ ଏହି ଭେଦଟିକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ଭାବରେ ଜାଣିଥିବେ ।

ତା ୨୬ । ୫ । ୮୫

ସୁନ୍ଦର ବନାମ ଅସୁନ୍ଦର

ଏକ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ସମାଜରେ ସୁନ୍ଦର ଅସୁନ୍ଦରକୁ ଆଦୌ ସହିପାରେ ନାହିଁ । ସେହିସବୁ ସମାଜମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁମାନେ ଉପରେ ରହିଥା'ନ୍ତି, ନିୟମତଃ ସେହିମାନେ ହିଁ ଆପଣାର ରମଣୀୟତାଗୁଡ଼ାକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ରମଣୀୟ ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା-ଲାଗି ଜୀବନର ଦାଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ସଜାଇ ଓ ମୁଣ୍ଡାଇ ରଖିବାଲାଗି ମନ କରୁଥା'ନ୍ତି । ସେମାନେ ରାସ୍ତାଗୁଡ଼ାକୁ ଚହଡ଼ା କରନ୍ତି, ରାସ୍ତା ମଝିରେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି 'ଆଲୁଅ ଖଞ୍ଜି ଦିଅନ୍ତି, ରାସ୍ତାର ଦୁଇପାଖରେ ଫୁଲଗଛ ଲଗାନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବାରେ ଯେଉଁମାନେ ବାଧାରୂପେ ପ୍ରତୀତ ହୁଅନ୍ତି, ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୂରକୁ ଘଉଡ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତି ।

ଅର୍ଥାତ୍, ଅରକ୍ଷିତମାନଙ୍କର ଘରଗୁଡ଼ାକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦିଆଯାଏ, ସେମାନେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥାଇ ଆମର ଗାରଗୁଡ଼ିକର ଏ ପାଖକୁ ମାଡ଼ିଆସିଛନ୍ତି

ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ଘିନଗଡ଼ା ଦିଆଇ ନିକାଲି ଦିଆଯାଏ । ସେମାନେ ବି ମଣିଷ ବୋଲି ସେତେବେଳେ ଏକାବେଳକେ ପାସୋରି ଦିଆହୁଏ । ଆଇନଗୁଡ଼ାକ ମଣିଷ-ମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ସମ୍ମାନ ଓ ସ୍ୱୀକୃତିର ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ବଡ଼ ଅଭଦ୍ର ଭାବରେ ଘୋଷଣା କରି ଦିଆଯାଏ । ଆମେ ଯେଉଁ ଦେଶକୁ ନିଜର ଦେଶ ବୋଲି କହୁଥାଉ ଓ ସେହି ଦେଶକୁ ସତେଅବା ଏକ ପ୍ରମୋଦ ଉଦ୍ୟାନପରି ଭୋଗ କରିବାଲାଗି ଇଚ୍ଛାକରୁଥାଉ, ସେହି ଦେଶର ନିଘଞ୍ଚ ଅନ୍ୟ ଅନେକ ମଣିଷଙ୍କୁ ଆମେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଆମ ବିହାରର ବାଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟରୁ ବାହାର କରିଦେବାକୁ ଆଗଭର ହୋଇ ବାହାରିଥାଉଁ । ଆମ ଭିତରୁ ଯେଉଁ ବିଶେଷମାନେ କେବଳ ନିଜକୁ ହିଁ ଆର୍ଯ୍ୟବୋଲି ଗଣା କରୁଥା'ନ୍ତି ଓ ତେଣୁ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅନାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କହି ସେମାନଙ୍କୁ ଆମ ଦାଣ୍ଡିଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟରୁ ନିକାଲି ଦେବାକୁ ହିଁ ପ୍ରାୟ ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ମଣୁଥା'ନ୍ତି, ଆମେ କେଡ଼େ ଯତ୍ନର ସହିତ ସେହିମାନଙ୍କର ପରମ୍ପରାକୁ ଅନୁସରଣ କରୁଥାଉଁ ।

ସୁନ୍ଦର ଅସୁନ୍ଦରକୁ ପ୍ରକୃତରେ ସହିପାରେ ନାହିଁ ; ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁମାନେ ସୁନ୍ଦରିଆ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି — କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦରିଆ ହୋଇ ପଇସା ଅର୍ଜନ କରୁଛନ୍ତି ଆମର ଏଠାରେ ଧର୍ମ, ସଂସ୍କୃତି ଓ ଉପାସନାଦି ସକଳକ୍ଷେତ୍ରରେ ହାତରେ କୁଶ ବାନ୍ଧି ମଙ୍ଗୁଲା ହୋଇ ପଙ୍ଗତରେ ବସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଆଦୌ ଆପଣା ପଂକ୍ତି ବାହାରେ ରହିଥିବା ତଥାକଥିତ ଅସୁନ୍ଦରମାନଙ୍କୁ ସହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ, ଅସୁନ୍ଦରମାନଙ୍କ ସହିତ କେବେହେଲେ ଏକାଠି ଗଣାହେବାକୁ ମନକରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ କେଉଁଠି ହେଲେ ଭାଗ ଦେବାକୁ ମୋଟେ ମଙ୍ଗନ୍ତି ନାହିଁ ।

ମାତ୍ର, ଏହି ତଥାକଥିତ ସୁନ୍ଦରମାନଙ୍କର ମଞ୍ଜି ଭିତରକୁ ଅନାଇ ଦେଖିଲେ ନିଜକୁ ବେଳେବେଳେ ଭାରି ପଚାରିବାକୁ ଇଚ୍ଛାହୁଏ, ଆମ ସଂସାରର ତଥା ଆମ ଦେଶର ଅଧିକାଂଶ ଅସୁନ୍ଦର ସକାଶେ ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ସୁନ୍ଦରିଆମାନେ ହିଁ ଦାୟୀ ନୁହନ୍ତି କି ? ଏହି କଥାଟିର ସପକ୍ଷରେ ଆମର ଇତିହାସ ଆମକୁ ହୁଏତ କେତେ ପ୍ରମାଣ ଆଣି ଯୋଗାଇଦେଇ ପାରିବ ଏବଂ ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ଆମର ଯାବତୀୟ ପ୍ରମଉପଣରି ଅସଲ ମୂଳଗୁଡ଼ିକ ଯାଏ ଯିବାଲାଗି ସମ୍ମତ ହୋଇ ଆପଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇପାରୁଥିବା, ଆମର ବେହିରଣ ଓ ବାହିରଣର ଚଉହଦୀଗୁଡ଼ିକୁ ସାହସବାନ୍ଧି ଦେଖିବାମାତ୍ରକେ, ଆମ ଆଗରେ ସେହି କଥାଟି ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦିଶିଯାଉଥିବ କି ?

ତା ୨ । ୭ । ୮୫

□

ତୁମେ କ'ଣ ସତରେ ଏକୁଟିଆ ?

ଏ ଜୀବନ ଏକୁଟିଆ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ଆମ ଏ ଯୁଗର କବିମାନେ ଗତ କେତେ ବର୍ଷ ଧରି ଭାରି ଭାବିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଆଧୁନିକ ମଣିଷ ସତକୁସତ ଜଣେ ଏକୁଟିଆ ମଣିଷ—ଆମ ଭିତରେ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଏହିପରି ଏକ ଗୋଲବିସର ମିଛ କଥାକୁ ଭର୍ତ୍ତି କରିଦେବାଲାଗି ଏବେ କବିତା ଲେଖାଯାଉଛି, ଗପ ଲେଖାଯାଉଛି, ପ୍ରବନ୍ଧ ବି ଲେଖାଯାଉଛି । ଅନେକେ ଆହୁରି ଏଭଳି ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି କେଡ଼େ ସରାଗରେ ଥରକୁ ଥର ପାଞ୍ଚଥର ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ପରିକ୍ରମା କରି ଆସି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ସେମାନେ କେବଳ ନିଃସଙ୍ଗ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ବୋଲି ନିଜ ଭ୍ରମଣର ରମ୍ୟ କାହାଣୀମାନ ଲେଖି କହିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ତଥାପି ନିଜ ଭିତରକୁ ଅନୁଭବ କଲାବେଳକୁ ଆଦୌ ଏକୁଟିଆ ବୋଲି ମନେହେଉନାହିଁ ଏବଂ ଯେଉଁ ମାନୀମାନେ ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ଛଟାରେ ନିଜ ସମେତ ଏହି ଗଛପକ୍ଷୀଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ବି ତୁଚ୍ଛା ଏକୁଟିଆ ବୋଲି ପରମ ଉତ୍ସାହରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସେମାନେ କ'ଣ ସତକୁସତ ଏକୁଟିଆ ? ମନ ଭିତରେ ବାରମ୍ବାର ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ସନ୍ଦେହର ଉଦ୍ରେକ ହେଉଥିବାପରି ମନେହେଉଛି ।

ଯିଏ ସତକୁସତ ଏକୁଟିଆ, ସିଏ ଆମ ସାହିର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସରସ ଘୋଡ଼ାଟି ଉପରେ ଚଢ଼ିବା ସକାଶେ ମନକରିପାରୁଛି କିପରି ? ଯିଏ ସତକୁସତ ଏକୁଟିଆ, ସିଏ ଆପଣାର ଶୁଣ୍ଢଟାକୁ ନେଇ ସବୁରି ଘରେ ପୂରାଇ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ପରାକ୍ରମୀ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେବାକୁ ବା ମନକରୁଛି କିପରି ? ଯିଏ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ଆପଣାକୁ ଏକୁଟିଆ ଅବିହାଡ଼ୀଟିଏ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଖେଦ କରୁଛି, ସିଏ ପୁଣି ଦାଣ୍ଡରେ ଚାଲିଯାଉଥିବା ସବୁ ପାଲିଙ୍କିକୁ ଦେଖି ବର ହେବାପାଇଁ ଓ ସବୁ ସବାରିକୁ ଦେଖି କନିଆଁ ହେବାପାଇଁ ମନ କରିପାରୁଛି କିପରି ? ଆମ ବଜାରର ଯାବତୀୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ସିଏ କେବଳ ଆପଣା ମୁଣ୍ଡରେ ହିଁ ସବୁଯାକ ଚମ୍ପା ଫୁଲକୁ ନେଇ ଚଢାଇବ ବୋଲି ଏପରି ରୁକ୍ଷ ଓ କର୍କଶ ହୋଇ ଧାଇଁ ପାରୁଛି କିପରି ? ସିଏ ନାନା ପ୍ରୟୋଜନରୁ ନିଃସଙ୍ଗତାର ବୋଲଗୁଡ଼ାକୁ ନିଜ ଦେହରେ କେବଳ ଅଳଙ୍କାର କରି ପିନ୍ଧିନାହିଁ ତ ? ଅବା, ଆପଣାର ଅସଲ ଲାଳସା ଏବଂ ଉଚ୍ଚାଟନାଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ନିପୁଣ ଭାବରେ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିବାର ଅଭିପ୍ରାୟରେ ସିଏ ଜାଣି ଶୁଣି ତା' ବିଷୟରେ ଆମର ଜିଜ୍ଞାସାଗୁଡ଼ାକୁ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ଘଉଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ ତ ?

ନିବ, ତୁମେ ଏକୁଟିଆ ଅନୁଭବ କରୁଛ, କାରଣ ତୁମେ କେବଳ ନିଜକୁ ହିଁ ଦେଖୁଛ, କେବଳ ନିଜକୁ ଲୋଡ଼ୁଛ । ଏହି ସଂସାରରୂପୀ ଦେହଟାକୁ ଏକୁଟିଆ ମଇଁଷି ହୋଇ ମନ୍ଥନ ଓ ରମଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛ—ଏବଂ ଏକ ବିପରୀତ ଆତ୍ମରତି-କାମନାର ତାଡ଼ନାରେ ଅନ୍ତଃପୁର ଗୋଷ୍ଠାକରେ ସତେ ଅବା ଏକୁଟିଆ ରମଣୀ ହୋଇ ଏକାବେଳକେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭୁଞ୍ଜିବା ଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁଛ । ପୃଥିବୀର ପୁରୁଣା ସମାଜଟା ପ୍ରାୟ ସେହିପରି ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଆଧୁନିକ ସମାଜ ଯେଉଁ ଅନ୍ୟ ସ୍ତରର ସଖ୍ୟ କାମନା କରୁଛି, ନିଜେ ସେହି ସଖ୍ୟର ଭାଜନ ହୋଇପାରିଲେ ତୁମକୁ ଆଉ ମୋଟେ ଏକୁଟିଆ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ଏପରିକି ଆପଣାର ନିବିଡ଼ତମ ଅନୁରାଗଗୁଡ଼ିକର ଖିଅଧରି ଏକା ଏକା ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ ଆଉ ଏକୁଟିଆ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ଭିତରୁ ଗଉଁଗୁଡ଼ାକ ଭାଙ୍ଗିଗଲେ ହଜି ଯାଇଥିବା ଖିଅଗୁଡ଼ିକ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିଯିବ ଏବଂ ଆପଣାର ସାନ ଓ ବଡ଼ ସକଳ ସ୍ପୃହା ଓ ଚର୍ଯ୍ୟା ମଧ୍ୟରେ ଯିଏ ଏଠି ସବୁକିଛି ସହିତ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଏକାଠି ଅଶେଷ ଖିଅର ସମ୍ପର୍କରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବ, ନିଜକୁ ଏକୁଟିଆ ବୋଲି କହି ପାଟି କରିବାଲାଗି ତାକୁ ଆଉ ବେଳ କେତେବେଳେ ମିଳିବ ?

ତା ୯ । ୭ । ୮୫

ଶ୍ୟାମ ହୋଇ ନାରୀ ବେଶ

ପୁରାଣ ଯୁଗରେ ସ୍ୱୟଂ ଶ୍ୟାମ କେବେ ନାରୀବେଶ ହୋଇଥିଲେ ବୋଲି ଆମ କାହାଣୀ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି । ନାରୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପଶିବା ନିମନ୍ତେ ଶ୍ୟାମ ନାରୀବେଶ ହୋଇଥିଲେ । ନାରୀବେଶ ହୋଇ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଭୁଲାଇଲେ, ନାରୀମାନେ ଠାକୁରାଣୀ ହୋଇଗଲେ । ଏସବୁ କଥା ଏକଦା ହୁଏତ ସତରେ କେବେହେଲେ ଘଟିନଥିଲା । ଜଣେ ପୁରୁଷ କାବ୍ୟ ଲେଖକ ଉପନ୍ୟାସ ଛଳରେ ପାଠକମାନଙ୍କୁ ଭଗବାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଟଳାଇ ଆଣିବାକୁ ହୁଏତ ଏହିପରି ଗୋଟିଏ କାହାଣୀକୁ ଆପଣା ମୁଣ୍ଡରୁ ବାହାର କରିଥିଲେ ।

ଯାହାଙ୍କୁ ବା ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଆମେ ସର୍ବାଧିକ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସହିତ ଶ୍ୟାମଙ୍କର ଆସନରେ ନେଇ ବସାଇଛୁ, ଅନ୍ତତଃ ଆମର ମାନ ରକ୍ଷାକରିବା ସକାଶେ ସିଏ ସବୁ କରିପାରିବା ଉଚିତ ଓ ସବୁ ହୋଇପାରିବା ଉଚିତ । ଯାହା କରିବା କିମ୍ବା ଯାହାସବୁ ହେବା ଆମ ସାଧାରଣଙ୍କଲାଗି ନିଷିଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛି, ଆମ କଳ୍ପନାର ଧନ ଶ୍ୟାମ ଯଦି ତାହା ହୋଇ ନ ପାରିଲେ ବା କରି ନ ପାରିଲେ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ

କିଏ କାହିଁକି ସବୁ କରିପାରିବାବାଲା ବୋଲି କହିବାକୁ ଯିବ ? ଏବଂ ଆମର ଉଇତମମାନେ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ଆମ ଉଇତମ କଳ୍ପନାଗୁଡ଼ିକର ଭୂଷଣ ନ ପିନ୍ଧିବେ, ତେବେ ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଆଉ କେଉଁ ଗର୍ବ କରିପାରିବୁ ?

ଏ ଯୁଗରେ ଯାହା ପାଖରେ ଅଧିକ କ୍ଷମତା, ସେଇମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଶ୍ୟାମ । ଆଗକାଳରେ ଶ୍ୟାମ ଅଧିକ ଭଲ ପାଇପାରୁଥିଲେ ; ତେଣୁ ଅଧିକ ଆପଣାର ହୋଇ ଢଳି ପାରୁଥିଲେ । ଆପଣାର ଆକର୍ଷଣ ବଳରେ ସିଏ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆପଣା ପାଖକୁ ଟାଣିନେଇ ପାରୁଥିଲେ ବୋଲି ପ୍ରଶଂସାକାରୀମାନେ ତାଙ୍କୁ କୃଷ୍ଣ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହୁଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଶ୍ୟାମମାନେ ହାତରେ କ୍ଷମତାର ଚାପ ଧରିଛନ୍ତି । ସିଏ ଆମମାନଙ୍କୁ ଆଉ ଆକର୍ଷଣ କରୁନାହାନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ଭୀତ ଓ ବାଧ୍ୟ କରି ରଖି ପାରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଗୋପପୁରକୁ ଏବେ ରାଷ୍ଟ୍ର ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ରାଷ୍ଟ୍ର ହାତରେ ଅସ୍ତ୍ର ରହିଛି, ବାନ୍ଧିନେବା ପାଇଁ ପଘା ରହିଛି ଏବଂ କ୍ଷମତାର ଘରମାନଙ୍କରୁ ଅହରହ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆମ ଲାଗି ନିର୍ମିତ ଗୁହାଳମାନଙ୍କରେ ସୁଶାନ୍ତ ଓ ସୁବାଧ୍ୟ କରି ରଖିବାଲାଗି ସିଙ୍ଗାମାନେ ବାଜିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । କୋଟି କୋଟି ପ୍ରଜା ନାଚିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟତାର ନାନାବିଧ ଉଚ୍ଚାଟନ ମନ୍ତ୍ରରେ ମଣିଷଲାଗି ଦାଣ୍ଡି କାଟି ଦିଆଯାଇଛି । ଆଉ ଅନ୍ୟ କିଛି ଭାବିବାର ଜାଗା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ ହେବାର ମଧ୍ୟ ଜାଗା ନାହିଁ ।

ଆମର ମନଗୁଡ଼ାକୁ ମୋହି ପାରିବା ଲାଗି ଆମ ଶ୍ୟାମମାନେ ନାଗବେଶ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଆମକୁ ବଶକରି ପୃଥିବୀକୁ ସମ୍ଭାଳିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଅଶାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ତଥାପି ଆମ ଘରେ ଶାନ୍ତ ରହିଛୁ ବୋଲି ବେଶ୍ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛୁ । ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଏକ ସର୍ବନାଶକାରୀ ଯୁଦ୍ଧ ଆଡ଼କୁ ଗତି କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ କେଡ଼େ ପୁଲକ ସହିତ, ଆମର ଶ୍ୟାମମାନେ ସତକୁସତ ଶାନ୍ତି ଗୁହୁଁଛନ୍ତି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟ କରୁଛୁ । ବାଆଁ ହାତରେ ବୋମାଗୁଡ଼ାକୁ ଧରି ସେମାନେ ଡାହାଣ ହାତରେ ଶାନ୍ତି ଓ ମୈତ୍ରୀର ଚୁକ୍ତିମାନ କରିବାକୁ ବାହାରି ଯାଉଛନ୍ତି । କୋଟି କୋଟି ପ୍ରଜା କେତେ ଆଶାରେ ସେହିମାନଙ୍କର ମନ ହେଲେ ଯାଇ ଏହି ପୃଥିବୀ ପ୍ରକୃତରେ ରହିପାରିବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ବି କରିପାରୁଛନ୍ତି । ସବା ଆଗ ଜଣେ ମଣିଷ ବୋଲି ଆମକୁ ନିଜେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଏବେ ଭାରି ଭୟ ଲାଗିଲାଣି । ସେ କାଳର ଶ୍ୟାମ ସମ୍ଭବତଃ ଠିକ୍ ଏହିପରି ଭାବରେ ହିଁ ଗୋପୀମାନଙ୍କୁ ଅସହାୟା କରି ରଖି ସେମାନଙ୍କର ସର ଲବଣୀକୁ ଲୁଟି ଖାଉଥିଲେ । ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ସାରା ପୃଥିବୀ ଭାସି ଯାଉଥିବ ସେତେବେଳେ ଆମ ଶ୍ୟାମମାନେ ଆଉ ଅଲଗା କେଉଁ ଟାପୁମାନଙ୍କରେ ଆମକୁ ନେଇ ରଖିବେ, ଆମକୁ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିବେ ?

ତା ୨୪ । ୭ । ୮୫ ❀

ପଇସା ନଥିଲେ

ପଇସା ନଥିଲେ ନିଜକୁ ଏକ ସ୍ବୈର ଚଣ୍ଡାଳପରି ମନେହେଉଥାଏ ବୋଲି ସେଦିନ ରାସ୍ତାରେ ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି କଥାଭାଷା ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ । ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ମଣିଷ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ସେହିପରି ଭାବିଥାଏ । ବହୁସଂଖ୍ୟକ ମଣିଷଙ୍କୁ ଦରିଦ୍ରକରି ରଖି ଅଳ୍ପ କେତେଜଣଙ୍କୁ ଧନୀ ଓ ଅଧିକ ଧନୀ ହେବା ନିମନ୍ତେ ପାରୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଯୋଗାଇଦେଇ ଆସିଥିବା ଆମର ଏହି ସମାଜରେ ତାହାକୁହିଁ ଏକ ସ୍ବାଭାବିକ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିନିଆ ଯାଇଥାଏ ।

ପଇସା ନଥିଲେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ଯେ ସ୍ବୈରଚଣ୍ଡାଳ ପରି ଲାଗେ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ପକ୍ଷରେ ପଇସା ନଥିଲେ ସବୁ ମଣିଷ ଆଦୌ ସ୍ବୈରଚଣ୍ଡାଳ ପରି ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ଅପର ପକ୍ଷରେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ପାଖରେ ପଇସା ରହିଥାଏ ଓ ଆହୁରି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପଇସାଗୁଡ଼ିକ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଉଥାଏ, ଅନେକ ସମୟରେ ସେହିମାନେ ହିଁ ସ୍ବୈରଚଣ୍ଡାଳ ପରି ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ବାହାରେ ଭଦ୍ରମଣ୍ଡଳୀ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ଦାଣ୍ଡରେ ହାତୀ ବାନ୍ଧିଥାଆନ୍ତି । ତଥାପି ନିଜର ନିତ୍ୟ-ନୈମିତ୍ତିକ ଗୋହରୀଗୁଡ଼ିକରେ ସ୍ବୈର ଚଣ୍ଡାଳ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ବାହାରେ ଭଦ୍ରଲୋକ ହୋଇ ରହି ପାରିବାଲାଗି ଏବଂ ଦାଣ୍ଡରେ ହାତୀ ବାନ୍ଧିପାରିବାଲାଗି ସ୍ବୈରଚଣ୍ଡାଳ ହେବା ଯେ, ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଅନେକ ସମୟରେ ସେମାନେ ସେହିପରି ବିଶ୍ବାସ ବି କରୁଥା'ନ୍ତି । ନିଜର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି ଏକ ଜୀବନଲାଗି ମଣି କରୁଥା'ନ୍ତି ।

ସଂସାରଟାକୁ ଯଦି ଗୋଟାଏ ଦୋକାନ ବୋଲି ଧରିଯାଏ ଓ ସେଥିରେ ସଉଦା କରିବାକୁ ହିଁ ଜୀବନ ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ତେବେ ସେହି ସଉଦାଗୁଡ଼ିକୁ କରିପାରିବା ସକାଶେ ଯେ ମଣିଷ ପାଖରେ ପଇସାଥିବା ଦରକାର ହୁଏ, ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ସ୍ବୈରଚଣ୍ଡାଳ ନହେଲେ ତୁମେ ଏହି ସଂସାରରେ ମୋଟେ କିଛିହେଲେ କରିପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ମୋଟେ କିଛିହୋଇ ଦିଶିପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ବିଶ୍ବାସ କରୁଥାଆନ୍ତି, ସେମାନେ ଆମର ଏହି ସଂସାରଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ କମ୍ ବୁଝିଥା'ନ୍ତି । ସେମାନେ ହୁଏତ ଆପଣାର ଦର୍ପଣ ଉପରେ ହିଁ ସଂସାରକୁ ଦେଖୁଥା'ନ୍ତି

ପଇସାଗୁଡ଼ାକ ହୁ-ହୁ ହୋଇ ବଢ଼ିଗଲେ ଅନେକ ମଣିଷ ସମ୍ଭବତଃ ଚୋର-ଚଣ୍ଡାଳ ହେବାଲାଗି ଆହୁରି ଅଧିକ ପ୍ରଶ୍ରୟ ପାଆନ୍ତି । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଭାରତବର୍ଷର ସାଧାରଣ ଜୀବନରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ହେବାଲାଗି, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପଇସାକର ଏକାବେଳେକେ ସମସ୍ତଙ୍କର କାନ୍ଧ ଉପରେ ଛୁଡ଼ାହୋଇ ବାଣ୍ଟ ହେଲବା ଲାଗି କେତେକଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଦୁଷ୍ଟ ସୁଯୋଗଗୁଡ଼ାକ ଆସି ମିଳିଗଲା, ହୁଏତ ତାହା ହିଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଚୋର ଚଣ୍ଡାଳ ହେବାଲାଗି ଆମ ଭିତରୁ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଭାରି ଉତ୍ସାହ ଦେଲା । ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କ୍ଷମତାରେ ରହିଲେ—ସେମାନେ ରାଜମଣ୍ଡରେ ରହିଲେ, ରାଜ୍ୟ ପାଳିଲେ ହାକମ ହେଲେ, କଚେରୀମାନଙ୍କରେ ନ୍ୟାୟ ଦେଲେ, ସୁଧୀହୋଇ ସଭାମାନଙ୍କରେ ବସିଲେ, ଏବଂ ଆମ ବେଶଘରମାନଙ୍କରେ ଶଙ୍ଖଚଲପର ଦଶିଲେ । ଏହିମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ରାକରି ଆମ ଦେଶରେ ଚୋର ଓ ଚଣ୍ଡାଳମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ ଧର୍ମ ବଦଳିଗଲା । ଅଣଇଜ୍ଜତଗୁଡ଼ାକ ଭାରି ଇଜ୍ଜତ ପାଇଲେ ।

ପଇସା ଆହୁରି ଅଧିକ ହେବ । କ୍ରମେ ଆମ ଭିତରୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷ ପଇସା ରୋଜଗାର କରିବେ, ପଇସା ଲୋଡ଼ିବେ । ସେତେବେଳେ ତଥାପି ଚୋର ଓ ଚଣ୍ଡାଳ ରହିଥିବେ । କିଏ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଠି ରହିଥିବ ସେକଥା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ଠିକ୍ କରିବ ।

ତା ୩୦ । ୬ । ୮୫

ଅବାଧ ହେଲେ

ଅବାଧ ହେଲେ ମନୁଷ୍ୟ ନରପାମର ରୂପେ ପରିଗଣିତ ହୁଏ ଏବଂ ଶେଷରେ ସବୁକିଛି ହରାଇବସେ ବୋଲି ଲମ୍ବା ପାଚେରୀର ଏ ମୁଣ୍ଡରୁ ସେମୁଣ୍ଡଯାଏ ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖାହୋଇ ରହିଥିଲା । ପାଚେରୀଟା ହେଉଛି ଆମର ସହରରେ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ଇସ୍କୁଲର ପାଚେରୀ । ଇସ୍କୁଲରେ ପିଲାମାନେ ପଢ଼ନ୍ତି । ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ପିଲାମାନେ ମଣିଷ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଜୀବନରେ ବଡ଼ ହୁଅନ୍ତି ବୋଲି କହି ସେମାନଙ୍କୁ ଇସ୍କୁଲକୁ ଅଣାଯାଇ ଥାଏ । ମାତ୍ର, ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ମାନଙ୍କପରି ହେବା ଲାଗି ବାଧ୍ୟ କରିବାକୁ ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ବଡ଼ମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଣି ଏହି ଖୁଆଡ଼ ଭିତରେ ପୂରାଇ ଥାଆନ୍ତି । ରକ୍ଷା ହୁଏ ଯେ, ସବୁପିଲା କଦାପି ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ହୁଏତ ସେହିମାନଙ୍କ ସକାଶେ ହିଁ ସଂସାର ରହେ, ସଂସାର ଆଗକୁ ଯାଏ ।

ରାଜନୀତି ପରି ନୀତିବାଦୀମାନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଚାରଧର୍ମୀ ହେଲେ ପାଚେରୀକୁ ମନ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜର ନୀତିଗୁଡ଼ାକୁ ଘଷି ଫର୍ଦପରି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖି ପାଚେରୀ ଉପରେ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ କରନ୍ତି । ହୁଏତ ଭାବୁଥା'ନ୍ତି, ମଣିଷମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପଢ଼ିବେ ଓ ବାଟକୁ ଆସିବେ । ବାଟ ବୋଇଲେ ସେମାନେ ଯାହାକୁ ବାଟ ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି, ଠିକ୍ ସେହି ବାଟ । ସେମାନଙ୍କର ବୋଲଗୁଡ଼ାକ ଅନୁସାରେ ବାଧ୍ୟ ହେବା ହିଁ ବାଟକୁ ଆସିବା ଏବଂ ତେଣୁ ଅବାଧ୍ୟ ହେବା ହେଉଛି ବାଟ. ହୁଡ଼ିଯିବା । ନିଜକୁ ବାଧ୍ୟ କରି କରି ତଥାପି ବାଧ୍ୟହୋଇ ପାରିନଥିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠୀମାନେ ଚିରକାଳ ଠିକ୍ ଏହିପରି ଭାବରେ ସଂସାରଟାକୁ ଗୁଳା ଭିତରକୁ ବାଧ୍ୟକରି ଆଣିବା ସକାଶେ କେତେକେତେ ବାକ୍ୟର ଭିଆଣ କରିଛନ୍ତି । ଭାରି ଭଲ ହୋଇଛି ଯେ, ସବୁମଣିଷ ମୋଟେ ସେମାନଙ୍କ କଥାକୁ ମାନୁନାହାନ୍ତି ।

ଅବାଧ୍ୟ ମଣିଷ ଅଧିକ କଷ୍ଟପାଏ । ବାଧ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଗଞ୍ଜଣା ମଧ୍ୟ ପାଏ ସତ ; ମାତ୍ର କଦାପି ନରପାମର ହୁଏନାହିଁ । ହୁଏତ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସତ ଯେ, ବାଧ୍ୟ ମଣିଷକୁ ତାକୁ ବାଧ୍ୟ କରୁଥିବା ଏହି ସଂସାରରେ ଯେଉଁସବୁ ଲାଭ ଏବଂ ଉପକାର ମିଳେ, ଅବାଧ୍ୟ ମଣିଷ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମୋଟେ ପାଇପାରେ ନାହିଁ । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ସିଏ ବହୁତ କିଛି ହରାଇଥାଏ । ତଥାପି ଆମେ ତାକୁ କଦାପି ନରପାମର ବୋଲି କହିପାରିବା ନାହିଁ । ନରପାମର ତ ସେହିମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ବାଧ୍ୟ ହେବାକୁ ହିଁ ଆପଣା ବିବେକ ସହିତ ସାକ୍ଷାତକାର ଲାଭ କରିବାଠାରୁ ଅଧିକ ନିରାପଦ ବୋଲି ମଣନ୍ତି ଏବଂ କେତେ ସୁନା ପୁଅପରି ବଜାରଗୁଡ଼ାକୁ ଗହଳି କରି ରଖିଥିବା ଭିଡ଼ ଭିତରେ ଆସି ସାମିଲ ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ସବାଆଗ ପାମର, ତା'ପରେ ଯାଇ ନର । ସେମାନେ ବୋଲ ମାନନ୍ତି, ପଲ ଭିତରେ ରହନ୍ତି, ଫାଇଦା ପାଆନ୍ତି ।

ନୀତିବାଦୀମାନେ କେତେ ଆଡ଼ମ୍ବରପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୁଳା ଭିତରେ ରହିଥା'ନ୍ତି । ଯେଉଁସବୁ ଧର୍ମ ନୀତିବାଦକୁ ହିଁ କୈବଲ୍ୟ ବୋଲି ମାନି ନେଇଥାଆନ୍ତି, ସେମାନେ ମଣିଷର ଦ୍ୱାରୋନ୍ମୋଚନକୁ ଡରନ୍ତି; ତେଣୁ ବାଧ୍ୟହୋଇ ରହିବାର ବାନର ଧର୍ମକୁ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ଆଚରଣ ବୋଲି ମାନିନଅନ୍ତି । ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷ ବାନର ହେବାକୁ ମନ କଲେ, ସ୍ୱର୍ଗର ଲୋଭ ଏବଂ ନର୍କର ଭୟଦ୍ୱାରା ତାଡ଼ିତ ହୋଇ ବାଧ୍ୟହୋଇ ରହିବାକୁ ହିଁ ସମୁଚିତ ପଥ ବୋଲି ବାଛିନେଲେ, ସଂସାରରେ ଶଠମାନେ ଅଧିକ ମଜବୁତ ହୁଅନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ମଣିଷର ଗୋଡ଼ରେ ପଥର ବାନ୍ଧି ଦିଆଯାଏ । ତା'ପରେ ସିଏ ଆଉ କୌଣସି ସାହସର ଭାଜନ ହୋଇପାରେ-ନାହିଁ । ବୈରାଗ୍ୟକୁ ହିଁ ମୁକ୍ତି ବୋଲି କହେ, ବାନରଗତି ଲାଭ କରେ ।

---

୨ । ୭ । ୮୫

ମଣିଷ ଓ ତା'ର ଠାକୁରମାନେ

ମଣିଷଠାରୁ ପୂଜା ପାଇବେ ବୋଲି ଏହି ଠାକୁରମାନେ ମଣିଷମାନଙ୍କର ହାତପାଆନ୍ତାରେ ଗଢ଼ା ହୋଇଥିବା ଏହି ମନ୍ଦିରମାନଙ୍କରେ ଆସି କେବେହେଲେ ବିଜେ ହୋଇନାହାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ଖୋଦ୍ ମଣିଷ ଆଣି ବସାଇଛି । ମଣିଷର ଲୋଭ ଘରେ ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁକଥା ସିଙ୍ଗ ବାହାରିଥିଲା ପରି ମନେହୋଇଛି, ମଣିଷ ବାହାରେ ଆବଶ୍ୟକତା ମେଣ୍ଟାଇବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାୟ ସେଉଁକଟି ଠାକୁର ଆଣି ବସାଇଛି ଓ ଜୀବନରୂପୀ କାର୍ଯ୍ୟଟିର ନିର୍ବାହ କରିଛି । ସିଏ କେବଳ ଆପଣାର କଳ୍ପନାରୂପେ ଏହିସବୁ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ଯେ ଗଢ଼ି ଆପନା କରିଦେଇଛି ତାହା ନୁହେଁ, ଆପଣା ଭିତର ମଳଗୁଡ଼ାକୁ ମଧ୍ୟ ଉପାଦାନରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ସିଏ ସେମାନଙ୍କର ଭିଆଣ କରିଛି । ନିଜ ଭିତରୁ ଗଢ଼ିଥିବା ସେହି ଠାକୁରମାନଙ୍କର ମେଳରେ ସିଏ ଆପଣାକୁ ସତକୁସତ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଓ କେଡ଼େ ପାରଙ୍ଗମ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଛି ।

ଅନେକ ମଣିଷ ଭକ୍ତିର ଭଜନ ହୋଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନେକ ମଣିଷ ଭଲ ପାଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ଆପଣାକୁ ଆଦୌ ଦେଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ଦୈତ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି । ଦୈତ୍ୟପରି ଧର୍ମ ଆଚରଣ କରନ୍ତି । ଦେବତାର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଯେତେବେଳେ ଏଡ଼େବଡ଼ ସିନ୍ଦୂର ଟୋପାଟାଏ ଲଗାଇଦେଇ ସେମାନେ ସତେଅବା ସ୍ୱୟଂ ଦାଉ ଦାଉ ହୋଇ ଜଳିଉଠିବାପରି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ଦୈତ୍ୟର ପୂଜାରେ ସଂସାରର ଗୋଟିଏ ହେଲେ 'ମ'କାର ମଧ୍ୟ ବାକି ରହେନାହିଁ । ଏହି ଦୈତ୍ୟମାନେ ପ୍ରପଞ୍ଚଯାକର ସବୁଯାକ ସୁଖ ଓ ସବୁଯାକ ସିଦ୍ଧିଲାଭ କରିବେ ବୋଲି ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ପୂଜାଦ୍ୱାରା ଗିଳି ପକାଇବାକୁ ଧାଇଁଥା'ନ୍ତି । ସମ୍ଭବହେଲେ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ଏକା ଲାଭ-କରିବେ ବୋଲି ଆସକ୍ତ ଓ ଏକାଗ୍ର ହୋଇ ଧାଇଁଥା'ନ୍ତି । ଠାକୁରମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବଶହେବା ବ୍ୟତୀତ ସତେଅବା ଅନ୍ୟ ଗତି ହିଁ ନଥାଏ ।

ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚିବାର ଆଉ ଏକ ସ୍ତରରେ ବି ମଣିଷ ଏପରି ଏକ ଠାକୁରଙ୍କର ବାସନା ପାଏ, ଯାହାଙ୍କ ପାଖରେ କି ଆଦୌ କୌଣସି ପୂଜା କରିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ । ଯାହାଙ୍କୁ କି ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ମାଗିବାକୁ ମନହୁଏ ନାହିଁ । ସେହି ଠାକୁରଙ୍କର ପାଖକୁ ଆସି ଗୋଟାଯୁଝା ତାଙ୍କର ହୋଇଯିବାକୁ ମନହୁଏ । ସେତେବେଳେ ସିଦ୍ଧିଲାଭର ଯାବତୀୟ ଆକାଂକ୍ଷା କୁଆଡ଼େ ପାସୋର ହୋଇ ଚାଲିଯାଏ । ତାଙ୍କର

ଭିତରେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହିଁ ମନହୁଏ, ସେଇଥିରୁ ଆନନ୍ଦ ମିଳେ; ଅର୍ଥାତ୍ ଅଭୟ ମିଳେ, ନିଜକୁ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ଭାଗ୍ୟବାନ ବୋଲି ମନେହୁଏ । ମାଜିବାର, ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବାର ସକଳ ଦୀନତା ଅପସରିଗଲେ ଆପଣାକୁ ଅନାଇଦେବା ମାତ୍ରକେ ଯେଉଁ ଅପୂର୍ବ ମହିମାର ଅନୁଭବ ମିଳେ, ତାହା ସେତିକିବେଳେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ ।

ଭିତରେ ଭୀରୁ ହୋଇ ବସିଥିବା ମଣିଷ ବାହାରେ ଦୈତ୍ୟ ହେବାର ପ୍ରେରଣା ପାଇବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ନିଜ ଭିତରେ ଏତେ ଟିକିଏ ଥାନ ତିଆରି କରି ପାରି ନଥିବା ମଣିଷ ବାହାରେ ଯାହା କିଛିକୁ ସିଦ୍ଧି ବୋଲି ମନେକରୁଥାଏ, ତାହାକୁ ହିଁ ଗିଳିପକାଇବ ବୋଲି ବ୍ୟାକୁଳ ହେଉଥାଏ । ଗିଳିପକାଇବା ସକାଶେ ହିଁ ପୂଜା କରୁଥାଏ, ଉପାସନା କରୁଥାଏ, ଜପି ଜପି ହୁଙ୍କାରେ ପରିଣତ ହୁଏ, କୃଚ୍ଛ୍ର କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଠାକୁରମାନେ ନିଅଣ୍ଟ ପଡ଼ିଲେ ସିଏ ନୂଆ ନୂଆ ଠାକୁର ତିଆରି କରେ । ଆପଣାର ଜ୍ୱରଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ ଉଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିଥାଏ । ଜ୍ୱରକାନ୍ତ ଲୋଖି ମଣିଷର ସାଧନା ହେଉଛି ଭୀରୁ ଦୈତ୍ୟର ସାଧନା । ଏଥିରେ ଅସଲ ଠାକୁରମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଲଜ୍ଜିତ ହେଉଥିବେ । ଅସଲ ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକ ଭାରି ଅପୂଜା ହୋଇ ରହୁଥିବ ।

୧୪ । ୭ । ୮୫

ତେଣିକି ଯେତେବେଳେ ମାଡ଼େ

ଯେତେବେଳେ ତେଣିକି ମାଡ଼େ, ସେତେବେଳେ ଏଠି ସବୁକିଛି ବଡ଼ ଅସାର ମନେହୁଏ ସବୁ । ମୁଁ ଯେଉଁବାଟକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆସିଲି, ଯେତେ ଯେତେ ପାହାଚକୁ ଉଠି ଏଯାଏ ଆସିଲି, ସେଗୁଡ଼ାକ ସତେଅବା ଭାରି ତୁଚ୍ଛବୋଲି ମନେହୁଅନ୍ତି । ଏତେ ଶ୍ରମ କରି ଓ ପାହାଚ ପରେ ପାହାଚ ଚଢ଼ି ମୁଁ ଏଯାଏ ଆସିଲି । ଏଥର ପ୍ରାୟ ଗୋଟାଏ ଡିଆଁରେ ସବା ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇ ପାରିବି ବୋଲି ମନେହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ତେଣିକି ମାଡ଼ିଲେ ନୂଆ ଗୁରୁମାନେ ଆସି ହାବୁଡ଼ି ଯାଆନ୍ତି ଓ ସେତେବେଳେ କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି ଗୁରୁ ଆଖିଆଗରେ ଦିଶନ୍ତି ନାହିଁ; ଅଥବା ହୁଏତ ଦିଶୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୋଟେ ପସନ୍ଦ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ତେଣିକି ମାଡ଼ିଲେ ଆପଣାକୁ ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ନୂଆ କଲଆଁ ପରି ମନେ-ହୁଏ । କେତେବେଳେ ମନେହୁଏ, ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ସବାଉପର ଡାଳରେ ବସିଥିବା ହନୁ ଯେତେବେଳେ ମୋ' ଉପରେ କୃପାଦୃଷ୍ଟି ପକାଇଲଣି, ଏଣିକି ମୋର ବାହାରିବା ଅବଶ୍ୟ ଫିଟିଯିବ । ସିଏ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବା ମାତ୍ରକେ ମୁଁ କେବଳ ନିଜର ଭିତର କାନଟିକୁ ଦେଖାଇଦେବ ଏବଂ ସିଏ ତାଙ୍କ ଡାହାଣ ହାତରେ ସେଇଟିକୁ ଧରି ମତେ ଶୂନ୍ୟେ ଶୂନ୍ୟେ ଉଡ଼ାଇ ନେଇଯିବେ । ତେଣିକି ଜୀବନଟା କେବଳ ପାରିଧିରେ ବାହାରିଥିବାପରି ଲାଗିବ । ସତେଯେପରି ଆଉ କେହି ମୋ'ର ହୋଇ ବାଣଗୁଡ଼ାକୁ ମାରିଦେଉଥିବେ ଏବଂ ଶିକାରମାନେ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ମୋ ଗୋଡ଼ତଳେ ଆସି ପଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଥିବେ ।

ପ୍ରାୟ ଏପରି ଭାବରେ ବେଳେବେଳେ ଅନ୍ୟଧର୍ମୀ ଓ ଅନ୍ୟବୃତ୍ତି ମଣିଷମାନେ ରାଜନୀତିକୁ ମନକରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ସେତେବେଳେ କ୍ଷମତା ମାଡ଼େ । ଆଉ ସବୁକିଛି ଗନ୍ଧାଏ । ଆଉ ଅନ୍ୟ କୋଠାଗୁଡ଼ାକର ମାଦକ ସେମାନଙ୍କୁ ଏପରି ଏକ ଅନ୍ୟ ପରିଧି ମଧ୍ୟରେ ନେଇ ପକାଇଦିଏ ଯେ, ସେମାନେ ଯୋଉଠି ଥିଲେ ସେଠାରେ ଆଉ ମୋଟେ ଥିରହୋଇ ରହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ପଡ଼ ଲୋଡ଼ନ୍ତି, ଅନ୍ୟ ସିଢ଼ି ଲୋଡ଼ନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ଏହିପରି ଭାବରେ ନିଜର ଅସଲ କୁଳଟିକୁ ଛାଡ଼ନ୍ତି, କୁଳଟା ହୁଅନ୍ତି ।

ରାଜନୀତିଦ୍ୱାରା ଦେଶର ବା ଜାତିର ଅଧିକ ସେବା କରିପାରିବେ ବୋଲି ଆପଣାର ଅସଲ ଗୃହଟିକୁ ଛାଡ଼ି ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରିଆସିଥିବା ଭାରତବର୍ଷର ଏକାଧିକ ସାହିତ୍ୟିକ ଅଭିନେତାମାନଙ୍କର ଏକ ସାମଗ୍ରିକ ସମୀକ୍ଷାକଲେ ମନେହୁଏ, ଏମାନେ କୌଣସି ନା କୌଣସି କାରଣରୁ ନିଜର ମନ ଭିତରେ ଭାରି ଆଣ୍ଡିଆ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ଆପଣା ସହିତ ସେମାନଙ୍କର କୋଉ ସମ୍ପର୍କରେ ହୁଏତ ଏକ ଶତ୍ରୁତା ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା । ସେମାନେ ଆପଣା ସହିତ ମୋଟେ ସୁଖରେ ଘର କରିପାରୁନଥିଲେ । ସତେଅବା ଏକ ତୁଙ୍ଗ ମୁହୂର୍ତ୍ତିରେ ଆପଣାର ମହଲଟିକୁ ଛାଡ଼ି ଏକାବେଳକେ ଆଉ କୁଆଡ଼େ ଡେଇଁ ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ଚଟା କାଟି ଦେଇପାରିବେ ଓ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଆପଣା ସମଧର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପାଣବାର ପ୍ରମାଣିତ ହେବେ ବୋଲି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତିଟି ମଧ୍ୟ ଏକଦା ଆସିଲା, ସେମାନେ ଲମ୍ଫ ବି ଦେଲେ ; ମାତ୍ର ନିଜ ଘରେ ଅର୍ଥାତ୍ ନିଜ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଭାରି ଜାଇଲି ହୋଇ ରହିଗଲେ । ସେମାନେ ଆଉ ମୋଟେ ଆପଣା ଘରକୁ ଫେରିଆସି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

---

୨୧ । ୭ । ୮୫

ଗୁଣସାଗର ବୋଲି

ମଣିଷ ଭିତରେ ଗୁଣ ଅଛି, ଅବଗୁଣ ଅଛି । ଆମ ସମାଜରେ ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ି ଆମ୍ଭେ ଯେଉଁଗୁଡ଼ାକୁ ଗୁଣ ବୋଲି କହୁଛୁ, ଅନ୍ୟ ସମାଜରେ ତାହାକୁ ହୁଏତ ଅବଗୁଣ ବୋଲି ବୁଝାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଆମେ ଆମର ଏଠାରେ ହିଁ ସ୍ୱୀକୃତ ହେଉଥିବା ଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ସବୁଯାକ ଗୁଣ ବୋଲି କହୁଛୁ । ସବୁ ସମାଜ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଶଂସା କରି ଆସିଛନ୍ତି ଓ ତେଣୁ ନିୟମତଃ ଅବଗୁଣମାନଙ୍କର ନିନ୍ଦା କରିଆସିଛନ୍ତି । ଗୁଣ ଓ ଅବଗୁଣର ମୂଲ୍ୟ ମୂଲି ହିସାବରେ ଅନେକ ସମୟରେ ପାପ ଓ ପୁଣ୍ୟର ତୁଳଗୁଣା ଦିଆଯାଇଛି । ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ନରକର ନଜରକୁ ମଧ୍ୟ ଆଣି ଖଞ୍ଜି ଦିଆଯାଇଛି । ସେହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ମଣିଷ ଓ ବିଶେଷ କରି ମଣିଷମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଥିବା କବିମାନେ ଏପରି ଏକ ଆଦର୍ଶ ପୁରୁଷର କଳ୍ପନା ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ପାଖରେ କି କେବଳ ଗୁଣଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ରହିଥିବ । ଅବଗୁଣ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ନଥିବ । ଶାସ୍ତ୍ରକାର-ମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ମର୍ଯ୍ୟାଦାପୁରୁଷ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଲୋକମୁଖରେ ଗୁଣସାଗର କହିଲେ ସେହିପରି ଜଣେ କଳ୍ପିତ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ହିଁ ବୁଝାଉଛି ।

ଗୁଣସାଗରମାନେ ଯେ ଅବଗୁଣଗୁଡ଼ିକର ଆଦୌ କୌଣସି ପରିଚୟ ଦେଇନାହାନ୍ତି, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ ; ମାତ୍ର ମୂଳରୁ ହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ରିତ ଭାବରେ କେବଳ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକର ଆକର ବୋଲି ମାନିନିଆଯାଇ ଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର ଅବଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ସତେଅବା ଚଳନୀୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ବଡ଼ ବଡ଼ କାବ୍ୟକାରମାନେ ଆଗେ ସ୍ୱୀକୃତ ବ୍ୟାକରଣ ଭିତରୁ ବାହାରିଯାଇ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ଲେଖିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆର୍ଷ ପ୍ରୟୋଗ ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା ସିନା; ମାତ୍ର କଦାପି ଋଷିମାନଙ୍କର ଦୋଷ ଧରାଯାଉ ନଥିଲା ।

ରୀତିକାବ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଅନେକ ସମୟରେ ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଗୁଣାକର ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ସ୍ୱୟଂ କବି ଯାହାର ଖାଉଛି, ତାକୁ ସିଏ ଗୁଣସାଗର ବୋଲି ଏତେ ପାଟିରେ ନକହିଲେ ପୁଣି ତା'ର ସଂସାର ଚଳିବ କିପରି ? ସଂସାରର କାବ୍ୟରେ ନାୟକମାନେ ଗୁଣସାଗର ବୋଲି ଘୋଷିତ ନହେଲେ ସଂସାର ବି କିପରି ଚଳିବ ? ପୃଥିବୀର ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯୁଗରେ ସାନବଡ଼ ସକଳ ସୀମା ଭିତରେ ଏହିପରି ନାୟକମାନେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଆସିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଅଖାଗୁଡ଼ାକୁ ଧୋଇ କେବଳ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକର ହିଁ ଆବିଷ୍କାର କରାଯାଇଛି । ଅଧସ୍ତନମାନେ ସେହି କଥାଟିକୁ କରିଛନ୍ତି । ଅସାଧାରଣମାନଙ୍କୁ ଏହିପରି ଭାବରେ କେବଳ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ଭିତରକୁ ଟେକିଦେଇ

ସାଧାରଣ କୋଟି କୋଟି ମଣିଷ ନିଜର ଅବଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ କେଡ଼େ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଭାବରେ ଯେ ଆତ୍ମଘାତ ହୋଇପାରୁଛନ୍ତି ତାହା ଅବଲୋକନ କଲେ ପ୍ରକୃତରେ ଖୁବ କୁତୁହଳ ଜାତହୁଏ ।

ଅସଲ ମଣିଷ ଗୁଣ ବା ଅବଗୁଣ ଆଦୌ କୌଣସି ଗ୍ରନ୍ଥରେ ପଢ଼େ ନାହିଁ । ସିଏ ପାହାଚକୁ ପାହାଚ ବାଟ ଉଠିଚାଲିଯାଉଥାଏ । ଯାହା ଆଗରେ ତା' ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରିରହିଛି ତାହାର ଭାଜନ ହେବାକୁ ହିଁ ସିଏ ଗୁଣ ବୋଲି ମାନେ । ଏହିପରି ଭାବରେ ଭାଜନ ହେବାର ପ୍ରୟାସରେ ଯାହାକିଛି ତାକୁ ବାଧାଦିଏ, ସିଏ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ଅବଗୁଣ ବୋଲି କହି ଛାଡ଼ି ଚାଲିଆସେ । ଅବଗୁଣର ନିନ୍ଦା କରି ଗୁଣର ମହତ୍ତ୍ୱ ବଢ଼ାଇବାକୁ କୌଣସି ଚେଷ୍ଟାକରେ ନାହିଁ ସତ; ତଥାପି ଅବଗୁଣଗୁଡ଼ାକୁ ଛାଡ଼ିଆସେ । ଗୁଣର ଯୋଗ୍ୟହୁଏ ।

୨୮ । ୭ । ୮୫

ବିବାଦ ଓ ବିରୋଧ

ରାଜନୀତିରେ ବିରୋଧ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ ; କିନ୍ତୁ ବିବାଦ ରହିବ କାହିଁକି ? ଗଣତନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଯେଉଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିବେକଟି ଆମ ପୃଥିବୀରେ କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କର ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭ କରିବାରେ ଲାଗିଛି, ସେଥିରେ ବିରୋଧ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ, ମାତ୍ର ତା' ବୋଲି ବିବାଦ ରହିବ କାହିଁକି ?

ଯେଉଁମାନେ ସତକୁସତ ଏକ ନିଷ୍ଠା ନେଇ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥାଆନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଆଖିଆଗରେ ଗୋଟିଏ ଭବିଷ୍ୟ ଚିତ୍ର ରହିଥାଏ, ତାହାକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟବୋଲି କୁହାଯାଏ । ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଥିବା ଏକାଧିକ ମନୁଷ୍ୟ ଏକାଠି ହେଲେ ତାହାକୁ ଗୋଟିଏ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା ବିଷୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମଣିଷଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟି ରହିଥାଏ, ଏଇଥିରୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମତର ଉଦ୍ଭବହୁଏ । ମତାମତ ଭିତରେ ବିରୋଧ ହୁଏ; ତଥାପି ଭିତରେ ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ସାଧୁତା ରହିଥିଲେ, ବିରୋଧ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିୟମତଃ କୌଣସି ବିବାଦ ଲାଗେ ନାହିଁ ।

ରାଜନୀତି କହିଲେ ଅନେକ ମଣିଷ କେବଳ ଏକ କ୍ଷମତାଧିକାରକୁ ବୁଝନ୍ତି । ରାଜନୀତିକ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ କରିବାକୁ ହେଲେ କ୍ଷମତାର ଏକ ପ୍ରୟୋଜନ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥାଏ ; ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ମଣିଷମାନେ ନିଜ ଭିତରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଥା'ନ୍ତି ବୋଲି, କ୍ଷମତାଧିକାରଟା ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ଧନ୍ଦା ଓ ମୁଖ୍ୟ ଧର୍ମରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ ; ସେତେବେଳେ ଆଗକୁ ଗ୍ଚହିଁଲେ ଲକ୍ଷ୍ୟମାନେ ଆଦୌ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । କ୍ଷମତାଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ପ୍ରାପ୍ୟ ସବୁ ହୋଇ ଦିଶନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ବିରୋଧ ହେବାମାତ୍ରେ ହିଁ ତାହା ବିବାଦରେ ଭୀଷଣ ରୂପ ଧାରଣ କରେ । ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ପରସ୍ପରକୁ ହିଁ ଆପଣାଲାଗି ଏକ କଣ୍ଟାପରି ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ଏବଂ କଣ୍ଟାଗୁଡ଼ାକୁ ହଟାଇବାକୁ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବଡ଼ ରାଜନୀତି ବୋଲି ଧରିନିଆଯାଏ ।

ଆମ ଦେଶର ରାଜନୀତିରେ ବିରୋଧୀଦଳ ବୋଲି ଗୋଟିଏ କଥା ଶୁଣାଯାଇଥାଏ ସତ ; ମାତ୍ର ଏହି ଦଳମାନେ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ସବାଆଗରେ ଅଥବା ସବାମୂଳରେ ରଖି ଆଦୌ କୌଣସି ବିରୋଧ କରନ୍ତି ନାହିଁ—ଏମାନେ ପରସ୍ପରର ବିବାଦୀ ହୋଇ ବାହାରିଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ତଡ଼ାଇ ପାରିଲେ ଯାଇ ଆମେ ଗାଦିରେ ବସିପାରିବା, ତେଣୁ, ତାଙ୍କୁ ତଡ଼ାଇବା ହିଁ ଆମର ସର୍ବପ୍ରଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ହିଁ ବାସ୍ତବ ରାଜନୀତି କୁହାଯାଏ । ସେହି ରାଜନୀତିକୁ ଚଳାଇବା ନିମନ୍ତେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ସିଆଣିଆ ଓ ପାରୁଆ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଲୋଡ଼ା ପଡ଼େ ଓ ସେହିମାନଙ୍କୁ ହିଁ ନେତା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଗାଈପଲରେ ସେହିମାନଙ୍କୁ ହିଁ ସମର୍ଥ ଷଣ୍ଢବୋଲି ମାନିନିଆଯାଏ । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଧେନୁ ହୋଇ ରହନ୍ତି, ଅନୁସରଣିଆ ହୋଇ ରହନ୍ତି । ଶିବିର ଶିବିର ଭିତରେ ବିବାଦ ଲାଗେ । ବିରୋଧ ଚୁଲିକୁ ଯାଏ । ଭିନ୍ନମତକୁ ଏକ ସାଂଘାତିକ ବିପଦ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ; ତେଣୁ ବିରୋଧକୁ ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ସେହି ଅନ୍ୟ ବିବେକଟି ମଧ୍ୟ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ପଳାଏ ।

ଏବେ ଆମ ଦେଶରେ ବିରୋଧ ନାହିଁ, ବିବାଦଗୁଡ଼ାକ ଅତିମାତ୍ରାରେ ରହିଛି । ଆଗରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୋଲି କିଛିନାହିଁ । ଦେଶ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କିଛିନାହିଁ । କ୍ଷମତାକାମୁକର ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ଦେଶ ନଥାଏ । କାମୁକମାନେ ଏକାଠି ମିଶି ବିବାଦକୁ ହିଁ ସବା ମୂଳପ୍ରଣାଳୀ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ଦେଶରେ ଯେଉଁ ତାମସାକୁ ଲଗାଇ ରଖିଥା'ନ୍ତି, ଆମେ ତାହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ କି ତନ୍ତ୍ର ବୋଲି କହିପାରିବା ?

---

୮ । ୨ । ୮୭

ମୁଁ କିଛି ଜାଣିନାହିଁ

ଏତେ ବଡ଼ ଆମେରିକା ଦେଶର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ସିଏ ଆଦୌ କିଛି ଜାଣିନାହାନ୍ତି । ଆମେରିକାରୁ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଇରାନ ଦେଶକୁ ବିକା ହେବାପାଇଁ ଗଲା । ସେଠାରୁ ପଇସା ଆସି ମଝିରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଦେଶର ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଜମା ରହିଲା ଓ ସେଠାରୁ ପୁଣି କୋଉ ରଥ ଉପରେ ବସି ନିକାରାଗୁଆ ଗଲା । ମାତ୍ର, ରାଷ୍ଟ୍ରନାମକ ବୃକ୍ଷର ସବା ଉପର ଡାଳରେ ବସିଥିବା ସିଏ କୁଆଡ଼େ ମୋଟେ କିଛି ଜାଣିପାରିଲେ ନାହିଁ । ହୁଏତ ସିଏ ସତକୁସତ କିଛି ଜାଣିପାରିଲ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଯଦି ଜାଣିଥାଆନ୍ତେ, ତେବେ ସିଏ କ'ଣ କରିଥାଆନ୍ତେ ? ସିଏ ସେହି କାରବାରଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅଟକାଇ ଥାଆନ୍ତେ ଓ ଦୋଷୀମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ଦେଇଥାଆନ୍ତେ କି ? ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଇତିମଧ୍ୟରେ ଏତେଏତେ କଥା କହିଲେଣି, ମାତ୍ର ସେହି ବିଷୟରେ ଆଦୌ କିଛି କହୁନାହାନ୍ତି । ଯେତିକି ଦରକାର, କେବଳ ସେତିକି କହୁଛନ୍ତି ।

ଏମାନେ କୋଉଠିହେଲେ କେହି କିଛି ଜାଣିନାହାନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ଯେତେଯେତେ ମଣିଷ ଆପଣ ଆପଣା ଦେଶରୂପୀ ବୃକ୍ଷର ସବାଉପର ଡାଳରେ ଯାଇ ବସିଛନ୍ତି, ପୃଥିବୀଯାକର ଲୋକଙ୍କର ଭାଗ୍ୟକୁ ହାତମୁଠାରେ ରଖିଛନ୍ତି, ପୃଥିବୀର ଭାଗ୍ୟ କ୍ରମେ ନେଡ଼ିରୁ କହୁଣିଯାଏ ବୋହିଆସିବାରେ ଲାଗିଲାଣି ବୋଲି ସେମାନେ କେହି ଜାଣିନାହାନ୍ତି । ସବୁ ଦେଶରେ ପର୍ବତ ପ୍ରମାଣେ ଅସ୍ତ୍ରମାନ ଗୁଡ଼ ହୋଇ ରହିଲାଣି । ଏଣେ ରାଷ୍ଟ୍ରମୁଖ୍ୟମାନେ ଏଡ଼େ ପାଟିକରି କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ଆଉଥରେ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଲେ ସେଥିରୁ ଆଉ କୌଣସି ମଣିଷ ରକ୍ଷାପାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଛଅଜଣିଆ, ସତରଜଣିଆ ବା ସତେଇଶିଜଣିଆ ଦରବାରମାନ ବସାଇ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ବିଷୟରେ ଭାଷଣମାନ ଦେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ତେଣେ ନିଜ ନିଜ ଦେଶରେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ମହଜୁଦ କରିବାରେ ହିଁ ଦେଶର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଛନ୍ତି । ଏହାକୁ ସଂସାରର ବିବେକ ଅନୁସାରେ ନିର୍ଧୂମ ଶଠାମିର ବୋଲି ଯେ କୁହାଯିବ, ହୁଏତ ସେ କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ମୋଟେ କେହି ଜାଣିନଥିବେ ।

ଆମ ସଂସାରରେ ରାଜନୀତି ସହିତ ରାଜନୀତିର ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେଉଥା'ନ୍ତା । ସାଧୁତାର ସହିତ ସାଧୁତାର ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେଉଥା'ନ୍ତା । ଆଦର୍ଶବାଦ ସହିତ ଆଦର୍ଶବାଦର ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେଉଥା'ନ୍ତା । ଆମ ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳମାନେ ସେହି ବିବେକଟିକୁ କୋଉ ଗଛରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଲେଣି । ସେମାନେ ଏବେ କେବଳ ଅସ୍ତ୍ରବଳରେ

ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଅସ୍ତ୍ରବଳ, ଅର୍ଥବଳ ଉପରେ କେଡ଼େ ଦର୍ପରେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ଅନ୍ୟ ଆଦର୍ଶଗୁଡ଼ିକ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବେ, ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଏକା ଆମେ ରହିବା – ସେଥିଲାଗି ବଡ଼ ବଡ଼ ବାଘମାନେ ଅସ୍ତ୍ରବଳ ପଠାଇ ପୃଥିବୀଟାକୁ ସାବାଡ଼ କରି ରଖିବେବୋଲି ବାହାରିଛନ୍ତି । କେତେ କେତେ ଗୋଇନ୍ଦା ଝଟାହୋଇ ସେସବୁ ବିରୋଧ ହେଉଛି । ମାତ୍ର ଉପରକୁ କେହି କିଛି ଜାଣିନାହାନ୍ତି । ଉପରକୁ ସମସ୍ତେ କେବଳ ଶାନ୍ତି ହିଁ କାମନା କରୁଛନ୍ତି । ହୁଏତ ଏମାନେ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଧରିପଡ଼ି ସାରିଲେ ଯାଇ ପୃଥିବୀକୁ ଶାନ୍ତି ଆସିବ ।

୪ । ୧ । ୮୭

□

କଳା ମୁହଁରେ ଚୂନ

ସେଦିନ ଆମେ ଓଡ଼ିଶୀ ନୃତ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ଭିତରକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ଏଡ଼େବଡ଼ କକ୍ଷଟିଏ, କେଡ଼େ ସୁଠାମ ଓ ସୁନ୍ଦର ହୋଇ ତିଆରି କରାହୋଇଛି । ଆଧୁନିକ ନୃତ୍ୟମଞ୍ଚଟିଏ ପାଇଁ ଯେତେଯାହା ଆୟୋଜନ ରହିବା କଥା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଖୁଣ ଭାବରେ ସବୁକିଛିର ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଛି । କକ୍ଷରେ ଲୋକ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଗଲେ । ସମୟ ଅନୁସାରେ ପରଦା ଉଠିଲା, ନୃତ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ମଙ୍ଗଳାଚରଣ କରାଗଲା । ମଙ୍ଗଳାଚରଣ ପରେ ପଲ୍ଲବୀ । ପଲ୍ଲବୀପରେ ଦଶ ଅବତାର ନୃତ୍ୟ । କକ୍ଷସାରା ସମସ୍ତେ ନିସ୍ତବ୍ଧ ଓ ନିମଗ୍ନ ହୋଇ ଦେଖୁଥିଲେ । ନୃତ୍ୟ ସରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ ସତେ ଯେପରି କୌଣସି ଅନ୍ୟଏକ ପୃଥିବୀରେ ଯାଇ ବିଚରଣ କରୁଥିଲେ ।

ନୃତ୍ୟ ସରିଲା । କକ୍ଷ ଆଲୋକିତ ହେଲା । ନିମନ୍ତ୍ରିତ ସମସ୍ତେ ଜଣ ଜଣ ହୋଇ ବାହାରକୁ ଆସିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପରି ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଆସିଲି । ଦଶ ଅବତାରର ମୁଦ୍ରାଗୁଡ଼ିକ ଏକ ସମଗ୍ର ଆଲିମ୍ପନରେ ଏକତ୍ର କରିଆଣି ସେତେବେଳେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଚେତନାର ପଟଉପରେ ଭାସି ବୁଲୁଥା'ନ୍ତି । କକ୍ଷ ଭିତରୁ ବାହାରିଲେ ପ୍ରଶସ୍ତ ବାରଣ୍ଡା । ସେହିଠାରେ କେତେଜଣ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାହେଲା ; ତେଣୁ ସେଇଠାରେ ଘଡ଼ିଏ ଛିଡ଼ାହୋଇ କିଛି ଗପ ବି ଜମିଗଲା । ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ଆଖି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ବୁଲି ଆସୁଆସୁ ଠିକ୍ ଆମ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଥିବା ଗୋଟାଏ ବିଜ୍ଞାପନ ପାଖରେ ଯାଇ ଅଟକି

ଗଲା । ବିଜ୍ଞାପନ ଗୋଟାଏ ସୁବିଖ୍ୟାତ ସିଗାରେଟ୍ କମ୍ପାନୀର ବିଜ୍ଞାପନ । କାନ୍ଥ ଉପରେ ଏପଟୁ ସେପଟଯାଏ କାମ୍ବିସ୍ତାର କରି ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ଇଂରାଜୀ ଅକ୍ଷରରେ କେଡ଼େ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ଭାବରେ ଲେଖାହୋଇଛି । ବଡ଼ ବଡ଼ ଜାଗାମାନଙ୍କରେ ସହରରେ ଯେଉଁଭଳି ପ୍ରତାପ ସହିତ ଏହି କୋଧା କୋଧା ବିଜ୍ଞାପନଗୁଡ଼ାକ ଦେଖଣାହାରୀର ଆଖିକୁ ଗୋଇଠା ମାରିଲାପରି ଝୁଲୁଥାନ୍ତି, ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ଏବଂ ଏକ ନୀଲଠା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ଏଠି ମଧ୍ୟ ବାଆଁ କଣରେ ଟିକିଏ ଚିରିକେଇ ଦେଲାପରି "ସିଗାରେଟ ପିଇବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ହାନିକାରକ" ବୋଲି ଇଂରାଜୀ ଛାପାରେ ଲେଖାହୋଇ ରହିଥିଲା ।

ଆମ ଦେଶରେ କଳା କ'ଣ ନିଜ ଇଜ୍ଜତରେ ସତକୁସତ ଠିଆହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ? ଆମକୁ କଳାତ୍ମକ ମନୋରଞ୍ଜନ ଯୋଗାଇ ଦେବାପାଇଁ ଯେଉଁ ସାମନ୍ତ ଓ ସର୍ଦ୍ଦାରମାନେ ଆପଣା ମନକୁ ଠିକାଦାରି ନେଇ ପଟିଲ ବୋଲୁଛନ୍ତି, ଆମକୁ ଭିତରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ବାହାରେ ଏହି ସିଗାରେଟ୍-ବିଜ୍ଞାପନ ଦେଖାଇବାଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁ ଅଧିକାର ରହିଛି ? କଳା-କେନ୍ଦ୍ରଟିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବୟବ ଦେଇ ଛିଆରି କରିବାରେ ହୁଏତ କେତେ କେତେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଖରଚ ହୋଇଥିବ । ସିଗାରେଟ୍ ବିଜ୍ଞାପନ ପାଖରେ ଅଧିଆ ନପଡ଼ିଥିଲେ ଏମାନେ କ'ଣ ସତେ ଏଡ଼େ ଦରିଦ୍ର ହୋଇ ଯାଇଥାନ୍ତେ ଯେ, କେନ୍ଦ୍ରଟିକୁ ଛିଆରି କରିପାରି ନଥାନ୍ତେ ? ଏସବୁ ଭାବିବା ସମୟରେ କୋଉ ବର୍ବରମାନେ ଯେପରି ସିଗାରେଟ୍ ଖାଇ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଧୂଆଁ ଛାଡ଼ୁଥିବାପରି ମୋତେ ବାଗି ଦିଶି ଯାଉଥିଲା ।

---

୧୧ । ୧ । ୮୨

ଭାଷା ନେଇ ଗଣ୍ଡଗୋଳ

ଭାରତବର୍ଷରେ ଭାଷା ନେଇ ପୁଣି ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଲାଗିଲାଣି । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଭାଷାଗଣ୍ଡଗୋଳରେ ନେତୃତ୍ୱର ଭୂମିକା ନେଉଛୁ, କେବଳ ଆମର ଭାଷାଟା ହିଁ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଏକମାତ୍ର ଭାଷା ହୋଇ ରହିବ ବୋଲି ଏଡ଼େବଡ଼ ପାଟିକରି କହୁଛୁ । ଅନ୍ୟ ସବୁଯାକ ଭାଷା ଅବଶ୍ୟ ନର୍କକୁ ଯିବେ ବୋଲି ଜିଦ୍ ଧରି ବସିଛୁ । ନିଜର ଭାଷାଟିକୁ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଭଲପାଉ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବାଲାଗି ଆମ ପାଖରେ ସତେଅବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସମ୍ବଳ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ବେଳେବେଳେ ନେତାମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଭାଷାସମସ୍ୟାଟିକୁ ଆମ ଗୋଡ଼ରେ ଘୁଙ୍ଗୁର ପରି ଆଣି ବାନ୍ଧିଦେଉଛନ୍ତି ଓ ଆମକୁ ନଚାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେହି ନାଚିବାର ଉତ୍ସାହରେ ଜଣେ ଜଣେ ମଣିଷ ଭାଷା ସକାଶେ ଜାନ୍ ଦେବାକୁ ତିଆରି ହୋଇଯାଉଛନ୍ତି ।

ଗୋଟାଏ ଦେଶରେ ବାବୁମାନେ ଲାଗି ଲାଗି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଶର ଶହେ ମଣିଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମୋଟେ ତିରିଶ ବା ପଇଁତିରିଶି ଜଣଙ୍କୁ ସାକ୍ଷର କରିପାରିଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ଏଠାରେ ଷାଠିଏରୁ ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କର ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ଭାଷା ନାହିଁ । ସେହି କାରଣରୁ ସେମାନେ ଏହି ସ୍ୱାଧୀନ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ନାନାପ୍ରକାରେ ଅସମର୍ଥ ଏବଂ ଅସହାୟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଦେହ ଉପରଦେଇ ଦେଶ ନାମରେ, ବିକାଶ ନାମରେ ଓ ସମୃଦ୍ଧି ନାମରେ ଯେଉଁସବୁ ବୋଝଇ ଶଗଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ଚାଲିଯାଉଛି, ସେମାନଙ୍କର ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଭାଗ ନାହିଁ । ସାଆନ୍ତମାନେ ନିତି ଫୁଲୁଛନ୍ତି । ସତେଅବା ନିତି ନୂଆ କନିଆଁ ବାହାହେଉଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ଭାରତବର୍ଷକୁ ବଡ଼ କରିବେ ବୋଲି ଆକାଶମାର୍ଗରେ ଦଉଡ଼ୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଭାରତବର୍ଷରେ ଭାରତବର୍ଷ ଅଣ୍ଟା ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଛି, ବଡ଼ ମ୍ଳାନ ଭାବରେ ବର୍ଜିତ ହୋଇ ପଡ଼ିରହୁଛି ।

ଏହି ଦେଶରେ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଅସଲ ସମସ୍ୟା ଭାଷାର ସମସ୍ୟା ନୁହେଁ, ଅସଲ ସମସ୍ୟା ହେଉଛି ଭୋକର ସମସ୍ୟା । ସବୁ ମଣିଷ ପ୍ରକୃତରେ ମଣିଷ ବୋଲି ସ୍ୱୀକୃତ ହେବାର ସମସ୍ୟା । ନାନାଭାବେ ଇଜ୍ଜତ ହରାଇ ମଣିଷର ଇଜ୍ଜତକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବାର ସମସ୍ୟା । ସେହିଗୁଡ଼ିକଲାଗି ହିଁ ଏହି ଦେଶରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଓ ଆନ୍ଦୋଳନମାନ ହେଉଥାନ୍ତା । ସେସବୁ ଆନ୍ଦୋଳନ ଯେ, ହେଉନାହିଁ, ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତବର୍ଷକୁ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଉଥିବା ଚତୁରମାନଙ୍କର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରରୁ ହିଁ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ଅସଲ ଭୋକଗୁଡ଼ିକୁ ଭୁଲାଇ ରଖିବାଲାଗି ସତେଯେପରି ମିଛ ଭୋକଗୁଡ଼ିକର ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଉଛି । ଭାଷା-ଆନ୍ଦୋଳନ ସେହିପରି ମିଛଭୋକଗୁଡ଼ିକ

ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ । ଅସଲ କଥାଁକୁ ଦବାଇ ରଖିବାଲାଗି ଅନେକ ସମୟରେ ବୁଦ୍ଧିଆ ବଡ଼ମାନେ ବାହାରେ ଅନେକ ମିଛ ଉତ୍ତେଜନାକୁ ସୃଷ୍ଟି କରି ରଖିଥାଆନ୍ତି, ଅସଲ ପାଷାଣ୍ଡଭାଗୁଡ଼ାକୁ ସେମାନେ ଭାରି ବାଟରେ ଘାଡାଇକରି ରଖିଥାଆନ୍ତି । ଆମର ଅସଲ ଲୋକ ଓ ଅସଲ ଇଜ୍ଜତଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆମକୁ ଭୁଲାଇ ରଖିବାକୁ ଆମ ମୁହଁରେ ଭାଷା ଆନ୍ଦୋଳନପରି ନାନାମିଛ ଉତ୍ତେଜନାର ମୁଖଗୁଡ଼ାକୁ ଲଗାଇଦେଇ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ମରଦ ହୋଇଗଲୁ ବୋଲି ଆମକୁ ଏକ ଭ୍ରମ ଭିତରେ କାବୁ କରି ରଖିବାକୁ ଆଉ ଏହି ଯାବତୀୟ ଭିଆଣ କରାଯାଉଛି କି ?

୧୮ । ୧ । ୮୭

ଚରିତ୍ର ଆଉ ସଂହାର

ଏବେ ଆମ ରାଜନୀତିରେ ଚରିତ୍ର ସଂହାର ବୋଲି ଗୋଟିଏ ନୂଆକଥା ବାହାରିଛି । ଏକଦା ଯେତେବେଳେ ଆମ ଦେଶରେ ସତକୁସତ ରାଜନୀତି ଥିଲା ଓ ରାଜନୀତିରେ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଏକ ଦ୍ରବ୍ୟଥିଲା, ସେତେବେଳେ କେହି କେବେ କାହାର ଚରିତ୍ର-ସଂହାର କରିବା କଥା କେବେ ଶୁଣାଯାଉ ନଥିଲା । ଏବର ରାଜନୀତି ଭିତରୁ ଚରିତ୍ରକୁ ହୁଏତ କୋଉଦିନୁଁ ବିଦାୟ ଦିଆଯାଇ ସାରିଲାଣି । ହୁଏତ ଆମ ରାଜନୀତିର ଚରିତ୍ର ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟପ୍ରକାର ହୋଇଗଲାଣି ; ତେଣୁ ଏବେ ଚରିତ୍ର-ସଂହାର ବୋଲି କଥାଟି ଭାରି ଶୁଣାଯାଉଛି ।

ଚରିତ୍ରଥିବା ମଣିଷ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣାର ଗୋଟାଏ ଚରିତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ ଅଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ମଣିଷ ଅପର ଆଉଜଣେ ମଣିଷର ଚରିତ୍ରକୁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ମାନ ଦିଏ । ନିଜର ଇଜ୍ଜତ ରହିଥିବା ମଣିଷ ଯେପରି କେବେହେଲେ ଅନ୍ୟର ଇଜ୍ଜତକୁ ଅସମ୍ମାନ କରେ ନାହିଁ, ଇଏ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି କଥା । ନିଜ ଭିତରେ ଅସଲ ଇଜ୍ଜତଟି ନଥିଲେ ଜଣେ ମଣିଷ ଏତେ ଟିକିଏ ଅବକାଶ ପାଇବା ମାତ୍ରକେ ସଂସାରରେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କର ଇଜ୍ଜତ ନେବ ବୋଲି ବାହାରିପଡ଼େ । ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କାହାର ଇଜ୍ଜତକୁ ନେଇପାରେ କି ନାହିଁ କେଜାଣି; ମାତ୍ର ସେ ନିଜର ଇଜ୍ଜତଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଯେ କୋଉକାଳୁ ହଜାଇ ସାରିଲାଣି, ନିଜ ବିଷୟରେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଭାରି ଜଳଜଳ

କର ପ୍ରମାଣ କରିଦିଏ । ସମାଜ ଉପରେ ଏକ ଦୁର୍ଗନ୍ଧକାଳ ପଡ଼ିଥିଲେ ଯାଇ ଏହି ଇଜ୍ଜତ ନେବାକୁ ବାହାରିଥିବା ଲୋକମାନେ ସମାଜରେ ଭାରି ପ୍ରବଳ ହୁଅନ୍ତି ।

ରାଜନୀତିକୁ ସେହିପରି କୌଣସି ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ପଡ଼ିଥିବା ସମୟରେ ହୁଏତ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ପଶିଥିବା ଲୋକମାନେ ପରସ୍ପରର ଚରିତ୍ରକୁ ସଂହାର କରିବାରେ ଏତେ ମଜା ପାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବୋଲି ଯେଉଁ ପଙ୍କଗାଡ଼ିଆରେ ଯାଇ ପଶିଥାନ୍ତି, ସେହି ସାମ୍ରାଜ୍ୟଟାକୁ ରାଜନୀତି ବୋଲି କହନ୍ତି । କ୍ଷମତା ନାଁଆରେ ସେହି ପଙ୍କରୁ ଟପଟେ ଟପଟେ ପିଇଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଚମଡ଼ାଟା ମଧ୍ୟ ଶୁକରଚର୍ମ ପରି ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ମୋଟା ଦିଶୁଥାଏ । ସେହି ମୋଟା ଚମଡ଼ାଲେ ଚରିତ୍ର ବୋଲି ପ୍ରାୟ କିଛିହେଲେ ନଥାଏ । ଯେକୌଣସି ଡାଳକୁ ହାତପାଆନ୍ତାରେ ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ସେଇଟାକୁ ଧରି ଉପରକୁ ଉଠିଯିବେ ବୋଲି ନିଜ ଭିତରେ ଥିବା ଶଇତାନଟା ପାଖରେ ସେମାନେ ପଣକରି ଆସିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ସେଇ ଶଇତାନଟାକୁ ହିଁ ବାହାହୋଇ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ଏହିସବୁ ବିଶେଷ ଅବସ୍ଥାକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇସାରିବାପରେ ଭିତରେ ନିଜର ଚରିତ୍ର ବୋଲି ଗୋଟାଏ କିଛି ରହିଥିବା ଆଉ ମୋଟେ ଅନୁଭବ ହୁଏନାହିଁ । ତା'ପରେ ଯାଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅବଲୀଳା ସହିତ ଚରିତ୍ରସଂହାର ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ସତକୁସତ ଏକ ସଂହାର ହିଁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଏମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ସଂହାର କରି ବାହାରନ୍ତି । ରାଜନୀତି ଭିତରକୁ ଏକ ନୂଆ ମୋଡ଼ ପ୍ରବେଶ କରେ । ରାଜନୀତିକୁ ମଧ୍ୟ ସଂହାର କରେ । ସେତେବେଳେ ଗଡ଼ଆଡ଼ି ଭିତରକୁ ଅନାଇଲେ କେବଳ ଦାନ୍ତାଘୁଷୁରିମାନେ ହିଁ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରି କେବଳ ନିଜେ ମୁକୁଟଟିକୁ ପିନ୍ଧିବେ ବୋଲି କୁପିତ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥାନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ହିଁ ଚରିତ୍ର ସଂହାର ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

---

୨୫ । ୯ । ୮୭

ସରକାର କ'ଣ କରିପାରନ୍ତି ?

ସରକାର ଶାସନକାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବାରେ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମନଦେଇ ପାରନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍, ନ୍ୟାୟ ପାଇବାଲାଗି ଯାହାର ହକ୍ ଅଛି, ଦେଶର ଆଇନ ଅନୁସାରେ ହକ୍ ଅଛି, ସିଏ ନ୍ୟାୟ ପାଇପାରନ୍ତୁ । ଉଚ୍ଚ-ନୀଚ, ଦରିଦ୍ର-ଧନୀ ଓ ଶିକ୍ଷିତ-ଅଶିକ୍ଷିତ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ନ୍ୟାୟ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରନ୍ତୁ । ଦେଶରେ ସତକୁସତ ଗୋଟାଏ ସରକାର ଅଛି ବୋଲି ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟୟ ହୋଇପାରନ୍ତୁ । ଫାଇଲ୍‌ଗୁଡ଼ାକ ବିଧି ଅନୁସାରେ ଚାଲିପାରନ୍ତୁ, ସଲାମୀଦେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଛଟାରେ ଅଟକି ରହନ୍ତୁ ନାହିଁ । ବିଧାନମାନେ ସତକୁସତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ମୋଟେ କାହାର ମର୍ଜି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

ସରକାରର ସବା ଉପର ଭାଗରେ ଯେଉଁମାନେ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଯଦି ଅନ୍ତତଃ ସେତିକି କରିପାରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଲୋକଙ୍କର ସମର୍ଥନ ମିଳିଛି ବୋଲି ସେହି ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ଭାବରେ ସେମାନେ ସବା ଉପରେ ଅଛନ୍ତି । ଆମେ ତାଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି କହୁଛୁ । ରାଜାମାନେସିନା ଏକଦା ନିଜର ମର୍ଜି ଅନୁସାରେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଉପରେ ଶାସନ କରୁଥିଲେ; ମାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ତାହା କଦାପି କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ନିଜକୁ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ରଜାପରି ମନେକରୁଥିଲେ ତାହା ଅନ୍ୟପ୍ରକାର କଥା ହେବ । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଯାହା ଭାବନ୍ତୁ ପଛକେ, ଦେଶର ଲୋକମାନେ କଦାପି ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ପ୍ରଜା ନୁହନ୍ତି । ସେମାନେ ଦରିଦ୍ର ହୋଇପାରନ୍ତି, ଅସମର୍ଥ ହୋଇପାରନ୍ତି; ମାତ୍ର ପ୍ରଜା କଦାପି ନୁହନ୍ତି । ସେମାନେ ନାଗରିକ— ସେମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ରହିଛି । ଯେଉଁ ଆସ୍ଥା ଦେଇ ସେମାନେ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ଶାସନ ଓ ସରକାର ଭିତରକୁ ପଠାଇଛନ୍ତି, ସେହି ଆସ୍ଥାର ଅବଶ୍ୟ ଏକ ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି । ନିଜକୁ ମିଛଟାରେ ରାଜା ବୋଲିଭାବିଥିବା ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଯେତେ ଯାହା ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ଆଚରଣ କଲେ ମଧ୍ୟ ଦେଶର ତନ୍ତ୍ରରେ ସେହି ଆସ୍ଥାର ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ସମ୍ବଳ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଅସମର୍ଥତା ଦୂରକରି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ସମର୍ଥ କରିବା, ତାହା ହିଁ ହେଉଛି ଆମ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପ୍ରତିନିଧି ଅର୍ଥାତ୍ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦାୟିତ୍ୱ । କୌଣସି କାରଣରୁ ଯଦି ସେହି ଦାୟିତ୍ୱଟିକୁ ତୁଲାଇବାରେ ସେମାନେ ଶଚଡ଼ା ହୋଇଯାଆନ୍ତି; ତେବେ ଦେଶରେ ଅମଲାମାନେ ହିଁ

ସବେସବା ହୋଇ ରହିବେ । ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ମୁହଁସୁଙ୍ଘା ହୋଇ ରହିବେ, ରାଜାଙ୍କୁ ବଶ କରି ରଖିଥିବେ । ଦେଶରେ ମୁଠାମୁଠା ଟଙ୍କା ବଣ୍ଟା ହେଉଥିବ; ମାତ୍ର ହୁଏତ କେଉଁଠି ହେଲେ ବରାଦ ଅନୁସାରେ ମୋଟେ କିଛୁ ଘଟୁ ନଥିବ । ଆମ ଅସମର୍ଥତା-ଗୁଡ଼ାକ ଆମକୁ ଗିଳିକରି ରହିଥିବ । ବିଧାନ ଅନୁସାରେ ରାଜ୍ୟ ଚାଲୁ ନଥିବ, ରାଜ୍ୟ ଟଙ୍କା ଦିଆନିଆରେ ଚାଲୁଥିବ । ଦାୟିତ୍ୱରୁ ଖସଡ଼ା ହେଲେ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଇଙ୍ଗିତରୁ ମଧ୍ୟ ଖସିବେ, ଗୁହ୍ମ ଗୁହ୍ମ ଖସିଯାଉଥିବେ । ଇଙ୍ଗିତ ହିଗିଇ ହାତ ପଡାଉଥିବେ, ଅଲକ୍ଷଣାଙ୍କପରି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବଢ଼ାଉଥିବେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅମଲାମାନେ ସେମାନଙ୍କର କଣାଗୁଡ଼ାକୁ କ୍ରମେ ଏଡ଼େ ଭଲ ଭାବରେ ଠଉରାଇ ନେଇପାରିବେ ଯେ, ପଇସାରେ ଗୃହକ୍ଷିଆରେ, ମିଛରେ ଓ ମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କର ମୁହଁଟାକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ବାନ୍ଧି-ରଖିଥିବେ । ତାଙ୍କ ବିବେକଗୁଡ଼ାକୁ ମଧ୍ୟ ପୂରା ବାନ୍ଧିକରି ରଖିଥିବେ । ଶାସନ ଘରେ, ନ୍ୟାୟଘରେ ଓ ପ୍ରତ୍ୟୟର ଘରମାନଙ୍କରେ ଭୁଚ୍ଛା କୁଆମାନେ ଉଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଥିବେ ।

---

୧ । ୨ । ୮୭.

ତନ୍ତ୍ରପନ୍ଥର ଚୋଙ୍କରମାନେ

ତନ୍ତ୍ର ଅନେକ ପ୍ରକାରର, ତାନ୍ତ୍ରିକ ଅନେକ ପ୍ରକାରର । ସେହିପରି ଯେଉଁ ମଣିଷମାନେ ଆପଣାର ଅଭୀଷ୍ଟ ସାଧନ କରିବାକୁ ତାନ୍ତ୍ରିକମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଆନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ହୋଇଥିବେ ।

ତନ୍ତ୍ରରେ ଶକ୍ତିର ଉପାସନା କରାଯାଏ । ତନ୍ତ୍ର ଶକ୍ତିଦିଏ । ଆଗେ ଅସୁରମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ହାସଲ କରିବାକୁ ତନ୍ତ୍ରର ଆଶ୍ରୟ ନେଉଥିଲେ । ଦେବୀଙ୍କର ତୃପ୍ତି ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ କେତେ କ'ଣ ଉପଚାର କରିଆଣି ଗଦା କରି ଦେଉଥିଲେ ମଣିଷ ଧରିଆଣି ବଳି ଦେଉଥିଲେ । ଦେବୀଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରି ନିଜେ ଶକ୍ତିହାସଲ କରୁଥିଲେ, ବଳିୟାର ବୋଲାଉଥିଲେ । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଜଣେ ଅନ୍ୟ ଜଣକର ଶକ୍ତିକୁ ଅପହରଣ କରିବାଲାଗି ମଧ୍ୟ ତାନ୍ତ୍ରିକ ପୂଜା ହେଉଥିଲା । ଯେଉଁ ଦେବୀଙ୍କୁ ସାରାଜଗତରେ ଜନନୀ ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ତାଙ୍କରି ସାହାଯ୍ୟ ବା କୃପାବଳରେ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ଆଉ ଜଣକୁ ଖତମ କରିବାକୁ ବାହାରେ, ସେତେବେଳେ ସେହି ମଉଗବୀମାନଙ୍କୁ ହୁଏତ କେବଳ ଚଣ୍ଡାଳ ବା ଗୋବର ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ।

ମଣିଷ ଚଣ୍ଡାଳ ହେବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତିକଲେ ଯେ ତାକୁ ଅଗତ୍ୟା ଲୁଚ୍ଚା ଗୋବରରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ, ଆମେ ଏଥିରୁ ସେହି କଥାଟିର ହିଁ ଏକ ଉଦାହରଣ ପାଇପାରିବା ।

ପୃଥିବୀରେ ତନ୍ତ୍ରମନ୍ତ୍ରର ଆବହମାନକାଳରୁ ଚଣ୍ଡାଳମାନେ ଥିଲେ, ଗୋବରମାନେ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । ସେମାନେ ଆମର ଏହି କଳିଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସିଂହାସନ ଉପରେ ବସିଛନ୍ତି । ରାଜ୍ୟାଧିପତି ହୋଇଛନ୍ତି; ଅଥବା ଆଉ କାହାକୁ ସିଂହାସନରୁ ହଟାଇ ସ୍ୱୟଂ ସେହି ସିଂହାସନରେ ବସିବେ ବୋଲି ଲୋଭାସକ୍ତ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରର ସାଧନା କରୁଛନ୍ତି । ଭିତରର ଗୋବରଗୁଡ଼ାକ ବୁଦ୍ଧିପରି ହୋଇ ଏମାନଙ୍କୁ କେଡ଼େ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ତଳୁ ପାତାଳପରି ପ୍ରଚଣ୍ଡ କରି ରଖିଛି । ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଚଣ୍ଡାଳ କରି ରଖିଛି ।

ଏମାନଙ୍କର ସୁକୃତି ଦେଖିବାପାଇଁ ଆମ ସଂସାରରେ ବି ଅନୁରୂପ ତାନ୍ତ୍ରିକ-ମାନଙ୍କର ମୋଟେ କୌଣସି ଅଭାବ ନାହିଁ । ସିଦ୍ଧିକାମୁକ ଗୋବରମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଲୁଚ୍ଚା ଗୋବରର ମକାରଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ଘାଣ୍ଟି ହେଉଥିବା ତଥାକଥିତ ତାନ୍ତ୍ରିକମାନଙ୍କର କୌଣସି ଅଭାବ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଏପାଖରେ ଓଟ ବଳିପଡ଼ୁଛି ତ ସେପାଖରେ ଘୋଡ଼ା ବଳିପଡ଼ୁଛି । ଏପାଖରୁ ଗଣ୍ଡାର ବିଷ୍ଠାରେ କାମନାରୂପକ ଦେବୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଧୂପ ସଳାଡ଼ି ଦିଆଯାଉଛି ତ ସେପାଖରେ ଶହେଆଠ କୁମାରୀ ଝିଅଙ୍କର ପାଦମଡ଼ା ଧୂଳିକୁ ଶତ୍ରୁମାରଣ ନିମନ୍ତେ ମନ୍ତ୍ରସହିତ ଫୁଙ୍କି ପେଷି ଦିଆହେଉଛି । ବାଣଗୁଡ଼ାକ ମଝିରେ କଟାକଟି ହେଉଛନ୍ତି । ନଳଠାମାନେ ଏଥର ଆହୁରି ଅଧିକ କଡ଼ା ବାଣ ପେଷିବେ ବୋଲି ବଡ଼େଇ କରୁଛନ୍ତି । ତାନ୍ତ୍ରିକ ତାନ୍ତ୍ରିକରେ ଲଢ଼େଇ ଚାଲିଛି । ରାଜନୀତିଗୁଡ଼ାକୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ଲଢ଼େଇର ନର୍ଦ୍ଦମା ଭିତରେ ଘୁଷୁରିପରି ଗୁଡ଼ିଦିଆଯାଇଛି । କାଳ ଉପରେ ଥାଇ ମଜା ଦେଖୁଛି । କାଳେ କାଳେ ପାଷାଣ୍ଡମାନେ ଏମିତି ଗୋବରଦର୍ପରେ ମାତି ହୁଏତ ପରସ୍ପରକୁ ଖତମ କରନ୍ତି ଓ ଭଗବାନଙ୍କର ଅସଲ ଇଚ୍ଛାଟିକୁ ଫଳିବାଲାଗି ପଥ ସୁଗମ କରିଦିଅନ୍ତି ବୋଲି ମନେହେଉଛି ।

---

୮ । ୨ । ୮୭

ବାବୁମାନେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବେ

ବାବୁମାନେ କେବେହେଲେ ସଂସାରରେ ନ ଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ରହିଥାନ୍ତି । ସୁନା ଓ ରୁପାର ଫନ୍ଦା ବସାଇ ସେମାନେ ସତେଅବା ଗୋଟିଏ କୂଅ ତିଆରି କରି ତାହାରି ଭିତରେ ବାସ କରୁଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରନ୍ତି, ମାତ୍ର ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ କଦାପି ପୃଥିବୀ ଲାଗି ଖର୍ଚ୍ଚ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ନିଜ ଲାଗି ଖର୍ଚ୍ଚ କରନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣାର ଗୁମ୍ଫାଟି ଭିତରେ ବା କୂଅଟି ଭିତରେ ଖାଲି ନିରମାଖି ହୋଇ ବସିଥାନ୍ତି, ଖାଲି ନିବୁଜ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଏହି ବାବୁମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ ଭଲ ଲାଗନ୍ତି ନାହିଁ, ଆକାଶ ଭଲ ଲାଗେନାହିଁ, ଆଲୁଅ ଭଲ ଲାଗେନାହିଁ । ଏମାନଙ୍କର କେହି ଜଣେହେଲେ ସାଙ୍ଗ ନ ଥାନ୍ତି । ଯିଏ ସଂସାରଟାକୁ ଘୋଡ଼ା ବୋଲି ଧରିନେଇ ତାହାରି ଉପରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆଖିବୁଜିଆ ଭାବରେ ସବାର ହୋଇ ବୁଲିବାକୁ ଓ ଏହିପରି ଭାବରେ ଅଲଗା ହୋଇ ଦିଶିବାକୁ ଆପଣାର ଧର୍ମ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥାଏ, ତାହାର ସାଙ୍ଗ ପୁଣି କୁଆଡ଼ୁ ଆସିବେ ? ଯୋଉମାନଙ୍କୁ ସେ ଅତି ଆପଣାର ଲୋକ ବା କୁଟୁମ୍ବ ବୋଲି କହୁଥାଏ, ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସିଏ ମୂଳତଃ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତି ପରି ଦେଖୁଥାଏ । ସମ୍ପତ୍ତି ପରି ଦେଖୁଥିବାରୁ ସାଙ୍ଗପରି ଆଦୌ ଦେଖିପାରେ ନାହିଁ । ଗୁମ୍ଫାର ପେଟପରି ମୋଟା ହୋଇ ଦିଶିବାରେ ହିଁ ସିଏ ଜୀବନର ସବୁଯାକ ଆନନ୍ଦ ପାଉଥାଏ ।

ସଂସାର ଲାଗି କିଛି କରିପାରିବାକୁ ହେଲେ ଜ୍ଞାନ ଦରକାର, କ୍ଷମତା ଦରକାର ; ମାତ୍ର ସବାଆଗ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ସହୃଦୟତା ମଧ୍ୟ ଦରକାର । ଆପଣାର ସବୁକିଛି ଦେଇ ସବୁ କିଛି ପାଇଲାପରି ଅନୁଭବ କରିପାରୁଥିବା ଦରକାର । ମାତ୍ର ବାବୁମାନେ ଆପଣାର ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଆପଣାର କ୍ଷମତାକୁ ନିଜ ଜୀବନର ଦେହଟି ଉପରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ବର୍ଣ୍ଣି ପରି ବଢ଼ାଇକରି ରଖିଥାନ୍ତି । ବର୍ଣ୍ଣିଗୁଡ଼ାକ ବଢ଼ିଲେ ଏହି ଶରୀରଟା ମଧ୍ୟ ବଢ଼ିବା ପରି ଦିଶିବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାନ୍ତି । ସହୃଦୟତାଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ରହିଥାନ୍ତି । ନିଜକୁ କୋଉଠିହେଲେ ଦେଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଏହି ବାବୁମାନେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବେ । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ସ୍ୱର୍ଗ ଗଢ଼ିବାରେ ସେମାନେ ଆଦୌ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଏଠାରେ କେବଳ ବାବୁ ହୋଇ ରହିଥିବେ । ପୃଥିବୀଟା ଯେଉଁଭଳି ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ

ସେମାନେ ଏଠାରେ ବାବୁ ହୋଇ ରହିପାରୁଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ସେମାନେ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଠିକ୍ ସେହିଭଳି କରି ରଖିଥିବେ । ମୋଟେ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବେ ନାହିଁ । ଆମ ବାଟରେ ପଥର ହୋଇ ରହିଥିବେ । ଆମ ଭାଗ୍ୟର ଭଗାରି ହୋଇ ରହିଥିବେ । ଏହି ପୃଥିବୀଟାକୁ ସତେଅବା ଗଡ଼ କରି ରଖିଥିବେ । ସେହି ଗଡ଼ଟା ଭିତରେ ହିଁ ସେମାନେ ନିଜର ଯାବତୀୟ ଉତ୍ସବ ପାଳନ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବେ ।

୧୫ । ୨ । ୮୭

ପୂଜ୍ୟପୂଜାର ଯୋଗ୍ୟତା

ଯିଏ ପୂଜାର ଯୋଗ୍ୟ, ତାହାକୁ ହିଁ ପୂଜ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଯିଏ ଜୀବନଭଳି ଜୀବନଟିଏ ପ୍ରକୃତରେ ବଞ୍ଚିଛି, ନିଜର ଜୀବନକୁ ଜୀବନଟିଏ ଭଳି ବଞ୍ଚିବା ଲାଗି ଅଭିଳାଷ ରଖିଥିବା ଅପର ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ସେଇ ପୂଜ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି । ପୂଜ୍ୟର ପୂଜା ଅନେକ ପ୍ରେରଣା ଦିଏ, ତାହା ଆମ ଭିତରେ ଅନେକ ଉନ୍ମୋଚନର କାରଣ ହୁଏ । ମାତ୍ର, ଆମେ ସତକୁସତ ସେଥିଲାଗି ରାଜି ଥିଲେ ଯାଇ ତାହା ହୁଏ ।

ତୁଚ୍ଛା କପଟୀମାନେ ମଧ୍ୟ ତଥାକଥିତ ପୂଜ୍ୟପୂଜା କରିବାରେ ଖୁବ୍ ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଇ ପାରନ୍ତି । ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ଯାବତୀୟ ପୂଜା ପ୍ରଧାନତଃ ଏକ ଅଭିନୟରେ ହିଁ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ । ମନେହୁଏ, ପ୍ରକୃତରେ ଆମ ଆଗରେ ଏକ ପ୍ରେରଣାଦାୟକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭାବରେ ଉପକୃତ ହେବାଲାଗି ହୁଏତ ଆମେ ପୂଜ୍ୟମାନଙ୍କର ପୂଜାପାଇଁ ମନ ବଳାଇନାହୁଁ । ପୂଜ୍ୟପୂଜାର ଯାବତୀୟ ଆଳରେ ଖବରକାଗଜର ଆଖିରେ ଅଥବା ଆଉ ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କର ଆଗରେ ସ୍ୱୟଂ ବଡ଼ ହୋଇ ଦେଖାଯିବୁ ବୋଲି ଆମେ ସେହିସବୁ ଧନ୍ଦା ଭିତରେ ଯାଇ ପଶିଛୁ । ତାଙ୍କ ପୂଜାର ବଜାର ବସାଇ ଆମେ ସତେ ଯେପରି ଆମ ନିଜର ପ୍ରଶସ୍ତି ଲାଗି ପିଢ଼ାଟିଏ ପକାଇବାକୁ ମନକରୁଛୁ । ଏଭଳି ପୂଜାମାନ ଆମ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ କେଡ଼େକେଡ଼େ ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ଚାଲିଛି । ଏହିସବୁ ମିଛ ଆୟୋଜନମାନଙ୍କରେ ତୁଚ୍ଛା ଅହଂକାରୀମାନେ ବିନୟର ପୂଜା

କରୁଛନ୍ତି । ଭୁ ଚ୍ଛା ଭୀରୁମାନେ ସାହସୀମାନଙ୍କର ପୂଜା କରୁଛନ୍ତି; ଉପରେ ଯେତେ ସାନପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଭିତରେ ପୁଷ୍ପ ଫୁଲି ଏତେବଡ଼ ହୋଇ ରହିଥିବା ନିତାନ୍ତ ଛଦ୍ମମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଯେତେବଡ଼ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜୀବନରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରୁଆ ହୋଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଧୁତାର ସହିତ ଆପଣାକୁ ଆତଯାତ କରିଥିବା ମହାନ୍‌ମାନଙ୍କର ପୂଜା କରୁଛନ୍ତି । ଅଯୋଗ୍ୟମାନେ ତଥାପି ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ଦିଶିବାକୁ ପୂଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ସେମାନଙ୍କର ପୂଜା କରୁଛନ୍ତି ।

ପୂଜ୍ୟମାନେ ଆମର ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହନ୍ତି, ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଆମର ପୁରୋଗାମୀ । ଆମେ ସ୍ୱୟଂ ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ମନକଲେ ଯାଇ ସେମାନେ ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ ପୁରୋଗାମୀ ବୋଲି ଦେଖାଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଅପସଂସ୍କୃତିର ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ହିଁ ପୃଥିବୀରେ ପୁରୋଗାମୀମାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ନିଜ ଜାତିର ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ବିଗ୍ରହ କରିବାର ତାମସାଟି ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଓ ସେଥିରୁ କେତେକ ପ୍ରକାରର ମଣିଷ ସତେ ଅବା ଭାରି ଆନନ୍ଦ ପାଇଲେ । ଜୀବନରେ ବାଟଟିଏ ବାଛି ତାହାକୁ ଚାଲିବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଗ୍ରହକରି ଦେଖିଲେ ଯେଉଁମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ଏକାନ୍ତ ଅନିଚ୍ଛୁକ, ସେହିମାନେ ହିଁ ପୂଜ୍ୟପୂଜାକୁ ଏକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକତାରେ ପରିଣତ କରି ଭାରି ଆନନ୍ଦ ପାଇଲେ । ଅଯୋଗ୍ୟ ଲୋକ ଚାଲାଖ ହୋଇଥିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଚଟା କାଟିଦେଇ ପାରିବ । ଏଣେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ପୂଜା କରୁଥିବ, ତେଣେ ତାଙ୍କୁ ଚଟା କାଟିବାରେ ଲାଗିଥିବ । ଆମର ଏଠାରେ ପୂଜ୍ୟ ପୂଜାରେ ଲାଗିଥିବା ଚଲାଖମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ସେହିପରି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଚଟା କାଟିଦିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ପୂଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆମଠାରୁ ପ୍ରକୃତରେ ବହୁଦୂର କରି ରଖିଥାନ୍ତି ।

---

୧୨ । ୨ । ୮୭

ବିଶ୍ୱଭାରତୀ ର୍ୟାଗିଙ୍ଗ୍

ର୍ୟାଗିଙ୍ଗ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ବନ୍ଧୁଧର୍ଷଣ । ମଧ୍ୟଯୁଗର ଇଉରୋପରେ ସେକାଳର ବିଶେଷ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରେ ତାହା ପ୍ରବଳ ଓ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମାତ୍ରାରେ ରହିଥିଲା । ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତରେ, ଯେତେବେଳେ ଅଧିକାଂଶ ଯଥାର୍ଥ ଶିକ୍ଷା ଋଷି ଆଶ୍ରମମାନଙ୍କରେ ହେଉଥିଲା, ସେତେବେଳେ ର୍ୟାଗିଙ୍ଗ୍ ନାମକ ବର୍ବର ଆଚରଣକୁ କେହି କଳ୍ପନା କରିନଥିବେ । ବ୍ରିଟିଶ୍ ଅମଳରେ ର୍ୟାଗିଙ୍ଗ ହୁଏତ ସାହେବମାନଙ୍କର ପୂରା ଅନୁକରଣରେ ଡେରାଡ଼ୁନ ଓ ଦାର୍ଜିଲିଂ ପ୍ରଭୃତି ବିଶେଷ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ମୂଳତଃ ସାହେବ ହେବାପାଇଁ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିବା ସାଆନ୍ତପିଲାମାନଙ୍କର ଇସ୍କୁଲରେ କାଁ ଭାଁ ଚାଲୁଥିଲା ସିନା, ବୃହତ୍ତର ଦେଶର ସାଧାରଣ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କୁ ତାହା ସେତେବେଳେ ମୋଟେ ପ୍ରବେଶ କରି ନଥିଲା ।

ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନତାଲାଭ କରିବାପରେ ଏ ଦେଶର ନୂଆ ସାହେବମାନେ ବିଶେଷ ବିଶେଷ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦେଇ ବଡ଼ ଇଞ୍ଜିନିୟର କିମ୍ବା ବଡ଼ ବୈଜ୍ଞାନିକ ହେବାଲାଗି ଯେଉଁସବୁ ଚକଚକିଆ ଅନନ୍ୟ ମହକୁମାମାନ ବସାଇଲେ ଓ ଆମ ଦେଶର କେତେକ ପିଲାଙ୍କୁ ପୂରା ସାହେବୀ ଢଙ୍ଗରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଛମରେ ଜୀବନ ତଥା ଜୀବିକାକୁ ନିର୍ମାଣ କରିବାର ଶିକ୍ଷାଦେଲେ, ଆଗ ଆଗ ର୍ୟାଗିଙ୍ଗ୍ ସେହିସବୁ ଥାନକୁ ଆସିଥିଲା । ନୂଆ ସାହେବମାନେ ତାହାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଦରରେ ଗ୍ରହଣକଲେ, ତାହାର ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅମାନୁଷିକ ହେଲେ ଓ ସେଥିରୁ କେତେ ଆନନ୍ଦ ପାଇଲେ । କ୍ରମେ ଆମ ଦେଶର ନାନାବିଧ ନେତୃତ୍ୱ ସ୍ଥାନରେ ରହିଥିବା ଆମ ବୀର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ କ୍ଷତ୍ରିୟମାନେ ଯହୁଁ ଯହୁଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଭୂଇଁ ଛାଡ଼ିଲେ ଯହୁଁ ଯହୁଁ ଦେଶର ସାଧାରଣ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସେମାନେ ତୁଚ୍ଛ ଶୂଦ୍ର ଗୁଡ଼ାଏ ପରି ଦେଖିଲେ, ର୍ୟାଗିଙ୍ଗ ତହୁଁ ତହୁଁ ଅନ୍ୟ କଲେଜଗୁଡ଼ାକୁ ମଧ୍ୟ ସଂକ୍ରମିତ ହୋଇଆସିଲା । ମଫସଲର କଲେଜମାନେ ସହରର କଲେଜମାନଙ୍କୁ ଅନୁକରଣ କଲେ ଓ ସେହିପରି କରି ନିଜକୁ ସାହେବପରି ଅନୁଭବ କଲେ । ଏହିପରି ବାହୁପ୍ରସାର କରିଉ କରିଉ ର୍ୟାଗିଙ୍ଗ କେତେବେଳେ ଯେ ବିଶ୍ୱଭାରତୀ ଭିତରେ ଆସି ପ୍ରବେଶକଲା, କର୍ତ୍ତାମାନେ ସେକଥା କିଛି ଜାଣିପାରିଲେ ନାହିଁ । ପଶିବା ପରେ ଯାଇ ସଚେତ ହେଲେ ।

ଆମର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଯେ ଆମକୁ କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବର୍ବର କରୁଛି, ଭାରତବର୍ଷରେ ର୍ୟାଗିଙ୍ଗର କ୍ରମବିକାଶରୁ ଆମର ଅନ୍ତତଃ ସେହି ଶିକ୍ଷାଲାଭ

ହୋଇପାରିବା ଉଚିତ । ଯେଉଁଠି ଶିକ୍ଷା ମଣିଷକୁ ବୃହତ୍ତର ସମାଜଲାଗି ତିଆରି କରୁଥାଏ, ସେଠାରେ କେହି ର୍‍ୟାଗିଂ ବୋଲି ଏକ ବର୍ବରତାର କଳ୍ପନା କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଯେଉଁଠି ଅଧିକ ସମର୍ଥମାନେ ଅସମର୍ଥମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଧାନତଃ ଧୋକା ଦେବାପାଇଁ ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତି, ହୁଏତ ସେହିଠାରେ ହିଁ ସେମାନେ ର୍‍ୟାଗିଂ ପ୍ରଭୃତି ଟେକ୍‌ନିକ୍ ଦ୍ୱାରା ଅମାନୁଷିକ ହେବାଲାଗି ଟ୍ରେନିଂ ପାଆନ୍ତି । ଜଣେ ମଣିଷ ହିସାବରେ ନିଜର ଇଜ୍ଜତହରାଇ ସାରିଥିବା ପ୍ରବଳମାନେହିଁ ବଡ଼ହୋଇ ଦୁର୍ବଳ-ମାନଙ୍କର ଇଜ୍ଜତ ନେବାଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ଟାଣ ଓ ଉଦାସୀନ ହୋଇ ତିଆରି ହୋଇ ସାରିଥାନ୍ତି ।

୧ । ୩ । ୮୭

ଆପଣମାନଙ୍କର ଉତ୍ସବ

ଉତ୍ସବ ଦିଲ୍ଲୀରେ ହେଲା । ଦିଲ୍ଲୀରେ ସାହେବମାନେ ଦେଖିବେ ବୋଲି ଭାରତବର୍ଷକୁ ଆଣି ମଞ୍ଚଉପରେ ନଚାଇଗଲା । ଯେଉଁମାନେ ଭାରତବର୍ଷର ହୋଇ ମଧ୍ୟ ରାଜଧାନୀରେ ରହୁଥିବାରୁ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଚିହ୍ନିପାରୁନାହାନ୍ତି, ସେହିମାନଙ୍କର ଭାବରଞ୍ଜନ ନିମନ୍ତେ ଏସବୁ ବରାଦ କରାଯାଇଥିଲା । ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଖରଚ ହେଲା । ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ସରକାରୀ ସଂସ୍କୃତି ତଥା ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗର ହାକିମମାନେ କଳାକାର ଏବଂ କାରିଗରମାନଙ୍କୁ ଅଡ଼ାଇ କରି ଦିଲ୍ଲୀଯାଏ ନେଇ ଯାଇଥିଲେ । ଭାରତର ଗ୍ରାମରେ, ଅରଣ୍ୟରେ, କଚା ଘରମାନଙ୍କରେ ଓ ଆଠପହରି ଜୀବନ ଭିତରେ କେତେ ଯେ କଳାତ୍ମକତା ଓ କମନୀୟତା ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି, ପୋଷାକୀ ଜୀବନର ପକ୍‌କା ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ସେହିକଥା ଜଣାଇ ଦିଆଗଲା । ଅସଲ ଭେଟାଭେଟି କେତେ-ଦୂର କ'ଣ ହୋଇପାରିଲା କେଜାଣି ? ନାଚ ଦେଖାଇବା ମଣିଷମାନେ ମଞ୍ଚ ଉପରେ ରହିଗଲେ ଓ ନାଚ ଦେଖୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ ଭିତରେ ଥିଲେ ଉତ୍ସବରେ ଭେଟାଭେଟି ହୁଏ ନାହିଁ । ଦଳେ ଉପଭୋଗ କରନ୍ତି, ଆଉ ଦଳେ ଭଡ଼ା ନେଇ ଉପଭୋଗ ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ରସଦ ଯୋଗାଇ ଦେବାକୁ ଆସିଥାନ୍ତି ।

ଏଇ ଆମ ଉତ୍ସବ ନୁହେଁ, ଆପଣମାନଙ୍କର ଉତ୍ସବ । ଭାରତବର୍ଷର ଉତ୍ସବ ନୁହେଁ, ରାଜଧାନୀର ଉତ୍ସବ; ଲୋକମାନଙ୍କର ଉତ୍ସବ ନୁହେଁ, ସରକାରଙ୍କର

ଉତ୍ସବ । ଦେଶର ସଂସ୍କୃତିକୁ ରକ୍ଷାକରିବା ସରକାରଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏହା ଲୋକମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ, ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ । ଦେଶରେ ଏପରି ଏକ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରି ରଖିବା, ଯେପରିକି ସବୁ ମଣିଷ ସେମାନଙ୍କର ସଂସ୍କୃତିକୁ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିବେ, ଏଇଟା ହେଉଛି ସରକାରଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ । ଯେଉଁ ସରକାର ନିଜର ସେହି ଅସଲ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ନେଇଆଣି ଥୋଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ, ସେହିମାନେ ହିଁ ବରିଦ ଦେଇ ଭାରତବର୍ଷକୁ ନେଇ ଦିଲ୍ଲୀରେ ନଚାନ୍ତି । ମଣିଷମାନଙ୍କର ଆଖିକୁ ଜଳକା କରିଦିଅନ୍ତି ସେହି ମତଲବରେ ସରକାରଙ୍କର ସଂସ୍କୃତିବିଭାଗ ଖୋଲେ, ପ୍ରଚାର-ବିଭାଗ ଖୋଲେ । ଏମାନେ ମଣିଷର ଅସଲ ଭୋକଗୁଡ଼ିକୁ ଭୁଲାଇ-ରଖିବାରେ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ଏକାଠି ଚକ୍ରାନ୍ତ କରନ୍ତି । ଚକ୍ରାନ୍ତ କରିବା ସକାଶେ ହିଁ ମୋଟାବେତନ ପାଆନ୍ତି । ଏଣେ ଲୋକଜୀବନ ଭୁସିଯାଉଥାଏ, ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଅସମ୍ମାନିତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ମଣିଷର ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର ସର୍ବନିମ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ତେଣେ ରାଜଧାନୀରେ ସଂସ୍କୃତି ବିଷୟରେ ସେମିନାର ଲାଗିଥାଏ । ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳମାନେ ସେହି ସେମିନାରଗୁଡ଼ିକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ଜୀବନରେ କେବେହେଲେ ନାଚିନାହାନ୍ତି କି ଚିତ୍ରଟିଏ ଆଙ୍କିନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ସତେଅବା କୋଉ ସୌଦାଗର ଘରର ଅଲିଅଲି ସନ୍ତାନମାନଙ୍କପରି ଏହି ଦେଶର ମହାନ କଳାପରମ୍ପରା ବିଷୟରେ ଫୁଲେଇ ହୋଇ କେତେ କ'ଣ କହୁଥାନ୍ତି ।

ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରଚାର-ବିଭାଗ ଯାହା କହୁ ପଛକେ, ଇଏ ହେଉଛି ଆପଣମାନଙ୍କର ଉତ୍ସବ । ଆମ ଉତ୍ସବ ମୋଟେ ନୁହେଁ । ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କୁ ଅସହାୟ ଓ ଅରକ୍ଷିତ କରି ରଖି ଅଳପମାନେ ଯେଉଁ ତାମସାସବୁ ରାଜଧାନୀରେ କରନ୍ତି, ସେଥିରେ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଜମେ ସତ; ମାତ୍ର ଏ 'ଭାରତବର୍ଷ' ସହିତ ସେ ଭାରତବର୍ଷର ଆଦୌ କୌଣସି ପରିଚୟ ସମ୍ଭବହୁଏ ନାହିଁ । ସେହି ପରିଚୟଟିକୁ ସମ୍ଭବ କରିବାଲାଗି ଯିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଆବଶ୍ୟକ ସବୁକିଛିକୁ କରିବାକୁ ହିଁ ନିଜର ସର୍ବପ୍ରଥମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବ ସେଇ ଭାରତବର୍ଷର ସଂସ୍କୃତିଲାଗି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ କୁହାଯିବ ।

---

୮ । ୩ । ୮୭

କବାଡ଼ି ଓ କ୍ରିକେଟ

ପିଲାଦିନେ ଆମ ଗାଆଁର କବାଡ଼ି ଓ ବାଗୁଡ଼ିଖେଳ କଥା ଖୁବ୍ ମନେଅଛି । କବାଡ଼ି ଖେଳ ତ ସବୁଦିନର ଖେଳ, ଗାଆଁର ପିଲାମାନେ ଗାଆଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଖେଳନ୍ତି, ନଈବାଲିରେ ବି ଖେଳନ୍ତି । ରଜବେଳର ବାଗୁଡ଼ିଖେଳରେ ଗାଆଁ ଯାକର ଦେଖଣାହାରିଙ୍କ ମେଳରେ ଗୋଚର ପଡ଼ିଆରେ ବାଗୁଡ଼ିଖେଳ ହୁଏ । ସମସ୍ତେ ନିଶା ଖାଇଥିବାପରି ଖେଳ ଖେଳନ୍ତି, ଖେଳ ଦେଖନ୍ତି । ଖେଳାଳିମାନେ ଟଣାଟଣି ହୋଇ ଖେଳରେ ସାମିଲ ହୁଅନ୍ତି, ଇଏ ତାକୁ ଟାଣିଆଣେ ତ ସିଏ ଯାକୁ ଟାଣିଆଣେ । ଅମଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାୟ ଶୁନ୍ୟେ ଶୁନ୍ୟେ ଟେକି ଯେତେବେଳେ ରଣାଙ୍ଗନ ଭିତରକୁ ଅଣାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଉପସ୍ଥିତ ସମସ୍ତଙ୍କର ତାଳିମାଡ଼ ଆଉ ହୋ' ହୋ'ରେ ପଡ଼ିଆଯାକ ଉଚ୍ଛୁଳିପଡ଼େ । ଖେଳବେଳେ ଜାତିଭେଦର ଯାବତୀୟ ଭାବନା କୁଆଡ଼େ ଗାଧୋଇଯାଏ । ଗୁଡ଼ିଆସାହିର ମାଗା ଭାଇ ଓ ବାଉରି ସାହିର ଶୋଭନ ଯେତେବେଳେ କରଣ ସାହିର ଧୂଳି ବାବୁଙ୍କ ବାଳିଆମାଛ ପରି ମାଡ଼ିବସନ୍ତି, ସେତେବେଳେ କୌଣସି ଅସ୍ୱାଭାବିକ କଥା ଘଟିଗଲା ବୋଲି ମୋଟେ କେହି ଭାବନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ଖେଳରେ ଖାସ୍ ପୋଷାକ ବୋଲି କିଛି ନଥାଏ । ଯିଏ ଯେଉଁ ଲୁଗା ବା କନାଖଣ୍ଡିକ ପିନ୍ଧିଥାଏ, ସିଏ ତାହାକୁ ହିଁ ପାଇକଚ୍ଛା ମାରିଦେଇ ଖେଳିବାକୁ ବାହାରିଆସେ । ଖୁବ୍ ବେଶୀହେଲେ ଖଣ୍ଡେ ଗାମୁଛା କାହାର କାହାର ଅଣ୍ଟାରେ ବା ମୁଣ୍ଡରେ ଗୁଡ଼ାହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଏବେ ଗାଆଁର ଟୋକାମାନେ କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳିଲେଣି । କ୍ରିକେଟ ଖେଳ କେଉଁ ସୂତ୍ରରେ ଯେ ସହରର କଅଁଳିଆ ପଢ଼ିଆମାନଙ୍କରୁ ସହରର ରାସ୍ତାଉପରକୁ ଆସି ସେଠାରୁ ଗାଆଁର ଗୋଚର ଓ ଗହୀରମାନଙ୍କରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲାଣି, ସେକଥା ଭାବିଲେ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି କଉତୁକପରି ମନେହୁଏ । କ୍ରିକେଟ କ'ଣ ମୁଣ୍ଡରେ ଗାମୁଛା ବାନ୍ଧି ଖେଳାହୁଏ ? ତେଣୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ବଳିତ ଗ୍ଲୋଭ୍‌ରେ ହାତରେ ଗୋଡ଼ରେ ସାଉଁଳିଆ ସାଜ ପିନ୍ଧି ମୁଣ୍ଡରେ ଟେସି ଟୋପି ମଡ଼ାଇ ଆମ ଗାଆଁର ପିଲାମାନେ ଯେତେବେଳେ ନିର୍ଘୁମ ଖରାବେଳଟାରେ କ୍ରିକେଟ ଖେଳୁଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଗାଆଁର ଗହୀରଟା ସତେଅବା ବିଳିତ ବିଳିତ ମନେହେଉଛି । ଗାଧୁଆବେଳଠାରୁ ବେଳବୁଡ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖେଳ ହେଉଛି । ଗାଆଁର ଦରପଢ଼ା ପୁଅମାନେ ତ ଆଉ ହଳଧରି ବିଲକୁ ଯାଆନ୍ତେ ନାହିଁ କି କୁରାଢ଼ିଧରି କାଠ ହାଣନ୍ତେ ନାହିଁ ; ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କର ଦିନଟାଯାକ କେଉଁ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ଖେଳି ଖେଳି ଅତିବାହିତ ହୋଇଯାଉଛି ।

ଗାଆଁର ସାଙ୍ଗପିଲା କ୍ରିକେଟ ଖେଳାଳିମାନେ କ'ଣ କେବେହେଲେ ନିଜକୁ ଏହି ମଫସଲ ଗାଆଁର କୌଣସି ଅନାମଧେୟ ପରିବାରର ଅମୁକ ବା ସମୁକ ବୋଲି ଭାବୁଥିବେ ? ସେମାନେ ଆପଣାକୁ କେତେକ'ଣ ବୋଲି ଭାବୁଥିବେ । କେଡ଼େ ଉଲ୍ଲାସରେ ନିଜକୁ କୋଉ କର୍ଲେସ୍କର କିମ୍ବା କିର୍ମାନି ସହିତ ତୁଳନା କରୁଥିବେ । କେଡ଼େ ଉପତ ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ । ଏହି ଗାଆଁର ଅଭ୍ୟସ୍ତ ନୀରସତା-ଗୁଡ଼ିକର ହୁଏତ ପନ୍ଦରହାତ କି ସତରହାତ ଉପରକୁ ଉଠି ସାହେବଙ୍କପରି ଡେଣା ମେଲାଇ ଉଡ଼ିବୁଲୁଥିବେ ।

---

୧୫ । ୩ । ୮୭

ବାବୁମାନଙ୍କର କାଣ୍ଡ

ବାବୁମାନଙ୍କର ସତକୁ ସତ କୌଣସି ଜାତି ନଥାଏ । ସେମାନେ ଯୋଉଠି ଯୋଉ ଦେଶରେ ବାସକରୁଥାଆନ୍ତୁ ପଛକେ, ସେମାନେ ସବାଆଗ ବାବୁ, ତା'ପରେ ଯାଇ ଆଉକିଛି । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ସବୁଠାରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କଥା କହନ୍ତି, ନିଜକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ଡେଙ୍ଗା ବୋଲି ଦେଖାଇ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତି ।

ଏବର୍ଷ ସରକାରୀ କ୍ୟାଲେଣ୍ଡରରେ ଉତ୍କଳ ଗୌରବ ମଧୁସୂଦନଙ୍କର ଜନ୍ମତିଥିକୁ ଛୁଟି ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇ ନାହିଁ ବୋଲି ବାବୁମାନେ ହଠାତ୍ କେଡ଼େ ପାଟିକରି ହୁରି ପକାଇଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ତା'ର ବରପୁତ୍ର ପୂଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଯଥାର୍ଥ ସମ୍ମାନଦେଇ ଶିଖି ନାହିଁ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଓଡ଼ିଆ ଜାତିକୁ ଘୋର ଅବଜ୍ଞା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛନ୍ତି, ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଭାରି ଉତ୍ତେଜନାରେ ଝିଙ୍ଗାସମାନ ଢିଆଯାଉଛି ଏବଂ ଝଡ଼ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଉଛି; ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସତ ଯେ, ଜଣକର ଜନ୍ମଦିନକୁ ଏକ ଆଳରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ରାଜ୍ୟଯାକ ଛୁଟି ପାଳିଲେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଜଣେ ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କପ୍ରତି କେତେଦୂର ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାର ସନ୍ତକଟିଏ ମିଳିଯାଏ, ସେ ବିଷୟରେ ସଂଶୟ କରିବାର ଏକାଧିକ କାରଣ ରହିଛି ।

ମଧୁସୂଦନ ଏକଦା ଓଡ଼ିଶାପାଇଁ ବଞ୍ଚିଥିଲେ । ସେ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଉତ୍କଳର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାବାସୀ କିପରି ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ପାରିବେ ଓ

ସମ୍ମୁଖକୁ ଆଖି ସିଧା କରି ବାଟ ଚାଲିପାରିବେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନ୍ତରିକତାସହକାରେ, ସିଏ ସେଥିଲାଗି ବହୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲେ ଓ ଅନ୍ୟ ଅନେକଙ୍କୁ ପ୍ରେରଣା ମଧ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବେଳର ଓଡ଼ିଶା କହିଲେ ଧର୍ମତଃ ମୋଗଲବନ୍ଦୀର ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ରାଞ୍ଚଳକୁ ବୁଝାଉଥିଲା । ମଧୁବାବୁ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆମାନେ ବାସକରୁଥିବା ଗଡ଼ଜାତଗୁଡ଼ିକୁ ଓଡ଼ିଶା ଭିତରେ ସୁମାରି କରୁ ନଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକର ମୋଟ ଲୋକସଂଖ୍ୟାର ଚଉଠେ ଆଦିବାସୀ ରହିଥିଲେ ସତ; ମାତ୍ର ମଧୁସୁଦନ ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ କେଉଁଠିହେଲେ କିଛି କହିନାହାନ୍ତି । ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ତାଙ୍କର ନକ୍ସା ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନଥିଲା ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେଉଁ ବାବୁମାନେ ମଧୁବାବୁଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କଲାଗି ସତକୁ ସତ ଉଦ୍‌ବୋଧନର ଏକ ଉତ୍ସବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ, ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କ୍ଷେତ୍ରଟି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ରାଜନୀତିକ ଚେତନା ରହିଥିବା ଦରକାର । ଅଧିକ ମାନବିକବୋଧ ଓ ଆନ୍ତରିକତା ରହିଥିବା ଦରକାର । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ହୁଏତ ମୋଟେ ସାହସ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ସେଥିଲାଗି ମଧୁସୁଦନଙ୍କ ଜନ୍ମଦିନର ଆଳରେ ଦିନଟିଏ ଛୁଟି ମାରିନେଇ ଏହି ମହାମୂଲ୍ୟ ଉତ୍ତରାଧିକାରପ୍ରତି ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସାରିଦେବେ ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି ଓ ଗୁଡ଼ାଏ ମିଛ ଉଚ୍ଚାଟନ ଦେଖାଉଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ସମସ୍ତେ ସତକୁସତ ସଚେତନ ହେବେ ଓ ଏକ ଜାଗ୍ରତ ସମୂହରୂପେ ଆଗକୁ ଗୋଡ଼ ପକାଇ ବାଟ ଚାଲିପାରିବେ, ସେତେବେଳେ ଆଜିର ଏହି ବାବୁମାନେ କେଉଁଠି ଥିବେ ଓ କ'ଣ କରୁଥିବେ କେଜାଣି ? ମାତ୍ର, ସେହି ଜାଗରଣ ହିଁ ଓଡ଼ିଶାଲାଗି ପ୍ରକୃତ ଗୌରବର ପରିଚାୟକ ହୋଇ ରହିବ । ଉତ୍କଳ ଗୌରବ ମଧୁସୁଦନଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନର ସେରମାଣଗୁଡ଼ିକ ସେହିଦିନ ଯାଇ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିବ ।

୧୧।୩।୮୭

ଗୁରୁଗଞ୍ଜଣା

ଗୁରୁ ବାଟ ବତାଇ ଦିଅନ୍ତି, ଆଖି ଖୋଲାଇ ଦିଅନ୍ତି, ଯୋଗ୍ୟ କରାଇ ଆଣନ୍ତି । ଆପଣାର ଅନୁଭବ ଦ୍ୱାରା ସିଏ ଆଉ ଜଣକୁ ତା' ନିଜର ଅନୁଭବର ବାଟରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଗଭୀରକୁ ସାହସ କରିବାଲାଗି ପ୍ରେରଣା ଦିଅନ୍ତି ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ଏହି ଗୁରୁ ପରମ୍ପରା ଯେତେବେଳେ ବାଟ ଛାଡ଼ି ନାନାବିଧ ଅନ୍ଧଭକ୍ତତାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଲା ଓ ତେଣୁ କାଳକ୍ରମେ ଏକ ଗୁରୁବାଦରେ ପରିଣତ ହେଲା, ସେହିଦିନଠାରୁ ଗୁରୁମାନଙ୍କଠାରୁ ଉଚିତ ପ୍ରେରଣାଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଭ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ବିଚରା ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଗୁରୁଙ୍କୁ ଲୋଡ଼ିବାଦ୍ୱାରା ପ୍ରଧାନତଃ ନାନା ଗୁରୁଗଞ୍ଜଣା ହିଁ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଶିଷ୍ୟର ଉଦୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ସହାୟତା କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଗୁରୁମାନେ ପରମ ସଗର୍ବରେ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିଲେ, ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କର ବାଟକୁ ଓଗାଳି ବସିଲେ । ସେହି ନରକର ଆମ ସଂସାରକୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ କାବୁ କରି ରଖିଛି । ଗୁରୁବାଦରୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟବାଦ ବାହାରିଲା । ସଂପ୍ରଦାୟବାଦ ବିବିଧ ତତ୍କାଳୀନ ଉତ୍ତେଜନା ଏବଂ ଅତ୍ୟୁତ୍ସାହର ଶିକାର ହୋଇ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତା-ବାଦରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ଆଦୌ ଅଧିକ ବିଳମ୍ବ ହେଲାନାହିଁ । ଏହି ସଂପ୍ରଦାୟମାନେ ଗୁରୁମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ଅଟକି ଗଲେ । ଅଲଗା ଅଲଗା ଭେକ ପିନ୍ଧିଲେ । ଆପଣାର ସଂପ୍ରଦାୟଟା ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ବୋଲି କହିଲେ । ମଠ ବଢ଼ିଲା, ମଠମାନେ ନାନା ସାଂସାରିକତାରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇ ରହିଲେ । ତେଣିକି ଗୁରୁମାନେ ହିଁ ପରମ ଉପାସ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେଲେ । ଭଗବାନ ବିଦାହୋଇ ଆଉ କୁଆଡ଼େ ପାସୋର ହୋଇ ରହିଲେ । ନାନା ବର୍ବରତା ଜନ୍ମଲାଭ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ତା'ପରେ ଗୁରୁମାନେ ଅନୁରୂପ ଶ୍ଳୋକମାନ ଲେଖି ଗୁରୁ ହିଁ ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ ଓ ମହେଶ୍ୱର ବୋଲି ଘୋଷଣା କଲେ । ଗୁରୁ ହେଉଛନ୍ତି ସାକ୍ଷାତ୍ ପରମବ୍ରହ୍ମ ଓ ଗୁରୁଙ୍କ ସେପାଖକୁ ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି ବୋଲି କେତେ ସୂତ୍ରରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ । ଶିଷ୍ୟ ଭିତରେ ଯେଉଁ ପରମସତ୍ୟ ସଂଗୁପ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି, ତାହାର ଆଡ଼କୁ ବାଟ ବତାଇ ଦେବାଲାଗି ହିଁ ଅସଲ ଗୁରୁ ଆପଣାକୁ ମାଧ୍ୟମ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଶିଷ୍ୟର ସ୍ୱଭାବ ଅନୁସାରେ ହିଁ ସେହି ବାଟଟିର ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେଉଥାନ୍ତି । ତେବେଯାଇ ଶିଷ୍ୟର ସନ୍ତାପହରଣରେ ଗୁରୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରୁଥାଆନ୍ତି । ମାତ୍ର ଗୁରୁମାନେ ନିଜ ପାଖରେ ହିଁ ସବୁଯାକ ମୁକ୍ତି ମାରିଦେଇ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରାୟ ଏକ ଅନ୍ୟ ରୀତିରେ ପଡ଼ି ଶିଷ୍ୟର ବୁଦ୍ଧିଗୁଡ଼ିକୁ ଅପହରଣ କରି

ତାଙ୍କୁ ଆପଣା ବାଡ଼ପାଖରେ ହିଁ ଅଟକାଇ ରଖିବାର ଫିସାଦ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ଗୁରୁଗଣ୍ଡଣା ସେଇଦିନଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଧର୍ମ ଭିତରେ କେତେ ଅଲକ୍ଷଣାପଣ ଆସି ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଗଲା । ଦେଉଳ, ଆଶ୍ରମ ଓ ମଠଗୁଡ଼ାକ ଭିତରୁ ବାହାରି ତାହା କ୍ରମେ ସଂସାର ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା । ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଏବେ ସେଥିଲାଗି ଗୁରୁପ୍ରେରଣା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଗୁରୁର ଗଣ୍ଡଣା-ଗୁଡ଼ାକର ହିଁ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ ଶିଷ୍ୟମାନେ ସେଇ ଚକ୍ର ଭିତରେ ପଡ଼ି ନିଜେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ଗଣ୍ଡଣାର କାରଣ ହେଉଛନ୍ତି ।

୧୯ । ୩ । ୮୭

ଶୋକପ୍ରକାଶ

ଆପଣାର ମଣିଷ କେହି ସଂସାରରୁ ଚାଲିଗଲେ ଆପେ ଆପେ ଦୁଃଖ ହୁଏ । ଆମେ ସେଇ ଦୁଃଖଟାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ସଭା କରିବାକୁ ଯାଉନାହୁଁ ସତ, ମାତ୍ର ତଥାପି ଗଭୀର ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରୁ । କେହି ଜଣାଶୁଣା ବଡ଼ ମଣିଷ ଚାଲିଗଲେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ଶୋକପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏବଂ କୋଳାହଳଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ ଶୋକପ୍ରକାଶ କଲେ ତାହା ପରଲୋକଗତ ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ମୋଟେ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ ଅନେକ ଭାବୁ କି କ'ଣ କେଜାଣି, ସେଇ କାରଣରୁ ସେହିସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ଶୋକପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ମନ ବଳାଉ । ଶୋକପ୍ରକାଶର ରୀତିଗୁଡ଼ାକ ବଡ଼ ଭୟଙ୍କର ଭାବରେ ବଦଳିଯାଏ । ନାନାବିଧ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଦ୍ୱାରା ଶୋକପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ । ବିଦାୟ ନେଇ ଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏହିସବୁ ପ୍ରଦର୍ଶନଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ଶାନ୍ତି ପାଆନ୍ତି ନା ଜଣେକେହି ବିଦାୟ ନେଇଯାଇଥିବାରୁ ବିହିତ ବିବିଧ ପ୍ରଦର୍ଶନମାନ ନ କଲେ ଶୋକପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ମନସ୍ଥ କରିଥିବା ଆମମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗିବନାହିଁ ବୋଲି ଆମର ଚଳଣି ଭିତରେ ଏପରି ବିଧିବିଦ ହୋଇରହିଛି, ସେଇ କଥାଟିକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ମୋଟେ କହିହେବ ନାହିଁ ।

ବଡ଼ ମଣିଷମାନେ ମଲେ ତାଙ୍କୁ ସିଧା ଶ୍ମଶାନକୁ ନେବାଟା ଆମକୁ ମୋଟେ ଭଲଲାଗେ ନାହିଁ । ସାଧାରଣ ମଣିଷମାନେ ତ ମଲେ ସିଧା ଯାଉଛନ୍ତି । ଇଏ ସିଧା

ଗଲେ ଅସାଧାରଣ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିବେ ପୁଣି କିପରି ? ତେଣୁ ତାଙ୍କ ଶବକୁ ସହର ବୁଲାଇ ବଙ୍କା ବାଟରେ ମଶାଣିକୁ ନିଆଯାଏ । ଠାକୁର ବିମାନରେ ବୁଲି ଦୁଆର-ମାନଙ୍କରେ ଭୋଗ ଖାଇଲା ପରି ବଡ଼ମାନଙ୍କର ଶବ ମଧ୍ୟ ବହୁସ୍ଥାନରେ ଅଟକେ, ସେଠାରେ ତାଙ୍କୁ ଫୁଲମାଳ ଦିଆଯାଏ । ହୁଏତ ମୋଟେ ଶୋକପ୍ରକାଶ ନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନେ ବେଳେ ବେଳେ ଫୁଲମାଳ ଦିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଏଇବାଟେ ଯାଉଛନ୍ତି ଓ ଆମର ଏଠି ଗୋଟାଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ ରହିଛି, ସେତେବେଳେ ବିଧି ନ ମାନିଲେ ତାହା ଶୋଭା ପାଇବ କିପରି ? ବଡ଼ମାନେ ମଲେ ଶୋକସଭା ହୁଏ, ଅନ୍ୟ ବଡ଼ମାନେ ଖବରକାଗଜରେ ନାନାବିଧ ଶବ୍ଦ ଖଞ୍ଜି ବିବୃତିମାନ ଦିଅନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ପ୍ରାର୍ଥନା ସଭା ବି ହୁଏ । ସେଠାରେ କେଉଁଠି ଔପଚାରିକ ଭାବରେ ଆମର ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରିୟ ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଆତ୍ମାର ସଦ୍‌ଗତି ଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଏ । ଅତିବଡ଼ ମଣିଷମାନେ ମଲେ ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବଧିକୁ ଶୋକପ୍ରକାଶର କାଳରୂପେ ପାଳନ କରାଯାଏ । ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଘରେ କିମ୍ବା ମହକୁମାରେ ଗୋଟାଏ ମୋଟା ଖାତା ରଖାହୋଇଥାଏ । ଯିଏସବୁ ଶୋକପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଆସନ୍ତି, ସେମାନେ ପ୍ରମାଣ ସ୍ୱରୂପ ସେହି ଖାତାରେ ଦସ୍ତଖତ କରି ଯାଆନ୍ତି । ସେହି ଖାତାକୁ ସାଇତିକରି ରଖାଯାଏ, କେଉଁମାନେ ଶୋକପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ, କେଉଁମାନେ ଆସି ନ ଥିଲେ, ଖାତା ଦେଖି ସେହି କଥାଟିକୁ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ କହିଦେଇହୁଏ ।

ଅସାଧାରଣମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଅସାଧାରଣ ଭାବରେ ପାଳିତ ହୁଏ । ଏହି ବିଧିଟି ଆହୁରି ଅନେକ ପଦାର୍ଥ ପରି ଆମ ଦେଶକୁ ପଶ୍ଚିମରୁ ଆସିଛି । ସେଥିରେ ଆମେ ଆଉ କେତେକ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଭାବପ୍ରବଣତା ପୁରାଇ ତାହାକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଜଟିଳ କରି ରଖିଛୁ । ସମଗ୍ର ବ୍ୟାପାରଟି ଏପରି ବିଧିମୂଳକ ହେଉଛି ଯେ, ଆମ ଭିତରୁ କିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଶୋକ ଅନୁଭବ କରୁଛି ବା ନ କରୁଛି, ସେକଥା ଜାଣିବାର ଆଉ କୌଣସି ଉପାୟ ନାହିଁ । ଏହି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ କୃତ୍ରିମତାଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟରେ କେତେ କପଟୀ ମଧ୍ୟ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ସାମିଲ ହୋଇଯାଉଛନ୍ତି । ପରଲୋକଗତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମହାନ୍ ଆତ୍ମାଟି ଏଗୁଡ଼ିକରୁ ପ୍ରକୃତରେ କି ଶାନ୍ତି ପାଉଥିବ କେଜାଣି ?

୫।୪।୮୭

ସାହିତ୍ୟ ଓ ବସ୍ତୁବାଦ

ପୃଥିବୀରେ ବସ୍ତୁବାଦୀ ଜୀବନଧାରା ଏବଂ ବସ୍ତୁବାଦୀ ଅଭିଳାଷଗୁଡ଼ାକ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ହେତୁ ସାହିତ୍ୟ ଓ କଳା ଗୁରୁତର ଭାବରେ ଏବେ ସଙ୍କଟଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ବୋଲି କେତେ ସାହିତ୍ୟିକ ଭାରି ଅଭିଯୋଗ କଲାପରି କହିଥା'ନ୍ତି । ସେମାନେ ପଛଆଡ଼କୁ ଇଙ୍ଗିତ କରି ଭାରି ଦୁଃଖକରି କହିଥାନ୍ତି ଯେ ଅତୀତର ସାହିତ୍ୟ ଓ କଳା ମଣିଷକୁ ଯଥାର୍ଥ ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତା'ର କଳ୍ପନାଶକ୍ତି ଓ ଜୀବନଧାରା ଉଦାର ଏବଂ ପ୍ରସାରିତ ହେବା ଦିଗରେ ଯେପରି ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲା, ଏବେ ତାହା ଗୁରୁତର ଭାବରେ ବ୍ୟାହତ ହୋଇପଡ଼ିଛି ।

ଅତୀତର ସାହିତ୍ୟ ଓ କଳା ଅଳପଙ୍କର ବିଳାସ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ସେତେବେଳେ ସେହି ଅଳପମାନଙ୍କ ଲାଗି ଗଧପରି ଖଟୁଥିଲେ ଓ କାବୁହୋଇ ରହିଥିଲେ । ସାହିତ୍ୟ ଶିଳ୍ପମାନଙ୍କର ପୁରନାରୀ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଜୀବନର ବହୁତର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ କୃପଣ ଭାବରେ ଛୁଇଁକରି ରହିଥିଲା । ସେହି ସାହିତ୍ୟଦ୍ୱାରା ପରିସେବିତ ଅଳପ ମଣିଷଙ୍କୁ ଏହି ରୀତିଟି ପ୍ରକୃତରେ ଉଦାର ଏବଂ ପ୍ରସାରିତ ହେବା ଦିଗରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରୁଥିଲା କି ନାହିଁ, ତାହା ମଧ୍ୟ ହୁଏତ ଏକ ତର୍କସାପେକ୍ଷ ବିଷୟ ହୋଇପାରେ । ଅତୀତରେ ମଧ୍ୟ ବସ୍ତୁବାଦ ଥିଲା, ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଜୀବନର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବସ୍ତୁ ଏବଂ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ।

ଆମର ଏ ଯୁଗ ହେଉଛି ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ଯୁଗ । ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ସଂସାରର ବସ୍ତୁସମ୍ପଦ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅବଶ୍ୟ ଅଧିକାର ରହିଛି । ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ମଣିଷ ହିସାବରେ ସମ୍ମାନ ରହିଛି, ଏହା ହେଉଛି ଏ ଯୁଗର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ଆହ୍ୱାନ । ଏହି ନୂତନ ଯୁଗାବେଦନଟି ଅନୁସାରେ ସମାଜ ଓ ପୂର୍ବରୁ ଚାଲି ଆସୁଥିବା ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ବଦଳାଇବା ଆଦୌ ଏକ ସହଜ ବ୍ୟାପାର ନୁହେଁ । ଆମ ସଂସାର ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଖ୍ୟତଃ ସେହି ପରିବର୍ତ୍ତନଜନିତ ଯନ୍ତ୍ରଣା ମଧ୍ୟଦେଇ ଗତି କରୁଛି । ସେହି ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଯେଉଁମାନେ କାତର ଓ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ଚିତ୍କାର କରି ସଂସାରକୁ ବସ୍ତୁବାଦ ଘୋଟିଗଲା ବୋଲି କହିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ବସ୍ତୁବାଦୀ ଅତିଶକ୍ତତା ଓ ତଜ୍ଜନିତ ଅସୁସ୍ଥତାକୁ ରୋକି ପାରିବାକୁ ହେଲେ ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟର ବସ୍ତୁବାଦଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇପାରିବା ଉଚିତ । ମାତ୍ର

ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ଯେ, ଆମ ଭିତରେ ଯେଉଁମାନେ ସାହିତ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ହୁଏତ ବସ୍ତୁବାଦ ଓ ବସ୍ତୁବାଦୀମାନଙ୍କର ଖଣ୍ଟିକୁ ଗୋଡ଼ରେ ବନ୍ଧାହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ବସ୍ତୁବାଦୀମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରୟ ତଳେ ରହିଛନ୍ତି । ହୁଏତ ଆପଣା ଭିତରେ ଅସଲ ମନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ାକରେ ସେମାନେ ସ୍ୱୟଂ ବସ୍ତୁବାଦୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଏ ପାଖରେ ବସ୍ତୁସୁଖର ଲାଳସା ଭିତରେ ଲଟର ପଟର ହେଉଛନ୍ତି ଓ ସେପାଖରେ ସାହିତ୍ୟ ଏବଂ କଳାର ସେବା କରିବାର ଧନ୍ଦା ବି କରୁଛନ୍ତି । ଏମାନେ କିପରି ବସ୍ତୁବାଦକୁ ହଟାଇ ପାରିବେ ? ଭିତରେ ପୁରୁଣା ଦରବାରମାନଙ୍କରେ ପ୍ରେୟସୀ ହୋଇ ବସିବାର ଲୋଭରେ ପ୍ରାୟ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଜଡ଼ୁ ଗୁଡ଼ୁ ହୋଇ ରହିଥିବାଯାଏ ସେମାନେ କିପରି ନୂଆ ଜୀବନବାଦୀ ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ନମିତ ହୋଇ ବାହାରି ପାରିବେ । ଅସଲ କଥା ହେଉଛି, ବସ୍ତୁବାଦ ପ୍ରବଳ ହୋଇନାହିଁ, ସାହିତ୍ୟ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ରହିଛି । ତେଣୁ ଯୁଗର ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଆହତ ହୋଇପଡ଼ିବାର ଭୟ ତାକୁ ଖାଇ ଗୋଡ଼ାଉଛି । ଅଥଚ ଭିତରେ କେତେ କ'ଣ ଭାଙ୍ଗିଯିବ, ତେବେଯାଇ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଓ ସ୍ୱୀକୃତ ଦେଲାପରି ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ କିଛି ଗଢ଼ାହୋଇ ପାରିବ । ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସାହିତ୍ୟ ହିଁ ଏହି ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଏକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବ ।

୧୨ । ୪ । ୮୭

ଚଇତରିଆ

ଆମର ଏହି ବରଷଟି କୁଆଡ଼େ ବାସଚ୍ୟୁତବର୍ଗଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବ ବୋଲି ନୂତନ ବର୍ଷରେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି । ପୃଥିବୀରେ ନିଜର ଉତ୍ତମ ବାସ ରହିଥିବା ବଡ଼ ଲୋକମାନେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ଏହି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ସେଥିଲାଗି ସେମାନେ ବରଷଯାକ ସଭାର ଆୟୋଜନ କରିଛନ୍ତି । ଇତି ମଧ୍ୟରେ କେତେକ ସଭା ହୋଇଗଲାଣି, ଆହୁରି କେତେ ହେବାକୁ ରହିଛି ।

ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ସଭା ଭାରତବର୍ଷର ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ହୋଇଥିଲା । ଭାରତର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ସେଥିରେ ସର୍ବମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ରୂପେ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ ସେହି ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିବା ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ଅବଶ୍ୟ ବାସ ଥିବ । ମାମୁଲି ଆମ ତମ ପରି ନୁହେଁ, ହୁଏତ ରାଜା ନଅର ପରି ବାସ ରହିଥିବା

ସେହି ବିଶିଷ୍ଟ ମଣିଷମାନେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ କୋଟ୍, ପେଣ୍ଟ୍ ଓ ଟାଇ ପିନ୍ଧି ସଭାକୁ ଆସିଥିବେ ଏବଂ ବାସଚ୍ୟୁତ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ବାସ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ବୋଲି ମାନ୍ୟବର ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କର ଭାଷଣକୁ ଶୁଣିଥିବେ । ପ୍ରକୃତରେ ବାସ ନଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କର ଏକ ସଭାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଏହି ବିଷୟରେ ଭାଷଣ ଦେବାକୁ ଯାଇଥିଲେ ତାହା କେମିତି ହୋଇଥାନ୍ତା, ଖବରକାଗଜରୁ ଖବରଟିକୁ ପାଠ କଲାବେଳେ ମୁଁ ସେହିକଥା ଭାବୁଥିଲି । ହୁଏତ ଆହୁରି ଅଧିକ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା, ଯଦି ପ୍ରାସାଦବାସୀ ବଡ଼ ବଡ଼ ମଣିଷମାନଙ୍କର ସଭାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଭାଷଣ ଦେଉଥିବା ସମୟରେ ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ବାସଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ତଥାପି ବାସକରୁଥିବା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କଣ୍ଢା ଖାଅନ୍ତା ମଣିଷ ବାହାରେ ଆସି ବିକ୍ଷୋଭ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥାନ୍ତେ ଓ ଏସବୁ ପ୍ରହସନ ବନ୍ଦ କର ବୋଲି ପାଟିକରି ସଜ୍ଜନସଭାର କାନଅତଡ଼ା ପକାଇ ଦେଇଥାନ୍ତେ ।

ଉକ୍ତ ସଭାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଭାରତବର୍ଷ ସମେତ ସାରା ପୃଥିବୀରେ ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ର ଭିତରେ ରହିଥିବା ତାରତମ୍ୟଗୁଡ଼ାକ ଆଶୁ ଦୂର ହେବା ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ କେତେ କଥା କହିଥିଲେ । ରାଷ୍ଟ୍ରପତିମାନେ ସାଧାରଣତଃ ନିଜ ମୁହଁରୁ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ବକ୍ତୃତାକୁ ଲେଖିଦେବା ଲାଗି କେତେଜଣ ବଡ଼ ଅଫିସର ନାଗୁଆ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ସେଇମାନେ ଶବ୍ଦମଞ୍ଜୁଳ ଭାଷଣମାନ ଲେଖିଦିଅନ୍ତି । ରାଷ୍ଟ୍ରର ବଡ଼ ଓ ସବା ବଡ଼ମାନେ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ସଭାରେ ପଢ଼ନ୍ତି । ରାଷ୍ଟ୍ରପତି କହିଥିବା ଏହି କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଦପ୍ତରର କୌଣସି ଆଇ. ଏ. ଏସ. ଅଫିସର ଲେଖି ଦେଇଥିବେ । ସିଏ ଅନ୍ତତଃ ଘଡ଼ିକ ପାଇଁ ଭାବବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ଭାଷଣଟିକୁ ଲେଖି ଦେଇଥିବେ ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଘଡ଼ିକ ପାଇଁ ଭାବବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ଭାଷଣଟିକୁ ପାଠକରି ଦେଇଥିବେ । ଏହିପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାବ ଭିତରେ ଅଭାବ ଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ପଦାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ଯାଇଥିବ । ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ବ୍ୟବଧାନ ସବୁ କ'ଣ ଧନୀମାନଙ୍କର ଭାଷଣ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଦୂରହୋଇ ପାରିବ ? ସବୁଦିନ ପରି ସେଠାକୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ତଥାପି ଅସମାହିତ ହୋଇ ରହିଯାଇଥିବ ।

---

୧୯ । ୪ । ୮୭

ସୁଲଭ ଶିଳାନ୍ୟାସ

ସେଦିନ ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ଜିଲ୍ଲାର ସଦର-ମହକୁମାରେ ସତକୁସତ ଯାହା ଦେଖି ଆସିଲି, ସେହି କଥା କହୁଛି । ରାସ୍ତାର କଡ଼କୁ ଗୋଟାଏ ସାନ ଗେଞ୍ଜା ଭିତରକୁ ବସ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡ, ଲୋକ ଗହଳି ଲାଗି ରହିଛି । ଲୋକେ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ନିତ୍ୟକର୍ମ କରିବାର କୌଣସି ସାଧାରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆଜିଯାଏ ସେମାନଙ୍କୁ ରାସ୍ତାର ଦୁଇପାଖ କିମ୍ବା କୌଣସି ପାଚେରିର କ'ଣ ଦେଖି ନିଜର ବୁଦ୍ଧି ଅନୁସାରେ ନିଜ ନିଜ ନିତ୍ୟକର୍ମର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିନେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଏବେ ଯାଇ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କର ବିବେକ ଉଦୟ ହେଲା ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ସକାଶେ ସେମାନେ ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ଶୌଚାଳୟ ତିଆରି କରିବାକୁ ସ୍ଥିରକଲେ । ସରକାରୀ ପରିଭାଷାରେ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଏବେ ସୁଲଭ ଶୌଚାଳୟ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ଯିଏ ଇଚ୍ଛା କରିବ, ସିଏ ଏହି ଶୌଚାଳୟକୁ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ । ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ଭାବରେ ସେଥିଲାଗି ତୁମକୁ କିଛି ଫିସ୍ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଫିସ୍‌ରେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀ-ବିଭାଗ ରହିଥିବ । ତୁମେ ଯେଉଁସବୁ ଫିସ୍ ଦେବ, ସେହି ଅନୁସାରେ କଦର ପାଇବ । ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ପଇସା ଦେଲେ ମାମୁଲି ବ୍ୟବହାର ପାଇବ, ଅଧିକ ପଇସା ଦେଲେ ସାଆନ୍ତ ପରି ବ୍ୟବହାର ପାଇବ । ତୁମ ଲାଗି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଯିବ ।

ଏଠାରେ ମୁଁ ଯେଉଁ ଶୌଚାଳୟଟିର କଥା କହୁଛି, ସେଇଟି ହୋଇନାହିଁ, ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ କେବଳ ତାହାର ଶିଳାନ୍ୟାସ ମାତ୍ର ହୋଇଛି । ଶିଳାନ୍ୟାସ ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାହୁଏ ନାହିଁ, ଜଣେ ବିଶେଷ ଓ ଓଜନଦାର ମଣିଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାହା କରାହୋଇଥାଏ । ନଚେତ୍ ଶିଳାନ୍ୟାସର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରହେନାହିଁ । ଶୌଚାଳୟର ଶିଳାନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟ ଏକ ବୃହତ୍ ବ୍ୟାପାର । କେହି କେହି ଏହାକୁ ଏକ ଐତିହାସିକ ବ୍ୟାପାର ବୋଲି ବି ଅବଶ୍ୟ ଭାବୁଥିବେ । ତେଣୁ ଜିଲ୍ଲାର ଯିଏ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପ୍ରଶାସକ, ତାଙ୍କରି ହାତରେ ଏହି ଭାବୀ ଶୌଚାଳୟଟିର ଶିଳାନ୍ୟାସ କରାଯାଇଛି । ସ୍ୱୟଂ ଜିଲ୍ଲା କଲେକ୍ଟର ସାହେବ ତାହାର ଶିଳାନ୍ୟାସ କରିଛନ୍ତି ।

ଆଜି କଲେକ୍ଟର ଏଠି ଅଛନ୍ତି, କାଲି ହୁଏତ ଆଉ କେଉଁ ଜିଲ୍ଲାକୁ ବଦଳି ହୋଇଯିବେ । ତାଙ୍କର ଭାଗ୍ୟଥିଲେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅଥବା ଦିଲ୍ଲୀ ବି ଯାଇପାରିବେ । ମାତ୍ର ଏଠି ଶୌଚାଳୟର ଶିଳାନ୍ୟାସ କରିଥିବା ହେତୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପଥରଟି ଉପରେ ସେ ଅମର ହୋଇ ରହିଯିବେ । ଶିଳାନ୍ୟାସ ହେଉଛି ଏକ ଉତ୍ସବ । ଶୌଚାଳୟର ଶିଳାନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟ ସେହି ନିୟମ ଅନୁସାରେ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ସବ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ।

ଏଥିପାଇଁ ମହକୁମାଯାକର ମୋଟା ଓ ସରୁ ଅଫିସରମାନେ ଦିନେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆସି ଏଠାରେ ଜୁଣ୍ଟ ହୋଇଥିବେ । କୌଣସି ପୁରୋହିତ ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ିଥିବେ କି ନାହିଁ, ସେକଥା ମୋତେ ଜଣାନାହିଁ । ମନ୍ତ୍ରପଢ଼ା ହୋଇଥାଉ କି ନ ଥାଉ, ପରିବେଶଟି ଅନ୍ତତଃ ସତେଅବା ମନ୍ତ୍ରମସ୍ତ୍ରପରି ନିଶ୍ଚୟ ମନେ ହୋଇଥିବ । ଜିଲ୍ଲାର ସବା ବଡ଼ ସାହେବ କର୍ତ୍ତାଭାବରେ ଶିଳାନ୍ୟାସର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପନ୍ନ କରୁଥିବା ସମୟରେ ସମସ୍ତେ କେଡ଼େ ପୁଲକିତ ଅନୁଭବ କରିଥିବେ । ପୌର ସଭାର ପାଣ୍ଠିରୁ କିଛି ପଇସା ମଧ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥିବ ।

ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଶୌଚାଳୟର ଶିଳାନ୍ୟାସକୁ ଏହିଭଳି ଏକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଆଡ଼ମ୍ବର ସହିତ ସମ୍ପନ୍ନ କରାଯାଉଛି, ସେହି ଦେଶରେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ଲାଗି ଶୌଚାଳୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇପାରିବାକୁ ଯେ ବହୁ ବହୁବର୍ଷ ଲାଗିବ, ସେକଥା ବୁଝିବା ଲାଗି ଆମକୁ ଆଦୌ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ତା ୧୭।୪।୮୭

ସମାଜ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ଯେଉଁ ସଂହତି ରହିଥାଏ, ଯେଉଁ ଅଲିଖିତ ବୁଝାମଣାମାନ ରହିଥାଏ, ଆମ ସାମୂହିକ ପରିଭାଷାରେ ତାହାକୁ ହିଁ ସମାଜ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଥାଆନ୍ତି, ବ୍ୟକ୍ତିପରିବାର ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଆନ୍ତି । ତଥାପି ଡୋର ଲାଗିଥାଏ, ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ ଥାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଦାୟୀ ହୋଇ ରହିଥିବାପରି ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ରହିଲେ ଯାଇ ଜଣେ ରହିପାରିବ, ଏହିପରି ଏକ ବିବେକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସଚେତ ଅଥଚ ଅତି ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପରସ୍ପର ସହିତ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଥାଏ । କଳି ହୁଏ, ତଥାପି କଳିଗୁଡ଼ାକ ଦାଣ୍ଡରେ ଏକାଠି ବସି ତୁଟିଯାଏ । କଳି ତୁଟାଇବାକୁ କେହି କଚେରିକୁ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସେହି ସମାଜ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ? ସମାଜରେ ସମସ୍ତେ ଅବଶ୍ୟ ରହିବେ ବୋଲି କାଳକାଳରୁ ମଣିଷକୁ ପରିଚାଳିତ କରି ଆସିଥିବା ବୁଝାମଣା କୁଆଡ଼େ ଗଲା ? ଆଗେ ଆଇନ ଖୁବ୍ ବେଶି ନ ଥିଲା, ତଥାପି ସହଜରେ ସବୁ ଛିଣ୍ଡି ଯାଇ ପାରୁଥିଲା । ଏବେ ଆଇନଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ହେଲା । ଆଇନଗୁଡ଼ାକୁ ପ୍ରଚଣ୍ଡରୁ ଆହୁରି ପ୍ରଚଣ୍ଡ କରିଦେଇ ପାରିଲେ ମଣିଷମାନେ ଅଲବତ ବାଗରେ ରହିବେ ଓ ବାଟରେ ଚାଲିବେ ବୋଲି ଅଧୁରମାନେ ସେହି ବୁଦ୍ଧିର ଆଶ୍ରୟ ନେଲେ । ସାମନାସାମନି ଏକାଠି ବସି କଥାମାନ ପକାଇଲେ କଳହର ସମାଧାନ ହୋଇଯିବ ବୋଲି

ସତେଅବା ଆଉ କାହାର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଲା ନାହିଁ । ପୁଲିସକୁ ଓ ଓକିଲକୁ ପଇସା ଧରାଇଦେଲେ କଚେରୀର ଧର୍ମାବତାରମାନେ ଆମପାଇଁ ସବୁ କରିଦେବେ ବୋଲି ଏକ ନୂଆ ଅବିବେକ ହିଁ ଅଧିକ ଫଳଦାୟକ ବୋଲି ସ୍ୱୀକୃତ ହେଲା ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ଆଖିଗୁଡ଼ାକ ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲା । ସମାଜରୁ ସଂହତି ଅର୍ଥାତ୍ ପାରସ୍ପରିକ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ଚାଲିଗଲେ ଯାହା ହୁଏ, ପରିଣାମ ତାହା ହିଁ ହେଲା । କଚେରୀ ନ ହେଲେ ଆଉ ମୋଟେ କାମ ଚଳିଲା ନାହିଁ । ଆମ ବଜାରରେ ମାଛର ଦର କେତେ ହେବ, ତାହା ସ୍ଥିର କରିଦେବାକୁ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଆସିଲେ । ପୋଲିସ ନ ଆସିଲେ ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ, ଏପରିକି ପୋଲିସ ନ ରହିଲେ ପିଲାମାନେ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇପାରିଲେ ନାହିଁ । ମଣିଷ ପାଖରେ ମଣିଷ ଅପେକ୍ଷା ଆଇନମାନେ ହିଁ ଅଧିକ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେଲେ । ଭାବମାନେ ବିଦାୟ ହୋଇଗଲେ, ଖାଲି ପ୍ରମାଣଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ମଣିଷର ଅସଲ ପ୍ରାମାଣିକତା ବୋଲି ଘୋଷିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶୋକ ଗଲା, ଶୋକସଭାମାନେ ରହିଲେ । ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଗଲେ, ଖାଲି ଫଟୋଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ସୁମାରି ହୋଇ ରହିଲେ । କବିତା ଗଲା, ଶୈଳୀ ରହିଲା । ଶୈଳୀକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କବିମାନେ କଜଳପାତିଙ୍କ ପରି ଦିଶିଲେ । ଅନୁଭବମାନେ ଅପଚରା ହୋଇ ରହିଲେ । ଖାଲି ବକ୍ତୃତାମାନେ ରହିଲେ, ସମଗ୍ର ଆକାଶକୁ ସତେ ଅବା ଘୋଡ଼ାସୁଦ୍ଧା ଢାଙ୍କିଦେଲେ ଓ ସ୍ୱୟଂ ଶୋଭାପାଇଲେ । ସାହସୀମାନେ ବିଦା ହୋଇଗଲେ, ଆମକୁ ଓ ଯୁଗଟାକୁ ଚରାଇବା ନିମନ୍ତେ ଭୀରୁମାନେ ରହିଲେ । ଭାବ ଗଲେ ମଣିଷର ଅସଲ ସାହସମାନେ ବି ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । ତା'ପରେ ଭୀରୁତାମାନେ ହିଁ ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ଶାସନ କରିବାକୁ ବାହାରି ଆସନ୍ତି ।

ଏହି ସମାଜକୁ କିଏ ଫେରାଇ ଆଣିପାରିବ ? ଆମର ସଂହତି ଯେ ଆମର ଅସଲ ପରିଚୟ, ଆମକୁ କିଏ ସେହି ସତ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟୟ ଆଣି ଦେଇଯିବ ? ଏହି ହାଉଆ ଭିତରୁ ଅବିଶ୍ୱାସ ଓ ଚତୁରତାଗୁଡ଼ାକୁ ଦୂରକରି କିଏ ଆମକୁ ପୁନର୍ବାର ସହଜ କରିପାରିବ ? ଭୀରୁମାନେ କଦାପି ସେକଥା କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ମଣିଷ ଅପେକ୍ଷା ଆଇନଗୁଡ଼ାକୁ ଅଧିକ ବୋଲି ଭାବୁଥିବା ବିଚାରି ଯନ୍ତ୍ରାରୂଢ଼ମାନେ ତାହା କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ତେବେ ଆମର ଏହି ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଥିବା ସଂସାରକୁ ସଜାଡ଼ି ପାରିବାଲାଗି କ'ଣ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗ୍ରହରୁ ଅଲଗା କାରିଗରମାନେ ଆସିବେ ? ନା, ଆମରି ଭିତରୁ ନୂଆ ଆଖି, ନୂଆ ସାହସ ଓ ନୂଆ ବିଶ୍ୱାସନେଇ କେତେଜଣ ବାହାରିବେ, ଯେଉଁମାନେ କି ଏହି ଗୁହାଳକୁ ସଫାକରି ପାରିବେ, ଏହି ଅନ୍ଧ ଆ-ଗୁଡ଼ାକ ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସିବାକୁ ତଥାପି ରାସ୍ତା ଦେଖାଇପାରିବେ ?

ତା ୩ । ୫ । ୮୬

ବଗଙ୍କ ସଭାରେ କାଉ

ଡାକ୍ତରୀ ପାଠ ପଢ଼ିସାରିଲେ ଆମ ପାଠରେ ରହିଥିବା ବିଧାନ ଅନୁସାରେ କେହି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଡାକ୍ତର ହୋଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼େ, କାମ ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼େ । ଶିକ୍ଷାନବୀଶ ହେବାର ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ଏକ ଅର୍ଥବୃତ୍ତି ମିଳେ । ତନୟର ମୁଖଦର୍ଶନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ତନୟର ଲାଳନ ପାଳନ ବିଷୟରେ ତାଲିମ ନେବାକୁ ପଡ଼େ । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଏମାନଙ୍କୁ ହାଉସ୍ ସର୍ଜନ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଥରେ ଏହି ହାଉସ ସର୍ଜନମାନଙ୍କର ଏକ ଘରୋଇ ସଭା ବସିଥିଲା । ସଭାକୁ ସମସ୍ତେ ଧଳା କୋଟ୍ ପିନ୍ଧି ଆସିଥିଲେ । ତେଣୁ ସଭାଟି ସତେ ଅବା ବଗମାନଙ୍କର ଏକ ସଭାପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ସରକାର ଆମକୁ ଅର୍ଥବୃତ୍ତି ହିସାବରେ ଯାହା ମାସକୁ ମାସ ଦେଉଛନ୍ତି, ତାହା ମୋଟେ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ଏବଂ ତେଣୁ ସେହି ବୃତ୍ତି-ପରିମାଣରେ ଆହୁରି ବୃଦ୍ଧି ହେବା ଉଚିତ ବୋଲି ଖୁବ ଉତ୍ତେଜନା ସହିତ ସଭାରେ ଆଲୋଚନା ହେଉଥିଲା । ଅମୁକ ଅମୁକ ରାଜ୍ୟରେ ହାଉସ-ସର୍ଜନମାନେ ଏତେ ଏତେ ପାଉଛନ୍ତି । ଆମେ ସେହି କାଟର ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ଏତେ ଅଳପ ପାଉଛୁ ବୋଲି କଥାମାନ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଶେଷକୁ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ଦାବୀ କରାଗଲା ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ମାସିକ ଭତ୍ତା ମୋଟେ ଆଠଶହ ଟଙ୍କା ଦିଆଯାଉଛି । ତାହାକୁ ହଜାରେ କିମ୍ବା ବାରଶହ ଟଙ୍କାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଉ । ସମସ୍ତେ ପୁଲକିତ ହୋଇ ଉଠିଲେ ଓ ଘନ ଘନ ତାଳିମାରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କର ସମର୍ଥନରେ ଦାବୀଟି ପାସ ହୋଇଗଲା ।

ସେତିକବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ତରୁଣ ଉଠି ଛିଡ଼ାହେଲେ । ସିଏ ମଧ୍ୟ ଡାକ୍ତରୀ ପାଠ ପଢ଼ି ହାଉସ୍-ସର୍ଜନ ହୋଇଛନ୍ତି । ସିଏ ମଧ୍ୟ ଧଳାକୋଟ ପିନ୍ଧି ସଭାକୁ ଆସିଥିଲେ । ସିଏ ଛିଡ଼ାହୋଇ କହିଲେ, ଆମର ଦାବୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ, ତେଣୁ ସରକାର ଏହାକୁ ନମାନିବାର ମୋଟେ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଠଶହ ଟଙ୍କା ଅଲବତ ହଜାରେ ହେବ, ହଜାରରୁ ବାରଶହ ବା ଚଉଦ ଶହକୁ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ବି ହାଉସ୍‌ସର୍ଜନଙ୍କ ପରି ହେବା । ନିୟମିତ ଭାବରେ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିବା, ରୋଗୀଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱ ନେବା,

ଆମର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରକେ ଆମେ ସେଠାରେ ଅବଶ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ରହିଥିବା; ଯେଉଁ ଦାୟିତ୍ୱମାନ ତୁଲାଇବାକୁ ଆମକୁ ପାରିଶ୍ରମିକ ମିଳୁଛି ସେହି ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଆମେ ଏଣିକି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାୟିତ୍ୱ ସଚେତନ ଭାବରେ ତୁଲାଇବା । ଆଉ ଫାଙ୍କିଦେବା ନାହିଁ । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଡିଉଟି ଥିଲାବେଳେ ଆମେ ଆଉ କୁଆଡ଼େ ଯାଇ ବୁଲିବା ନାହିଁ । ଏହି ବରଷଟି ଆମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଶିଖିବା ଲାଗି ଆଗ୍ରହ ରଖିବା, ଯେପରିକି ଏହାପରେ ଜଣେ ଜଣେ ଭଲ ଡାକ୍ତର ହୋଇପାରିବା ।

ସମସ୍ତେ ବକା ହୋଇ ଅନାଇଥାନ୍ତି । ଏସବୁ କଥା ତ ଏଠାରେ ପଡ଼ିବାର ନଥିଲା । ଇଏ କୋଉଠୁ ବୋକା ଆସି କାହିଁକି, ଏସବୁ କଥା ପକାଇଲା ? ଆମେ କ'ଣ ସାନ ପିଲା ହୋଇଛୁ ଯେ ଇଏ ଆମକୁ ହିତ ଉପଦେଶ ଶୁଣାଇବାକୁ ଆସିଛି ? ସମଗ୍ର ବାତାବରଣଟି ଗୋଟା ସୁଦ୍ଧା ପାଣି ଫାଟିଗଲା ପରି ମନେ ହେଲା । ସମସ୍ତେ ସତେ ଅବା ଭାରି ଅସହଜ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ଯେଉଁ ତରୁଣ ଡାକ୍ତର ନାଆଁ ପକାଇବାକୁ ଏହିସବୁ କଥା କହିଲେ, ସିଏ ବଗଙ୍କର ମେଳରେ ସତେ ଅବା ଗୋଟାଏ କାଉପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ । କାଉଙ୍କପରି ଅଲଗା ହିଶୁଥିଲେ ।

୧୦।୫।୮୬

ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ସେବାରେ

ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ସେବାକୁ ଆମ ଗନ୍ଧଆ ସଂସାରରେ ଧନୀମାନେ ଆପଣା ସଂସାରଧର୍ମର ଏକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଆନୁଷଙ୍ଗିକରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥାନ୍ତି । ସେହି ଧର୍ମଟି ଅନୁସାରେ ସେମାନେ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କୁ ନାରାୟଣ ବୋଲି କହନ୍ତି । ଦରିଦ୍ରମାନେ ଯଦି ସତକୁସତ କୋଉଦିନ ଆପଣାକୁ ନାରାୟଣ ବୋଲି ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉ ପାଇ ଯାଆନ୍ତେ; ତେବେ ଧନୀମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଯେ କ'ଣ ହୁଅନ୍ତା ଭାଗ୍ୟକୁ ଧନୀମାନେ ସେହି କଥାଟିର ମୋଟେ ଅନ୍ଦାଜ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଆମର ଏହି ସଂସାରରେ କେତେ ମଣିଷ ଦରିଦ୍ର ହୋଇ ରହୁଛନ୍ତି ଓ ଦରିଦ୍ରହୋଇ ରହିବାକୁ ହିଁ ଭାଗ୍ୟବୋଲି ଧରିନେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଯେ ଧନୀମାନେ ଆପଣାର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଓ ଔଦାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖାଇ ପାରୁଛନ୍ତି, ସଂସାରର ମହାଭାଗ୍ୟ ଯେ, ଏବେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ସଂପୃକ୍ତ ଉଭୟପକ୍ଷ ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ବୁଝିନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ଆମ ସଂସାରରେ କପଣିଗୁଡ଼ିକ ସତକୁସତ ଚାଲିପାରୁଛନ୍ତି । ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ସେବା କରିବା

ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରୁଛି । ଦାନ ଓ ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରୁଛି । ସାଧବମାନେ ପୂର୍ତ୍ତି ବିବେକର ସନ୍ତୃପ୍ତ ଆପଣାକୁ ସାଧୁବୋଲି ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଛନ୍ତି । ଭାଗ୍ୟ ଅନୁସାରେ ସଂସାର ଚାଲୁଛି, ଭାଗ୍ୟଗୁଡ଼ାକୁ ମାନି ନିଆଯାଇ ପାରୁଛି ।

ଦରିଦ୍ରମାନେ ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ ଏହିପରି ଭାବରେ ନାରାୟଣ ହୋଇ-ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ଏହି ସଂସାରଟି ଯେ ଆମଲାଗି ନିରାପଦ ହୋଇରହିଥିବ, ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଭଗବାନ କରନ୍ତୁ, ସେମାନେ ସେହି ନାରାୟଣ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତୁ, କେବେହେଲେ ମଣିଷ ନ ହୁଅନ୍ତୁ, ଆପଣାକୁ ମଣିଷ ବୋଲି ମୋଟେ ଅନୁଭବ ନ କରନ୍ତୁ । କାରଣ ସେମାନେ ନିଜକୁ ମଣିଷ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାମାତ୍ରକେ ଆମ ସଂସାରଟିର ସବୁଯାକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏକାବେଳକେ ମାରି ହୋଇଯିବ । ଆମର ଏହି ସଂସାରରେ ଧନୀମାନେ ହିଁ ଚିରକାଳ ଦରିଦ୍ର-ମାନଙ୍କୁ ନାରାୟଣ ବୋଲି କହିଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଆପଣାଠାରୁ ଦୂରରେ ରଖିଅଛନ୍ତି । ଏମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ କଦାପି ମଣିଷ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିନାହାନ୍ତି । ବିଶେଷ ଦିନମାନଙ୍କରେ ସେମାନଙ୍କୁ କାଙ୍ଗାଳପରି ଧାଡ଼ିରେ ବସାଇ ଖାଇବାକୁ ଦେଉଛନ୍ତି, ପୁଣ୍ୟଅର୍ଜନ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ଖିଆଟାକୁ ଦରିଦ୍ର ନାରାୟଣ ସେବା ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ଏବେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଖିଆ ଚାଲିଛି । ଏସବୁ ତାମସା ଦେଖି ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ, ସିଏ ଯୋଉଠି ହେଲେ ଥାଆନ୍ତୁ ପଛକେ, ପ୍ରକୃତରେ ନିଜ ମନରେ କ'ଣ ସବୁ ଭାବୁଥିବେ କେଜାଣି ? ଯଦି ସିଏ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି; ତେବେ ଆମ ବେଭାରଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖି ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ଛଟପଟ ହେଉ ନଥିବେ ।

ଧନୀ ଅଥବା ଦରିଦ୍ର, ଆମେ ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ନିଜକୁ ସବା ଆଗ ମଣିଷ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ଆମେ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ନ୍ତେ, ପରସ୍ପରର ପାଖକୁ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇ ଆସିପାରନ୍ତେ । ଦୂରତାଗୁଡ଼ାକରୁ ଆମେ ଆଉ କୌଣସି ସୁଖ ପାଇ ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ । ହୁଏତ ସେତେବେଳେ ଯାଇ ନିଜ ଭିତରେ ଆମକୁ ନାରାୟଣ ବି ମିଳିଯାଆନ୍ତେ । ସେହି ନାରାୟଣଙ୍କୁ କଦାପି ଧୋକା ଦେଇ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ଏବଂ ଏସବୁ ଧୋକା ଦେବା ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବା ମାତ୍ରକେ ଆମକୁ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସେହି ନାରାୟଣ ଦୃଶ୍ୟ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତେ । ତା'ପରେ ଆମର ବୃହତ୍ ସଂସାରଟି ମଧ୍ୟ ଚତୁରମାନଙ୍କର ଧାରାରେ ନୁହେଁ, ସତକୁସତ ନାରାୟଣଙ୍କର ଧାରାରେ ଚାଲିପାରନ୍ତା । ଅନାଇ ଦେଲାକ୍ଷଣି ଆମକୁ ନାରାୟଣ ଦିଶିଯାଇ ପାରନ୍ତେ । ଆମ ଜୀବନ ସତକୁସତ ସେହି ନାରାୟଣଙ୍କର ଭାଜନ ହୋଇପାରନ୍ତା ।

---

୧୭ । ୫ । ୮୭

ପଇସା, ପିପାସା, ପାଷଣ୍ଡତା,

ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ପଇସା ଯେତକ ପରିମାଣରେ ବଢ଼ୁଛି, ତା' ସହିତ ପିପାସା ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ସେତକ ପରିମାଣରେ ହୁ' ହୁ' ହୋଇ ବଢ଼ୁଛି । ପଇସା ବଢ଼ିବା ହେତୁ ପିପାସା ବଢ଼ୁଛି ନା ପିପାସା ବଢ଼ି ଚାଲିଥିବା ହେତୁ ପଇସା ବଢ଼ୁଛି, ସେ କଥାଟିକୁ ଆଦୌ ସହଜରେ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ପିପାସା କ'ଣ କେବଳ ପଇସାପାଇଁ ? ପିପାସା କେତେ ପ୍ରକାରର ରହିଛି । କେତେ ସ୍ତରର ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ମଣିଷର ପିପାସା ଯେଉଁ ସ୍ତରର ଅଥବା ଯେଉଁପ୍ରକାରର, ତାର ଅନ୍ୱେଷଣ ମଧ୍ୟ ସେହିପ୍ରକାର ଏବଂ ସେହି ସ୍ତରର ।

ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଯେଉଁ ଦେଶର ଯେତେ ପଇସା, ସେହି ଦେଶ ହୁଏତ ସେତକ ଅଧିକ ପାଷଣ୍ଡତାର ଆଚରଣ କରୁଛି । କ୍ରମେ ପାଷାଣ୍ଡତାକୁ ହିଁ ପାରଙ୍ଗମତା ବୋଲି କୁହାଗଲାଣି । ପଇସା ବଢ଼ିଲେ ମଣିଷର ଅଥବା ଦେଶମାନଙ୍କର ପାଷାଣ୍ଡତା ମଧ୍ୟ ବଢ଼େ ନା ପାଷଣ୍ଡତା ବଢ଼ିଲେ ମଣିଷମାନେ ତଥା ଦେଶମାନେ ଅଧିକ ପଇସାକୁ ମନ କରନ୍ତି, ସେକଥା ମଧ୍ୟ ମୋଟେ ଅଙ୍କକଷି କହିଦେଇ ହେବ ନାହିଁ; ମାତ୍ର ଏକଥାଟି ଅବଶ୍ୟ ସତ ଯେ ପାଷାଣ୍ଡମାନଙ୍କ ହାତରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପଇସା ଆସିବା ସହିତ ପୃଥିବୀରେ ଦରିଦ୍ରମଣିଷଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ବଢ଼ୁଛି, ଅସହାୟତାମାନେ ବଢ଼ୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷ ବିବେକ ହରାଇ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହୁଛନ୍ତି । ସାହସ ମରିଯାଉଛି, ଭୀରୁତା ବୃଦ୍ଧିପାଉଛି ଓ ଦିନୁଁଦିନ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଉଗ୍ର ହେବାରେ ଲାଗିଛି ।

ପଇସା କିଛି ନୁହେଁ ବୋଲି ପୃଥିବୀର ବହୁ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାର କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଆମ ସଂସାରର ସାଧୁମାନେ କେତେ ଆବେଗର ସହିତ ପଇସା ମଣିଷକୁ ଅସଲ ସୁଖ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରଚାର କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସାଧୁମାନଙ୍କର କଥା ହୁଏତ କେହି ନଶୁଣିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଚାର ବଢ଼ିଛି । ସଂସାରରେ ଯେଉଁ ମଣିଷଙ୍କର ଅଧିକ ପଇସା ଅଛି, ଯଦି ସେହିମାନେ ସବାଆଗ ସାଧୁମାନଙ୍କର କଥାଟିକୁ ଶୁଣନ୍ତେ ଓ ପଇସା କିଛିନୁହେଁ ବା ଅନ୍ତତଃ ସବୁକିଛି ନୁହେଁ ବୋଲି ପ୍ରକୃତରେ ଭାବିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତେ; ତେବେ ଆମ ସଂସାର ସତକୁସତ କେତେ ଉଶ୍ୱାସ ହୋଇଯାଇ ପାରନ୍ତା ! ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପଇସା ନାହିଁ ଓ ତେଣୁ ଯେଉଁମାନଙ୍କଲାଗି ଜୀବନଟା ପ୍ରଧାନତଃ କଷଣ ହୋଇ ରହିଛି, ସଚରାଚର ସେହିମାନଙ୍କୁ ପଇସା କିଛି ନୁହେଁ ବୋଲି ଉପଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ଓ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କୁ ଥଣ୍ଡା କରି ରଖାଯାଇଛି । ନଥିଲାବାଲାମାନଙ୍କୁ ହୁଏତ ଏହିପରି ଥଣ୍ଡାକରି ରଖିବାକୁ ଥିଲାବାଲା

ମାନେ ସାଧୁମାନଙ୍କୁ ରାଜାଙ୍କପରି ଚର୍ଚ୍ଚା ଓ ସମ୍ମାନଦେଇ ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁରୁ ସେହି ଉପଦେଶଟିକୁ ଶୁଣାଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଉପଦେଶଟିଲାଗି ସବାଆଗ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ସାଧୁମାନେ ଯଦି ସେହିମାନଙ୍କୁ ପଇସା ସବୁକିଛି ନୁହେଁ ବୋଲି ବୁଝାଇ ଦେଇପାରନ୍ତେ, ତେବେ ଆମ ସଂସାରର ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ନା କେତେ କଲ୍ୟାଣ ହୋଇପାରନ୍ତା । ଦରିଦ୍ର ସଂସାରରେ ଯେଉଁ ଗୃହସ୍ଥମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପଇସା ବଳରେ ଅଧିକ କ୍ଷମତାଶାଳୀ ହୋଇ ନାନା ପାଷାଣ୍ଡତାରେ ଅଧିକ ପାରଙ୍ଗମ ହେଉଛନ୍ତି, ପଇସା ସବୁକିଛି ନୁହେଁ ବୋଲି ଯଦି ସବା ଆଗ ସେହିମାନଙ୍କର ହୃଦ୍‌ବୋଧ କରାଯାଇ ପାରନ୍ତା; ତେବେ ଆମ ସଂସାରର ପିପାସାଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ହୋଇପାରନ୍ତା । ପଇସା ବଢ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀର ଅସଲ ଉପକାର ସେତିକବେଳେ ହୁଅନ୍ତା ।

୨୪ । ୫ । ୮୭

ଯେଉଁ ଦେଶରେ

'ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ଆମେସବୁ ସେହି ଦେଶର ଲୋକ' ବୋଲି ଭଗବାନଙ୍କୁ ସସ୍ତୀକ ରଥ ଉପରେ ବାହିନେଉଥିବା ଧର୍ମୀସ୍ତ ଡାକୁକମାନେ ଧ୍ୱନିବର୍ଦ୍ଧକ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଏଡ଼େବଡ଼ ପାଟିରେ ପ୍ରଚାର କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଖରାବେଳର ବଜାର ସାଜ ସହରଟି ସତେଅବା ସେହି ଚିତ୍କାରରେ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ ।

ଭାରତବର୍ଷକୁ ଯେଉଁମାନେ ଦେବତାମାନଙ୍କର ଭୂମିବୋଲି କହିଆସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ହୁଏତ କେବଳ ଆପଣାର ସେହି ଗୋଟିଏ ଭୂମିକୁ ହିଁ ଜାଣିଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ମହାନ୍ ପୁରୁଷମାନେ ଏକଦା ଯେତେବେଳେ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାକୁ ଖାସ ଦେବତା-ମାନଙ୍କର ଭାଷାବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ହୁଏତ କେବଳ ନିଜ ଭାଷାଟିକୁ ହିଁ ଜାଣିଥିଲେ ; ଅଥବା ଏହି ଦେଶରେ ବାସକରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ମଣିଷଙ୍କଠାରୁ ଆପଣାକୁ ଅଧିକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି ଦେଖାଇ ହେବାକୁ ଏବଂ ଏହି ଦେଶରେ ସେତେବେଳେ କୁହାଯାଉଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଷାଠାରୁ ନିଜର ଭାଷାଟାକୁ ଅଧିକ ଶ୍ରେଷ୍ଠବୋଲି ଦାବୀ କରିବାକୁ ସେମାନେ ଏହିସବୁ ଭାବକ ମୂକ ଉଚ୍ଚାରଣମାନ କରିବାକୁ ମନକରିଥିଲେ । ଏବେ ସେହି ଯୁଗ ଓ ସେହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣମାନ କେତେ ବଦଳି ଗଲଣି; ମାତ୍ର ତଥାପି ଏହି କଳିଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ସାହୀ ମହାପୁରୁଷମାନେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । କେଡ଼େ ଆବେଗର ସହିତ ସେମାନେ ଏହି ଦେଶରେ ସ୍ୱୟଂ

ଭଗବାନ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ବୋଲି କହିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏହିପରି କରି ସେମାନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ମଣିଷମାନଙ୍କଠାରୁ ଆଡ଼ୁଆଳ କରି ରଖିବାକୁ ମନ କରୁଛନ୍ତି । ହୁଏତ ପ୍ରଧାନତଃ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଏଡ଼େବଡ଼ ପାଟିରେ ଓ କାରଣ ଏବଂ ଅକାରଣରେ ଭଗବାନଙ୍କର କଥାମାନ କୁହାଯାଉଛି, ସେହି ଦେଶର ଜୀବନ ଭୂମିରୁ ଭଗବାନ ବିଦାୟ ନେଇ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି ; ଅଥବା ଲୁଚ୍ଚା ଚଣ୍ଡମାନେ ଆପଣାର ଚଣ୍ଡତାଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ଯାବତୀୟ ବାଟକୁ ଓଗାଳି ବସିଛନ୍ତି ।

ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ସେହି ଦେଶରେ ମଣିଷ ପୋକମାଛିଙ୍କର ଜୀବନଯାପନ କରୁଛି । ସେହି ଦେଶରେ ଧନୀ ଓ ଜ୍ଞାନୀମାନେ ହିଁ ଅଧିକ ମାନୀହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ସେହି ଦେଶରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କୁ ନିତି ଧୋକା ଦିଆଯାଉଛି । ଏହି ଦେଶରେ ଭଗବାନ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଗ୍ରୁଡ଼-ଫୁଲାଇ କୁହାଯାଇ ପାରୁଥିବାରୁ ହିଁ ଏଠାରେ ମଣିଷମାନେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଶସ୍ତା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ମଣିଷ ମଣିଷର ଯାବତୀୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ମଧ୍ୟରୁ ଭଗବାନ ବିଦା ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି । ରଥରେ ବାହାରିଛନ୍ତି ସିନା; ମାତ୍ର ମଣିଷର ହୃଦୟରୁ ବିଦାୟନେଇ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି । ସିଏ ଧର୍ମାନ୍ଧମାନଙ୍କର ହାଟକଉଡ଼ିରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଧନାନ୍ଧମାନଙ୍କର ପଇସାରେ ଧର୍ମାନ୍ଧମାନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ରାସ୍ତା ଉପରେ ବାହାର କରନ୍ତି ଓ ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ କଥାମାନ କହିବାରେ ଲାଗନ୍ତି ସେତେବେଳେ ଯଦି ଭଗବାନ ଏଇଠି କୋଉଠି ତଥାପି ରହିଥିବେ; ତେବେ ଏସବୁ ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ, ଅଡ଼ୁଆ ଲାଗୁ ନଥିବ ! ମଣିଷ ଇଚ୍ଛାକଲେ ହିଁ ଭଗବାନ ତା' ଭିତରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ସିଏ ଆଦୌ କୌଣସି ଦେଶକୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେଇ ଖାସ୍ ସେହି ଦେଶରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଉଗ୍ର ମଣିଷ ତାଙ୍କୁ ନିଜ ଭିତରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରୁଥିବାର ଅନୁଭବ କରିପାରେ ନାହିଁ, ସେଇ ମିଛଟାରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ନେଇ ଦେଶ ସହିତ ବାନ୍ଧିଦେବାକୁ ମନକରେ । ସିଏ ସେଇଥିରୁ କେତେ ଆନନ୍ଦପାଏ । ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତେଜିତ ହେବାକୁ ଓ ଘୃଣାକରି ପାରିବାକୁ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ନା କେତେ ପ୍ରଶ୍ରୟ ପାଇଯାଏ । ପୃଥିବୀରେ ଏହିଭଳି ଲୋକଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଲେ ପୃଥିବୀ ଉପଦ୍ରବମୟ ହୋଇଯାଏ । ଦୃଷ୍ଟିର ଆକାଶରେ ମେଘ ଘୋଟିଆସେ । ଅସଲ ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ରାକ୍ଷସମାନେ ଖାଇଯାଉଥାନ୍ତି । ଏଣେ ରଥ ଚାଲିଥାଏ, ଘଣ୍ଟା ବାଜୁଥାଏ ଏବଂ ମୂଳତଃ ଘୃଣା କରୁଥିବା ଉଚାଟମାନେ ହିଁ ଏଡ଼େବଡ଼ ପାଟି କରି ଭଗବାନଙ୍କର ଓ ଆପଣା ଭୂମିର ଗୁଣକୀର୍ତ୍ତନ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି ।

୩୧ । ୫ । ୮୭

ଗୃହିଣୀମାନଙ୍କର ଧର୍ମ

ଗୃହିଣୀ ହେଉଛନ୍ତି ଗୃହର ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ଏକଥା ପୁରୁଷମାନେ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି କହିଆସିଛନ୍ତି । ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ପିତୃଜାତି କହି ଆମର କାବ୍ୟ ଓ କବିତାମାନଙ୍କରେ ଖୁବ୍ ବେଶୀ କଥା କୁହାଯାଇ ନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ମାତୃଜାତିର ଭୂରି ଭୂରି ଉଲ୍ଲେଖ ଏବଂ ପ୍ରଶଂସା କରାଯାଇଛି । ମାତୃଜାତି ଠିକ୍ ହେଲେ ଜାତି ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ଆମ ଜାତୀୟତାର ଧୁରନ୍ଧରମାନେ କେତେ ଉତ୍ସାହ ଓ ଉତ୍ତେଜନା ସହିତ ଘୋଷଣା କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଗୃହିଣୀ ଇଚ୍ଛାକଲେ ଘରକୁ ଭାଙ୍ଗି ପାରିବ, ପୁଣି ସେଇ ଇଚ୍ଛାକଲେ ଗୃହଟିକୁ ସ୍ୱର୍ଗରେ ପରିଣତ କରିପାରିବ ବୋଲି କାଳକାଳରୁ ଏକ ଅପବାଦ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଆମ ସମାଜରୂପୀ ଘରଟି ଯେ ଦିନକୁଦିନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଲକ୍ଷଣା ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ସେଥିରେ ଗୃହସ୍ଥ ତଥା ଗୃହିଣୀମାନଙ୍କର ନିଶ୍ଚିତ କେତେ କେତେ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି ।

ଗୃହସ୍ଥ କମାଏ, ଗୃହିଣୀର ହାତରେ ଆଣିଦିଏ । ଗୃହିଣୀ ଘରଟିକୁ ସୁନ୍ଦର କରି ଗଢ଼େ, ସେ ଘରଟିକୁ ଘରଟିଏ ପରି ଗଢ଼େ । ଆଗେ କିଣ କିପରି ହେଉଥିଲା କେଜାଣି, ଆମର ଆଖି ଆଗରେ ଆମକୁ ବୃତ୍ତିକୁଳକୁ ଭସାଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଯୁଗଟି ଆମ ଉପରେ କରାମତି ଦେଖାଇବାରେ ଲାଗିଛି, ସେହି ଯୁଗରେ ଆପଣାର ତଥାକଥିତ ଘରଟିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ କରାଇ ରଖିବା ଲାଗି ଗୃହସ୍ଥ ଦୁନିଆଯାକର ଦରବ ଓ ଅଣଦରବଗୁଡ଼ାକୁ ଆଣି ଘରେ ପୂରାଉଛି । ସେହି ତଥାକଥିତ ନିଜ ଘରଟିକୁ ସତେଅବା ସର୍ବସ୍ୱ ପରି ମଣି ସିଏ ସଂସାରଟାକୁ ଦୂର କରୁଛି, ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ଏବଂ ଅପ୍ରକାଶ୍ୟରେ କେତେପ୍ରକାର ଦସ୍ୟୁବୃତ୍ତି କରୁଛି ଏବଂ ଲୁଟି କରି ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ଧନଗୁଡ଼ାକୁ ଘରକୁ ଆଣୁଛି । ଗୃହର ମଣ୍ଡନ ଲାଗି ସଂସାରଟାକୁ ସିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବାଧ୍ୟବାଧକ ଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଛଡ଼ା କରି ପକାଇଲାଣି । କାଳକ୍ରମେ ଏଗୁଡ଼ାକୁ ଗୃହସ୍ଥର ଧର୍ମ ବୋଲି ମାନି ନିଆଗଲାଣି । ବାହାରକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଅଲକ୍ଷଣା ହୋଇ ଆମେ ଗୃହଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ପ୍ରାସାଦରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ହିଁ ଏଯୁଗର ଅସଲ ସଫଳତା ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛୁ । ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରସନ୍ନ କରି ରଖିଛୁ ।

ଗୃହିଣୀମାନେ ହିଁ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଚଳାନ୍ତି ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଏକ ଅପବାଦ ରହିଛି । ଗୃହିଣୀର ଫରମାସ ଅନୁସାରେ ଗୃହର ଭେଣ୍ଡାକୁ ଦାଣ୍ଡରେ ଦସ୍ୟୁ ହେବାକୁ ପଡ଼େ ବୋଲି ଏହି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାକୁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଉଥିବା ପୁରୁଷମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ

ନସ୍ୱୀହ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରିପକାନ୍ତି । ଗୃହିଣୀମାନେ ଆଗ ଗୃହିଣୀ ନ ହୋଇ ସନ୍ଧି ଜଣେ ଜଣେ ମଣିଷ ହୁଅନ୍ତେ; ତେବେ ସେମାନେ ଗୃହସ୍ଥମାନଙ୍କୁ ସଂସାରର ଦାଣ୍ଡରେ ଅଲକ୍ଷଣା ପରି ଆଚରଣ କରିବାକୁ ସବାଆଗ ମନା କରିପାରନ୍ତେ । ସେମାନେ ସ୍ୱାମୀମାନଙ୍କୁ ଦସ୍ୟୁ ହେବାକୁ ମନାକରନ୍ତେ । ଲାଞ୍ଚ ନେବାକୁ ମଧ୍ୟ ମନା କରନ୍ତେ । ସଂସାରର ବୃହତ୍ତର ଘରଟିରେ ବିଟ ହୋଇ ଘରେ ପତ୍ନୀଭକ୍ତ ସ୍ୱାମୀ ହେବାକୁ ମନା କରିପାରନ୍ତେ । ତେବେ ସଂସାର ରହନ୍ତା ଏବଂ ସଂସାର ରହିଲେ ଘର ମଧ୍ୟ ଅଲବତ ରହନ୍ତା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସଂସାର ଉଜୁଡ଼ି ଯାଉଛି; ତେଣୁ ଘରଗୁଡ଼ାକ ବାହାରକୁ ଅଲକାପୁରୀ ସଦୃଶ ଦିଶୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତା' ଭିତରେ ଭୂତ ପଶିଛି । ସେହି ଅନସ୍ପକାରୀ ଭୂତକୁ ଗୃହସ୍ଥ ଓ ଗୃହିଣୀ ଉଭୟେ ମୁଣ୍ଡରେ ମୁଣ୍ଡାଇଛନ୍ତି, କାନ୍ଧରେ ବସାଇଛନ୍ତି, ଗୃହିଣୀମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ ଧର୍ମ କେବଳ ଅଧର୍ମର ହିଁ ହେତୁ ହୋଇ ରହିଛି । ଏହି ଧର୍ମ ବଦଳିବା ଉଚିତ ।'

୬।୬।୮୬

ଜଗନ୍ନାଥୀ ସ୍ୱଜନସଙ୍କଟ

ଜଗନ୍ନାଥ ଏକ ପ୍ରତୀକ, ଏକ କଳ୍ପନା । ଚେତନାର ଭୂମିରେ ଆମେ ବଦଳି ଯାଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଗନ୍ନାଥରୂପୀ ପ୍ରତୀକଟି ମଧ୍ୟ ବଦଳି ଯିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ପ୍ରତୀକର ପଛରେ ଏକ ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ । ସେହି ସତ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ତିଆରି ହୋଇ ଆମ ପାଖକୁ ମୋଟେ ଆସି ନ ଥାଏ । ଆମର ଶ୍ରଦ୍ଧା ତଥା ଅସୂୟା ଏବଂ ସମ୍ମତି ଓ ଅସମ୍ମତିଗୁଡ଼ାକୁ ଏକାଠି ଗୋଟିଏ ସରରେ ବଳି ସେହି ସତ୍ୟର ସମୁଦାୟ ଆୟତନଟି ତିଆରି ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସେହି ସତ୍ୟ ଆମର ଗ୍ରନ୍ଥି ଓ ଆମର ପ୍ରତ୍ୟାଶାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଗଢ଼ାହୋଇଥାଏ । ଆମେ ବଦଳି ଯାଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି ଗ୍ରନ୍ଥିଟି ମଧ୍ୟ ବଦଳି ଯାଉଥାଏ । ଉଚ୍ଛା ଗ୍ରନ୍ଥିଗୁଡ଼ାକୁ ନେଇ ଝଗଡ଼ା କରିବାକୁ ମନକଲେ ଆମ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଲଢ଼େଇ ଲାଗିଯାଏ ।

ଏକଦା ଏହି ସାଧାରଣ ମୋହସୂତ୍ରଟିର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଓଡ଼ିଶାରେ କେତେକ ବୈଷ୍ଣବମାର୍ଗୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଅବତାରୀ ବୋଲି କହୁଥିଲେ । ଅବତାରୀ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହାଙ୍କଠାରୁ ଅନ୍ୟ ସବୁଯାକ ଅବତାର ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ,

ସଂସାରର ଅନ୍ୟ ଅବତାରମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ଅଧିକ । ସିଏ ଅସାଧାରଣ ଓ ଅସଲ, ଆଉମାନେ ସାଧାରଣ । ଆମେ ନିଜେ ଯେତେବେଳେ ଆପଣାକୁ ନାନା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ଅସୁସ୍ଥ କାରଣରୁ ଅସାଧାରଣ ଓ ଅସଲ ବୋଲି କହି ଦମ୍ଭ କରିବାକୁ ମନକରୁ , ସେତେବେଳେ ସେହି ଅର୍ଥଗୁଣରେ ଆମେ ନିଜର ପ୍ରତୀକ ଓ କଳ୍ପନାଗୁଡ଼ାକୁ ମଧ୍ୟ ଅସାଧାରଣ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରୁ । ଭାରତ ବର୍ଷରେ ଶାକ୍ତ, ଶୈବ, ବୈଷ୍ଣବମାନେ ସେଇଆ କରିଛନ୍ତି । ଜଗତଟାକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ମାୟା ବୋଲି କହି ଦମ୍ଭ କରିଥିବା ମାୟାବାଦୀମାନେ ମଧ୍ୟ ମାୟାବାଦକୁ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଅସଲ ସତ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ପୃଥିବୀ ଜୟ କରିବାରେ ବାହାରିଛନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗଟିରେ ଆମେ ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ ପଛରେ ପଡ଼ି ରହିବାକୁ କାହିଁକି ମନ କରିଥାନ୍ତୁ ?

ଆମେ ରାଜସିକମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ରାଜସିକ ନ କଲେ ମୋଟେ ଚଳିପାରିବା ନାହିଁ । ତାମସିକତାଗୁଡ଼ାକୁ ପାଟଲୁଗା ପିନ୍ଧାଇ ସୁନାବେଶ କରି ସଜାଇଦେଲେ ସେମାନେ ଯେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିୟମସିଦ୍ଧ ଭାବରେ ରାଜସିକ ହୋଇ ଦେଖାଯିବେ ଓ ଧାଡ଼ୀ ପରି ଆମ ପେଟ ଭିତରୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ରାଜସିକତାଗୁଡ଼ାକୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରାଇ ଆଣିବେ, ସେକଥାରେ ଆଉ କାହିଁକି କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ରହିବ ? ଆମେ ସତକୁ ସତ ଧର୍ମିଷ୍ଠ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମନ କରୁଥିଲେ ଆମ ଜଗନ୍ନାଥ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଧର୍ମିଷ୍ଠ ହେବାରେ ଅବଶ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରୁଥାନ୍ତେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପରି ସିଏ କଦାପି ଆମ ଜଗନ୍ନାଥୀ ରାଜସିକତାର ଗୁହାଳଗୁଡ଼ାକରେ ବନ୍ଧାହୋଇ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉ ନ ଥାନ୍ତେ । ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାପରେ ଆମର ଜାତୀୟତାବାଦ ଯେତେବେଳେ ନାନା କାରଣରୁ ରାଜସିକ ହେବାକୁ ଅଧିକ ମନ ବଳାଇଲା, ସେତେବେଳେ ଆମର ଠାକୁରମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଫିକରରେ ପଡ଼ି ସ୍ୱୟଂ ରାଜସିକ ହେଲେ । ଅନ୍ତତଃ ଆମର ଆଖିଗୁଡ଼ାକ ସକାଶେ ସେମାନେ ସେହିଭଳି ଦେଖାଗଲେ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଆମ ଅନ୍ଧତାଗୁଡ଼ାକର କଣ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ସିଏ ଆମଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଉନ୍ମୋଚନର କାରଣ ହୋଇପାରିବେ ନାହିଁ । ଯଥାର୍ଥ ଉନ୍ମୋଚନ ପାଇଁ ସତକୁସତ ସରଣୀଟିଏ ଖୋଜିବାକୁ ମନ କରିବା ମାତ୍ରକେ ଜଗନ୍ନାଥ ମଧ୍ୟ ସରଣୀଟିଏ ହୋଇପଡ଼ିଥିବା ପରି ଅନୁଭୂତ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ସେତେବେଳେ ଏହି ରାଜସିକତା ଆମକୁ ଆଉ ମୋଟେ ଭଲ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ଆମ ସହିତ ଆମ ଜଗନ୍ନାଥ ମଧ୍ୟ ପାହାଚ ଚଢ଼ି ଉପରକୁ ଉଠିଯିବେ ।

୧୪।୬।୮୭

ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ

ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନୀତିରେ ଗୋଷ୍ଠୀ କେବଳ ଦୁଇଟି, ଗୋଟିଏ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ; ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ । ଯେଉଁମାନେ କ୍ଷମତାରେ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ କ୍ଷମତାରେ ନାହାନ୍ତି, ମାତ୍ର କ୍ଷମତାରେ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ନିଜ ଭିତରେ ବଡ଼ କଲବଲ ହେଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ । ଯେଉଁ ଦଳ କ୍ଷମତାରେ ନଥାଏ ସେହି ଦଳକୁ ବିରୋଧୀ ଦଳ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । କିନ୍ତୁ, ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟମାନେ କେବଳ ଯେ ବିରୋଧୀଦଳ ଭିତରେ ରହିଥାଆନ୍ତି, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । କ୍ଷମତାସୀନ ଦଳରେ ମଧ୍ୟ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଥାଆନ୍ତି । ଦଳ ଭିତରେ ଯେଉଁମାନେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ସେମାନଙ୍କ ଅଙ୍ଗରେ କବଚ ଓ କୁଣ୍ଡଳ ଶୋଭିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସେମାନେ ଅମୁକ ବୋଲାନ୍ତି, ସାତସାଆନ୍ତିର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପାଆନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନେ ଭାରି ନୁଖୁରୁ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଚହ୍ନିବା ସକାଶେ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ କୌଣସି ସନ୍ତକ ନଥାଏ; ବିଚରା ଅନାମଧେୟ ପାରିଷଦବର୍ଗ ରୂପେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ କାଳ କାଟିବାକୁ ହୁଏ । ସେମାନେ ରାଜସଭାରେ ଥାଆନ୍ତି ଅଥଚ ରାଜାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ସେଇଟା ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ବାଧେ । ଗୋଟାଏ କିଛି ନହୋଇ ପାରିବାର ଦୁଃଖଟା କୁହୁଳି କୁହୁଳି ଅସନ୍ତୋଷରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ । ସେହି କୁହୁଳା ଦୁଃଖର ରାଜନୀତି ସେମାନଙ୍କୁ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟରେ ପରିଣତ କରେ । ଅସନ୍ତୋଷ ନିଜ ଉତ୍ତେଜନାରେ ବୃଦ୍ଧମାନେ ବି ହଠାତ୍ ତରୁଣ ହୋଇ ଉଠିବାପରି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ଅଯୋଗ୍ୟମାନେ ବିବାକ ଯୋଗ୍ୟ ପରି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ତାପରେ ତଡ଼ାତଡ଼ି ଗୁଡ଼ାକ ଭାରି ସହଜରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଏ । ଗୋଟାଏ ଘର ଦୁଇଭାଗ ହୋଇଯାଏ ।

ଆମ ଦେଶରେ ବା ଆମର ରାଜ୍ୟରେ ଯେଉଁମାନେ ରାଜନୀତି କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଅସନ୍ତୋଷ ଏହି ଦେଶର ନାନା ଅସହାୟତା ଏବଂ ଅକିଞ୍ଚନତାକୁ ଦୂର କରିବା ଦିଗରେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା ତେବେ ଏଠି ରାଜନୀତି ମଧ୍ୟ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା । ବ୍ୟାକୁଳତା ଗୁଡ଼ାକ ଭାରି ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତା ମାତ୍ର ଏବେ ଯେଉଁମାନେ ଏକାବେଳକେ ସମସ୍ତେ ବର ହେବେ ବୋଲି ମନେକରି ସଭା ଭିତରେ ଆସି ବସିଛନ୍ତି ଗୋଟାଏ ଅର୍ଥରେ ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହିଁ ମୂଳତଃ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ବୋଲି କହି ପାରିବା । ଏହି ଦେଶରେ ଯେଉଁମାନେ ପରିବର୍ତ୍ତନର ପଥରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନସିଦ୍ଧ ଭାବରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଏହି ଦେଶର

ପଙ୍କଗୁଡ଼ାକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ଜମକ୍ରେ ବହୁଳ ଓ ବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ କରି ରଖି ଯେଉଁମାନେ ଲାଭବାନ ହେବେ ବୋଲି କେତେ ଗଉଁ କରି ରାଜନୀତି ବା ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ନୀତି ଭିତରେ ଆସି ପଶିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ କେବଳ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ । ଗୋଟାଏ ମୂଳୁର ହେଁସ ଉପରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଓ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନାମରେ ଦୁଇଟା ଗୋଷ୍ଠୀ ହୋଇ ରହିଥିବାପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏମାନଙ୍କର ଧାତୁ ମୋଟେ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ନୁହେଁ । ଏମାନେ ଏଦେଶର କୌଣସି ବିପ୍ଳବରେ ଭାଗ ନେବେନାହିଁ ବୋଲି ପଣକରି ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରିଛନ୍ତି ।

ଆମେ ସେହି ଆତ୍ମକାମୀ ସନ୍ତୁଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣି ରଖିବା । ସେମାନେ ଅସଲ ରାଜନୀତି ଓ ଅସଲ ଅସନ୍ତୋଷ ପାଖରୁ ବାଟ ହୁଡ଼ି କୁଆଡ଼େ କେଉଁଆଡ଼କୁ ଚାଲିଯାଇ ସାରିଲେଣି । ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା । ତେବେଯାଇ ଏଦେଶର ରାଜନୀତି ପୁନର୍ବାର ତା'ର ଯଥାର୍ଥ ଚୁଲାଟିକୁ ଫେରି ଆସି ପାରିବ । ଆମ ରାଜନୀତିରୁ ଯାବତୀୟ ଧ୍ୱଜଭଙ୍ଗର ଅବସାନ ଘଟିବ । ଏବେ ଧ୍ୱଜଭଙ୍ଗରେ ପୀଡ଼ିତ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ରୋଗୀମାନେ କେଡ଼େ ଉତ୍ତେଜନାରେ ଧନୁଶର ଧରି ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଟଣାଓଟରା ଲଗାଇଛନ୍ତି, ଏଦେଶର ଅସଲ ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ାକୁ ବାଟ ଓଗାଳି ବସିଛନ୍ତି । ଅସଲ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟମାନେ ହିଁ ଆମର ଦେଶ ଓ ଆମର କାଳକୁ ସେମାନଙ୍କର କବଳରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିପାରିବେ ।

---

୨୧ । ୬ । ୮୭

ଲୋକନାୟକଙ୍କ ପ୍ରତିମା

ଯିଏ ଲୋକର ନାୟକତ୍ୱ କରେ, ତାଙ୍କୁ ଲୋକନାୟକ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଆପଣ ଜୀବନର ଶେଷ ଚରଣରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜୟପ୍ରକାଶଙ୍କୁ ଲୋକନାୟକ ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା । ତାଙ୍କର ସମାସ୍କନ୍ଧ ବା ସମସାମୟିକ ଅନ୍ୟମାନେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ନାୟକତ୍ୱ କରୁଥିଲେ । ଜୟପ୍ରକାଶ ମଧ୍ୟ ମନ କରିଥିଲେ ରାଷ୍ଟ୍ର-ପକ୍ଷରେ କେଡ଼େ ଉପରେ ଯାଇ ବସି ପାରିଥାନ୍ତେ । ମାତ୍ର ସିଏ ଲୋକପକ୍ଷରେ ଥିଲେ । ଜୀବନର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଇଠି ରହିଥିଲେ । ରାଷ୍ଟ୍ରପକ୍ଷ ଲୋକପକ୍ଷର ବୋଲି ଅନୁସାରେ ଚାଲିଲେ ଯାଇ ସବୁକିଛି ସୁସ୍ଥ ଭାବରେ ଚାଲିବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବାରୁ ହିଁ ଜୟପ୍ରକାଶ ଲୋକମାନଙ୍କ ପଟେ ରହିଥିଲେ । ଆମ ଭାରତବର୍ଷରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପକ୍ଷ ଲୋକପକ୍ଷ ଠାରୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦୂରହୋଇ ଚାଲିଯାଉଥିବାରୁ, ସେହି ପ୍ରବୃତ୍ତିଟିର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା

ଲାଗି ହିଁ ସେ ଲୋକମାନଙ୍କର ପକ୍ଷରେ ଥିଲେ। ସିଏ ଲୋକଶକ୍ତିକୁ ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତିଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ।

ବିହାର ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ ପାଟଳିପୁତ୍ରଠାରେ ଲୋକନାୟକ ଜୟପ୍ରକାଶଙ୍କର ଏକ ସୁବୃହତ୍ ମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣ କରିବାର କଥା ହୋଇଛି ।

ଯେଉଁ ଗାନ୍ଧୀ ମଇଦାନରେ ଜୟପ୍ରକାଶ ଲୋକଶକ୍ତିକୁ ଠୁଳକରି ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତିର ଏକାଧିକବାର ମୁକାବିଲା କରିଥିଲେ, ତାଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ସେହି ଠାରେ ରହିବ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରାଯାଇଛି । ଉତ୍ତମ ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ନେଇ ଆଣି ଥୋଇ ପାରିବାଲାଗି ଏକ ଲୋକନାୟକ ପ୍ରତିମା ନିର୍ମାଣ ସମିତି ଗଠନ କରାଯାଇଛି । କଥା ହୋଇଛି, ସ୍ୱୟଂ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଆସି ପ୍ରତିମାଟିର ଉନ୍ମୋଚନ କରିବେ । ସମସ୍ତ ଘଟଣାଟି ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ମନୋରମ ଓ ପ୍ରେରଣାଦାୟକ ବୋଲି ମନେ ହେଉଛି । ତଥାପି ଖଟକା ମଧ୍ୟ ଲାଗୁଛି । ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ହେଉଛନ୍ତି ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତୀକ, ତାଙ୍କର ଥାନ ସିଂହାସନ ଉପରେ । ଲୋକଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସର୍ବଦା ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତିର ମୁକାବିଲା କରାଇବାକୁ ହିଁ ଆପଣାର ସର୍ବବୃହତ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନ ରୂପେ ଦେଖି ଆସିଥିବା ଜୟପ୍ରକାଶଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତିକୁ କେଉଁ ବିବେକ ଅନୁସାରେ ଦେଶର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବାକୁ ଆସିବେ, ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ତଥାପି ଅସମାହିତ ହୋଇ ରହିଯାଉଛି ।

ବିପ୍ଳବକୁ, ଶକ୍ତିକୁ ମହାଆଡ଼ମ୍ବରରେ ଗୋଟାଏ ମୂର୍ତ୍ତି ଭିତରେ କଳି ଥୋଇଦେବା ତାହା ସମ୍ଭବତଃ ଚିରକାଳ ଇତିହାସର ଅକୀର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଆସିଛି । ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଆମ ପୃଥିବୀରେ ଏପରି ଚଳଣି ମଣିଷ ଅବଶ୍ୟ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଲୋକନାୟକ ଜୟପ୍ରକାଶଙ୍କର ଏକ ମୂର୍ତ୍ତି ଆଣି ଥାପନା କରିବାର ଭ୍ରମରେ ଯାଇ ପଡ଼ି ପାରୁଛନ୍ତି । ସେଥିରେ ରାଷ୍ଟ୍ର କେଡ଼େ ଭବ୍ୟ ଭାବରେ ସହଯୋଗ କରିବାକୁ ଆସୁଛି । ଶକ୍ତିକୁ ଶୀତଳ କରି ରଖିବାକୁ ମନ କରିବା ମାତ୍ରକେ ହିଁ ମଣିଷମାନଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତିଟିଏ ଲୋଡ଼ା ହୋଇଥାଏ । ମଣିଷକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ବାଧ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତିହୀନ କରି ରଖିବାକୁ ଲୋଡ଼ୁଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ର ସର୍ବଦା ଏହି ମୂର୍ତ୍ତି ଥାପନାର କାର୍ଯ୍ୟଟିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ବିଗ୍ରହଗୁଡ଼ାକ ସାଆନ୍ତମାନଙ୍କ ଘରେ ବନ୍ଦୀ ପଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି । ତାହାକୁ ମୁକୁଳାଇ ପାରିଲେ ଯାଇ ଯେ ମଣିଷର ଯଥାର୍ଥ ଉଦୟ ହେବ ଓ ଯଥାର୍ଥରେ ରାତି ପାହିବ, ଲୋକନାୟକଙ୍କୁ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରାଇବାକୁ ମନ କରୁଥିବା ଭ୍ରାନ୍ତମାନେ ସେକଥାକୁ ମୋଟେ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

---

୧୮ । ୬ । ୮୭

ଭଲ ଏବେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି

ସଂସାରଯାକ ଖାଲି ମନ୍ଦଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ଘୋଟିକରି ରହିଲାଣି ବୋଲି ଆପଣାର ବୁଦ୍ଧିଘରେ କାତର ହୋଇ ବସିଥିବା ମଣିଷମାନେ କେଡ଼େ ଉତ୍ସାହର ସହିତ କହିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ହୁଏତ ଖବରକାଗଜ ପଢ଼ି ଏପରି କହୁଛନ୍ତି ବା ଏପରି ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । କୋଉ ଦେଶରେ କେତେ କୋଟି ଟଙ୍କା ଖରଚ ହୋଇ କେଉଁ କେଉଁ ନୂଆ ଅସ୍ତ୍ରକୁ ଠୁଳ କରାଯାଉଛି, ସେମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ହିସାବକୁ ହିଁ ପୃଥିବୀର ପରିମଳର ହିସାବ କରୁଛନ୍ତି । ଆମ ସାଧାରଣ ଜୀବନର ଦାଣ୍ଡ ଓ ବାରି ଉଭୟପଟେ ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ହଣାକଟା ଲାଗିଛି । ପୋଲିସମାନେ ଚୋର ହେଉଛନ୍ତି, ଚୋରମାନେ ବି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ପୋଲିସ ହୋଇପାରୁଛନ୍ତି । କ୍ଷମତା ଆଉ ମୋଟେ ମଣିଷକୁ ମାନୁନାହିଁ । ଆଦର୍ଶମାନେ ଏକାବେଳେକେ ଅନ୍ଧ ହୋଇ ନ ପାରିଲେ ଆପଣାକୁ ଆଦୌ ଆଦର୍ଶ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଅହଙ୍କାରମାନେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ହାତୀ ସଦୃଶ ଦିଶିଲେଣି । ଗାଆଁଟା ଯାକକୁ ଗୋଟାଏ ମୁଥରେ ଜଳପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ କରିଦେବାକୁ ସତେଅବା ଘରେ ଘରେ ବୋମା ତିଆରି କରିବାର ପାଞ୍ଚ ହେଲାଣି । ସେଥିଲାଗି ଧୁରନ୍ଧର ବିଶେଷବିଜ୍ଞାନୀମାନଙ୍କୁ ସବୁଦେଶରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଦରମା ଦେଇ ମୁତୟନ କରି ରଖାଯାଇଛି । ଆଉସବୁ ଜ୍ଞାନ ଚୁଲିକୁ ଗଲାଣି, ଅଥବା ସତେଅବା ପୋଇଲୀ ପରି ହୋଇ ରହିଛି । ତା' ମୁହଁକୁ ବୁଜୁଲା ଭିଡ଼ିକରି ବନ୍ଦ କରି ରଖାଯାଇଛି । ତେବେ ଏହି ସଂସାରରେ ଭଲ ଆଉ କେଉଁଠାରେ ରହିଛି ?

ଭଲ ଏବେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି; କିନ୍ତୁ ତାହା ଅନ୍ତରାଳରେ ରହିଛି । ଲୁଚିକରି ରହିଛି, ମୁହଁ ଲୁଚାଇଛି । ସାହାସ କରି ପାରୁନାହିଁ । ତେଣୁ ତା' ଭିତରେ ଆଉ ଆଦୌ କୌଣସି ଶକ୍ତି ରହିଥିବା ପରି ଆଦୌ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହେଉନାହିଁ । ଆମ ସଂସାରର ଶିଖରମାନେ ନିଜକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଭଲ ଏବଂ ଅପର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଭେଲ ବୋଲି କେଡ଼େବଡ଼ ପାଟିରେ ଚିତ୍କାର କରି ସଭା ବସାଇ କହୁଥିବା ସମୟରେ ଭଲ ସତେଅବା ଲଜର ହୋଇ ଲୁଚି ରହିଛି । ସଜ୍ଜନ ହେବାକୁ ହିଁ ଭଲ ହେବ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ଅର୍ଥାତ ଯିଏ ସବୁ ଦେଖୁଥାଏ, କିଛି କହେନାହିଁ, କିଛି କରେନାହିଁ, ନିରାପଦ ହୋଇ ରହିପାରିବ ବୋଲି ଦୂରତା ରକ୍ଷା କରି ରହିଥାଏ; ଆମ ସଂସାରରେ ତାହାକୁ ହିଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲଜ୍ଜାଜନକ ଭାବରେ ସଜ୍ଜନ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଭଲ ମଣିଷମାନେ କୌଣସି କାରଣରୁ ନିଜର ଶକ୍ତିକୁ ହରାଇ ବସିଲେ ସଂସାରରେ ସଜ୍ଜନ

ବୋଲନ୍ତି । ସେମାନେ ସତେଅବା ଆପଣାର ପେଟ ଭିତରେ ହିଁ ଭଲଗୁଡ଼ାକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିଥାନ୍ତି । ସଂସାରର ସୁକୁଟ ଦେଖୁଥାନ୍ତି ସାହସକୁ ଚହଲିଲେ ଯାଇ ମଣିଷ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଭଲ ବାହାରକୁ ବାହାରିଆସେ ।

ଆମ ସଂସାରରେ ମନ୍ଦଗୁଡ଼ାକ ଯେ, ହୁ' ହୁ' ହୋଇ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି, ତାହି କଦାପି ଆମର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ଆମ ସଂସାରରେ ଭଲମାନେ ଶକ୍ତିହୀନ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସଙ୍କୁଚ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି—ତାହା ହିଁ ଆମର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ । ସେମାନେ ତାଙ୍କ ଭିତରକୁ ଆସିବାକୁ ଅମଙ୍ଗ ହେଉଛନ୍ତି; ପ୍ରବଳକୁ ଭୟ କରୁଛନ୍ତି, ତେଣୁ ଭଲର ଅସଲ ବଳଟିକୁ ମୋଟେ ଚହଲିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ନିଜଘରେ ବାନ୍ଧିବୁନ୍ଧି ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଯାବତୀୟ ଭଲର ପରୀକ୍ଷା ଯେ, କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ହୁଏ, ସେମାନେ ସେହି କଥାଟିକୁ ସତେଅବା ଜାଣିଶୁଣି ଭୁଲିକରି ରହିଛନ୍ତି । ତେଣୁ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଠାରୁ ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସଂସାରର ଯାବତୀୟ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ହୁଏତ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ମନ୍ଦମାନଙ୍କର ଆଡ଼୍ଡ଼ାରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଛି । ସଂସାର ତଥାପି ଭଲମାନଙ୍କ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି ।

୫ । ୭ । ୮୭

ସ୍ୱଦେଶୀ ପାଦ୍ରୀ ବିଦେଶୀ ପାଦ୍ରୀ

ବିଦେଶୀ ପାଦ୍ରୀମାନେ ଏକଦା ଏହି ଦେଶକୁ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାର କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ତତ୍‌କାଳୀନ ଶାସନ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ରହିଥିଲା । ବିଦେଶୀ ପାଦ୍ରୀମାନେ ଶାସକମାନଙ୍କର ଧର୍ମକୁ ହିଁ ଆମ ଦେଶରେ ପ୍ରଚାର କରୁଥିଲେ । ପାଦ୍ରୀ ଓ ଶାସକ ସେତେବେଳେ ଉଭୟେ ଭାବୁଥିଲେ ଯେ ସେହିମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ହିଁ ପୃଥିବୀରେ ଏକମାତ୍ର ସଚ୍ଚା ଧର୍ମ । ତେଣୁ ସାରା ପୃଥିବୀ ସେହି ଧର୍ମଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ । ସୁଖର କଥା, ପ୍ରକୃତରେ ଧର୍ମିଷ୍ଠ ଲୋକମାନେ କେବେହେଲେ ଏହି ଦୃଷ୍ଟିଟିକୁ ସୁସ୍ଥ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ, ନିଜର ଧର୍ମକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ନେଇ ମାଡ଼ିଦେବା ଲାଗି ପୃଥିବୀରେ ଯେତେ ଧନ ଖରଚ ହୋଇଛି ଓ ଯେତେ ଶକ୍ତି ଖଟାଯାଇଛି, ସେହି ଅନୁପାତରେ ଆଦୌ ସେତେ ଫଳ ଫଳିନାହିଁ ।

ଆହୁରି ସୁଖର କଥା ଯେ ବିଦେଶୀ ପାଦ୍ରୀମାନେ ଆମ ଦେଶରେ କେବଳ ଧର୍ମପ୍ରଚାର କରିବାରେ ଆପଣାର ସବୁଯାକ ସମୟ ବ୍ୟୟ କରିନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ

ଆଉ ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଆମ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକରେ, ପ୍ରଥମ ବହିଗୁଡ଼ିକୁ ସେଇମାନେ ବାହାର କରିଛନ୍ତି, ଆମ ଭାଷାର ପ୍ରଥମ ବ୍ୟାକରଣ ସେହିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି । ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ଫଳରେ ଆମ ଦେଶ ଏକାଧିକ ନୂତନ ଆହ୍ୱାନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛି, ଏଠାରେ ପୁରୁଣା ଗଳିଆଗୁଡ଼ାକୁ ପରିଷ୍କାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ବହୁ ପ୍ରେରଣା ମଧ୍ୟ ପାଇଛି । ଆମ ଘରେ ଅନେକ ଝରକା ବହୁ କାଳରୁ ବନ୍ଦ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ବିଦେଶୀ ପାଦ୍ରୀମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲିଦେଇ ଏକ ନୂତନ ସଚେତନତାକୁ ଆବାହନ କରିବାରେ ଆମକୁ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଆହୁରି ବଡ଼ କଥା ହେଉଛି, ଏକାଧିକ ବିଦେଶୀ ପାଦ୍ରୀ ଆମ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଲୋକ-ଲୋଚନକୁ ଆଣିଛନ୍ତି । ଯାହାସବୁ କେବଳ ପୋଥି ହୋଇ ରହିଥିଲା, ସେମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରାଇଛନ୍ତି । ଆମର ଏକାଧିକ ଅଳସତାକୁ ଦୂର କରିବାରେ ସେମାନଙ୍କର ବହୁ ଅବଦାନ ରହିଛି । ଆମ ଅନେକଙ୍କର ଆଖିକୁ ସେମାନେ ଏକ ସୁସ୍ଥକର ତୁଳନାତ୍ମକ ବିବେକ ଆଣି ଯୋଗାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଆପଣାର ଧର୍ମମତକୁ ନେଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲଦିଦେବାକୁ ମନ କରୁଥିବା ଜର୍ଷିପିନ୍ଧା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଯଦି ପାଦ୍ରୀ ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ତେବେ ସେମାନେ ଦେଶୀ ହୁଅନ୍ତୁ ବା ବିଦେଶୀ ହୁଅନ୍ତୁ, ସେମାନେ ଆଗକୁ ଆସୁଥିବା ଯୁଗ ଲାଗି ମୋଟେ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିବେ ନାହିଁ । ଏଭଳି ପାଦ୍ରୀମାନେ ଯେ କେବଳ ଧର୍ମ ଭିତରେ ରହିଛନ୍ତି ତା' ନୁହେଁ, ସେମାନେ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ଆପଣାର ସୈନ୍ୟବଳ ଓ ଅସ୍ତ୍ରବଳକୁ ପୃଥ୍ୱୀରେ ବୃହତ୍ତମ କରାଇ ଦୁର୍ବଳ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦୋଷ ମନାଇ ବାଧ୍ୟ କରି ରଖିବା ଲାଗି ଯେଉଁସବୁ ରାଷ୍ଟ୍ର କେତେ ଆୟୋଜନ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ପାଦ୍ରୀଙ୍କପରି ଆଚରଣ କରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ, ଖାଲି ବିଦେଶୀ ପାଦ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଦେଶରୁ ହଟାଇଦେଲେ ଯେ ଦେଶ ସତକୁ ସତ ବଞ୍ଚିବ ସେ କଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ବିଦେଶୀ ପାଦ୍ରୀଙ୍କଠାରୁ ଦେଶୀ ପାଦ୍ରୀମାନେ ଯେ କମ୍ ଉତ୍କଟ ହେବେ, ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କୌଣସି ନିଶ୍ଚୟତା ନାହିଁ । ବିଦେଶୀ ପାଦ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଦେଶ ଭିତରୁ ନିକାଲି ବାହାର କରିଦେଲେ ଦେଶଟି ବଞ୍ଚିଯିବ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ କାହୁରେ ବାଡ଼ରେ ଗର୍ଜନ କରୁଛନ୍ତି, ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବି ଏମିତି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପାଦ୍ରୀ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ରହିଛି, ଯିଏକି ଆପଣାର ମତଟାକୁ ନେଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲଦି ଦେବାକୁ ଜିଦ୍ ଧରି ବସିଛି । ସ୍ୱୟଂ ଅସୁସ୍ଥ ଓ ଉଗ୍ର ହୋଇ ରହିଥିବା ମଣିଷମାନେ ଯେତେ ଗର୍ଜନ କଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ ପୃଥ୍ୱୀରେ ସୁସ୍ଥତାର ବୃଦ୍ଧି ଘଟାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ସୁସ୍ଥ ମଣିଷ ହେଉଛି ମୂଳତଃ ଜଣେ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ମଣିଷ, ଜଣେ ସହନଶୀଳ ମଣିଷ । ସିଏ ହେଉଛି ଜଣେ କୃତଜ୍ଞ ଓ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ମଣିଷ ।

ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ମଣିଷ ଯଥାର୍ଥ ସଙ୍ଗମଣଗୁଡ଼ିକୁ ମୋଟେ ଡରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଯାବତୀୟ ଅପସଙ୍ଗମଣରୁ କେବଳ ସେଇ ନିଜକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିପାରେ । ତାହାର ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ଦେଶ ବଞ୍ଚିରହେ । ତାହାର ଦ୍ୱାରାହିଁ ଦେଶର କଲ୍ୟାଣ ହୁଏ । ସୁସ୍ଥ ମଣିଷଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଲେ ଅସୁସ୍ଥ ଉପଦ୍ରବୀମାନେ ବଳେ ବଳେ ଧରାପଡ଼ି ଯାଆନ୍ତି ।

୨୧।୭।୮୭

ଏତିକି ମୋଟେ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ

ଦେଶରେ କେତେ କେତେକଥା ଭାରି ବିଗିଡ଼ିଗଲାଣି । ଦେଶକୁ ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରକାରେ ସଂଗଠିତ ଏବଂ ସମୃଦ୍ଧ କରି ଆଣିବାଲାଗି ଗତ କେତେବର୍ଷ ଭିତରେ ଯାହାସବୁ କରାଯିବା ଉଚିତ ଥିଲା, ତାହା ଆଦୌ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଦେଶରେ ରାଜନୀତି ବିଗିଡ଼ି ଗଲାଣି, ନେତୃତ୍ୱ ବିଗିଡ଼ି ଗଲାଣି । ଆମେ ଅନେକ ମଣିଷ ତାହାର ପ୍ରତିବାଦ କରୁଛୁ, ପ୍ରତିବାଦ କରି ସଭାମାନ କରୁଛୁ, ଅମୁକ ଅମୁକ କଥା ଅମୁକ ଅମୁକ କାରଣରୁ ଖରାପ ଅର୍ଥାତ୍ ଦେଶ ପକ୍ଷରେ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ବୋଲି ସେହି ସଭାରେ ଘୋଷଣା କରୁଛୁ ଏବଂ ସେତିକି କରିପାରିଲୁ ବୋଲି ଆମେ କେଡ଼େ ଖୁସୀ ହୋଇଯାଉଛୁ । ସତେଅବା କୋଉଠୁ ଗୋଟାଏ ଗଡ଼ ଜିତି ଆସିଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଛୁ । ମାତ୍ର ଏତିକି ମୋଟେ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ସେଇଥିଲାଗି, ଯାହାସବୁ ଚାଲିବାରେ ଲାଗିଥିଲା ଏବଂ ଯାହା ଖରାପ ଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖରାପ ବୋଲି ଆମେ କେଡ଼େ ପାଟିରେ ପ୍ରତିବାଦ କରିଥିଲୁ, ସେଗୁଡ଼ାକ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଚାଲିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ଦଳେ କ୍ଷମତାରେ ଅଛନ୍ତି, ରାଜଗାଦୀରେ ବସିଛନ୍ତି, ସତେଅବା କୋଉ ରାଜାଘରର ଘୋଡ଼ାପରି ଖାଲି ଛୁଟିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଆଉ ଦଳେ କ୍ଷମତାରେ ନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ କ୍ଷମତାକୁ ଆସିଲେ ସବୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ବୋଲି କେଡ଼େ ପୁଲକର ସହିତ ଭାବିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଭାବରେ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କର ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଠିକ୍ ହୋଇଯାଇଛି । ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଗୁଡ଼ାକୁହିଁ ସତେଅବା ବିପ୍ଳବ ବୋଲି ଧରି ନିଆଯାଉଛି ଏବଂ ସେତିକିରେ କାମ ସରିଯାଉଛି । ମାତ୍ର ଏତିକି

କଦାପି ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । କେବଳ ଏତିକରେ ଗୋଟାଏ ଦେଶକୁ କଦାପି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ ଗଢ଼ି ହେବନାହିଁ । ଦଳ ଓ ମତଅନୁସାରେ ଦେଶରେ ଖବରକାଗଜମାନେ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଦଳ ଓ ନିଜ ନିଜ ମତର ସ୍ତୁତି ଗାଉଛନ୍ତି— ସେମାନେ ଆପେ ଯାହାସବୁ କହୁଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ଫଟୋମାନ କରି ସଚିତ୍ର ଭଙ୍ଗୀରେ ଛାପିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଅଧିଗୁଣଗୁଡ଼ାକୁ ସାମ୍ବାଦିକତା ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ସାମ୍ବାଦିକତାର ବାଣଟାଏ ମାରଦେଲେ ନିଜ ଭିତରର ବନ୍ଧ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ସତେଅବା ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ କଲାପରି ମନେ ହେଉଛି । ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ କୋଉଠି କିଛି ହେଉନାହିଁ । କାରଣ ଏତିକି ମୋଟେ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ।

ଏସବୁର ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ସତ, ମାତ୍ର ତଥାପି ଏତିକି ଆଦୌ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଖାଲି ପ୍ରତିବାଦରେ ବା ଖାଲି ବିରୋଧରେ କେବେହେଲେ କିଛି ହୋଇନାହିଁ ଓ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କିଛି ହେବନାହିଁ । ଏହିସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏପରି ଆହୁରି ଅଧିକ କିଛି ଦରକାର, ହୁଏତ ଯାହାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଡ଼କୁ ଆମ ବାଟଟିକୁ ଫିଟାଇ ଦେଇ ପାରିବ । ସେହି ଆହୁରି କିଛିଟି କ'ଣ ସେକଥା କୌଣସି ସାଧାରଣ ସୂତ୍ର ପକାଇ ଦେଇ ମୋଟେ ବୁଝାଇ କହିଦେଇ ହେବନାହିଁ । ତାହା ଯେକୌଣସି ପାର୍ଟିର ପ୍ରୋଗ୍ରାମଠାରୁ ଅନେକ ବେଶୀ ଓ ଯେକୌଣସି ପ୍ରତିବାଦସଭାର ଗୃରୁତ୍ୱଠାରୁ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ ଅଧିକ । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି ଗୋଟାଏ ପାର୍ଟିର ଗାତ ଭିତରେ ଥାଇ ସଂସାରଯାକ ସମସ୍ତେ ଆସି ସେହି ଗାତରେ ପଶିଲେ ସବୁକିଛିର ସମାଧାନ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିନେଉଛେ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ବଢ଼ିଆରୁ ବଢ଼ିଆ ପ୍ରତିବାଦ କରି ସେତିକରେ ହିଁ ସବୁଯାକ ଉଦ୍ୟମ ସାରଦେଉଛେଁ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେହି ଅଧିକ କିଛିଟିର ସନ୍ଧାନ କରିବା, ଆମ ନିଜ ଭିତରେ ସନ୍ଧାନ କରିବା ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସନ୍ଧାନ କରି ବାହାରିବା । ସେହି ଆହୁରି କିଛିଟି ଆମ ଆଡ଼ମ୍ବରପୂର୍ଣ୍ଣ ଗାତଟିଠାରୁ ଯେ ଅନେକ ବେଶି ଓ ଆମର ତୁଚ୍ଛା ପ୍ରତିବାଦଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ତାହା ଯେ ଆମଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକର ଅପେକ୍ଷା ରଖିଛି, ଆମକୁ ସର୍ବାଗ୍ର ସେହି ସତକଥାଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସେତିକି ସ୍ୱୀକାର କରିନେଇ ପାରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ହେଲେ ଯାଇ ଆପଣା ଭିତରେ ଅସଲ ସ୍ୱୀକୃତିଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରିବା । ଭିତରୁ ସ୍ୱୀକୃତିଟିକୁ ପାଇଲେ ଆମକୁ ଅସଲ ବାଟଟି ଦିଶିଯାଇ ପାରିବ । ତା'ପରେ ଆମ ପ୍ରତିବାଦର ପ୍ରକାର ବଦଳିଯିବ, ଆମ ରାଜନୀତିର ପ୍ରକାର ବଦଳିଯିବ ।

---

୧୯ । ୭ । ୮୭

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଅପମାନ

ଯିଏ ଜଗତର ନାଥ, ତାଙ୍କର କେବେ କୌଣସି ଅପମାନ ହୁଏ ନାହିଁ । ସର୍ବଂସହା ପୃଥିବୀ ଉପରେ ବଡ଼ ପଥରଟାଏ ମଧ୍ୟ ଆସି ପଡ଼ିଲେ ଯେପରି ପୃଥିବୀ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରତିବାଦ କରେ ନାହିଁ, ଇଏ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ କଥା । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଦିଅଁରେ ପରିଣତ କରି ତାଙ୍କୁ ମନ୍ଦିରର ଅର୍ଗଳି ଭିତରେ ବନ୍ଦୀକରି ରଖିଛୁ, ତାଙ୍କୁ ଆମର ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଭାବୁଛୁ ଓ ଆମ ଜାତିଭିତର ଗୁହାଳରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ସତେଅବା ଏକ ଗାଈପରି ବିଚାରୁଛୁ, ସେହିମାନେ ହିଁ କଥାରେ ଅକଥାରେ ଅପମାନିତ ବୋଧ କରୁଛୁ । ମାନୀମାନେ ହିଁ ଏହିଭଳି ଏକ ଅପମାନବୋଧ ଦ୍ୱାରା ଅଚେତ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ଯିଏ ସବୁ ମାନକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବା ଲାଗି ବିଶ୍ୱଭୁବନ ଯାକ ପୂରିକରି ରହିଥାଆନ୍ତି, ତାଙ୍କର କଦାପି କୌଣସି ଅପମାନ ହୁଏ ନାହିଁ । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱଭୁବନ ମଧ୍ୟରୁ ବିତାଡ଼ିତ କରି ଆପଣାର ଏହି ସାନ ସାଆଣ୍ଟି ଭିତରେ ଆଣି ପୁରାଇଛୁ ଓ ଏହିପରି କହି ତାଙ୍କୁ ଆମର ଇଷ୍ଟଦେବ ବୋଲି କହୁଛୁ, ସେହିମାନେ ହିଁ ଏକ ଅନ୍ୟ ଜ୍ୱରରେ ଭାରି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଉତ୍ତପ୍ତ ହୋଇ ରହିଛୁ । ଆମେ ଯାହାଙ୍କୁ ବଡ଼ଠାକୁର ବୋଲି କହୁଛୁ, ଏହିପରି କରି ତାଙ୍କୁ ଆମେ ଭାରି ସାନ କରି ପକାଉଛୁ । ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ସାମାନ୍ୟ କରି ରଖୁଛୁ । ଆପଣାକୁ ଗୋଟିଏ ସାନଘରେ କଳି ରଖିବାକୁ ମନ କରୁଥିବା ମଣିଷ-ମାନେହିଁ କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ରହି ପାରିଲେ ଯାଇ ନିଜକୁ ବଡ଼ବୋଲି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାନ ଦାଣ୍ଡିଟିରେ ବାଟ ଚାଲୁଥାଆନ୍ତି ।

ଜଗନ୍ନାଥ କହିଲେ ଆମେ ସାଧାରଣତଃ ଯେଉଁ ଦିଅଁଙ୍କୁ ବୁଝିଆସିଛୁ, ଯବନ ଉତ୍ପାତର ଭୟରେ ତାଙ୍କ ପଣ୍ଡାମାନେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ବଣ ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଛନ୍ତି ବା ଚିଲିକାପାଣିରେ ବୁଡ଼ାଇ ମଧ୍ୟ ରଖିଛନ୍ତି । ସେହି ଦିଅଁଙ୍କ ନାମରେ ହିଁ ଆମର କବିମାନେ ତାଙ୍କପାଇଁ କେତେ ଭଜନ ଓ ଜଣାଣ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ସେହି ଦିଅଁମାନଙ୍କୁ ପାଇକ ବେଶରେ ସଜାଇ ରାଜାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଯୁଦ୍ଧ ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ ପଠାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ଦିଅଁ କଳ୍ପନାର ପଛରେ ରହିଥିବା ଅସଲ ମହିମାଟିରେ ଏହାଦ୍ୱାରା କଳାବୋଳି ଦିଆଯାଇଛି । ଆମର ମାନୀ ଓ ଅଭିମାନୀ ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ାକ ଆହୁରି ଅଧିକ ଫୁଲିକରି ରହିବାଲାଗି ଏହିସବୁ ଫିସାଦକୁ କେତେ ହିମ୍ମତ ମଧ୍ୟ ପାଇଛି । ମାତ୍ର ଜଗନ୍ନାଥ ଆମର ଯାବତୀୟ ଅତିପ୍ରଦର୍ଶନର କବଳରେ ପଡ଼ି ବଡ଼ ଅସହାୟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ଦିଲ୍ଲୀ ଦୂରଦର୍ଶନରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରାର ସିଧା ପ୍ରସାରଣ ହେଲାନାହିଁ ବୋଲି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ତଥା ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଯେ ବଡ଼ ଅପମାନ ହେଲା, ଏକଥା ଭକ୍ତମାନେ କହୁନାହାନ୍ତି, ମାନିମାନେ କହୁଛନ୍ତି । ଗର୍ଭରେ ମାନଗୁଡ଼ାକ ବଢ଼ିଲେ ଯେ ହୃଦୟରେ ଭକ୍ତି ବଢ଼େ, ସେଭଳି ଏକ ଅନୁମାନ କରିବାକୁ ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଏକ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ପରିଣତ କରି ଓଡ଼ିଶାରେ କାତ୍ୟାଭିମାନିମାନଙ୍କର ଅସଲ ଭକ୍ତି ଓ ଅସଲ ଅନୁରାଗଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ କେତେଦୂର ବଢ଼ିଛି, ସେହି କଥାଟିର ମଧ୍ୟ ଏକ ଉତ୍ତମ ଅଧ୍ୟୟନ କରାଯାଇ ପାରନ୍ତା। ଆମେ ଯଥାର୍ଥ ଭକ୍ତଟିଏ ହେବାର ଆକାଂକ୍ଷା ରଖିପାରିଲେ ହୁଏତ ସେପରି ଏକ ଅଧ୍ୟୟନ ଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ସାହସ କରିପାରନ୍ତେ ।

ସ୍ଥାନମନ୍ୟମାନେ ହିଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଗ୍ର ହୁଅନ୍ତି ଓ ଯାଉଣ୍ଡ ଆସୁଣ୍ଡ ନିଜକୁ ଅପମାନିତ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ଦୂରଦର୍ଶନରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରାକୁ ଖାଡ଼ା ଖାଡ଼ା ଦେଖାଯାଇ ପାରିଥିଲେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଯେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ମହିମାରେ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାନ୍ତା, ସେକଥା ଆଦୌ ସତ ନୁହେଁ । ଅନ୍ତତଃ ଜଣେ ଭକ୍ତ ବା ସଚେତନ ସକଳ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହାକୁ ଏକ ସତକଥା ବୋଲି ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, ଓଡ଼ିଶାରେ ସ୍ଥାନମାନ୍ୟ ମାନି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ତୃଷ୍ଣା ହିଁ ବଜାରରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବୋଲି ସ୍ୱୀକୃତି ପାଉଛି । ଭକ୍ତମାନେ, ଭଗବାନଙ୍କର ମହିମାରେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ମହିମାନ୍ୱିତ ବୋଲି ମନେକରୁଥିବା ଅନ୍ୟମାନେ ଉଚ୍ଚ ଆଳରେ ରହିଯାଉଛନ୍ତି । ରଥର ଡାହୁକମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଲଢ଼ାଇ କରିବାକୁ ସେମାନେ ବାହାରକୁ ନ ଆସନ୍ତୁ ପଛକେ, ତଥାପି ଆପଣାର ସେହି ଅସଲ ଉତ୍ତରାଧିକାରଟି ବିଷୟରେ କେବେହେଲେ ବିସ୍ମୃତ ନ ହୁଅନ୍ତୁ, ଜଗତର ନାଥଙ୍କ ପାଖରେ ଆମେ ସେତିକି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ।

ତା ୧୬ । ୭ । ୮୭

ଯେତିକି ପଥ, ସେତିକି ରଥ

ସାଧନା ଭିତରକୁ ଆସିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ପଥଟିଏ ପାଇଯିବା । ପୃଥିବୀର ଇତିହାସରେ ଯେତେ ଯେତେ ଧର୍ମ ମଣିଷର ଜୀବନକୁ ସ୍ୱାଭାବିକ କରିବାକୁ ଆସିଛି, ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପଛରେ ସେଠି କୌଣସି ଜଣକର ଅଥବା ଅନେକଙ୍କର ସାଧନା ସବାମୂଳ ପଥରଟିଏ ପରି ହୋଇରହିଛି । ସେହି ସାଧନା ହିଁ ସଂକ୍ରମଣର ପ୍ରେରଣା ଦେଇଛି । ସେହି ପ୍ରେରଣାରୁ ହିଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନ୍ୟମାନେ ଧର୍ମଟିଏ ଭିଆଣକରି ଆଣିଛନ୍ତି । ସେହି ଭିଆଣରୁ ଶାସ୍ତ୍ର ବାହାରିଛି, ଦେବତାମାନେ ବାହାରିଛନ୍ତି—ପୂଜା, ମନ୍ତ୍ର, ଦେଉଳ, ବିଧାନ କେତେ କ'ଣ ବାହାରିଛି ।

ପଥ ଉପରେ ଚାଲିବାକୁ ହିଁ ଅସଲ ମଣିଷ ପଥଟିଏ ଖୋଜୁଥାଏ । ଏହିପରି ଖୋଜି ଖୋଜି ପଥଟିଏ ମିଳିଗଲେ ସିଏ ସେହିଠାରେ କଦାପି ଅଟକି ଯାଏନାହିଁ । ସେହି ପଥଟିକୁ ସିଏ ଚାଲେ, ନିଜ ଜୀବନରେ ଚାଲେ, ନିଜ ଭିତରେ ଚାଲେ, ଆପଣାକୁ ପରସ୍ତ ପରସ୍ତ ଅଥବା ପାଖୁଡ଼ା ପାଖୁଡ଼ାକରି ଉନ୍ମୋଚିତ କରି ନେଉଥାଏ; ନିଜ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଚାଲେ, ଅର୍ଥାତ ସଂପ୍ରସାରିତ ହୁଏ, ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ନୂଆ ଖିଅରେ ବାନ୍ଧେ । ଆତ୍ମୀୟ ହୋଇଯାଏ । ତଥାପି ବାଟ ଚାଲୁଥାଏ । ବାଟ ଚାଲିବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ନିଜର ଅସଲ ପଥ ଅର୍ଥାତ ଅସଲ ଧର୍ମଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ହୁଏ । ସିଏ ଯୋଉ ଧର୍ମରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଜୀବନରେ ବାଟ ଖୋଜି ଅର୍ଥାତ ଜୀବନରେ ବାଟ ଚାଲି ଏହି ଅସଲ ଧର୍ମଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଅସଲ ଧର୍ମଟିର ଅଧିକାରୀ ହେବାକୁ ହୋଇଥାଏ । କିଏ କେଉଁ ଧର୍ମରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ, ସେଇଟି ହେଉଛି ତା' ଜୀବନରେ ଏକ ଆକସ୍ମିକ ଘଟଣା । ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ମନକଲେ ଯାଇ ଆକସ୍ମିକତାର ବାଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ଭିତରୁ ମୁକୁଳି ମଣିଷ ସତ୍ୟ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରେ । ସେହି ସତ୍ୟକୁ ଆପଣାର ଜୀବନସତ୍ୟରେ ପରିଣତ କରେ ।

ତଥାପି, ଅନେକ ମଣିଷ ଯୋଉଠି ଜନ୍ମ ହୋଇଥାନ୍ତି, ସେଇଠି ରହିଯାଆନ୍ତି । ଆପଣାର ସେହି ତଥାକଥିତ ଧର୍ମଟାକୁ ଏକମାତ୍ର ଧର୍ମ ବୋଲି କହନ୍ତି । ନିଜର ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ସକଳ ଦେବତାଙ୍କର ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ବୋଲି ମାନନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ଧର୍ମର ପ୍ରଦର୍ଶନ-ବଜାରରେ ଆପଣାକୁ ହିଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରାୟ ମନେ କରୁଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଅଫିମ ଖାଆନ୍ତି । ଅଫିମ ଖାଇଲେ ପଥଗୁଡ଼ାକ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଏ, ପଥଗୁଡ଼ାକ ରଥଭଳି ଦିଶେ । ରଥପରେ ରଥ ବାହାରେ । ଘଣ୍ଟା

ବାଜେ, ଖୋଲ କରତାଳରେ ଗଗନ କମ୍ପେ, ଘୃଣାର ମଞ୍ଜି ବିଞ୍ଚିଦେଇ ଆମ ସଂସାରର କ୍ଷେତଗୁଡ଼ାକୁ ବିଷାକ୍ତ କରି ଦିଆଯାଏ । ଆମର ଏହି ଯୁଗରେ ଏହି ରଥମାନେ ହିଁ ସତେଅବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରବଳ ହୋଇ ବାହାରିଛନ୍ତି । କାହାର ପାଖରେ ସତେଅବା ପଥ ବୋଲି ଆଉ କିଛି ହେଲେନାହିଁ । ଅଥବା ଯୋଉମାନେ ପଥଟିଏ ଖୋଜିବାଲାଗି ଆପଣାକୁ ରାଜି କରାଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି, ହୁଏତ ପଥଟିଏ ଚାଲିବାକୁ ଭୟ କରୁଛନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ରଥ ବାହାର କରିବାର ଯାବତୀୟ ଦୁଷ୍ଟତା ଲାଗି ନାୟକ ସାଜୁଛନ୍ତି । ଅସଲ ପ୍ରେରଣା ଏବଂ ଅସଲ କୋମଳତାଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନେ ନାନାବିଧ ଉଗ୍ରତା ଦ୍ୱାରା ଦଳି ପକାଉଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀଟାର କେତେଟା ଉଗ୍ର ରଥଦ୍ୱାରା ଅବର୍ଜିଆ ଓ ଅଲକ୍ଷଣା କରି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ତଥାପି, ପଥ ଚାଲୁଥିବା ମଣିଷଟିଏ କହୁଛି; ଏହି ରଥଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ପଥର ହିଁ ବିଜୟ ହେବ ।

୨ । ୮ । ୮୭

ସାହୀ-ସାହିତ୍ୟ

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ କ୍ରମେ ଏକ ସାହି-ସାହିତ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବାରେ ଲାଗିଲାଣି । ସାହିତ୍ୟ କହିଲେ ଯେ ସବାଆଗ ଗୋଟିଏ ସମ୍ମିଳନ ମଣ୍ଡପକୁ ବୁଝାଏ, ସେକଥା ଦିନକୁ ଦିନ ପାସୋର ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ସାହି ସାହି ଭିତରେ ଝଗଡ଼ା ନ ଲାଗିଲେ ଅନେକ ସମୟରେ ସାହିର ଏକ ବିଶେଷ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଅଛି ବୋଲି ମୋଟେ ଜାଣି ହୁଏନାହିଁ । ଝଗଡ଼ା ହୁଏତ ଲେଖକ ଓ ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ସୃଜନାତ୍ମକ କାଣ୍ଡ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ତେଣୁ ସାହିତ୍ୟ ଭାରି ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ଚାଲିଛି ବୋଲି ଏକ ଭ୍ରମର ବି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ଏକଦା କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରର ସମରରେ ପାଣ୍ଡବମାନେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଆଶ୍ରା କରିଥିଲେ ଏବଂ କୌରବମାନେ କର୍ଣ୍ଣ, ଭୀଷ୍ମ ଓ ଦ୍ରୋଣମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ରା କରିଥିଲେ । ସାହି-ସାହିତ୍ୟର ଅହଙ୍କାର ଏବଂ ଅଗିଁଗୁଣଗୁଡ଼ାକ ଯେପରି ଅଧିକ ଯାକଜମକରେ ଚାଲିପାରିବ, ସେଥିଲାଗି ସାହିତ୍ୟରେ ଚତୁର ଓ ବିଜ୍ଞଆମାନେ ଆମର ଏଠାରେ କ୍ଷମତାସୀନ ଦ୍ୱାରକାଧୀଶମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ରା କରିବାକୁ ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ମାର୍ଗ ବୋଲି ମନେ କରୁଛନ୍ତି । ସାହି ସାହି ଝଗଡ଼ାରେ ଗୁଣ୍ଡାମାନେ ଯେଉଁ

କାର୍ଯ୍ୟଟି କରନ୍ତୁ, ଆମ ସାହିତ୍ୟ-ସାମ୍ନାର ଠେଲ୍‌ଠେଲ୍ ଓ ପେଲ୍‌ପେଲ୍‌ରେ ଏହି ଅଧୀଶମାନେ ପ୍ରାୟ ସେହିଭଳି ଭୂମିକାମାନଙ୍କରେ ଅବତରଣ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ନ ହେଲେ ସାହିତ୍ୟ ଜମୁନାହିଁ । ଗଞ୍ଜେଇ ନ ହେଲେ ଯେମିତି କଦଳୀ କୁସୁମା ଜମେନାହିଁ, ଏକଥା ଠିକ୍ ସେମିତି ।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ କଥା କହୁଥିବା ପ୍ରାୟ ଦୁଇକୋଟି ମଣିଷ ଓଡ଼ିଶାରେ ଅଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଶତକଡ଼ା ସତୁରି ଜଣ ମଣିଷ ଲେଖିପଢ଼ି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ନାନା କାରଣରୁ ଏହି ନିରକ୍ଷରମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି । ସାହିତ୍ୟ ସାର୍ବଜନୀନ ନ ହେଲେ ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ପ୍ରାୟ ଏକ ଦୈବ-ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ନ୍ୟାୟରେ ସାମ୍ନାଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ଗୁରାଇ ତୁରାଇ ହୋଇ ରହିଯାଆନ୍ତି । ସାହିତ୍ୟକୁ ଯାଉଣ୍ଡି ଆସୁଣ୍ଡି ଜାତୀୟ ସାହିତ୍ୟ ବୋଲି କହନ୍ତି ଏବଂ ତେଣେ ସର୍ବଜନଙ୍କର ଜୀବନରେ ସମାଗମଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରାୟ ନିରକ୍ଷର ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ସେହି ଦୟନୀୟ ନିରକ୍ଷରତାକୁ ସେମାନେ ସତେ ଅବା ଏକ ବିଶେଷ ଗୁଣ ବା ଅଲଙ୍କାର ବୋଲି ମନେ କରୁଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ବାବୁ ହୋଇ ନିଜକୁ ସୁଦୃଶ୍ୟ ହାଣ୍ଡିମାନଙ୍କରେ ସତେ ଅବା କୌଣସି ବିଦେଶୀ ଆମ୍ବ ବା ନଡ଼ିଆର ତାଡ଼ପରି ମଣ୍ଡାଇ ରଖିଥାନ୍ତି । ଯିଏ ଯେତେବଡ଼ ବାବୁ, ତଥାକଥିତ ସାହିତ୍ୟ-ସଭାମାନଙ୍କରେ ସିଏ ସେତିକି ବଡ଼ ଦେଖାଗଲେ ଯାଇ ବିବେକମାନେ ବୁଝିଲେ ବୋଲି ପରତେ ଯାଆନ୍ତି । ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ଆଉ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ହୋଇପାରନ୍ତା ?

ବନ୍ଧୁ, ତୁମେ ସାମ୍ନାରେ ପଶିଲେ କଦାପି ଅସଲ ଆସ୍ଥାନଟିର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ବନ୍ଧୁ ତୁମେ କ୍ଷମତାସୀନ ବପୁବନ୍ତ ନିରକ୍ଷରମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରା ଲୋଡ଼ୁଥିଲେ ସଭା ଭିତରେ ସବା ଉଚ୍ଚ ହୋଇ ବସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସାହିତ୍ୟ ଭିତରକୁ ମଙ୍ଗୁଳା ହୋଇ ଆସିପାରିବ ନାହିଁ । ଏକାଠି ଥିବ, ତଥାପି ଖାଲି ନିଃସଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିଥିବ । ନିଜ ଭିତରେ ନିଜଠାରୁ ନିଃସଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିଥିବ ଓ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଅସଲ ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଃସଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିଥିବ । ତଥାପି, ମିଛ ଦମ୍ଭ ଓ ମିଛ ଶବ୍ଦବମ୍ବଗୁଡ଼ାକ ତୁମକୁ ଏପରି ବହଳ ମୁହାଁକରି ରଖିଥିବେ ଯେ, ତୁମେ ବେଳେବେଳେ ସେହି ନିଃସଙ୍ଗତାଟାକୁ ହିଁ ବାହାହୋଇ ପଡ଼ିବାକୁ କେତେ ମନେ-କରୁଥିବ, ତୁମ ଦୁଃଖକୁ ତୁମେ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ବୁଝିପାରୁ ନ ଥିବ । ତୁମର ଝଗଡ଼ା ଓ ଅନ୍ୟ ଉତ୍ତେଜନାଗୁଡ଼ାକ ତୁମର ସେହି ବୁଝିବାରେ ଖାଲି ଅନ୍ତରାୟ ହୋଇ ରହିଥିବେ । ତୁମେ ହୁଏତ ଶଗଡ଼େ ଶଗଡ଼େ ଲେଖି ଥୋଇଦେଉଥିବ, ତଥାପି ଭାବସୂତ୍ରଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପକ୍‌କା ବାଞ୍ଝା ହୋଇ ରହିଥିବ । ନିଜକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାର ମନ କଲେ ଯାଇ ତୁମେ ସେହି ଦୁର୍ଗତିରୁ ମୁକୁଳି ଆସିପାରିବ ।

---

୯ । ୮ । ୮୭

ପୃଥିବୀ ମାନ୍ଦା ହୋଇ ଯାଉଛି

ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ଯେଉଁ ନେତାମାନେ ଦେଶ ବା ରାଷ୍ଟ୍ରର ଶାସକରୂପେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇ କ୍ଷମତାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ବର୍ଗ ଓ ବାଗର ବିଚାର କଲେ ମନେ ହେଉଛି ଯେ ପୃଥିବୀ ଦିନକୁ ଦିନ ମାନ୍ଦା ହୋଇ ଯାଉଛି । ପୃଥିବୀର ରାଜନୀତିକୁ ଭୟ ହିଁ ସମ୍ଭବତଃ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଶାସନ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ପୃଥିବୀର ଅଧିକାଂଶ ରାଷ୍ଟ୍ର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଛନ୍ତି । ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଅଧିକ ହେଲେ ଦେଶର ଅଧିକ ସୁରକ୍ଷା ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ବିଚାର କରୁଛନ୍ତି । ସୁରକ୍ଷା ଅର୍ଥାତ ପରସ୍ପରର ବିରୁଦ୍ଧରେ କେବଳ ଆପଣାର ହିଁ ସୁରକ୍ଷା । ସାରା ପୃଥିବୀ ସତକୁ ସତ ନ ରହିଲେ ପୃଥିବୀର କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ର ଏକା କଦାପି ତିଷ୍ଠି ରହି ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଶକୁନ ଗୁଡ଼ାକ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ତଥାପି କେବଳ ନିଜର ସୁରକ୍ଷା କଥା ଭାବୁଛନ୍ତି । ଭୟରୁ ଭ୍ରମ ଜନ୍ମୁଛି ଏବଂ ଭ୍ରମ ନାନାବିଧ ଉଗ୍ର ଅବିଶ୍ୱାସ ଓ ତଜ୍ଜନିତ ମିଛ ଉତ୍ତେଜନାକୁ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଭବିଷ୍ୟତ ବିଷୟରେ ମଣିଷମାନେ ଏତେ ଅନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେଣି ଯେ; ବର୍ତ୍ତମାନଟା ଯେତେ ଅବର୍ଜିଆ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତାହା ଯେଉଁ ଭଳି ରହିଛି ସେହିପରି ରହୁ ଏବଂ କୋଉଠି କିଛିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ନହେଉ ବୋଲି ସେମାନେ ସତେ ଅବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟାର୍ତ୍ତ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି ଓ ସ୍ଥିତାବସ୍ଥାକୁ ହିଁ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ଏକମାତ୍ର ବାସ୍ତବତା ବୋଲି ମାନୁଥିବା ରାଜନୀତିକ ଦଳ ଓ ନେତାମାନଙ୍କୁ ଭୋଟ ଦେଇ ଜୟଯୁକ୍ତ କରାଉଛନ୍ତି । ତେଣେ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଅସଲ ରକ୍ଷା—ପ୍ରାଚୀରରେ ରନ୍ଧ୍ରଗୁଡ଼ିକ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ଏବେ ବିଲାତରେ ଯେଉଁ ଦଳ ଓ ଯେଉଁ ନେତୃତ୍ୱ ନିର୍ବାଚନରେ ଜୟଲାଭ କରି କ୍ଷମତାକୁ ଆସିଲା, ସେହି ଘଟଣାଟିକୁ ଆମେ ହୁଏତ ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କରି ପାରିବା । ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀକୁ ମାରଣାସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବାରଥର ଛେଚି ବାରଥର ଛାରଖାର କରିଦେବାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ବାରୁଦ ଓ ବିଷ ଆମ ପୃଥିବୀରେ ମହଜୁଦ ହୋଇ ରହିଲାଣି । ଭୟାଳୁ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ କେତେ ଉତ୍ସାହରେ ଏହି ମହଜୁଦ କରିବାର ପାଗଳାମିରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ତଥାପି ସେମାନଙ୍କ ଭୟ ଛାଡ଼ୁନାହିଁ । ଯିଏ ଆଗକୁ ଅନାଇବ ନାହିଁ ବୋଲି ଭୟେ ଭୟେ ବାଟ ଚାଲୁଥାଏ, ଯେତିକି ଅଛି ସେତିକିକୁ କାମୁଡ଼ି ଜାବୁଡ଼ି

ରଖିବାକୁ ହିଁ ଜୀବନର ସମଗ୍ର ଉଦ୍ୟମ ବୋଲି ଭାବୁଥାଏ, ସିଏ ମାନ୍ଦାହେବାକୁ ବାଧ୍ୟହୁଏ, ମାନ୍ଦାମାନଙ୍କୁ ହିଁ ନିଜର ନେତାରୂପେ ବାଛେ ।

ପୃଥିବୀ ବଦଳିଲେ ଯାଇ ପୃଥିବୀର ଅର୍ଥାତ୍ ମଣିଷଜାତିର ସୁରକ୍ଷା ହୋଇ-ପାରିବ । ସବୁ ମଣିଷ ମଣିଷ ବୋଲି ଗଣାହେବେ—ପୃଥିବୀରେ ସମସ୍ତେ ଖାଇବାକୁ ପାଇବେ, ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ବାସ ରହିଥିବ, ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି କାମ ଅର୍ଥାତ୍ ଉପାର୍ଜନର ବରାଦ ହୋଇ ପାରୁଥିବ ଏବଂ ସବୁ ପିଲା ପାଠ ପଢ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବେ, ପୃଥିବୀର ଅସଲ ପରିବର୍ତ୍ତନ ରୂପେ ଆମେ ଏହିଗୁଡ଼ିକର ହିଁ ବିଚାର କରି ପାରିବା । ଆଗାମୀ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଦିଗରେ ହେଲେ ଯାଇ ପୃଥିବୀ ସୁସ୍ଥ ରହିବ, ପୃଥିବୀରୁ ଭୟ ଦୂର ହେବ, ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ମଣିଷ ପାଇଁ ଚାଲିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନପରି ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତି ମଣିଷର ମାନବିକ ଭୂମିଗୁଡ଼ିକୁ ନାନାବିଧ କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଆସି ଗିଳି ପକାଇବାର ବର୍ବରତା ବୋଲି ବୁଝାଯିବ । ପୃଥିବୀର ଏହି ଅସଲ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି କାଳ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି । ପୃଥିବୀରେ ଆଗାମୀ ବିବର୍ତ୍ତନର ଧାରାଟି ଏହି ଦିଗରେ ଯାଉଛି ବୋଲି ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ କହିଲେଣି । ପୃଥିବୀର ଦ୍ରଷ୍ଟାମାନେ ବହୁପୂର୍ବରୁ ସେକଥା କହିଯାଇଛନ୍ତି; ମାତ୍ର ଆମ ମାନ୍ଦାମାନେ କଦାପି ଏସବୁଥିରେ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ନିଜ ଦେଶଟିକୁ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ବୋଲି ଭାବି ଚୂଲିରେ ପଶିଥିବା ଭୟଗ୍ରସ୍ତମାନେ ଏହି କାମଟିକୁ ମୋଟେ ତୁଲାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହି କାମଟିକୁ ତରୁଣମାନେ କରିବେ । ପୃଥିବୀଯାକର ତରୁଣମାନେ ଏକାଠି ହେଲେ ଯାଇ ପୃଥିବୀକୁ ମାନ୍ଦାମାନଙ୍କର କବଳରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିପାରିବେ ।

ତା ୨୩।୮।୮୭

●

ସଂସ୍କୃତ ନା ପ୍ରାକୃତ ?

ଏବେ ଆମ ଦେଶରେ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ନହେଲେ ସଂସ୍କୃତ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ଶାସନକଳକୁ ଯଦି ଧର୍ମତଃ ଗୋଟାଏ କଳ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଏ; ତେବେ ଯେଉଁମାନେ ସେହି କଳ ବା ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଚଳାଉଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଯନ୍ତ୍ରୀବୋଲି ବେଶ୍ ବୁଝାଯାଇ ପାରିବ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସବା ବଡ଼ହୋଇ ସବା ଉଚ୍ଚରେ ଯିଏ

ବସିଥାନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରୀ । ସେମାନେ ବାସ୍ତବିକ ଯଉଟି ବିଷୟରେ କୁଏତ କଛୁହେଲେ ଜାଣିନଥାନ୍ତି; ତଥାପି ରଥ ଉପରେ ମଧ୍ୟମ ପାଣ୍ଡବ ହୋଇ ବସିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ହଁ ମାରଲେ ସବୁ ହୁଏ ଏବଂ ସେମାନେ ହଁ ନ ମାରଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋଟେ କଛି ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ତଳେ ଥାଆନ୍ତି ସେମାନେ ଦାସାନୁଦାସ ଭାବରେ ସେହି ହଁ ନାହିଁ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଦାସାନୁଦାସ ନହେଲେ ସତେ ଅବା ମହାବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଘଟିଯିବ ବୋଲି ଭୟ କରୁଥାନ୍ତି । ସମଗ୍ର ଦରବାର ଓ ସମଗ୍ର କାରବାରଟି ଏକ ସାମନ୍ତବାଦୀ ତାମସାରେ ପରଣତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ମ ଦେଶଟା ଗ୍ଳୁଥାଏ କ ନାହିଁ, ସେହି ବିଷୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କଛି କହିହୁଏ ନାହିଁ ସତ; ମାତ୍ର ସବୁକଛି ଗ୍ଳିବାପର ଦେଖାଯାଉଥାଏ । ସମ୍ଭବତଃ ସେଇଥିରୁ ସାହସ ପାଇ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ସଂସ୍କୃତି ଭିତରେ ବି ଯାଇ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ କହନ୍ତି; ଆଗ୍ଭର ବିଷୟରେ କହନ୍ତି; ଧର୍ମସଭାରେ ଧାର୍ମିକ ହୁଅନ୍ତି । ମଞ୍ଚ ଅନୁସାରେ ଅଭିନୟ କରିବାରେ ମଣ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ।

ସଂସ୍କୃତି ବିନା କୌଣସି ଜାତି ବଡ଼ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ଯେଉଁ ଜାତିଆଗାର ଅତୀତକୁ ଜାଣେ, ସେହି ଜାତି ମହାନ ହୁଏ, ପୂଜ୍ୟ ପୂଜାର ଭଜନ ହୋଇପାରିଲେ ଯାଇ ଆମେ ଗୋଟିଏ ଜାତି ହିସାବରେ ନିଜକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଚିହ୍ନିପାରିବା, ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିପ୍ଳବ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ବର୍ତ୍ତମାନର ଘୋର ସଙ୍କଟ ଭିତରୁ ରକ୍ଷା ପାଇପାରିବ, ସେମାନେ ଏହିପରି କ୍ଷେତ୍ର ଅନୁସାରେ କେତେ କେତେ କଥା କହିଗ୍ଲୁଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଯାହାସବୁ କହୁଥାନ୍ତି, ସେଥିରେ ଆପେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାନ୍ତି କି ନାହିଁ, ସେକଥା ସେମାନେ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଜାଣିନଥାନ୍ତି, ମନଉଲ୍ଲାସରେ କେତେ କ'ଣ କହିପକାନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅତି ଉଚ୍ଚହୋଇ ବସିଥିଲେ ସମ୍ଭବତଃ ମଣିଷ ଏହିପରି ଏକ ମିଛ ଓ ସହଜ ଉଲ୍ଲାସର ଦଉଡ଼ିରେ ଅସହାୟ ବଳଦଟିଏ ପରି ବନ୍ଧାହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ଜଣେ ଜଣେ ମହାମନା ମନ୍ତ୍ରୀ ଯଦି 'ଶିକ୍ଷାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଡୁମୁଳ ବିପ୍ଳବ ନହେଲେ ଆମେ ଦେଶକୁ କଦାପି ଉନ୍ନତ କରି ଗଢ଼ି ପାରିବାନାହିଁ' ବୋଲି ସଭାରେ କହି ତେଣେ କାହାର ବଦଳିକୁ ବନ୍ଦ କରିବାପାଇଁ ଘରେ ଦୁର୍ଗତ ସାନମାନଙ୍କଠାରୁ ଲାଞ୍ଚନେଲେ ; ତେବେ ସେହି ମହାନୁଭବ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଆମେ ତାଙ୍କର କେଉଁ ପଟଟା ଦେଇ ଚିହ୍ନିବା ? ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ସଂସ୍କୃତି ପଟଟାରୁ ଚିହ୍ନିବା ନା ତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତି ପଟଟାରୁ ଚିହ୍ନିବା ? ମଣିଷ ପ୍ରକୃତିରେ ଯାହା, ତାହାକୁ ଯଦି ତା'ର ପ୍ରକୃତି ବୋଲି କୁହାଯାଏ ତେବେ ତେଣେ ସଭାରେ ଯେତେ ଯାହା ସଂସ୍କୃତିର କଥା କହୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ମହାରଥୀଙ୍କୁ

ଆମେ-ଗୁଚ୍ଛା ଗୋଟିଏ ବାନର ବୋଲି କହିବାକୁ ବାଧ୍ୟହେବା । ଅନେକ ମଣିଷ ନିଜର ମଜ୍ଜା ହାଡ଼ରେ ବାନର ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ ତେଣେ ମୁଖା ଗଳାଇ ସଂସ୍କୃତିର ପଟରେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଘୋଷଣା କରୁଥାନ୍ତି । ଆମ ଏ ଯୁଗରେ ଉଚ୍ଚଆସନମାନଙ୍କରେ ଏହିଭଳି ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଅତିରିକ୍ତ ପରିମାଣରେ ବୃଦ୍ଧି-ପାଉଛି । ସିଂହାସନଗୁଡ଼ିକର ଉଚ୍ଚତା ସିଂହାସନ ଉପରେ ଆସୀନ ଶବ ମଣିଷଟାର ଶବତାଟାକୁ ଅଲବତ ମାଫ୍ କରି ଦେବାଲାଗି ସତେ ଧମକ ଦେବାରେ ଲାଗିଛି । ତେଣୁ ବିଡ଼ମ୍ବନାଗୁଡ଼ାକ ଦିନପରି ଜଳଜଳ ଦେଖାଯାଉଛି । ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ କଥାଗୁଡ଼ାକ ତଥାପି ଭାରି ଜମକାଣିଆ ପରି ବୋଧ ହେଉଛି ଏବଂ ପ୍ରୟୋଜନତଃ କାଳର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଥିବା ମଣିଷମାନେ ଏହି ଅସଭ୍ୟତାଗୁଡ଼ାକୁ ମଧ୍ୟ ଚଳଣି ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଉଛନ୍ତି । ପ୍ରକୃତିକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରିଥିବା ପଶୁକୁ ଦେହ ଉପରେ ଖୋଳପରି ପରିଧାନ କରାଯାଇଥିବା ତଥାକଥିତ ସଂସ୍କୃତି ଆଚ୍ଛାଦନ ଯୋଗାଇ ଦେଉଛି । ଆମ କାଳୀ ଝିଅମାନେ କାଳୀ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦେହଟାକୁ ଖଣ୍ଡିଆରେ ତାଙ୍କ ଉପରକୁ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛନ୍ତି । କାଳ ବିସ୍ମୃତ ହୋଇ ଅନାଇ ରହିଛି । ମହାକାଳ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି ।

୩୦।୮।୮୭

●

ଉତ୍ତରାଧିକାର

ଭାରତବର୍ଷ ବିଗତ ଚାଳିଶିବର୍ଷ ହେଲା ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କଲାଣି । ଗତ ଚାଳିଶିବର୍ଷ ଭିତରେ ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଦେଶରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମକୁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇ ନାହାନ୍ତି । ବିଶେଷକରି ଯେଉଁମାନେ ଆମ ଦେଶର ସ୍କୁଲ୍ ଓ କଲେଜମାନଙ୍କରେ ପାଠ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହି ସଂଗ୍ରାମଟି ବିଷୟରେ ହୁଏତ ଆଦୌ କିଛି ଜାଣିନାହାନ୍ତି । ସେଥିଲାଗି ଆମ ସରକାର ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ଇତିହାସକୁ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରରୁ ହିଁ ପିଲାମାନଙ୍କର ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଏହା ଅବଶ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଭଲକଥା ; ମାତ୍ର ଏଥିରୁ ମଧ୍ୟ ନାନାପ୍ରକାରର ବିଭ୍ରାଟ ଉପୁଜିବାର ଆଶଙ୍କା ସବୁବେଳେ ରହିଛି । ଦେଶ

କହିଲେ ଅନେକ ମଣିଷ ଅନେକ କଥା ବୁଝନ୍ତି । ସ୍ୱାଧୀନତା କହିଲେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ମଣିଷ ଅନେକ କଥା ବୁଝନ୍ତି । କେତେକ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଖାଲି ଅଳପରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି, ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନିଜେ ଭଲ ରହିଲେ ଦେଶଯାକ ସମସ୍ତେ ଭଲରେ ରହିଲେ ବୋଲି ଭ୍ରମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ସେହି ଭ୍ରମରୁ ସେମାନେ ସତେ ଅବା ବହୁତ ସୁଖ ପାଉଥାନ୍ତି । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥାହେଉଛି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସକାଶେ ଆମର ସଂଗ୍ରାମ ଚାଲିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଦେଶର ସବୁଯାକ ମଣିଷ ସେଥିରେ ମୋଟେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରି ନଥିଲେ । ଥୋକେ ସେହି ସଂଗ୍ରାମର ବିରୋଧ ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ସେମାନେ ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ରହିଥିଲେ ; ମାତ୍ର ସଂଗ୍ରାମ ପରେ ଯେଉଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସିଲା, ତାହା ଦେଶର ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ଆସିଲା । ତେଣୁ ଏହି ସ୍ୱାଧୀନତା ପଛରେ ରହିଥିବା ସ୍ୱପ୍ନକାଂକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଦେଶର ସମସ୍ତେ ଯେ ସମାନ ଭାବରେ ସଂବିତ୍ତ ଓ ସଚେତନ ରହିବେ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅବଶ୍ୟ ରହିବ, ଉତ୍ତରାଧିକାର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟହେବ ।

ଯେଉଁ ସଂବିତ୍ତମାନେ ସଂଗ୍ରାମଟି ଭିତରେ ରହିଥିଲେ, ସେମାନେ ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ ହେଲେ ଏଠାରେ ସବୁକିଛି ଏକ ନୂଆ ଢାଞ୍ଚାରେ ଗଢ଼ାହେବ ବୋଲି ସର୍ବଦା ଏକ ସଂକଳ୍ପ ରଖିଥିଲେ । ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାଧୀନତାର ସଂଗ୍ରାମ ପରେ ସେମାନେ ଆର୍ଥିକ ଓ ସାମାଜିକ ଓ ଆହୁରି ଏକାଧିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକୁ ଲଢ଼ିବେ ବୋଲି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ । ନାନା କାରଣରୁ ସେହି ଅନ୍ୟ ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼ି ଦିଆଗଲା । ଏଠି ଶାସକମାନେ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଅନ୍ୟ ଚତୁର ସଂଜ୍ଞାମାନ ବାହାର କରି ବିପ୍ଳବକୁ ଠକିଦେଲେ । ତେଣୁ ପିଲାଙ୍କର ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଯେଉଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ଇତିହାସଟିକୁ ରଖାଯିବ ଓ ଯାହାର ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତରାଧିକାର ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସଚେତ କରି ଦିଆଯିବ, ସେଥିରେ ସଂଗ୍ରାମ ପଛରେ ରହିଥିବା ଅସଲ ସ୍ୱପ୍ନଟି ବିଷୟରେ କୁହାଯିବ ନା ଶାସକମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ମାଟି ଲେଶିଦେଇ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖାଯିବ ? ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ସିଂହାସନରେ ବସିଥିବା ନେତୃତ୍ୱଟି ଯେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ଇପ୍‌ସିତ ଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଲକ୍ଷ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ଦେଶକୁ ପରିଚାଳିତ କରାଇ ନେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ, ଅନ୍ତତଃ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷାର ସ୍ତରରେ ପଢ଼ୁଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସେହିକଥା କୁହାଯାଇପାରିବା ଉଚିତ ହେବ । ସଂଗ୍ରାମଟି ଯେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇଯାଇ ନାହିଁ ଆଗାମୀ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ସେହି କଥାଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନ କରି ଦିଆଯାଇ ପାରିବା ଉଚିତ । ତେବେ ଯାଇ

ଆମେ ଏହି ଦେଶର ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ପ୍ରତି ଯଥାର୍ଥତା ନ୍ୟାୟବିଚାର କରିପାରିବା । ତେବେ ଯାଇ ଏହି ଦେଶର ଆଗାମୀ ନେତୃତ୍ୱ ଏକ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟାକୁଳତାକୁ ଭିତ୍ତି କରି ତିଆରି ହୋଇପାରିବ । ତେବେ ଯାଇ ବର୍ତ୍ତମାନର ସାମନ୍ତବାଦୀ ତାମସାଗୁଡ଼ାକର ଦିନେ ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ତ ହେବ ବୋଲି ଦେଶରେ ଏକ ବିଶ୍ୱାସର ସଞ୍ଚାରଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

୭ । ୯ । ୮୭

ଧର୍ମରୁ ଧାର୍ମିକତା, ଧାର୍ମିକତାରୁ ଅଧର୍ମ

ଭଗବାନ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଯେଉଁ ଜଗତକୁ ଅବତାର ହୋଇ ଆସିଥିଲେ, ସେହି ଜଗତରେ ଯେ କେବଳ ହିନ୍ଦୁମାନେ ରହୁଥିଲେ, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ, ସେହି ଜଗତରେ ଅହିନ୍ଦୁମାନେ ମଧ୍ୟ ରହୁଥିଲେ ; ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ହିନ୍ଦୁମାନେ କାଳକ୍ରମେ ତାଙ୍କୁ କେବଳ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଦେବତାରେ ପରିଣତ କରି ପକାଇଲେ । ଯଦି ଭଗବାନଙ୍କ ସନ୍ନିଧାନ ହୋଇ ସ୍ୱର୍ଗ ବୋଲି କିଛି ରହିଥାଏ ; ତେବେ ସେହି ସ୍ୱର୍ଗରେ କେବଳ ଯେ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଜମି ପଟ୍ଟା ଦିଆଯାଇ ରଖାଯାଇଛି, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ, ସେଠାରେ ଅହିନ୍ଦୁମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ଗାର ଡେଇଁଲେ ଗାରଗୁଡ଼ାକ ଆଉ ଆଦୌ ଆମ ଗଳାର ପଗଡ଼ା ହୋଇ ରହିବାର ଦମ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଧର୍ମକୁ ନେଇ ଯେଉଁମାନେ ଉଗ୍ର ହୋଇଛନ୍ତି, ଅବଳିଆ ବା ଅଲକ୍ଷଣା ହେବାକୁ ମନ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସବୁବେଳେ ଧର୍ମ କହିଲେ କେବଳ ଆପଣାର ଧର୍ମଟିକୁ ହିଁ ବୁଝିଛନ୍ତି, ଭଗବାନ କହିଲେ କେବଳ ଆପେ ଥାପି ଆସିଥିବା ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ବୁଝିଛନ୍ତି । ଉଗ୍ର ମଣିଷମାନେ ହିଁ ଦେଶ କହିଲେ କେବଳ ନିଜ ଦେଶଟିକୁ ହିଁ ବୁଝିଛନ୍ତି । ନିଜ ଭିଆଇବା ଓ ନିଜ ଫାନ୍ଦିବା ପୁରାଣଗୁଡ଼ାକୁ ସେମାନେ ଭଗବତ୍-ପ୍ରସଙ୍ଗ ବୋଲି ଭ୍ରମ କରିଛନ୍ତି । ସେହି ଭ୍ରମରୁ ଯେଉଁ ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ାକ ତିଆରି ହୋଇଛି, ସେହି ମନ୍ଦିର ଉପରେ ନାଲି ବା ହଳଦି ନେତମାନ ଉଡ଼ୁଛି, ତା' ଦ୍ୱାରରେ ସୁନା ଛାଉଣି କରି ଦିଆଯାଇଛି, ଭ୍ରମକୁ ଆହୁରି ଭ୍ରମାନ୍ଧ କରି ଦେଉଳଟାକୁ ହିଁ ପବିତ୍ର ବୋଲି କହି ଦେଉଳ ବାହାରେ ଥିବା ବୃହତ୍ତର ପୃଥିବୀଟିକୁ ଅପବିତ୍ର ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି । ଏସବୁ କଥା ଅନେକ ମତଲବରେ କରାଯାଇଛି, ମତଲବୀ ମଣିଷମାନେ

ଧର୍ମର ସହଜ ଅଙ୍ଗନଟି ଭିତରେ ପଶି ଗାଦୀଗୁଡ଼ାକର, ସିଂହାସନଗୁଡ଼ାକର ଭିଆଣ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଜୀବନର ଅନୁରାଗଗୁଡ଼ିକୁ ନାନାଭାବେ ଅସହଜ କରି ପକାଇଛନ୍ତି । ଧର୍ମକୁ ଏକ ଦମ୍ଭରେ ପରିଣତ କରିଛନ୍ତି ଓ ଦାମ୍ଭିକତା ହିଁ ଯାବତ ଅଧର୍ମର ଜନନୀ ହୋଇଛି ।

ସ୍ୱର୍ଗ କହିଲେ ଏପରି ଏକ ଭବିଷ୍ୟକୁ ବୁଝାଉଛି, ଯେତେବେଳେ କେବଳ ହିନ୍ଦୁ, କେବଳ ମୁସଲମାନ, କେବଳ ଶିଖ କିମ୍ବା କେବଳ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ହୋଇ କେହି ରହିବେ ନାହିଁ । ଆପଣାର ସନ୍ତକଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ଓ ଶିଖ୍ ସମସ୍ତେ ରହିଥିବେ ସତ; ମାତ୍ର ଆପଣାର ଅସଲ ଜିଅଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ମୂଳତଃ ଭଗବତ୍-ସନ୍ନିଧାନରେ ରହିଥିବେ; ତେଣୁ ସହଜ ହୋଇ ରହିଥିବେ, ଅନୁରାଗ ଭିତରେ ରହିଥିବେ, ପରସ୍ପରକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇପାରୁଥିବା ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ଭିତରେ ରହିଥିବେ । ସେହି ସ୍ୱର୍ଗ ଏହି ପୃଥିବୀ ଉପରେ ହିଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ ଏବଂ ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରଧାନତଃ ସତ୍ୟ ଖୋଜି ବାହାରିଥିବା ମଣିଷମାନେ ସେହି ଉଦ୍ୟମଟି ଲାଗି ନିମିତ୍ତ ହୋଇ ବାହାରିବେ । ସେମାନେ ବେଳେବେଳେ ସତେ ଅବା ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ଆସିଥିବାପରି ବାହାରିବେ । ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବେ । ଦାମ୍ଭିକମାନେ ଅଧର୍ମ ଭିଆଇବାରେ ଲାଗିଥିବେ, ପରସ୍ପରକୁ ନିପାତ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବେ । ଦେଉଳ ଦେଉଳକୁ ଈର୍ଷା କରୁଥିବ, ଦେଉଳ ଦେଉଳକୁ ଘୃଣା କରୁଥିବ; ଧର୍ମକୁ ଆଳ କରି ତାହାକୁ ଏକ ନିଶା ବା ଲାଳସାରେ ପରିଣତ କରି ଦମ୍ଭୀ ଏବଂ ଅଧର୍ମୀମାନେ ବସ୍ତୁ ଖୋଳ ଭିତରେ ବାନ୍ଧିହୋଇ କହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ନିର୍ଲଜ ହୋଇ ନାଚିବାରେ ଲାଗିଥିବେ । ଧର୍ମରେ ଥିବା ମଣିଷ ତଥାପି ବାଟ ଚାଲୁଥିବ; ତଥାପି ଅସଲ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ, ସହଚରମାନଙ୍କୁ ଭେଟିବ ବୋଲି ଅପେକ୍ଷା ରଖିଥିବ । ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ାକ ଠୋ ଠା ହୋଇ ଫୁଟୁଥିବେ ଓ ସରିଯାଉଥିବେ । ଅସଲ ସତ୍ୟର ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ନିକଟ ହୋଇ ଆସୁଥିବ ।

---

୧୩ । ୯ । ୮୭

ଦୂରଦର୍ଶନକୁ ଗ୍ରାମାଭିମୁଖୀ କରିବା

ଆମ ଦେଶର ଅନ୍ୟତମ ଆବିଷ୍କାରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଦୂରଦର୍ଶନ ହେଉଛି ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୋକପ୍ରିୟ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା ଗୋଟିଏ ଆବିଷ୍କାର । ଗତ କେତେବର୍ଷ ଭିତରେ କିଏ କେଉଁ ଖେଳପରି ଦୂରଦର୍ଶନ ନାମକ ଏକ ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକତା ଆମ ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆକର୍ଷିତ କରି ଆଣିବାରେ ଲାଗିଛି । ଏହା ଫଳରେ ଆମ ଦେଶରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଦୂରରୁ ଆହୁରି ଦୂରକୁ ଦେଖିପାରିବାର, ଚିନ୍ତା କରିବାର ଓ ଅନୁଭବ କରିପାରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତ କେତେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟିଛି କି ନାହିଁ, ସେକଥା ହିସାବ କରି ଆଦୌ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଦେଶରେ ମଣିଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକଙ୍କୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନେଫେଡ଼ା ମନୋରଞ୍ଜନ ଯୋଗାଇଦେଇ ତାହା ସେମାନଙ୍କୁ ହୁଏତ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବହଳ ବା ଶୀତଳ କରି ଦେଉଛି ଓ ଅସଲ ସମ୍ବେଦନାଗୁଡ଼ିକୁ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ କରି ଆଣୁଛି, ସେହି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରାଯାଇପାରେ ।

ଦୂରଦର୍ଶନକୁ କ୍ରମଶଃ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଗ୍ରାମାଭିମୁଖୀ କରାଯାଉ ବୋଲି ଦିଲ୍ଲୀ ଲୋକସଭାରେ ମାନ୍ୟବର ସଦସ୍ୟମାନେ ଏବେ ଦାବୀ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମତରେ ଦୂରଦର୍ଶନ ଆପଣାକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ସହରିଆ ମନୋରଞ୍ଜନ ମଧ୍ୟରେ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖୁଛି । ପ୍ରଧାନତଃ ସହରବାଲାଙ୍କର ମନ ମୋହିବା ନିମନ୍ତେ ସେଥିରେ ନାଟକଗୁଡ଼ିକର ଭିଆଣ କରାଯାଉଛି । ଏଥର ସେହିଗୁଡ଼ାକୁ ଅଧିକ ଲମ୍ବାଇ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସାରିତ କରାଯାଉ । ଏକଦା ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର ନାମରେ ଆମର ଏହି ରାଜ୍ୟ ସମେତ ସମଗ୍ରଦେଶରେ କଲେଜଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ାଇବାର ଏକ ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ଅଭିଯାନ ଅଳ୍ପବହୁତେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଚାଲିଛି । ଗସ୍ତର ବଳରେ କୋଠା ତୋଳା ହେଉଛି ଓ ତାହାକୁ କଲେଜ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ପାଖ ହାଟକୁ ଯାଇ ଏଇଟା ବା ସେଇଟା କିଣିଆଣି ପାରିବା-ପରି ଏବେ ଗାଆଁ ଲୋକେ ପାଖ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ପିଲାଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇ ପାରିଲେଣି । ଘରେ ପଖାଳ ଖାଇ ମଧ୍ୟ କଲେଜ ପାଠ ପଢ଼ି ହେଲାଣି । କାନ୍ଥଗୁଡ଼ାକ ଭିତରୁ ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ଭୁଲ୍ଟା ଇଂରାଜୀ କହୁଛନ୍ତି ଓ ତାହା ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳକୁ ପବିତ୍ର କରୁଛି; ମାତ୍ର ତଦ୍ଦ୍ୱାରା କ'ଣ ଶିକ୍ଷା ବା ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ସତକୁସତ ଗ୍ରାମାଭିମୁଖୀ ହୋଇପାରିଛି ? ନା ସହରର ବ୍ୟଭିଚାରୀ ହାଉଆଗୁଡ଼ାକ ବାଜି ଗାଆଁ ଭାରି ଆକ୍ରାନ୍ତ ଓ ହନ୍ତସନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ୁଛି ?

୪୦ ବର୍ଷର ଅନୁଭବରୁ ଜଣାପଡ଼ୁଛି, ଆମ ଦେଶରେ ଗାଆଁରେ ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କର ଭାଗ୍ୟ ଆତଯାତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ ରାଜନୀତି ତଥାପି ଗ୍ରାମାଭିମୁଖୀ ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ଆମର ନେତାମାନେ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରାମାଭିମୁଖୀ ହୋଇପାରି ନାହାନ୍ତି । ଗ୍ରାମାଭିମୁଖୀ ହେବାର ଉତ୍ସାହରେ ଶେଷରେ ଏହି ଦୂରଦର୍ଶନ ଉପରେ ଆସି ତଣ୍ଟି ଛିଣ୍ଡିବା ଦେଖି ମନେହେଉଛି, ଏଥର ଏଇଟା ମଧ୍ୟ ଆସି ଆମ ଗାଆଁଗୁଡ଼ାକୁ ଖାଇଯିବାର ବାଟ ଫିଟିଯିବ । ଦୂରଦର୍ଶନରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥିବା ସ୍ଥୂଳତାଗୁଡ଼ାକ ଶେଷରେ ଗାଆଁର ଜୀବନ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାଲାଗି ବାଟ ପାଇଯିବ ଓ ଆମ ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକର ଗାଆଁ ହିସାବରେ ତଥାପି ଯେତକ ଲାଜ ଓ ମହତ ଏବେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ; ସେଥିରୁ ହୁଡ଼ିଯିବା ସକାଶେ ବହୁ ପ୍ରଲୋଭନ ଆସି ଯୁଟିଯିବ । ଆମ ରାଜନୀତି ଗ୍ରାମାଭିମୁଖୀ ହେଉ, ଆମ ନେତାମାନେ ବାଟଗିରିଛାଡ଼ି ଗ୍ରାମାଭିମୁଖୀ ହୁଅନ୍ତୁ, ସେମାନେ ଯେଉଁ ଗାଆଁକୁ ଛାଡ଼ି ସହରକୁ ମନ କରିଛନ୍ତି, ଆପଣାର ଅନ୍ଦାଜ-ଗୁଡ଼ାକରେ ସେହି ଗାଁକୁ ପୁନର୍ବାର ମନ କରନ୍ତୁ, ଭଦ୍ର ହୁଅନ୍ତୁ ; ଅର୍ଥାତ୍ ବର୍ବରତା ଛାଡ଼ନ୍ତୁ ; ତେବେ ଆମ ଦେଶର ଦୂରଦର୍ଶନ ମଧ୍ୟ ସୁସ୍ଥ ଭାବରେ ଗ୍ରାମାଭିମୁଖୀ ହୋଇ-ପାରିବ ; ମାତ୍ର ଏସବୁ କ'ଣ ଉପରୁ ଏମାନେ ଅନୁଗ୍ରହ କଲେ ହେବ ? ନାହିଁ, ଗାଆଁମାନେ ଆପଣାର ଅସଲ ଚେର ଓ ଅସଲ ବଳଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇପାରିଲେ ଯାଇ ସେକଥା ହେବ । ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଆମ ଶାସକ ଏବଂ ପ୍ରତିପାଳକମାନେ ଆମକୁ ଯଥାର୍ଥ ସମ୍ମାନର ସହିତ ଦେଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ ।

---

୨୦ । ୯ । ୮୭

●

ବିଶ୍ୱରେ ବିରଳ

ସଂସ୍କୃତ ପରି ଗୋଟିଏ ସୁଲଳିତ ଭାଷା ବିଶ୍ୱରେ ବିରଳ—ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ସଂସ୍କୃତଭାଷାର ଅଧ୍ୟାପନକୁ ଆପଣା ଜୀବିକା-ଉପାର୍ଜନର ମାଧ୍ୟମ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହିଁ ପ୍ରଧାନତଃ ଏକଥା କହୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଆଠପ୍ରହର ଭିତରୁ

ବାରପ୍ରହର ଗଜଦନ୍ତ ଭିତରେ ଥାଆନ୍ତି, କୌଣସି ଭାଷାର କୌଣସି ଧାର ଧାରନ୍ତି ନାହିଁ; ମାତ୍ର ସଭାରେ ସିଂହାସନସ୍ଥ ହୋଇ ବସିଯିବାମାତ୍ରକେ ଯେଉଁ ମୂର୍ଖମାନଙ୍କର ପେଟରେ ବିଦ୍ୟାର ହଠାତ୍ ସ୍ଫୁରଣ ହୁଏ, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସଂସ୍କୃତଜ୍ଞମାନଙ୍କର ହରଷ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ସେ କଥାଟିକୁ କହି ଆପଣାକୁ ଆପ୍ୟାୟିତ ପରି ମନେକରୁଛନ୍ତି । ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ହେଉ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ଭାଷା ହେଉ, ତାହା ଲାଳିତ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱରେ ସତକୁସତ ବିରଳ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭଲ ପାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କଦାପି ସଭାରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ସେକଥା କହନ୍ତି ନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ରୂପବତୀ ନାରୀ ପ୍ରକୃତରେ ରୂପବତୀ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ଦୁଷ୍କର୍ମର ଲୋଭରେ ପଡ଼ି କୌଣସି ସଭାରେ ଠିଆହୋଇ ନିଜକୁ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ରୂପବତୀ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରେ ଓ ସେଥିରୁ ପୁଲକ ପାଏ; ତେବେ ତାକୁ ସତେ ଅବା ସବୁଯାକ ଲଜ୍ଜାଗୁଡ଼ି କରି ପଳାଏ ଏବଂ ଲଜ୍ଜା ଗୁଡ଼ି ପଳାଇଲେ ସବୁକିଛି ଭାରି ଅସୁନ୍ଦର ଦିଶେ । ସେହି ରୂପବତୀ ନାରୀ ନିଜ ଘରେ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତି ଓ ସାମଗ୍ରୀ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଗୃହସ୍ଥ ଅତି ପୌରୁଷ ଦେଖାଇ ଯଦି ସଭାରେ ବୁଲି ବୁଲି ସେକଥା କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, ତେବେ ସିଏ ଉପହାସର ପାତ୍ର ହୁଏ ।

ସଂସ୍କୃତ ଏକ ପୁରାତନ ଭାଷା, ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଭବପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଷା । ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏକ ଭାଷାରୂପେ ସଂସ୍କୃତର ଏକ ବିଶେଷ ବିଭଙ୍ଗୀ ରହିଛି,—ତେଣୁ ଏକ ବିଶେଷ ଲାଳିତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାର ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଏକ ବିଶେଷ ବିଭଙ୍ଗୀ ରହିଛି । ତେଣୁ ଏକ ବିଶେଷ ଲାଳିତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଆମେ ଆମ ଭାଷାଟି ସହିତ ଅଧିକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଓ ଅନୌପଚାରିକ ଭାବରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ତାହା ଆମକୁ ହୁଏତ ଅଧିକ ସୁଲଳିତ ଲାଗୁଛି । ଏପରି ଲାଗିବାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ନାହିଁ । ମୁଁ ନିଜେ ସବୁଦିନେ ନିଜର ଯେଉଁ ବାଡ଼ପଟ ଗଡ଼ିଆଟିରେ ଗାଧୋଇ ଶୁଦ୍ଧ ହେଲି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରେ ଓ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ନିଜର ଦିନଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, ସେହି ଗଡ଼ିଆର ପାଣି ମୋତେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଶୀତଳ ଏବଂ ଶାନ୍ତିଦାୟକ ଲାଗିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ; ହୁଏତ ଏହିପରି ଏକ ଅଭ୍ୟାସ ଏବଂ ତଜ୍ଜନିତ ପ୍ରୀତିରେ ପଡ଼ି ଆମ ଦେଶ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହୁ ଦେଶରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନଦୀକୁ ପୁଣ୍ୟତୋୟା ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି ଓ ଅତୀବ ପୁଲକରେ ତାହାକୁ ମନ୍ଦାକିନୀର ସ୍ତରକୁ ଉଠାଇ ନିଆଯାଇଛି । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମ ଦେଶରେ ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତିର ମହାନ ପ୍ରେରଣା ଓ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକର ବାହକ ରୂପେ ଆମେ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାକୁ ଆପଣାର ଏକ ମହାନ ଗୌରବ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବା । ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ନାହିଁ । ଆମକୁ ଏତେ ଧନରେ ଧନୀ କରି ରଖିଥିବା ଭାଷାଟିଏ ଆମକୁ ଅବଶ୍ୟ ସୁଲଳିତ ଲାଗିବ ; ମାତ୍ର ସେଥିଲାଗି ଆମେ

ତାହାକୁ ଅନ୍ୟ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ତୁଳନା କରି ମୋହରେ ପଡ଼ି ବିଶ୍ୱରେ ବିରଳ ବୋଲି କହିବା କାହିଁକି ?

ଆପଣାର ଲାଳିତ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱରେ ବିରଳ ଏହି ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ଦିନେ ଏପରି ଅତି କୃପଣ ଏବଂ ତେଣୁ ଅତି ଅହଙ୍କାରୀ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା ଯେ, ତାହାର ଅସଲ ଭାବଗତ ମୂଳଟି ବଡ଼ ଅସଙ୍ଗତିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ମୂଳରେ ଥିବା ମାଟିଟା ଧସକି-ଯିବାରୁ ସେହି ଅଘଟଣର ସୁଯୋଗ ନେଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଭାରତୀୟ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ଉଦୟ ଘଟିଲା । ସାଧାରଣ ମଣିଷମାନେ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିଜୟ ଲାଭ କଲେ । ସାରଳାଦାସ ମାନେ ବ୍ୟାସମାନଙ୍କର ଦୁର୍ଗକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଲେ । ସଂସ୍କୃତ କୂପଜଳ ହୋଇ ରହିଗଲା, ଭାଷାମାନେ ନଦୀ ହୋଇ ବହିଗଲେ, ଲୋକଜୀବନକୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କଲେ, ସାହିତ୍ୟର ପକ୍ଷୀକୁ ପିଞ୍ଜରା ଭିତରୁ ମୁକ୍ତ କରି ତା ଦେହରେ ନୂଆ ନୂଆ ଡେଣା ଲଗାଇଦେଲେ । ଭାରତର ଇତିହାସରେ ଏଇଟି ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କମ୍ ଗୌରବର କଥା ନୁହେଁ । ତେଣୁ ସଂସ୍କୃତର ଥାନରେ ଆମେ ସଂସ୍କୃତକୁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବା, ଆମେ ସଂସ୍କୃତଠାରେ କୃତଜ୍ଞ ରହିବା; ତଥାପି ମୋହରେ ପଡ଼ିବା ନାହିଁ, ହେରେସା ହେବାକୁ ମୋଟେ ମନ କରିବା ନାହିଁ ।

୨୭ । ୯ । ୮୭

ବୁଢ଼ାଦିନେ

ଭାରତବର୍ଷରେ ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ବୁଢ଼ାଦିନେ ଧର୍ମ ଆଚରଣ କରନ୍ତି, ବୁଢ଼ାଦିନେ ନୀତିକୁ ମାନି ଚଳନ୍ତି ଏବଂ ବୁଢ଼ାଦିନେ ଦେଶର ହିତ କରିବାକୁ ମନ କରନ୍ତି । ବୁଢ଼ାହେବା ପୂର୍ବରୁ ପଙ୍କ ଭିତରେ ବୁଡ଼ିକରି ରହିଥାନ୍ତି, ପଙ୍କ ଭିଆଉଥାନ୍ତି ଓ ପଙ୍କ ପିଇବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଜୀବନକୁ ଚାରି ଆଶ୍ରମ ଭିତରେ ବାଣ୍ଟି ଜୀବନର ଚାରି ଅବସ୍ଥାକୁ ଚାରିପ୍ରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ରଖିବା ଲାଗି ପାଞ୍ଚି କରିଥିବା ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗର ସେହି ମହାତ୍ମାମାନଙ୍କର ମନରେ ଯାହାକିଛି ସତ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରହିଥାଉ ପଛକେ, ଏଇଟା ପଛରେ ଯେ ଏକ ନୃଶଂସ ଉପେକ୍ଷାଭାବ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ

ଭାବରେ ଘରକଣ ରହିଛି, ଅନାଇବା ମାତ୍ରକେ ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଖାଲି ଆଖିକୁ ମଧ୍ୟ ଦିଶିଦିଶି ଯାଇଥାଏ ।

ଧର୍ମ, ନୀତି ଓ ଲୋକହିତକୁ ପାରମ୍ପରିକ ବିଧାନ ଅନୁସାରେ ବୁଢ଼ାଦିନେ କରିବାଲାଗି ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଥିବାରୁ ଆମ ଦେଶରେ ବୁଢ଼ାମାନଙ୍କଠାରୁ ଯୁବକ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ବହୁତ ଉପଦ୍ରବ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ବୁଢ଼ାମାନେ ଯାହା କରୁଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ହିଁ ଧର୍ମ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ସେମାନେ ବାହାରକୁ ଦେଖିବାକୁ ଯେଉଁଥିରେ ଅଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ହିଁ ନୀତି ବୋଲି ମାନି ନିଆଯାଉଛି ଏବଂ ସେମାନେ ଯାହାକିଛି କରୁଛନ୍ତି, ସେଇଥିରେ ହିଁ ସମାଜର ହିତ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ଏକ ମିଛ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହାଉଆ ଭିତରେ ସୃଷ୍ଟି କରି ରଖାଯାଇଛି । ଦେଶଟାକୁ ଗୋଟା-ସୁଦ୍ଧା ରକ୍ଷଣଶୀଳ କରି ରଖିବାରେ ଏହି ବିଗ୍ରଦ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସଗୁଡ଼ାକ ଭାରି ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି ।

ଜୀବନଯାକ ମୁଁ ଅଧର୍ମରେ ବଞ୍ଚିବ, ଅଧର୍ମ ଦ୍ୱାରା ବଢ଼ି ବଢ଼ାଇବ, ଅଧର୍ମର ସିଢ଼ିରେ ଉପରକୁ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଉଥିବ-ଏବଂ ବୁଢ଼ାଦିନେ ଧର୍ମ କରିବ, ତୀର୍ଥ କରିବ, ତୀର୍ଥବାସୀ ହେବ, ଧର୍ମଗୁରୁମାନଙ୍କର ଶରଣ ପଶିବ ଏବଂ ଧର୍ମପାଇଁ ଦାନ ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ କରିବ । ଜୀବନଯାକ ଆପଣାର, ଅମାରଟାକୁ ହିଁ ଭରିବାରେ ଲାଗିଥିବ, ଟଙ୍କା କମାଇବ, ଯଶ କମାଇବ, କ୍ଷମତା କମାଇବାରେ ଲାଗିଥିବ । ବୟସ ଆସି ଗୁଳିଯିବା ପରେ ଯାଇ ମୁଁ ନୀତି କଥା କହିବ, ପ୍ରାଚୀନ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରୁ ଉଲୁଗୁଣା ଦେଇ ଅଳ୍ପବୟସ୍କ ଏବଂ ଅର୍ବାଚୀନମାନଙ୍କୁ ନୀତି ଉପଦେଶ ଦେବ । ନୀତିର ନାନା କଥା କହି ନୀତିବାନ ସଦୃଶ ଦେଖାଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବ । ଜୀବନରେ ତାକତ ଥିବାତକ ମୁଁ ଏକାବେଳକେ ଏକଆଖିଆ ଭାବରେ କେବଳ ନିଜର ହିତ ଦେଖୁଥିବ, ଝିଅଟିକା-ମାନଙ୍କୁ ମାରି କେବଳ ନିଜର ବଣିଟିକୁ ପୋଷିବାରେ ଲାଗିଥିବ । ନିଜର ପେଟଟା ଏଡ଼େବଡ଼ ହୋଇ ଦିଶିସାରିବା ପରେ ଯାଇ ଲୋକହିତ କଥା କହିବ । ଏସବୁ ଭାରି ଚତୁରମାନଙ୍କର କଥା ।

ଆମ ସମାଜରେ ମଣିଷ ମୂଳତଃ ନିଜର ମୁକ୍ତିପାଇଁ ଧର୍ମ କରେ, ଖାଲି ନିଜକୁ ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଉତ୍ତରାସ୍ତ ତଳେ ଚାଙ୍କିରଖିବା ଲାଗି ନୀତିରେ ରହେ, ଅନ୍ୟ ଆଖିରେ ନିଜର ମୁଣ୍ଡାଟାକୁ ହିଁ ସତକୁ ସତ ମୁଁ ବୋଲି ଦେଖାଇବାର ମତଲବରେ ସମାଜର ହିତ କରି ବାହାରେ । ତେଣୁ ଜୀବନର ଅସଲ ଥାନ ଓ ଅସଲ ସମ୍ଭନ୍ଧଗୁଡ଼ିକରେ ମଣିଷମାନେ ଭାରି ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଅସଲ ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକର ମୋଟେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଭାଗ୍ୟକୁ ନିଜର ଅପଟୁତା ଗୁଡ଼ାକୁ ଚାଙ୍କି ରଖିବାର କୁଲୁପରି ବ୍ୟବହାର କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ବୁଢ଼ାମାନେ ଟୋକାଙ୍କପରି ବେଶି

ହୋଇ ପ୍ରେରଣା ଦେଉଥାନ୍ତି, ଆଦର୍ଶ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଅସଲ କଥାଗୁଡ଼ିକ ଖାଲି ଉପରେ ଉପରେ ଉଡ଼ିଯିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଧର୍ମ, ନୀତି ଓ ସକଳ ହିତଭାବନା ଯଦି ବୁଢ଼ାଦିନର ଏକଗୁଚ୍ଛିଆ ଗୋବର ହୋଇ ନରହି ପ୍ରକୃତରେ ଜୀବନର ଯେକୌଣସି ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ କାମରେ ଲାଗିପାରୁଥାନ୍ତେ; ତେବେ ଆମର ସାମାଜିକ ଜୀବନରୁ ବହୁପ୍ରକାରର ଛଳନା ଓ ମିଛ ପ୍ରତାପ ଦୂରହୋଇ ପାରନ୍ତା । ମଣିଷମାନେ ସାହସ ବୋଲି ଏକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଛି ବୋଲି ନିଜ ଜୀବନରେ ଅନୁଭବ କରି ପାରନ୍ତେ । ଅଭିନୟ ଊଣା ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା । ସତ୍ୟମାନେ ବହି ଭିତରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଜୀବନ ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତେ । ଆମର ସବୁ ପିଣ୍ଡାଗୁଡ଼ାକୁ ବୁଢ଼ାମାନେ ଏପରି ପ୍ରମତ୍ତତା ସହିତ ମୋଟେ ମାଡ଼ିବସି ରହିପାରନ୍ତେ ନାହିଁ । ଦେଶର ମୁହଁଟା ପଛଆଡ଼କୁ ଅତୀତ ଆଡ଼କୁ ନହୋଇ ସମ୍ମୁଖ ଦିଗକୁ ହୁଅନ୍ତା । ମଣିଷପ୍ରତି ମଣିଷର ସମ୍ମାନ ଅଧିକ ହୁଅନ୍ତା, ଅନେକ ମିଛ ଭକ୍ତି ଓ ମିଛ ହିତୈଷୀତାର ଅବସାନ ଘଟିପାରନ୍ତା ।

୧୧ । ୧୦ । ୮୭

ଭାରତକୁ ବଦଳାଅ, ଭାରତକୁ ବଞ୍ଚାଅ

ଭାରତ ବଦଳିଲେ ଯାଇ ଭାରତ ବଞ୍ଚିବ । ଗତ ଚାଳିଶି ବର୍ଷ ଭିତରେ ଏହି ଦେଶରେ ବହୁତ କିଛି ବଦଳିବାର ଥିଲା । ବହୁତ କିଛି ଅସମାନତା ସମାନ ହେବାର ଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ାକ ସମ୍ଭବହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ବୋଲି ଭାରତବର୍ଷ ବଞ୍ଚି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମରିମରି ଯିବାରେ ଲାଗିଛି । ମଣିଷମାନେ ନାରଖାର ହେଉଛନ୍ତି—ଷଣ୍ଢ ଓ ପାଷାଣ୍ଡମାନେ ରଜାହୋଇ ରାଜନୀତି କରୁଛନ୍ତି, ବର୍ତ୍ତମାନର ଯାବତୀୟ ସଂଗ୍ରାମରେ ସେହିମାନେ ସେନାପତି ହୋଇ ବାହାରିଛନ୍ତି । ଅସଲ ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକୁ ବହୁ ଆଳରେ ଅନ୍ତରାଳ କରି ରଖି ଦିଆଯାଇଛି । ତେଣୁ ଏଗୁଡ଼ାକ ବଦଳିଲେ ଯାଇ ଭାରତ ବଞ୍ଚିବ ଏବଂ ଯିଏ ଭାରତବର୍ଷର ଏହି ବଦଳିବାରେ ନେତୃତ୍ୱ ନେଇପାରିବ, ସେହି ଏହି ଦେଶକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିପାରିବ । ଯେଉଁମାନେ ଆଜି କାନ୍ଥରେ ବାଡ଼ରେ ଭାରତ ବଞ୍ଚାଅ, ଭାରତ ବଦଳାଅ ବୋଲି ଲେଖୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ପଛଟାକୁ ଆଗ ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି,—ଆଗଟାକୁ ଚତୁରତାର ସହିତ ପଛକୁ ପେଲି ଦେଇ ରଖିଛନ୍ତି । ଆଗଟା ସବାଆଗ ପ୍ରକୃତରେ ଘଟୁ ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ବି ଭୟ କରୁଛନ୍ତି ।

ଏମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ସମସ୍ତେ ବାବୁ । ସେମାନେ ବାମ ବା ଅବାମ ଯୋଉପଟେ ରହିଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ସେମାନେ ଆପଣାର ଅସଲ ଓଲମ ଗୁଡ଼ାକରେ

ପ୍ରକୃତରେ ବାବୁ, ତା'ପରେ ଯାଇ ଆଉ କିଛି । ଗତ ଚାଳିଶ ବର୍ଷ ହେଲା ଆମ ଦେଶରେ ସେଇ ବାବୁମାନେ ହିଁ କ୍ଷମତାରେ ରହି ଆମକୁ ଶାସନ କରିଛନ୍ତି ଅଥବା ଶାସନ ବାହାରେ ରହି ସତେଅବା କୋଉଠି କ'ଣ ଭାଙ୍ଗିପକାଇବେ ବୋଲି କେଡ଼େବଡ଼ ଗର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି । ଦେଶକୁ ବଦଳାଇବାକୁ ନୁହେଁ, ଆପେ କ୍ଷମତାକୁ ଆସିବେ ବୋଲି ଯାବତୀୟ ତୋଡ଼ ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ଏହି ବାବୁମାନେ ହିଁ ଶିକ୍ଷାକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ନୂଆକରି ପକାଇବେ ଓ ବଗିଚାଗୁଡ଼ାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସଜାଡ଼ିଦେବେ ବୋଲି କେତେ ଫୁଲେଇ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଆମ ଦେଶରେ ହୋଇ ଆସିଥିବା ଏବଂ ଏବେ ମଧ୍ୟ ହେଉଥିବା ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ାକୁ ଏହିମାନେ ହିଁ କରିଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ସଂଗ୍ରାମ ଦ୍ୱାରା ସବୁକିଛି ପ୍ରକୃତରେ ବଦଳି ପାରନ୍ତା, ସେଇଟିକୁ ଏଡ଼ାଇ ରଖିବାପାଇଁ ଏମାନେ କେତେ କେତେ ଅଣସଂଗ୍ରାମର ଥାଟରେ ରାବଣ ଓ ମହୀରାବଣ ହୋଇ ବାହାରିଛନ୍ତି । ପୁରୁଣା ଗୁଡ଼ାକ ନୂଆପରି ଦିଶିଛି, ଯାବତୀୟ ନୂଆଲାଗି ଭୂମିଟାକୁ ବନ୍ଧ୍ୟା କରି ରଖାଯାଇଛି । ପୁରୁଣାକୁ ଭାଙ୍ଗି ନୂଆଗୁଡ଼ିକୁ ଗଢ଼ିବାକୁ ହେଲେ ଦେଶରେ ସବାଆଗ ଯେଉଁ ଶକ୍ତିର ଜାଗୃତି ଘଟିବା ଆବଶ୍ୟକ, ନାନା ସୂତ୍ରରେ ସେହି ଶକ୍ତିକୁ ଶୀତଳ କରି ରଖା-ଯାଇଛି । ସେନାପତିମାନେ ସେହି ଶକ୍ତିଠାରୁ ଦୂରକୁ ପଳାଇଆସି ରାଜଧାନୀମାନଙ୍କରେ କେତେ ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତ ଭାବରେ ଥାନପତି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେହିଠାରେ ଉତ୍ସବ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ସଂସ୍କୃତି କରୁଛନ୍ତି, ଗୋଟାକପରେ ଗୋଟାଏ ଉଚ୍ଚରୁ ଆହୁରି ଉଚ୍ଚ ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ାକୁ ଛକ ଓ ମୋଡ଼ମାନଙ୍କରେ ବସାଇଦେଇ ସେମାନେ ପୂଜ୍ୟପୂଜା କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଜଣ ଫୁଲାଇ ଦେଶକୁ ବଞ୍ଚାଇବାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ଆମର ରାଜନୀତି, ଆମର ଶାସନ, ଆମର ଶିକ୍ଷା ଓ ଆମର ସୁରକ୍ଷା, ସବୁ ଥାନରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ସେହି ପୁରୁଣାଟା ହିଁ ଥାନ ମାଡ଼ି ବସିଛି । ଆମ ଖବରକାଗଜ ମାନଙ୍କରେ ସେହି ପୁରୁଣା ଛବିଗୁଡ଼ାକ ଏବେ ମଧ୍ୟ ବାହାରୁଛି । ପୁରୁଣା ଅନ୍ୟାୟର୍-ଗୁଡ଼ାକ ନୂଆ ନାମରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଜାରିହୋଇ ରହିଛି । ପୁରୁଣା ଅପମାନ ଏବଂ ଉପେକ୍ଷାମାନେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ମଣିଷକୁ ଘୋଡ଼ା କରି ତା' ଉପରେ ସବାର ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ଏଗୁଡ଼ାକ ବଦଳିବ, ଆଗ ବଦଳିବ; ତେବେ ଯାଇ ଦେଶ ବଞ୍ଚିବ । ପୁରୁଣା ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ଆପଣାର ସବାମୂଳ ଅନୁରକ୍ତି ଓ ଆନୁଗତ୍ୟଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆପଣାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବାକୁ ହନ୍ତସନ୍ତ ହେଉଥିବା ବାବୁମାନେ କଦାପି ସେହି ଅସଲ ବଦଳାଇବାର ସଂଗ୍ରାମରେ ନେତୃତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । କାନ୍ଥ ଓ ବାଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ବହୁ ବହୁ ବାକ୍ୟର ଚମରେ ଅସନା ହେବାରେ ଲାଗିଥିବ ସିନା; ତଥାପି ଦେଶ ବଦଳିପାରିବ ନାହିଁ । ସେହି ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ବଞ୍ଚି-ରହିଥିବ । ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ାକର ହିଁ ସୁନାବେଶ କରାଯାଉଥିବ,—ତଥାପି ସବୁକିଛି ମରିମରି ଯିବାରେ ଲାଗିଥିବ ।

---

୧୮ । ୧୦ । ୮୭

ଯୁଦ୍ଧସାମଗ୍ରୀର ବିନିଯୋଗ

ଭାରତବର୍ଷରେ ସରକାରୀ ଦେଶରକ୍ଷା ବିଭାଗରେ ଏବେ ଖାଲେଣି ପଡ଼ିଛି । ଦେଶରକ୍ଷା ଲାଗି ବହୁ ସ୍ତରର ବହୁ ସାମଗ୍ରୀର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀର ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଯୁଦ୍ଧସାମଗ୍ରୀର ଉତ୍ପାଦନକୁ ହିଁ ଦେଶରକ୍ଷାର ପ୍ରାୟ ଏକମାତ୍ର ମାର୍ଗ ବୋଲି ବୁଝିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ପୃଥିବୀରେ ଏହି ତଥାକଥିତ ଦେଶରକ୍ଷା ଅର୍ଥାତ୍ ଯୁଦ୍ଧସାମଗ୍ରୀର ଉତ୍ପାଦନ ବାବଦରେ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପଇସା ଖରଚ ହୁଏ । ଏଣେ ଘରେ ଖାଇବାକୁ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଛୁରୀ ପକାଇବାରେ ହିଁ ଅଧିକ ଉମ ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ପରସ୍ପର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଛୁରୀ ପକାଇ ରଖିବାକୁ ହିଁ ଆପଣାର ସୁରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ବାସ୍ତବ ଉପାୟ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ ପରେ ଭାରତବର୍ଷକୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ଧନ୍ଦାରେ ପଡ଼ିବାକୁ ହୋଇଛି । ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହେବାକୁ ହିଁ ଆମ ଦେଶରକ୍ଷା ବିଭାଗ ମୂଳରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟରୂପେ ମାନିନେଇଛି ।

କେତେ ଅସ୍ତ୍ର ଉତ୍ପାଦନ କରିପାରିଲେ ଗୋଟିଏ ଦେଶ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବନ ଅର୍ଜନ କଲା ବୋଲି କହିହେବ, ତାହାକୁ ହିସାବ କରି କହିଦେବାକୁ ପୃଥିବୀରେ କୌଣସି ଗଣିତ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଅଧିକରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଅସ୍ତ୍ରୋତ୍ପାଦନକୁ ହିଁ ସ୍ୱାବଲମ୍ବନର ଏକ ଆଖିଦୃଶିଆ ସଂଜ୍ଞା ବୋଲି ମାନିନେବା ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରକୃତରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟ ନାହିଁ । ପୃଥିବୀରେ କୋଉ ଦେଶରେ ଯେତେବେଳେ ଉପାୟ ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ବର୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ଉପାୟ କୋଉଠୁ ଆସନ୍ତା ? ଏବେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଅଡ଼ିଟ୍ ରିପୋର୍ଟରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଆମ ଦେଶରେ ଉତ୍ପାଦିତ ହେଉଥିବା ଯୁଦ୍ଧ ସାମଗ୍ରୀର ବିନିଯୋଗ ନହେବାରୁ ସେଗୁଡ଼ାକ ଜଙ୍କ୍ ଲାଗି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଉଛି । ଦେଶର ଅସ୍ତ୍ରାଗାରମାନଙ୍କରେ ପ୍ରାୟ ଶହେ କୋଟି ଟଙ୍କାର ଯୁଦ୍ଧ ସାମଗ୍ରୀ ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇ ପଡ଼ିରହିଛି । ସେଥିରେ ଜଙ୍କ୍ ଲାଗିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି । ଏପରି ଜଙ୍କ୍ ଲାଗିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି ଯେ, ଆଉ ତିନିବର୍ଷ ପରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଜଙ୍କ୍‌ଲଗା ରଦ୍ଦି ଲୁହା ହିସାବରେ ମାତ୍ର ସାମାନ୍ୟ ଦରରେ ବିକ୍ରୀ କରିଦେବା ବ୍ୟତୀତ କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟ ନାହିଁ ।

ଆଉ କ'ଣ ସବୁ ଫନ୍ଦି ବା ଫନ୍ଦା କଲେ ଉତ୍ପାଦିତ ଯୁଦ୍ଧସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକର ଉଚିତ ବିନିଯୋଗ ହୋଇପାରନ୍ତା ? ଆମେରିକା, ରୁଷିଆ ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁସବୁ ଦେଶରେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଗୋଦାମମାନ ରହିଛି, ସେଠି ସରକାର ଦେଶ-

ରକ୍ଷାର ଧନ୍ଦାକୁ ବିଶ୍ୱରକ୍ଷାର ସ୍ତରକୁ ଉତ୍ତୋଳିତ କରି ନେଇଛନ୍ତି ଓ ପୃଥିବୀର ବନ୍ଧୁ ଦେଶକୁ ଅସ୍ତ୍ର ବିକୁଛନ୍ତି, ଅସ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟ ବି ଦେଉଛନ୍ତି । ପୁରୁଣା ଅସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ାକ କଙ୍କ୍-ଲାଗିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହିପରି ଭାବରେ ଖପନ୍ତ ହୋଇଯାଉଛି । ଏକଛତ୍ର ଅପ୍ରତିନିଧି ଶାସନ ଚାଲୁଥିବା କେତେକ ଦେଶରେ ସେହି ଅସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ାକ ବାହ୍ୟଶତ୍ରୁ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେତେ କାମରେ ନ ଲାଗୁଛି, ଦେଶ ଭିତରେ ଡିକ୍ଟେଟରଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକୁଥିବା ଜନ ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକୁ ଦମନ କରିବାର କାମରେ ତାହାର ଅଧିକ ବିନିଯୋଗ ହେଉଛି । ଭାରତବର୍ଷ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କ'ଣ କରିବ କେଜାଣି ?

ଭାରତବର୍ଷର ଅସ୍ତ୍ରାଗାରରେ ଯେତେ ଅସ୍ତ୍ର ବିନିଯୋଗ ବ୍ୟତୀତ କଙ୍କ୍ ଲାଗିଯିବାକୁ ବସିଛି, ଭଗବାନ କରନ୍ତୁ, ସେଗୁଡ଼ାକରେ ଆହୁରି ଶୀଘ୍ର କଙ୍କ ଲାଗିଯାଉ । ପୃଥିବୀର ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଯେତେ ଅସ୍ତ୍ର ଜମାହୋଇ ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ାକରେ ଠିକ୍ ଏହିପରି ଭାବରେ କଙ୍କ୍ ଲାଗିଯାଉ । ଯୁଦ୍ଧ ନାମକ ଦୈତ୍ୟର ଦାନ୍ତରେ କଙ୍କ୍ ଲାଗିଗଲେ ଯାଇ ସେହି ଦୈତ୍ୟର ପ୍ରକୋପ ମଧ୍ୟ ଦୂର ହୋଇପାରିବ । କ୍ରମେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ବଢ଼ାଇବାଦ୍ୱାରା ହିଁ ଗୋଟିଏ ଦେଶର ଯଥାର୍ଥ ସୁରକ୍ଷା ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ବିଚିତ୍ର ମଣିଷଙ୍କର ସବୁଗଣ୍ଠି ମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗିଯିବ । ସଂସାର ଉଶ୍ୱାସ ହୋଇପାରିବ, ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ଘରେ ଆଗ ଚୁଲି ପକା ନ ହୋଇ ଆଗ ଭାତ ରନ୍ଧାହେବ । ଆମର ବାହାପିଆ ଜ୍ଞାନଗୁଡ଼ାକ ଆଗ ଆକାଶମାର୍ଗରେ ଶୂନ୍ୟକୁ ଓ ଆହୁରି ଶୂନ୍ୟକୁ ଉଡ଼ିବାଲାଗି ମନ ନ କରି ପୃଥିବୀର ସବୁ ପିଲାଙ୍କ ସକାଶେ ଆଗ ଇସ୍କୁଲ ଘର ତିଆରି ହେଉ ବୋଲି ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ମଣିଷ-ଭାଗ୍ୟର ଚକ୍ର ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ବୁଲିଯାଇ ପାରିବ । ତେଣୁ, ଯାହା କଙ୍କ୍ ଲାଗିବାର କଥା, ତାହା କଙ୍କ୍ ଲାଗିଯାଉ । ଖଡଗ ଲୁହାହୋଇ ବର୍ଜୀହେଉ । ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଆଣ୍ଠୁ ଭାଙ୍ଗୁ ଏବଂ ମଣିଷର ଆଣ୍ଠୁ ରହୁ ।

୨୫।୧୦।୮୭

ବାସହୀନଙ୍କର ବର୍ଷ

୧୯୮୭ ମସିହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଷଟି ପୃଥିବୀରେ ବାସସ୍ଥାନ ଅଭାବରେ ବାସ-କରୁଥିବା ମଣିଷଙ୍କ ସକାଶେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା । ଯେଉଁମାନେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ଏକାଠି ସଭାରେ ବସି ବର୍ଷଟିକୁ ବାସହୀନମାନଙ୍କ ଲାଗି ଅର୍ପିତ କରାଯାଉ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ବାସ ରହିଥିବା ଲୋକ କହିଲେ ଭୁଲ୍ ହେବ । ଏମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ଭଲ ବାସ ରହିଥିବା ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକ । ଏହି ବର୍ଷଟି ମଧ୍ୟରେ ବାସହୀନମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ ମନନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁସବୁ ଆଲୋଚନାମାନ ପୃଥିବୀଯାକ କରାଗଲା, ସେଗୁଡ଼ିକରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଭଲ ବାସ ରହିଥିବା ବଡ଼ ବଡ଼ ମଣିଷମାନେ ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସତକୁ ସତ ବାସହୀନ ଲୋକମାନେ ସେ ସବୁଥିରେ କେହି ନଥିଲେ । ବାସହୀନମାନଙ୍କ ସକାଶେ ବାସ ରହିଥିବା ମଣିଷମାନେ ଦୟାକରି ବରଷଯାକ ଭାବିଲେ, ହୁଏତ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଦୟା କରି କେତେ ଥାନରେ ବାସହୀନଙ୍କ ଲାଗି କେଇଟା ଘର ମଧ୍ୟ ତିଆରି କରି ଦିଆଗଲା ; ମାତ୍ର, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ବରଷଟିକୁ ପାଳନ କରାଗଲା, ସେମାନେ କୋଉଠି ହେଲେ ସାଙ୍ଗରେ ନଥିଲେ । ପୃଥିବୀର ଏତେ ମଣିଷଙ୍କର କାହିଁକି ନିଜର ବୋଲି କୌଣସି ଘର ନାହିଁ, ଘର ନଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ବିଷୟରେ ହୁଏତ ମୋଟେ କିଛି କୁହାଗଲା ନାହିଁ ।

୧୯୮୭ ଯିବାକୁ ବସିଲା । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମିକ ସଂସ୍ଥା ବୋଲି ପୃଥିବୀ-ସ୍ତରରେ ଯେଉଁ ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ରହିଛି, ବାସହୀନଙ୍କ ବିଷୟରେ ତାହାର ଏକ ବିବରଣୀରେ ହିସାବ ଦେଇ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରତି ଚାରିଜଣରେ ଜଣେ ଲୋକ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବଡ଼ ଦୟନୀୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଘର ଖଣ୍ଡେ ତିଆରି କରି ରହିଛି ଅଥବା ତାହାର ନିଜର ବାସଗୃହ ବୋଲି ଆଦୌ କିଛି ନାହିଁ । ଦଶ କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଆଶ୍ରୟ ନେବାଲାଗି ଘରଖଣ୍ଡେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଥାନଟିଏ ଖୋଜି ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ, ପୋଲତଳେ କିମ୍ବା ଆଉ କାହାଘରର ଦୁଆର ବାହାରେ ଶୋଇବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି । କେବଳ ଲାଟିନ ଆମେରିକାରେ ହିଁ ଦୁଇକୋଟି ସରିକି ଯୁବକ ଓ ଶିଶୁ ରାସ୍ତା ଉପରେ ବାସକରୁଛନ୍ତି ଅଥବା ରାସ୍ତାଉପରେ ଯାଇ ଶୋଉଛନ୍ତି । ତେଣେ ଆଫ୍ରିକା ମହାଦେଶରେ ସହରଗୁଡ଼ିକରେ ବାସକରୁଥିବା ମଣିଷଙ୍କର ଶତକଡ଼ା ଅଶୀଭାଗ ନିପଟ କୁତ୍ସିତ ବସ୍ତି ଅଞ୍ଚଳ କିମ୍ବା ଅସ୍ଥାୟୀ ଡେରାମାନଙ୍କରେ

ବାସ କରୁଛନ୍ତି । ବିବରଣୀ କହୁଛି ଯେ, କୁବେର ଦେଶ ଆମେରିକା ଯୁକ୍ତରାଜ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ପଚଶ ଲକ୍ଷ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର କୌଣସି ଘର ନାହିଁ ।

ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ବର୍ଷଟି ଅତିବାହିତ ହୋଇଗଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ବାସସ୍ଥାନ ମଣିଷ ବାସ ପାଇଥିବେ, ଭଲ ବାସ ରହିଥିବା ଭାଗ୍ୟବାନମାନେ ଆଉ ତାହାର କୌଣସି ହିସାବ କରିବେ ନାହିଁ । ପୃଥିବୀରେ ଏତେ କୋଟି ମଣିଷଙ୍କର ବାସ ନଥିବା ଯେ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଏକ ମନୁଷ୍ୟକୃତ ସମସ୍ୟା, ସେହି ସତ କଥାଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା ଲାଗି ପୃଥିବୀକୁ ଆଉ କେତେ ବର୍ଷ ଲାଗିବ କେଜାଣି ? ଦୟାଦ୍ୱାରା ମଣିଷର କୌଣସି ସମସ୍ୟାର ଯଥାର୍ଥ ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଆମ ଇସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କୁ କେବେ ସତକୁ ସତ କହି ଦିଆଯିବ କେଜାଣି ? ପୃଥିବୀରେ ଧନ ଅଛି, ବିଦ୍ୟା ଅଛି ବିଜ୍ଞାନ ଅଛି, ତଥାପି ଏଠି ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ତଥାପି କାହିଁକି କୌଣସି ବାସ ନାହିଁ, ଆମ ଭବିଷ୍ୟମୁଖୀ ପିଲାମାନେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ କେବେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ପରସ୍ପରକୁ ପଚାରି ପାରିବେ କେଜାଣି ? ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଅସଲ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ମୂଳତଃ ତାହାରି ଉପରେ ହିଁ ନିର୍ଭର କରୁଛି ।

୧ । ୧୧ । ୮୭

●

ପାଟହାତୀ ଅସୁସ୍ଥ

ହାତୀ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ବିନାଶଶୀଳ ପ୍ରାଣୀ । ପାଟହାତୀ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ବିନାଶଶୀଳ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ପାଟହାତୀ ବେଳକୁ ସେଥିରେ ଯେ କଦାପି କୌଣସି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟିବ, ସ୍ୱୟଂ ଜଗନ୍ନାଥ ମଧ୍ୟ ସେକଥା ମୋଟେ କହିବେ ନାହିଁ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ପାଟହାତୀ ଅସୁସ୍ଥ ବୋଲି ଉଦ୍‌ବେଗ ପ୍ରକାଶକରି ଯେଉଁମାନେ ଖବରକାଗଜରେ ଦୁଃଖପ୍ରକାଶ କରି ବିବୃତିମାନ ଦେଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଘୋର ମାୟାରେ ଘାଣ୍ଟି ହେଉଛନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ମାୟାର ଏକ ଭାବପ୍ରବଣ ପ୍ରସ୍ଥ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି । ଆମ ଭିତରୁ ଯେଉଁମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଗଳିତ ଭାବରେ ଅତୀତଟାକୁ ହିଁ

ସୃଷ୍ଟି ସବୁଠାରୁ ମଧୁର ବୋଲି କହିବାକୁ ମନକରୁଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ସେହି ଏକାନ୍ତ ଭାବପ୍ରବଣ ମାୟାବାଦ ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ୁଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ସେଥିରୁ କେଡ଼େ ସୁଖ ପାଆନ୍ତି । ମିଛରେ ବେଦନା ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ମିଛରୁ ଏକ ପ୍ରକାରର ସୁଖ ପାଉଥାନ୍ତି ।

ପାଟହାତୀ ଅସୁସ୍ଥ ହେଲା, ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରେ ପତିତ ହେଲା । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ପାଟହାତୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ପ୍ରକୃତ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବାଲାଗି ସେହିଭଳି ଏକ ଭୂମିକାରେ କଦାପି ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିନଥିଲା । ଏହି ଭିଆଣଟିକୁ ପୂର୍ବକାଳର ରଜାମାନେ କରିଥିଲେ । ରାଜାମାନେ ନିଜକୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଆଦ୍ୟ ସେବକ ବୋଲି କହୁଥିଲେହେଁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଜଣେ ରଜା ବୋଲି କଳ୍ପନା କରିବା ବ୍ୟତୀତ ସଂସ୍କାରର ଦାସ ହୋଇ ରହିଥିବା ସେହି ସାମନ୍ତମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭାବଗତ ସାମର୍ଥ୍ୟ ନଥିଲା । ରାଜାଙ୍କର ହାତୀ ଅଛନ୍ତି, ପାଟହାତୀ ବି ଅଛି; ସେଇଥିଲାଗି ରଜାମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ହାତୀ ଓ ପାଟହାତୀ ଖଞ୍ଜି ଦେଇଥିଲେ । ଏପରି ଅନୁଗୃହୀତ ହେବାଦ୍ୱାରା ଜଗନ୍ନାଥ ନିଜକୁ କେବେ ରାଜାବୋଲି ଅନୁଭବ କରିଥିବେ କି ନାହିଁ, ସେକଥା କହିବା ମୋଟେ ସହଜ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ରଜାମାନେ ହୁଏତ ବେଳେ ବେଳେ ଆପଣାକୁ ଜଗନ୍ନାଥ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିଥିବେ । ରଜାମାନେ ଗଲେ, ସେମାନଙ୍କର ହାତୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଗଲେ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନାଆଁରେ ପାଣିଛଡ଼ା ହୋଇଥିବା ହାତୀ ବି ଅନେକ ଗଲେଣି, ଯିବେ । ସେହିପରି ତାଙ୍କ ପାଟହାତୀ ମଧ୍ୟ ଅସୁସ୍ଥ ହେଲା ଓ ଗଲା । ଜଗନ୍ନାଥ କାଳେ କାଳେ ଭକ୍ତର ହୋଇ ରହିଥିଲେ, ଚେତନାପଥର ଅନୁରାଗୀମାନଙ୍କର ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ଚିରଦିନ ସିଏ ତାହାହିଁ ରହିବେ । ଏକାଳର ଯେଉଁ ରଜାମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ପାଟହାତୀ ଅଥବା ପାଟଲୁଗାରୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର କଳନା କରନ୍ତି, ବିଚରା ସେମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କଠାରୁ କେତେ ନା କେତେ ଦୂରରେ ଯାଇ ରହିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଚେତନାରେ ନଥାନ୍ତି, ଭାବରେ ନଥାନ୍ତି—ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଧର ଅନ୍ୟ ଘରେ ଭାଙ୍ଗ ଖାଇ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସହିତ ଆପଣାର ଖିଅ ଛିଣ୍ଡିଗଲେ ସେମାନେ ହୁଏତ ଆଦୌ ଜାଣିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ମାତ୍ର ପାଟହାତୀ ଅସୁସ୍ଥ ହେଲେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି । ସେମାନେ ସ୍ୱୟଂ ନିଜ ଭିତରେ କେଉଁଠି ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ଆଖିଗୁଡ଼ିକୁ ହରାଇ ବସିଥାନ୍ତି ବୋଲି ସମ୍ଭବତଃ ଏଭଳି ଆଚରଣ କରନ୍ତି । ମାୟାଗୁଡ଼ାକୁ ଗଳାମାଳି କରି ଆବୋରି ରହିଥାନ୍ତି, ବହୁ ମାୟାରେ ଭାରି ସ୍ଥୂଳ ହୋଇ ଦିଶୁଥାନ୍ତି । କେବଳ ଜଗନ୍ନାଥ ଦୟା କଲେ ଯାଇ ଏହି ଲୋକମାନଙ୍କର ପରଦା ଫିଟିବ, ଦୁଃଖ ଯିବ ।

ଯାହା ନଶ୍ୱର, ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଯିବ । ଏହି ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ାକ କାଳକ୍ରମେ ସବୁ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିବ । ମାଟିତଳୁ ବାହାରୁଥିବା ଖପରାଗୁଡ଼ାକୁ ଯୋଡ଼ି ସେଇଥିରୁ ଇତିହାସ

ଫାନ୍ଦୁଥିବା ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ ବୁଦ୍ଧିକୁ ପରାହତ କରି କାଳ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବାହାରିଯିବ । ସଂଗ୍ରହାଳୟର କୂର୍ମମାନେ କୂର୍ମ ହୋଇ ପଛରେ ରହିଯିବେ । କୋଉ ପୁରୁଣା ମନ୍ଦିରରୁ ପଥର ଖଣ୍ଡେ ଖସିପଡ଼ିଲା ବୋଲି କେତେବଡ଼ ପାଟିରେ ହାହାକାର କରୁଛନ୍ତି । ଯାହା ରହିବାର; ତାହା ଅବଶ୍ୟ ରହିବ । ଯାହା ତଥାପି କାମରେ ଲାଗିବ, ତାହା ରହିବ । ପାଉଁଶଗୁଡ଼ାକ ପାଉଁଶ ହୋଇ ପଛରେ ପଡ଼ି ରହିବ,— ପାଉଁଶ ଭିତରେ ଥିବା ଅଗ୍ନିକଣାକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଚଣ୍ଡାଳମାନେ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ତିଆରି କରିବେ । ଯାହା ଅତୀତରେ ଥିଲା, କେବଳ ତାହାକୁହିଁ ଅତୀତ ବୋଲି କହିବାର ଏକ ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସ ଅନେକ ମଣିଷଙ୍କର ରହିଛି । ଭବିଷ୍ୟତରେ ମଧ୍ୟ ଇତିହାସ ଗଢ଼ାଯାଇପାରେ । ଆମେ ଆହୁରି ଆଗକୁ ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁ, ଆମ ଅତୀତର ଯାବତୀୟ ଗୌରବ—ସ୍ମୃତି ତାହାରି ହିଁ କାମରେ ଲାଗିପାରିବା ଉଚିତ । ଯୋଉମାନେ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଡରନ୍ତି, ସ୍ୱପ୍ନ ଡରନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ତାଙ୍କ ପାଟହାତୀକୁ ଅଧିକ ମୂଲ ଦିଅନ୍ତି । ପୁରୁଣା ମନ୍ଦିରରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ପଥରଟାଏ ଖସିଲେ ସେମାନେ ଅତି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଗୁହଁଆ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ।

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଯେତେ ହାତୀ ଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଚିଡ଼ିଆଖାନାକୁ ପଠାଇ ଦିଆଯାଉ । ଅଥବା ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଉ । ସେମାନଙ୍କର ସେହିଠାରେ ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ସାମନ୍ତବାଦୀ ସଂଗ୍ରହାଳୟକୁ ଯାଉ । ସାମନ୍ତବାଦୀ ବୁଦ୍ଧିଗୁଡ଼ାକ ଚୁଲ୍ଲୀକୁ ଯାଉ । ତେବେ ଯାଇ ମଣିଷର ଅସଲ ଭାଗ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଦିଶିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ଅସଲ ଭାବମାନେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେବେ । ଅସଲ ଜଗନ୍ନାଥ ସେତିକିବେଳେ ଦିଶିବେ ।

ତା ୮ । ୧୧ । ୮୭

କେହି ବୁଝୁନଥିଲେ

ଆମେ ଜାଣିବା ଶୁଣିବା ମଣିଷମାନେ ପୃଥିବୀରେ ପରମାଣୁ ବୋମା ତିଆରି ହେଉ ବୋଲି କେହି ବୁଝୁନଥିଲୁ, ତଥାପି ପୃଥିବୀରେ ସେହି ବୋମାଗୁଡ଼ାକ ସତେ ଅବା ମନକୁ ମନ ତିଆରି ହୋଇଗଲେ । କେବଳ ଜାଣିବା ଶୁଣିବା ମଣିଷମାନେ ହିଁ ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ଜାଣିଶୁଣି ଏଭଳି କଥା କହୁଥାନ୍ତି । ପରମାଣୁ ବୋମା ରୁଷିଆ ବୁଝୁ ନଥିଲା, ଆମେରିକା ବୁଝୁ ନଥିଲା କିମ୍ବା ଚୀନ ମଧ୍ୟ ବୁଝୁ ନଥିଲା । ହୁଏତ ଆମ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ଖାଇ ବିଜ୍ଞାନ କରୁଥିବା ବଡ଼ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ମଧ୍ୟ ସେକଥା ବୁଝୁ ନଥିଲେ । ତଥାପି ପରମାଣୁ ବୋମାସବୁ ତିଆରି ହେଲା; କ୍ରମଶଃ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ତିଆରି କରାଗଲା, ସଂଖ୍ୟାରେ ବୋମା-ଗୁଡ଼ାକ ଗୁଣେକରୁ ହଜାର ଗୁଣ ହେଲା, ଏବଂ ଶେଷକୁ, ପୁରା ପୃଥିବୀଟାକୁ ଥରଥର କରି ବାରଥର ଛେଚି ଛୁରଖାର କରିଦେଇ ପାରିବା ଭଳି ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ବୋମାଶକ୍ତି ପୃଥିବୀର ଯୁଦ୍ଧଗୋଦାମ ମାନଙ୍କରେ ଗଚ୍ଛିତ ହୋଇ ରହି ସାରିଲାଣି ବୋଲି ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଆମକୁ ହିସାବ ଦେବାକୁ ଆସିଲେ । ଏମାନେ ତ କେହି ବୁଝୁ ନଥିଲେ, ତେବେ ଏଗୁଡ଼ାକ ଏତେଦୂର ଯାଇପାରିଲା କିପରି, ମୂର୍ଖଲୋକ ମାତ୍ରକେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ପଚାରିବାକୁ ମନ କରିବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ କାଞ୍ଜି ଯାଇ ଭାରତ ବର୍ଷ ଓ ପାକସ୍ଥାନ ଭିତରେ ଯାଇ ପଶୁଛି ବୋଲି ଶୁଣାଯାଉଛି । ପାକସ୍ଥାନ କହୁଛି ଯେ କାଞ୍ଜି ଭାରତ ବର୍ଷରେ ଆଗରୁ ପଶି ସାରିଲାଣି ଏବଂ ତେଣୁ ପାକସ୍ଥାନ ଭିତରକୁ ତାହା ପ୍ରବେଶ କଲେ ସେଥିରେ ପାକସ୍ଥାନକୁ କେହି କଦାପି ଦୋଷ ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଭାରତ ବର୍ଷ କହୁଛି ଯେ ପାକସ୍ଥାନ ବହୁଆଗରୁ ବୋମା ତିଆରି କରିବାର ଉଦ୍ୟୋଗ ଆରମ୍ଭ କଲାଣିବୋଲି ସିଏ ଗୋଇନ୍ଦା କୁକୁର ଲଗାଇ ଭଲ କରି ଜାଣି ସାରିଲାଣି । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଠାରୁ ମନୋରମ ବ୍ୟାପାରଟି ହେଉଛି ଯେ ଭାରତର ଘର ଭିତରେ କାଞ୍ଜି ଆସି ପଶି ସାରିଲାଣି ବୋଲି ପାକସ୍ଥାନ ବାସନା ପାଇପାରୁଛି ଓ ପାକସ୍ଥାନର ଘର ଭିତରେ କାଞ୍ଜି ପଶି ସାରିଲାଣି ବୋଲି ଏଣେ ଭାରତବର୍ଷ ମଧ୍ୟ ବାସନା ପାଇପାରୁଛି । ଅନ୍ୟ ବିଷୟରେ ଏତେ କଡ଼ା ବାସନା ପାଉଥିବାରୁ ସମ୍ଭବତଃ ସେମାନେ ନିଜ ଘରର ଓ ନିଜ ମତଲବ ଗୁଡ଼ିକର ବାସନାକୁ ମୋଟେ ଜାଣି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷ କୁଆଡ଼େ ପାକସ୍ଥାନରେ ବୋମା ତିଆରି ହେଉଛି ବୋଲି ପୁରା ଧରାପଡ଼ିବା

ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିଛୁ । ପାକିସ୍ଥାନ ଧମ୍ପଜ୍ଞ ସାରିଲେ ଭାରତବର୍ଷ ପରମାଣୁବୋମା ତିଆରି କରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ନିଜର ଆଗରୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତିଟିର ପୁନର୍ବିଗ୍ଚର କରିବ ବୋଲି କହି ଭାରି ଚଙ୍ଗଚଙ୍ଗ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲଣି । ଏତେ ରାଷ୍ଟ୍ର ଏତେ କଥା କହୁଛନ୍ତି, ଅଥଚ ଏପରି ହେଉ ବୋଲି କେହି ଚାହୁଁନାହାନ୍ତି । ଇଏ ବି ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଧି । ଆଧୁନିକ କ୍ଷମତାସୀନ ଓ ନିର୍ବୋଧମାନଙ୍କର ଏକ ବ୍ୟାଧି-ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱବାସୀଙ୍କ ଲାଗି ଏକ ଘୋର ବିପଦ ।

ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କ୍ଷମତାକୁ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ନିୟତିର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ନିୟାମକ ବୋଲି ମନେ କରୁଥିବା ଆମ ରାଜନୀତିକ ରକ୍ଷକମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ସେମାନେ କେହି ଯୁଦ୍ଧ ଚାହୁଁନାହାନ୍ତି, ମାତ୍ର ଅପରପକ୍ଷ ଯେତେବେଳେ ଆଗ ଯୁଦ୍ଧ କରିବ ବୋଲି ସଜ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ନିଜେ ଯୁଦ୍ଧପାଇଁ ସଜ ନହୋଇ ଆଉ ଅନ୍ୟ ଗତିନାହିଁ । ସେମାନେ ଅପର ପକ୍ଷକୁ ଭାରି ଡରୁଛନ୍ତି, ତେଣୁ ଯୁଦ୍ଧଲାଗି ସଜ ହେଉଛନ୍ତି । ଏବେ ଏହାକୁ ବାସ୍ତବ ରାଜନୀତି ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି, ଏବଂ ସେହି ରାଜନୀତି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପୃଥିବୀ—ପୃଷ୍ଠରୁ ବିଲୁପ୍ତ କରିଦେବ ବୋଲି ଯୋଗାଡ଼ କରୁଛି । ସାଧାରଣ ମଣିଷମାନେ ବି କେଡ଼େ ସହଜରେ ସେହି ଧୂର୍ତ୍ତ କଥାଗୁଡ଼ାକରେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଯାଉଛନ୍ତି । ସାଧାରଣ ଅସାଧାରଣ ହୁଏତ ସମସ୍ତେ ଭାବୁଛନ୍ତି ଯେ, ଯେଡ଼େ ବିଡ଼ମ୍ବନାମୟ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି କଥାଟାହିଁ ଆହୁରି ଅନେକଦିନ ଚାଲିବ ଏବଂ ତା'ପରେ, ମୂଳରେ, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ହେଲାପରି ଆଗ କୋଉଠି କଣ ଗୋଟାଏ ବଦଳିଲେ ଯାଇ ଆମର ପୃଥିବୀ ବଦଳିଯିବ ।

ଆମେ ସତକୁ ସତ ଯାହା ଯାଉବୋଲି ଚାହିବା, ତାହାହିଁ ଯିବ ଏବଂ, ଆମେ ଯାହା ରହୁ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରିବା, ସତକୁ ସତ ତାହାହିଁ ରହିବ । ଆମେ ଚାହୁଁ ନଥିବା, ଅଥଚ ବୋମାଗୁଡ଼ାକ, ଉତ୍ତେଜନା ଗୁଡ଼ାକ ଏବଂ ନିର୍ବୋଧତା ଗୁଡ଼ାକ ଆମକୁ କାବୁକରି ମାଡ଼ି ବସିଥିବେ; ଏହି ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ସୁଆଙ୍ଗଟି ଯେଡ଼େ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ତଥାପି ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ବସିଥିବା । କାଳ ଆମକୁ ତାର ଅଧୀନକରି ରଖିଥିବ । ଆମେ କାଳକୁ କଦାପି କାବୁକରି ପାରିବାନାହିଁ ।

ତା ୨୨ । ୧୧ । ୮୭

ସମାଜର କ୍ଷତି ଚାହୁଁଥିବା

ନୂଆ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ତାଙ୍କର ପ୍ରାୟ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଭାଷଣରେ ସତକୁସତ କେତେବଡ଼ କଥାଟାଏ କହିଲେ । ସମଗ୍ର ଦେଶର ନିର୍ବାଚିତ ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ଭାଷଣ ଦେଇ ସିଏ କହିଲେ ଯେ, ସମାଜର କ୍ଷତି ଚାହୁଁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଶବାସୀ କଦାପି ବରଦାସ୍ତ କରିବେ ନାହିଁ । କ୍ଷତି ଅନେକ ପ୍ରକାରର ରହିଛି । ଗତ ପଚାଶିବର୍ଷ ଭିତରେ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷ ଯେତେ ଲାଭବାନ ହୋଇଛି, ତାହାର ଅନେକ ଗୁଣ ଅଧିକ ହରାଇଛି ବୋଲି ଏବେ ଆମ ଦେଶରେ ଅନେକ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ମଣିଷ କହି ସାରିଲେଣି । ବାହାର ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିବାକୁ ହୁଏତ ଦେଶରେ ବହୁତ କିଛି ବଢ଼ିଛି, ମାତ୍ର ତଥାପି ଅନ୍ତରର କ୍ଷେତ୍ରରେ; ସମ୍ବନ୍ଧର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଶ ବହୁତ କିଛି ହରାଇଛି । ଦେଶରେ ମଣିଷ କହିଲେ ଯଦି ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ବୁଝାଏ, ତେବେ ଦେଶ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଖ୍ୟତଃ ଓଲଟା ବାଟରେ ଯାଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ଯୋଉମାନେ କ୍ଷମତାରେ ଥାଆନ୍ତି ସେହିମାନଙ୍କର ରାଜନୀତିକ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଆଞ୍ଚ ଆଣୁଥିବା ଯାବତୀୟ କଥାକୁ ସେମାନେ ଦେଶଲାଗି କ୍ଷତିକାରକ ବୋଲି କହନ୍ତି । ଦେଶରକ୍ଷାର ନାମରେ ସେମାନେ ପ୍ରଧାନତଃ ନିଜର କ୍ଷମତାସନ ଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ଷା କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଆପଣାର ସ୍ୱାର୍ଥ–ସିଦ୍ଧିରେ ନିଯୁକ୍ତ କରି ରଖିଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଏହିସବୁ କରାମତିରେ ଯିଏ ପ୍ରତିବାଦ କରେ ଅଥବା ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ହୋଇ ବାହାରେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଏମାନେ ସମାଜର କ୍ଷତି ଚାହୁଁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ଘୋଷଣା କରନ୍ତି ଓ ଦାଉ ସାଧୁଥାନ୍ତି । ଭାରତ ବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତା-ସଂଗ୍ରାମ ଚାଲିଥିବା ସମୟରେ ସ୍ୱାର୍ଥର ବିଚାର ଅପେକ୍ଷା ଆଦର୍ଶର ବିଚାର ଅଧିକ ହେଉଥିଲା । ନେତୃତ୍ୱ ପାଖରେ ସତକୁସତ ଆଦର୍ଶଟିଏ ରହିଥିଲା । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ କ୍ରମେ ଯେଉଁ ବାବୁମାନେ ଆମ ଘରେ ମାମଲତକାର ହେଲେ ଓ ଶାସନ କଲେ, ସେମାନେ, ଆଦର୍ଶକୁ ଏକାନ୍ତ ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟ ମଣିଲେ । ରାଜନୀତିକୁ ଏକ ସ୍ୱାର୍ଥକାମୀ ବ୍ୟବସାୟରେ ପରିଣତ କରିଦେଲେ । ଏମାନେ ଦେଶରେ କ୍ଷତି କଲେ ନା କଲ୍ୟାଣ କଲେ, ତାହାର ହିସାବ କରିବାକୁ ଯଦି ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଭବନରେ କଣ୍ଟା ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ଜାଣି ପାରୁଥାନ୍ତେ ।

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ସୁରକ୍ଷା ହେବ, ଭାରତୀୟ ସମାଜର ପରମ୍ପରା ଓ ସଂସ୍କୃତି ପ୍ରତି ଯେଉଁମାନେ ଏବେ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଦୃଢ଼

ମୁକାବିଲା କରାଯିବ ବୋଲି ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଯଥାର୍ଥରେ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ କହିଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ଚୋର ଓ ଗୁଣ୍ଡବୋଲି ଧରା ପଡ଼ନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ତ ସମସ୍ତେ ବିପଦ—ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ବୋଲି ଚିହ୍ନନ୍ତି, ମାତ୍ର ଯେଉଁ ଚୋର ଓ ଗୁଣ୍ଡମାନେ ପୋଲିସ ହୋଇ ଚୋର ଗୁଣ୍ଡଙ୍କ ପଛରେ ଦଉଡ଼ୁଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବାଲାଗି କାହାର କ'ଣ ଅଛି ? ଆମ ଦେଶଟା ଗତ ଦୁଇପୁରୁଷ ହେଲା ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ଶ୍ରୀମାନମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରାହିଁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଅତ୍ୟାଚାରିତ ହୋଇଛି ।

ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଯାହା ଦରବାରରେ ବସି କହିଲେ, ସେକଥା ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ନକହି ଦେଶବାସୀ କହି ପାରୁଥାନ୍ତେ କି ! ସମାଜର କ୍ଷତି କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କଦାପି ବରଦାସ୍ତ କରାଯିବ ନାହିଁ ବୋଲି ସମାଜର ଅସଲ ମଣିଷମାନେ କହି ପାରୁଥାନ୍ତେ କି ! ତେବେ ସେହି କଥାର ସତକୁ ସତ ଏକ ରାଜନୀତିକ ମୂଲ୍ୟ ରହିପାରନ୍ତା । ସେହି କଥା ଉପରେ ଆସ୍ଥା ସ୍ଥାପନ କରି ହୁଅନ୍ତା । ସମାଜର; ଦେଶର ପ୍ରକୃତ କ୍ଷତି ଚାହୁଁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ କଦାପି ବରଦାସ୍ତ ନକରିବାର ସଂକଳ୍ପ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି ଥାନା ଭିତରେ ଥାଇ ଏହି କଥା କହିବାଲାଗି ମନ କରନ୍ତା ନାହିଁ । ସିଏ ଥାନାବାବୁମାନଙ୍କ ସହିତ ନରହି ଆମ ସହିତ ଥାଆନ୍ତା । ଗାନ୍ଧୀ ସର୍ବଦା ସମାଜ ପଟେ ଥିଲେ, ମଣିଷପଟେ ଥିଲେ । ତେଣୁ ସିଏ କେବେହେଲେ କୌଣସି ଖାସମହଲ ଭିତରେ ଯାଇ ବସିବାକୁ ମନକରି ନଥିଲେ । ତେଣୁ ସେତେବେଳେ ନେତାମାନଙ୍କ ଉପରେ ମଣିଷର ଆସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା, ଏବଂ ଦେଶବାସୀ ଯେତେବେଳେ ଦେଶର କ୍ଷତି ଚାହୁଁଥିବା ଓ କ୍ଷତି କରୁଥିବା ମଣିଷକୁ ବରଦାସ୍ତ କରିବା ଲାଗି ସତକୁ ସତ ମନା କରିଦେବେ, ସେତେବେଳେ ଶକ୍ତି ଓ ପ୍ରେରଣା ପାଇବା ଲାଗି ଆଉ କାହାକୁ ତେଣେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି-ଭବନ ଉପରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଶକ୍ତି ଓ ପ୍ରେରଣା ସେତେବେଳେ ଏଇଠି ମିଳିବ, ଆମ ନିଜ ଭିତରୁ ମିଳିବ, ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିବା କାଲିଟିରୁ ହିଁ ପ୍ରେରଣା ମିଳିବ ।

---

୨୯ । ୧୧ । ୮୭

ନୈତିକ ଚାପ

ପାକିସ୍ଥାନ ଓ ଆମେରିକା ମଧ୍ୟରେ କୋଉକାଳେ କୁଆଡ଼େ ଏକ ଚୁକ୍ତି ହୋଇଥିଲା । ସେଥିରେ ଥିଲା ଯେ, ଆମେରିକା ପାକିସ୍ଥାନକୁ ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ, ଅସ୍ତ୍ର-ସାହାଯ୍ୟ ଓ ଆହୁରି କେତେ ପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ ଯୋଗାଇଦେବ । ମାତ୍ର ସାହାଯ୍ୟ ପାଉଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାକିସ୍ଥାନ ସରକାରଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ସର୍ତ୍ତ ମାନି ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସର୍ତ୍ତଟି ହେଉଛି ଯେ ପାକିସ୍ଥାନରେ ଆଣବିକ ଅସ୍ତ୍ର ତିଆରି କରିବା ଦିଗରେ କୌଣସି ଉଦ୍ୟମ ହେବନାହିଁ । ଏବେ ସୁରାଗ ମିଳୁଛି ଯେ ପାକିସ୍ଥାନ ବାହାରେ ଦେଖାପଡ଼ିଲା ପରି କିଛି କରୁନାହିଁ, ଅର୍ଥାତ କାଗଜରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ସର୍ତ୍ତକୁ ମାନୁଛି, ମାତ୍ର ଭିତରେ ଭିତରେ ସର୍ତ୍ତକୁ ଭାଙ୍ଗିଲା ଭଳି କେତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ଓ କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ ମଧ୍ୟ ଦେଖୁଛି । ରାଜନୀତିରେ ଗୁଣ୍ଡ ଶୁଣାଇ ପାରିବା ମନିଷମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ଆମେରିକାର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ରେଗାନ୍ ସର୍ତ୍ତ ନଭାଙ୍ଗିବା ସକାଶେ ପାକିସ୍ଥାନ ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ନୈତିକ ଚାପ ପକାନ୍ତୁ ।

ରେଗାନ ମନ କଲେ ପାକିସ୍ଥାନର ଶାସକମାନଙ୍କ ଉପରେ କେତେ ପ୍ରକାର ଚାପ ଅବଶ୍ୟ ପକାଇ ପାରିବେ । ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ାକୁ ନୈତିକ ଚାପ ବୋଲି କାହିଁକି କୁହାଯିବ ? ରେଗାନ୍ ଇଚ୍ଛାକଲେ ପାକିସ୍ଥାନକୁ ଅର୍ଥ ଅଥବା ଅସ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟର ପରିମାଣକୁ କାଟି ଦେବାପାଇଁ ଧମକାଇ ପାରିବେ । ଆହୁରି କେତେ କ'ଣ ସବୁ ବି କରିପାରିବେ । ମାତ୍ର ସିଏ ତାହା କଦାପି କରିବେ ନାହିଁ । ଆମେରିକା ଯେ ସବୁଆଗ ପାକିସ୍ଥାନକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାର କୌଣସି ବଦାନ୍ୟତା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ପାକିସ୍ଥାନକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ । ଏକ ମହାଶକ୍ତିଶାଳୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ହିସାବରେ ସେହି ଅନୁପାତରେ ଅତ୍ୟଧିକ ମିଛ ଭୟଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିବାରୁ ହିଁ ଆମେରିକା ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥଦୃଷ୍ଟିରୁ ପାକିସ୍ଥାନକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି । ପାକିସ୍ଥାନ ସର୍ତ୍ତ ଭାଙ୍ଗିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସାହାଯ୍ୟ ତଥାପି ଦିଆଯିବ । ତା'ନହେଲେ ଆମେରିକାର ନିଜର କ୍ଷତି ହେବ । ବାହାରେ ସଂସାର ଦେଖିବାକୁ କଥାରେ କିଛି ଖେଳାଖେଳି ହେବା ସତ, ମାତ୍ର, ଯାହା ଚାଲିଛି, ତାହାହିଁ ଚାଲିଥିବ । ଆମେରିକାରେ କମ ଭୟ କରୁଥିବା ଏବଂ ଅସ୍ତ୍ରବଳ ଅର୍ଥବଳକୁ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ବଳ ବୋଲି ବିଚାର ନକରୁଥିବା ଆଉ ଗୋଟିଏ ସରକାର କେବେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲେ ସମ୍ଭବତଃ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇ ପାରିବ ।

ଯାହାର କୌଣସି ନୀତିଥାଏ, କେବଳ ସେଇ ଆଜି କାହା ଉପରେ ନୈତିକ ଚାପ ପକାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ । ସଂସାରର ରାଜନୀତିରେ ନୀତି କୋଉଠୁ ଆସିଲା ଯେ ଆମେ ନୈତିକ ଚାପର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇ ପାରିବା ? ପୃଥିବୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶ ସତେ-ଅବା ଏଠି ଏକା ତିଷ୍ଠିରହିବେ ବୋଲି ଜିଦ୍‌ଧରି ବସିଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାବାଡ଼ କରି ରଖିବେ ବୋଲି ଧନ ବଢ଼ାଉଛନ୍ତି, ଅସ୍ତ୍ର-ଧନ ବି ବଢ଼ାଉଛନ୍ତି । ଆମ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ଭୁଚ୍ଛା ନୀତିସ୍ୱାନ ମଣିଷମାନେ ପୂରୁଷେ ହେଲା ନୀତିକଥା କହୁଛନ୍ତି । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଯେ, ରାଜନୀତିରେ ଅଛନ୍ତି, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ ; ମାତ୍ର ଏମାନେ ସମସ୍ତେ କ୍ଷମତାରେ ଅଛନ୍ତି ଅଥବା କ୍ଷମତାକୁ ଆସିବେ ବୋଲି ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି । କ୍ଷମତାକୁ ହିଁ ଜୀବନ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଲାଗି ଏକମାତ୍ର ଅବଲମ୍ବନ ବୋଲି ମାନୁଛନ୍ତି ।

ମାତ୍ର, ସତକଥା ହେଉଛି, କ୍ଷମତାବଳରେ ନୁହେଁ, ନୀତିରେ ରହିବା ବଳରେ ହିଁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ କାହା ଉପରେ ଆପଣାର ନୈତିକ ଚାପ ପକାଇ ପାରିବ ଏବଂ ନିଜେ ନୀତିରେ ନଥାଇ ସିଏ ନୈତିକ ଚାପ ପକାଇବାକୁ ମନକରିବ, ସିଏ ନିଲଠା ହୋଇଯିବ । ସିଏ ଆମ ପୃଥିବୀର ଏତେ ଟିକିଏ କାମରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗି-ପାରିବ ନାହିଁ । ସମ୍ଭବତଃ ତାହା ହିଁ ଏକ ଅସଲ କାରଣ ଯେ, ଆମ ପୃଥିବୀର ନେତାମାନେ ଅର୍ଥାତ୍ ବଡ଼ମାନେ ଆଉ ମଣିଷର କାମରେ ଖୁବ୍ ବେଶି ଲାଗିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ରଜାମାନେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ କାମରେ ଲାଗିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଜ୍ଞାନର କ୍ଷମତା, ବିଜ୍ଞାନର କ୍ଷମତା ଓ ଆହୁରି କେତେ କେତେ କୌଶଳ ଓ କ୍ଷମତା ମଣିଷର କାମରେ ଲାଗିପାରୁ ନାହିଁ । ଆମ ଜୀବନରର ଅସଲ ଆଧାରଶିଳାଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନେ ହୁଏତ ଦୋହଲାଇ ଦେବାକୁ ଓ ଦୁର୍ବଳ କରିଦେବାକୁ ହିଁ ଅଧିକ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ନୀତି ବଢ଼ିଲେ ଯାଇ ନୈତିକ ଚାପ କୌଣସି କାମଦେଇ ପାରିବ । ନୀତି ବଢ଼ିଲେ ଅସଲ ମଣିଷର ଶକ୍ତି ବଢ଼ିବ ଏବଂ ସେହି ଶକ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନ ଅତି ଉଗ୍ରହୋଇ ବସିଥିବା କ୍ଷମତାକୁ ମଧ୍ୟ ଉଚିତ ଜବାବଦେଇ ପାରିବ । ରେଗାନ୍‌ମାନେ ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଲାଙ୍ଗୁଳ ଜାକି ପଳାଇବେ ।

୨।୮।୮୨

ଖାଲି କହିଲେ, କିଛି ହେଲେ ନାହିଁ

ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଆମ ଦେଶରେ କହିବା ମଣିଷଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ସତେଅବା ହୁ' ହୁ' ହୋଇ ବଢ଼ିଗଲା, ହେବା ଲୋକଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଏକାବେଳକେ ତଳକୁ ଖସି-ଆସିଲା । ଖାଲି କଥା କହିବାରେ ଲାଗିଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କର ହାଟରେ ଯେଉଁମାନେ ତଥାପି କିଛି ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ବୋକାବୋଲି କୁହାଗଲା । କିଛି ନହୋଇ ଯଦି ସବୁ ମିଳିଯାଉଛି; ତେବେ ମିଛଟାରେ ଏଇଟା ବା ସେଇଟା ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ଏହି ବହୁମୂଲ୍ୟ ଜିନ୍ଦଗୀଟାକୁ ବରବାଦ କରି କି ଲାଭ ? ସମସ୍ତେ ଯେପରି ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବରେ ଏହି କଥାଟାକୁ ପ୍ରଚାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ସବୁଦିନେ କହିବା ଲୋକ ହିଁ ଅଧିକ ଥିଲେ, ହେବା ମଣିଷ ବହୁତ କମ୍ ଥିଲେ । ଯିଏ କହିପାରୁଥିଲା, ତାକୁ ସବାବଡ଼ ଆସନ ମିଳୁଥିଲା । ଯିଏ ନୀତି ବିଷୟରେ ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖୁଥିଲା, ତାହାକୁ ହିଁ ନୈତିକତାର ମଡ଼େଲ ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା । ଯିଏ ସ୍ୱୟଂ ନୀତିରେ ରହିବାକୁ ବା ନୀତିରେ ଚାଲିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରୁଥିଲା, ତାକୁ ଅନ୍ୟ ମଣିଷମାନେ ଅସାଧାରଣଟାଏ ବା ଆଉ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ କି କ'ଣ, ସିଏ ବିଚରା ଜଙ୍ଗଲକୁ ଚାଲିଯାଉଥିଲା । ଆଜି ମଧ୍ୟ ପରମ୍ପରାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପବିତ୍ର ଭାବରେ ସେହିପରି ରହିଛି ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ଆମ ଦେଶରେ ଯେଉଁମାନେ ସବା ଆଗରେ ଅଛନ୍ତି ଓ ସବା ଉପରେ ବସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ କେବଳ କହିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସତେଅବା ସେମାନଙ୍କର କିଛି ହେବାକୁ ମନ ନାହିଁ ବୋଲି ସେମାନେ ଖାଲି କଥାରେ ସଂସାରଟାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ପକାଇବେ ବୋଲି ବାହାରିଛନ୍ତି ।

ଏହି ଦେଶସାରା କଥାକୋଳାହଳ ମଧ୍ୟରେ କିଏ ସଂହତି କଥା କହୁଛି, କିଏ ସଂସ୍କୃତି କଥା କହୁଛି, କିଏ ଧର୍ମକଥା କହୁଛି, କିଏ ପୁଣି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା କଥା କହୁଛି ଆଉ କିଏ ସାହିତ୍ୟ କଥା କହୁଛି । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କିଏ ରାଜନୀତିରେ ନେତା ହୋଇଛି, କିଏ ରାଜଧାନୀରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଛି, କିଏ ଅଧ୍ୟାପକ ହୋଇଛି । ଆଉ କିଏ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଅଛି ବା ଆଉ କିଏ ବିଚାରପତି ହୋଇଛି । କିଏ କେଡ଼େବଡ଼ ଖବର-କାଗଜରେ କାଗଜର ମାଲିକ ହୋଇ ବସିଛି । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ କହିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଅହୋରାତ୍ର କହିଚାଲିଛନ୍ତି । ଯୋଉଠି ଚାକର କରିଛନ୍ତି, ସେଠି ହୁଏତ ଦୁଆରକୁ ଠିଆ ମେଲା ପକାଇ ଆସିଛନ୍ତି ସତ; ମାତ୍ର ଖାଲି କଥା କହିବାରେ

ଲାଗିଛନ୍ତି । କହିବାରେ ହିଁ ବଳ ଓ ବୀର୍ଯ୍ୟକୁ ବରବାଦ୍ କରୁଛନ୍ତି । ଶୁଣିବା ଲୋକ-ମାନଙ୍କୁ କଥାରେ ବୁହାଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ଅସଲ ପ୍ରେରଣାଗୁଡ଼ାକୁ ଧୋତସ୍ତ କରି ପକାଇବାରେ ଭାରି ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ।

ଜଣେ ମଣିଷ ସତକୁସତ ଯେତିକି ହୋଇପାରେ, ତା'ର କେବଳ ସେତିକି କହିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି । କାରଣ, ସିଏ କେବଳ ସେତିକି ହିଁ ଜାଣିଛି । ସେତିକି ବ୍ୟତୀତ, ସିଏ ବାଗେଇ ବନେଇ ନାକରେ କାନ୍ଦି ଅଥବା କ୍ରୋଧ ଦେଖାଇ ଆଉ ଯାହାକିଛି କହୁଛି, ସେଗୁଡ଼ାକୁ ସିଏ ଆପଣାର ସତେଅବା କୌଣସି ଗୁପ୍ତ ଘାଆଗୁଡ଼ାକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିବାର ମତଲବରେ କହୁଛି ; ଅଥବା, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅସଲ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥାନ ଗୁଡ଼ିକରୁ ଆଉ କୁଆଡ଼େ ହୁଡ଼ାଇ ନେଇଯିବାକୁ ହିଁ କହୁଛି । ସମାଜର ନେତୃତ୍ୱ ଭୁଚ୍ଛା କହିଲା ଲୋକଙ୍କ ହାତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଲେ ସମାଜର ଅବସ୍ଥା ଯାହା ହୁଏ, ଏବେ ଆମ ସମାଜ ସେହିପରି ଏକ ଅବସ୍ଥା ଭିତରେ ପଡ଼ି ଘାଣ୍ଟି ହେଉଛି ।

ଏହି କହିବା ମଣିଷଙ୍କର ପେଟ ଭିତରେ ହେବା ମଣିଷଟିଏ ଭାରି ସନ୍ତାପିତ ଏବଂ ଭାରି କଲବଲ ହୋଇ କାଳହୋଇ ରହିଛି । ଥୁଣ୍ଟା ଗଛଟି ତଳେ ପତରମାନେ କଅଁଳିବାଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି । ଅସଲ ଜାତକଟି ଜନ୍ମଲାଭ କରିବାରୁ ବଂଚିତ ହୋଇ ରହିଛି । ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଭିତରେ ଏମିତି ସମ୍ପଦଟିଏ, ସମ୍ଭାବନା-ଟିଏ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାଏ, ଯାହାକୁ କି ଆମେ ବାହାରକୁ ଆସିବାକୁ ମୋଟେ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେଉ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିଏ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାଏ, ଯାହାକୁ କି ଆମେ ଭୁଚ୍ଛା କୋଳାହଳର ନାନା ମୁଖାଦ୍ୱାରା ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିଥାଉ । ଲଗ୍ନ ଗଡ଼ିଯାଏ, ଆମେ ତଥାପି ଆବରଣ ହୋଇ ରହିଯାଉ । ଆବରଣ ହୋଇ ରହିଯିବାର ଜ୍ୱାଳା ଆମକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ କହିବାଲାଗି ଆବଶ୍ୟକ କଣ୍ଠଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣି ଯୋଗାଇଦେଇ ଯାଉଥାଏ । ଆମେ ଉପରେ କେତେ କ'ଣ କହୁ, ଏକାବେଳକେ ଛଅଟା ଦର୍ପଣ ଉପରେ ଆପଣାକୁ କେତେ ଛଳରେ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଥାଉ; ତେଣେ, କିଛି ହୋଇ ପାରିବାର ସମ୍ଭାବନାଟିକୁ ସତେଅବା ନିଜ ଘରେ ପୋଇଲି କରି ରଖିଥାଉ ।

---

୧୩ । ୧୨ । ୮୭

ସଂଗୀତରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବନ

ଆଗେ ଓଡ଼ିଆ ସଙ୍ଗୀତକାରମାନେ ଯେତେବେଳେ ପାରିବାର ହୋଇ ନଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ଆମ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଘରମାନଙ୍କରେ ତଥା ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଉତ୍ସବାନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରେ ମାଇକ୍ ଲଗାହୋଇ ମୁଖ୍ୟତଃ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷାର ସିନେମାଗୀତ ବଜା ହେଉଥିଲା । ବାହାପୁଆଣି ଓ ପର୍ବପର୍ବାଣିଗୁଡ଼ିକୁ ଅନେକ ଏକ ଆନନ୍ଦର ସମୟରୂପେ ଅତିବାହିତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରନ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ ମନୋରଞ୍ଜନକୁ ହିଁ ଆନନ୍ଦଲାଭ କରିବାର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ସାଧନରୂପେ ଧରିନିଆଯାଏ ଏବଂ ଖଚଡ଼ା ହେବାକୁ ହିଁ ମନୋରଞ୍ଜନ କରିବାର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉପାୟ ବୋଲି ବୁଝାଯାଏ । ଖଚଡ଼ା ସଙ୍ଗୀତ ଗାଇବା କିମ୍ବା ଖଚଡ଼ା ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣିବାଠାରୁ ବଳି ପେଟ ପୂରାଇ ଖଚଡ଼ା ହେବାର ଅମୋଘ ବାଟ ଆଉ କ'ଣ ଅଛି ?

ଆମ ଓଡ଼ିଶୀଗୁଡ଼ାକ ମଣିଷକୁ ଖଚଡ଼ା ଓ ତେଣୁ ଖୁସି କରିବାରେ ଏକାବେଳେକେ ଅପାରଗ । ଭଜନ ଓ ଜଣାଣ—ଏଗୁଡ଼ାକ ନିତାନ୍ତ ମରହଟ୍ଟୀ ଢଙ୍ଗର ଏବଂ ମଣିଷକୁ ମନମତାଣିଆ ଭାବରେ ଖଚଡ଼ା କରିବାରେ ଏକାନ୍ତ ଅସମର୍ଥ । ତେଣୁ ଆମ ସଙ୍ଗୀତକାରମାନେ ରସିକମାନଙ୍କର ପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥେ ବହୁ ଚିନ୍ତା କରି ଏବେ ନୂଆ ନୂଆ ଓଡ଼ିଆ ଗୀତମାନ ଫାନ୍ଦିଛନ୍ତି ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରେ ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ଗାଇ ଜନମନକୁ ହରଣ କରୁଛନ୍ତି । ଏହିସବୁ ଗୀତରେ ଆଉ ମୋଟେ କୌଣସି ବାଇସ ରହୁ ନାହିଁ । ଗୀତ ଲେଖିବା ମଣିଷର ବାଇସ ରହୁ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଗୀତକୁ ଗାଉଥିବା ମଣିଷର ବି ବାଇସ ରହୁନାହିଁ ; ଫଳରେ, ଓଡ଼ିଆ ଖଚଡ଼ା ଗୀତରେ ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଖଚଡ଼ା ଗୀତବୋଲାଳିଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ସତେଅବା ଏଇ ଅଳ୍ପ କେଇଟା ବର୍ଷ ଭିତରେ ଚଉବନ ଗୁଣ ସ୍ୱାବଲମ୍ବନ ହାସଲ କରି ସାରିଲୁଣି । ଆଉ ହିନ୍ଦୀ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ପଡ଼ୁନାହିଁ । ଆମ ଘର ପାଖରେ ଗୀତ ଲେଖିବାର ଓ ଗୀତ ଗାଇବାର ଯେଉଁ ହେଣ୍ଟେଡ଼ାମାନେ ମିଳିଯାଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ବମ୍ବେ କିମ୍ବା ବିଲାତ ତୁଳନାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଗୁଣରେ ନୀରସ ନୁହନ୍ତି ।

ଏସବୁ ଗୀତ ଏବେ ସବୁଠାରେ ଗୁଳିଲାଣି । ସଙ୍ଗୀତର ଏହି ସତ୍ୟ—ଯୁଗଟି ଏକାବେଳେକେ ଆମ ଘର ଭିତରେ ଆସି ପ୍ରବେଶ କଲାଣି । ଆମ ସଙ୍ଗୀତକାରମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲାବେଳକୁ ଆମ ଚଉର ସନ୍ଧିଗୁଡ଼ାକରେ ସତକୁସତ କେଡ଼େ ସଲସଲ ଲାଗୁଛି । ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ସାକ୍ଷାତ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଦେଖି ମାଣିକପାଟଣାର ଗଉଡ଼ୁଣୀଟାକୁ

ମଧ୍ଧ ଏତେ ସଲସଲ କଦାପି ଲାଗି ନଥିବ । ଦେବୀଙ୍କ ମେଢ଼ଆଗରେ ମଞ୍ଚ ବନ୍ଧାହୋଇ ଯେତେବେଳେ ଫଂଟା ଶୃଙ୍ଗାରରେ ଆମ ସଙ୍ଗୀତକାରମାନେ ସଙ୍ଗୀତ ବର୍ଷଣ କରୁଛନ୍ତି ସେତେବେଳେ ସ୍ୱୟଂ ଦେବୀଙ୍କୁ ବି ଶଙ୍କରଗନ୍ଧ ନାଂଶଙ୍କରେ ଦହିପକାଉଥିବ । ସ୍ଥିର ମଣିଷମାନଙ୍କର କଥା ଆଉ କ'ଣ କହିବା ? ଆମ କଲେଜମାନଙ୍କରେ ବାର୍ଷିକ ଅଥବା ଅର୍ଦ୍ଧବାର୍ଷିକ ସମାଗମମାନଙ୍କରେ ପ୍ରଧାନତଃ ଏହିପରି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଅଚେତ ହୋଇ ଯିବାକୁ ହିଁ ପିଲାମାନେ ନୂତନ ସଙ୍ଗୀତର ଏହି ଲମ୍ବା ହିରୋମାନଙ୍କୁ ହଜାର ହଜାର ଟଙ୍କାଦେଇ ବରଣ କରି ଆଣୁଛନ୍ତି । ତା'ପରେ ରାତିର ହାଣ୍ଡିରୁ ଚରୁ ଉତୁରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାହାସବୁ ଚାଲୁଛି, ତାହାକୁ ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି ।

ସଙ୍ଗୀତକାରମାନେ ବି କହିଲେଣି ଯେ, ସେମାନେ ଗୋଟାଏପଟେ ସଙ୍ଗୀତକୁ ଭଲପାଉଛନ୍ତି ଓ ଆରପଟେ ଗରମ ଅର୍ଥୋପାର୍ଜନକୁ ବି ଭଲପାଉଛନ୍ତି । ସଙ୍ଗୀତକୁ ଭଲପାଉଛନ୍ତି ବୋଲି ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ରାଗସଙ୍ଗୀତର ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ତେଣେ ଯୁଗର ଚାହିଦା ଅନୁସାରେ ସଲସଲ ଲାଗୁଥିବା ସଙ୍ଗୀତଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଇ ଗାଉଛନ୍ତି । ଏକାବେଳେକେ ଏହି ଦୁଇଟାଯାକ କଥାକୁ କରିପାରିବା ପ୍ରକୃତରେ ମହାପୁରୁଷ-ମାନଙ୍କର ହିଁ କାମ ହୋଇଥିବ । ଲୋକେ ଖଚଡ଼ା ହୋଇଗଲେଣି ଅଥବା ଖଚଡ଼ା ହେବାକୁ ମନକଲେଣି ଏବଂ ଏହି କାଟର ମଣିଷମାନେ ହିଁ ସଙ୍ଗୀତକାରମାନଙ୍କ-ଲାଗି ହଜାର ହଜାର ଖରଚ କରିବାକୁ ରାଜିହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସଙ୍ଗୀତକାର-ମାନେ ବି ଖଚଡ଼ା ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି ; ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନେ ଟଙ୍କା କମାଇ ସୁଡ଼ଳ ଦିଶିବାକୁ ସିନା ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ଚେଡ଼ା ହେବାକୁ ମୋଟେ ଚାହୁଁ ନାହାନ୍ତି । ଯୁଗର ଚାହିଦାଟା ହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଖଚଡ଼ା କରି ପକାଉଛି ।

'କିଏ କାହାକୁ ଖଚଡ଼ା କରୁଛି'—ଖଚଡ଼ାମାନେ କଦାପି ଗବେଷଣା କରି ସେକଥା କହିପାରିବେ ନାହିଁ । ଖଚଡ଼ା ନହେବାକୁ ମନକରୁଥିବା ଅନ୍ୟମାନେ ହିଁ ବାହାରୁ ଥାଇ ସେହି କଥାଟିର ବିଚାର କରିପାରିବେ ଏବଂ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ଏହି ଗୌରବମୟ ଭୂମିଉପରେ ସଙ୍ଗୀତରେ ସତ୍ୟଯୁଗ ବିରାଜମାନ କରୁଥିବ । ସ୍ୱୟଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ସରସ୍ୱତୀମାନେ ଆସି ସତେଅବା ସେମାନଙ୍କର ପଦସେବା କରୁଛନ୍ତି, ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀମାନେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଅନୁଭବ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବେ ।

୨୦ । ୧୨ । ୮୭

ଖୀରୁଙ୍କ ଦରମା ବଢ଼ିଲା

ଖୀରୁଙ୍କ ହାତରେ ଅଧିକ ଦଶଟଙ୍କା କି ପନ୍ଦରଟଙ୍କା ଗୁଞ୍ଜିଦେଲେ ଖୀରୁମାନେ କୋଉଠି ସାହସୀ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ସଂସାରରେ ତାହାର କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ନାହିଁ । ଅଳସୁଆଙ୍କୁ ଆଉ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ଦେଇ ଖୁସିକରିଦେଲେ ଅଳସୁଆମାନେ ଯେ କେଉଁଠି କର୍ମଠ ହୁଅନ୍ତି, ଇତିହାସରେ ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ନଜିର ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଦରମା ଆହୁରି ବଢ଼ୁ, ପୁଣି ବଢ଼ୁ—ତାହା ଅଳସୁଆମାନଙ୍କ ଘରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବଢ଼ାଇବ ଓ ଦାଣ୍ଡକୁ ସୁନ୍ଦର ଦିଶିବ ସତ ; ମାତ୍ର ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଦେଶରୁ ଅଳସୁଆପଣ କଦାପି ଦୂରହେବ ନାହିଁ । ଆମ ଶିକ୍ଷାଳୟମାନଙ୍କରେ ଏବେ ଯେମିତି କୁଆ ଉଡ଼ୁଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି କୁଆ ଉଡ଼ୁଥିବେ । ସାରମାନେ ଏବେ ଯେଉଁପରି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ସେଠପରି ଦିଶୁଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ସେଠପରି ଦିଶିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ହୁଏତ ଚଉବାଗିଆ ସେଠ୍ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସାତବାଗିଆ ବା ଦଶବାଗିଆ ସେଠ୍‌ରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବେ । ଭିତରେ ଗୋବର ହୋଇ ରହିଥିବେ ।

ଦରମା ବଢ଼ିବାର ଗୁଜବ ଶୁଣିଲେ ଖୀରୁମାନଙ୍କର ଡାଳରେ ମଧ୍ୟ ନୂତନ ପଲ୍ଲବ କଅଁଳଉଠେ । ଏବେ ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଯେଉଁ କାଗଜ ଆସିଛି, ସେଥିରେ ଦରମାଗୁଡ଼ାକ ପାଞ୍ଚଗୁଣ କି ଆଠଗୁଣ ହୋଇ ବଢ଼ିଯିବ ବୋଲି ଲେଖାହୋଇଛି । ଖୀରୁମାନେ ତାହାକୁ ସତେଅବା ପ୍ରେମପତ୍ର ପଢ଼ିବାପରି ପଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଗାଧୁଆ ରୁମମାନଙ୍କରେ ସେମାନେ ଏବେ ଖାସ୍ ସେହିକଥା ଗୁଡ଼ାକୁ ପକାଇଛନ୍ତି । ବାହାଘର ଫିଟିଗଲାପରି ଅନୁଭବ ହେଉଛି । ସତେଅବା କୋଉ ଦୋବେଇ ବରକୁ କନିଆଁ ମିଳି ନଥିଲା, ହଠାତ୍ କନିଆଁ ମିଳିଗଲା—ସେହିପରି ମନେ ହେଉଛି ।

ଗତ ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏବର୍ଷ ଭିତରେ ଆମ ଦେଶରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଚଡ଼କ ଶିକ୍ଷା ଉପରେ ପଡ଼ିଛି । ଶିକ୍ଷକମାନେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅଲକ୍ଷଣା ହୋଇଛନ୍ତି । ରାଜନୀତି ଭିତରେ ସବାଉପରେ ଯାଇ ବସିଥିବା ଅଲକ୍ଷଣାମାନେ ସତେଅବା ସମଧର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ଶିକ୍ଷାର ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଆସି ପଶିଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ତା'ପରେ ଉଭୟଙ୍କ ଭିତରେ କୋଲାକୋଲି ଓ ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଛି । ଗୋସାମତର ଡଙ୍ଗାଗୁଡ଼ାକ ପାଲ ଉଡ଼ାଇ ଗଡ଼ ଜିତି ବାହାରିଛନ୍ତି । ଖୀରୁମାନେ ହିଁ

ସଂସାରରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବଢ଼ିଆ ବାଗରେ ଖୋସାମତ କରିପାରନ୍ତି ଏବଂ ଶିକ୍ଷିତ ଖାଉଁମାନେ ସତେଅବା କୌଣସି ଖଲପ୍ରୀତରେ ପଡ଼ି ବହୁବିଧ ଶିକ୍ଷିତ ପରିପାଟୀକୁ କର୍ମରେ ଏବଂ ଅକର୍ମରେ ଲଗାଇ ସତେଅବା ଅଧିକ ସାହସର ସହିତ ଖୋସାମତ କରନ୍ତି ଓ ସଂସାରଟାକୁ ଭଣ୍ଡାଇ ରଖିଥାନ୍ତି । ଏମାନେ ଆଉ ପାଠ ପଢ଼ାଇଥାନ୍ତେ କେତେବେଳେ ? କାହିଁକି ବା ପାଠ ପଢ଼ାଇଥାନ୍ତେ ? ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଠକିଲେ ତାଙ୍କ କଥା ବି କିଏ କାହିଁକି ଶୁଣିବାକୁ ଆସିବ ? ସେମାନେ ଯେତେ ରନ୍ଧ୍ରକୁ ପଶିପାରିବେ ; ଅଥବା ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିପାରିବେ, ପିଲାମାନଙ୍କର କ'ଣ କାହିଁ ସେତେ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିବା ପାଇଁ ? ଶିକ୍ଷାୟତନ ନାମକ ଆମର ଅସଲ ଘରଟି ସେହି-ଦିନଠାରୁ ମାରି ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭକଲା । ଇଜ୍ଜତ ବିକି, ଧର୍ମ ନଷ୍ଟ କରି ଖାଉଁମାନେ ବଡ଼ଲୋକ ହେଲେ, ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଗଧ ହୋଇଗଲେ ।

ଖାଉଁମାନଙ୍କର ଦରମା ବଢ଼ୁ ପଛକେ, ସାହସୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୀକୃତ ପାଆନ୍ତୁ । ଶିକ୍ଷକ ଓ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ଉଭୟଙ୍କ ଭିତରେ କେତେଜଣ ସାହସୀ ତଥାପି ବଞ୍ଚିରହିଥାନ୍ତୁ । ସେମାନେ ସେଠ୍‌ଙ୍କପରି ନଦିଶନ୍ତୁ ପଛକେ, ନିଜର ଇଜ୍ଜତକୁ ଅବଶ୍ୟ ରଖିଥାନ୍ତୁ । ଖୋସାମତ କରି ନ ପାରନ୍ତୁ ପଛକେ ; ତଥାପି ଆପଣାକୁ ହୀନବୋଲି ନମଣନ୍ତୁ, ସତେଅବା କୌଣସି ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ହାରିଯାଉଥିବା ପରି ଆଦୌ ଅନୁଭବ ନକରନ୍ତୁ । ସମସ୍ତେ ଖାଉଁହୋଇ ଅଧିକ ସଫଳ ହେଲେ ବୋଲି କହି ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଦଳ ଭିତରେ ସାମିଲ ହୋଇ ଯିବାକୁ ଆଦୌ ମନ ନକରନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅସଲ ପୁରୁଷଟିର ବୋଲ ମାନନ୍ତୁ । ତାହାର ଇଜ୍ଜତ ରଖନ୍ତୁ ।

ଖାଉଁଙ୍କର ପାଳକ-ପଡ଼ିଥିବା ସମୟରେ ସାହସୀମାନେ ଯେ ଏକାବେଳେକେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂଖ୍ୟାଲଘିଷ୍ଠ ପକ୍ଷରେ ରହିବେ, ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ସେଥିରେ ଲାଜକରିବାର ମଧ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ । ଅଗାଡ଼ିମାନଙ୍କ ଭିତରେ ହୁଏତ ସେହିମାନେ ବିହନ ହୋଇ ରହିପାରିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ କ୍ଷେତଗୁଡ଼ାକ ଉଜୁଡ଼ାଇଦେଇ ତା'ଉପରେ ମିଛ କୋଠାଗୁଡ଼ାକୁ ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ଉଚ୍ଚ କରି ଠିଆ କରାଇ ଦେବାର ଯେତେ ତାମସା ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦିନେ ନା ଦିନେ ବିହନମାନଙ୍କର ଖୋଜା ପଡ଼ିବ । ଖାଉଁମାନଙ୍କର ଦିନ ଯିବ, ସାହସୀମାନଙ୍କୁ ଖୋଜା ପଡ଼ିବ । ପୃଥିବୀରେ ସାହସୀମାନେ ସମ୍ଭବତଃ କେଉଁଦିନ ହେଲେ ବଡ଼ଲୋକ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ; ମାତ୍ର ସେମାନେ ନିଜର ଇଜ୍ଜତ ରଖିପାରିଛନ୍ତି, ପୃଥିବୀ ଯାକର ଇଜ୍ଜତ ସେହିମାନେ ହିଁ ରଖିଛନ୍ତି ।

---

୨୭ । ୧୨ । ୮୭

କଳିଙ୍ଗାଃ ସାହସିକାଃ

ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ଚତୁର୍ଥ ଶତାବ୍ଦୀରେ ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣକାର ଶ୍ରୀ ପାଣିନି କଳିଙ୍ଗର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କୁ ସାହସୀ ବୋଲି କହିଥିଲେ । ସେଥିରୁ ପ୍ରରୋଚନା ପାଇ ବର୍ତ୍ତମାନର ଓଡ଼ିଶାରେ ବାସକରୁଥିବା ଲୁଚ୍ଛା ଖିଲୁମାନେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାକୁ ସାହସୀ ବୋଲି କହି ବାହାସ୍ଫୋଟ ମାରୁଛନ୍ତି ଓ ନିଜେ ଯାହା ପ୍ରକୃତରେ ନୁହନ୍ତି, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତାହା ହିଁ ହେବାଲାଗି ଉତ୍ସାହ ଦେଲେ ବୋଲି ଭ୍ରମ କରୁଛନ୍ତି ।

ପାଣିନି ସତକୁସତ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସିଥିଲେ ବୋଲି ଇତିହାସରେ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ । କାଳିଦାସ ଭାରତବର୍ଷର ପୂର୍ବ ସମୁଦ୍ର—ତଟକୁ ଏପରି ଜୀବନ୍ତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ଯେ ଅନେକ ପଣ୍ଡିତ କାଳିଦାସ ପ୍ରକୃତରେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସିଥିଲେ ବୋଲି ସେଇଥିରୁ କଳ୍ପନା କରିଥାନ୍ତି ଓ ସେହି ଉଲ୍ଲାସରେ ତାଙ୍କ କାବ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବିରହୀ ଯକ୍ଷର ରାମଗିରି ମଧ୍ୟ ଏହି ଓଡ଼ିଶାରେ ରହିଥିଲା ବୋଲି କହିପକାଇଥାନ୍ତି । ପାଣିନି, ଭରତ ମୁନି ସମସ୍ତେ ନିଜର ରଚନାରେ ଉଡ୍ର, କଳିଙ୍ଗ ବା ଉତ୍କଳର କଥା ଲେଖିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସି ତା'ପରେ ଯାଇ ଯେ ଏସବୁ କଥା ଲେଖିଛନ୍ତି, ନିତାନ୍ତ ଭାବପ୍ରବଣ ନହେଲେ, ସେଭଳି ଭାବିବାର ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ।

ପାଣିନି କଳିଙ୍ଗବାସୀଙ୍କ ବିଷୟରେ ହୁଏତ ଯାହା ଶୁଣିଥିବେ, କାବ୍ୟରେ ସେହି ଅନୁସାରେ ପାଞ୍ଚଟା କଥା ଲେଖିଥିବେ ; ଅଥବା କେତେକ ସାହସୀ କଳିଙ୍ଗବାସୀଙ୍କର ପରିଚୟରେ ଆସିଥିବେ ଏବଂ ସେଇଥିରୁ ହିଁ କଳିଙ୍ଗାଃ ବୋଲି ଗୋଟାଳ ବୁଲାଇ ଦେଇଥିବେ । ପୁନଶ୍ଚ, ସାହସନାମକ ଏକଗୁଣ ଯେ ବଂଶର ଅନୁକ୍ରମରେ ବା ପୁରୁଷର ଅନୁକ୍ରମରେ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଗୋଟିଏ ଭୂମିର ଏକ ସାଧାରଣ ଲକ୍ଷଣରୂପେ ଗଢ଼ିଆସେ, ସେକଥା ମଧ୍ୟ କହିହେବ କାହିଁକି ? ତେଣୁ, ପାଣିନିଙ୍କର ଉକ୍ତ କାବ୍ୟଦ୍ୱାରା ଆମ ବର୍ତ୍ତମାନର ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କୁ ହୁଏତ ଉତ୍ସାହିତ ଅନୁଭବ କରିବାର କିଞ୍ଚିତ ପ୍ରେରଣା ମିଳିପାରେ ; ମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ସାହସୀ ଥିଲେ ବୋଲି ସେହି ପେଲାରେ ଆମେ ମଧ୍ୟ ସାହସୀ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ଗଲୁ, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ ।

ଆପଣାକୁ ସାହସୀ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାଲାଗି ଯେଉଁମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ସ୍ଥିତିପାଖକୁ ନଅନାଇ ଆଗପଛକୁ ଅନାନ୍ତି ଓ ସେପରି କରି ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି,

ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ କହିବା ? ଯିଏ ଉପସ୍ଥିତ ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରେ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଏ, ସେଇ ହେଉଛି ସାହସୀ । ଯିଏ ଧନକୁ ଧନ ବୋଲି କହେ, ଶତ୍ରୁକୁ ଶତ୍ରୁ ବୋଲି କହେ; ସିଏ ସାହସୀ । ଯିଏ ଆପଣାକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣାର ବିବେକକୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ହଠାତ୍ ଲାଭର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ କଦାପି ପ୍ରବଞ୍ଚନା କରେନାହିଁ, ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସାହସୀ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ପୃଥିବୀର ପ୍ରାୟ ସବୁ ଦେଶରେ ଓ ସବୁ ରାଜ୍ୟରେ ଏଭଳି ସାହସୀ ମଣିଷ ରହିଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ, ଆଜି ବି ରହିଛନ୍ତି । ତଥାପି ଭୀରୁମାନେ ବି ଅଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଦେଶରେ କୌଣସି ଦୁର୍ବିପାକବଶତଃ ଭୀରୁମାନେ ହିଁ ଅଧିକ ପରାକ୍ରମୀ ହେବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥାନ୍ତି, ସେହିଠାରେ ନିଜକୁ ସାହସୀ ବୋଲି ଚିହ୍ନଟ କରି ଦେବାକୁ ପାଣିନଙ୍କର ପ୍ରମାଣକୁ ଅପେକ୍ଷା ରହିଥାଏ । ଅସଲ ସାହସୀମାନେ ମୋଟେ ପଛକୁ ଅନାନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଆମେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଆମର ଉପସ୍ଥିତ ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକୁ ଚିହ୍ନି ସେଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ଏବଂ ତାହାର ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମ ସାହସର ପରିଚୟ ଦେବା । ଆମ ରାଜନୀତିରେ ଏବେ କେତେଜଣ ସାହସୀ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି ? ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ସାହସୀ କିଏ ଅଛି ? ଆମ ସାହିତ୍ୟରେ ସାହାସିଆ ନାନା କଥା କୁହାଯାଉଛି ସତ, ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ ସାହସୀ କେତେଜଣ ଅଛନ୍ତି ? ସର୍ବୋପରି, ଆମ ସଜ୍ଜନମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସାହସୀ କେତେ ଅଛନ୍ତି ? ଯଦି ଏଠି ସାହାସୀମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ରହିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଆମର ଅସଲ ବାଧାଗୁଡ଼ିକର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯୁଦ୍ଧଟିଏ ଲଢ଼ାଯାଇ ପାରୁଥାନ୍ତା, ଅସଲ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେଉଥାନ୍ତା । ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେଉଁ ତଥାକଥିତ ସାହସୀମାନେ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏବେ ପରସ୍ପର ସହିତ ଲଢ଼ିବାରେ ସତେଅବା ଅଧିକ ଲିପ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ରାଜନୀତି, ଶିକ୍ଷା, ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରାୟ ସବୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକାଂଶତଃ ସେହି ଲଢ଼େଇ ଚାଲିଛି ଏବଂ ଏହି ଉଦ୍ଭଟ ଲଢ଼େଇଗୁଡ଼ିକରେ ସଂପୃକ୍ତ ଥିବା ସମସ୍ତେ "କଳିଙ୍ଗାଃ ସାହସିକାଃ" ପ୍ରଭୃତି ଆପ୍ତବାକ୍ୟରୁ ପ୍ରେରଣା ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଅତୀତର ଗୁଣଗାନ କରୁଛନ୍ତି । ସମ୍ମୁଖକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖି ପାରୁଥିଲେ ସେମାନେ ହୁଏତ ଆପଣାର ବହୁ ନିର୍ବୋଧ ଏବଂ ନିକୃଷ୍ଟ ଉତ୍ତେଜନାକୁ ପରିହାର କରି ପାରନ୍ତେ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ସଚେତନ ହୋଇ ପାରନ୍ତେ । ଅସଲ ଓଡ଼ିଶାଟାର ଉଦ୍ଧାର ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା । ଆଗକୁ ବାଟ ଦିଶିଯାଆନ୍ତା ।

---

୩ । ୧ । ୮୮

ଜନ-ଜାଗରଣ

ଜନତାର ଜାଗରଣ ଦ୍ୱାରା ହିଁ କୌଣସି ଦେଶ ବା କାଳରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟେ ବୋଲି ଇତିହାସରେ ଅପବାଦ ରହିଛି । ଆମ ଭାରତବର୍ଷରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଯେଉଁ ଭଳି ଭଳି ନେତୃତ୍ୱ ଆମର ରାଜନୀତିକ, ଆର୍ଥିକ ତଥା ସାମାଜିକ ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ସବାର ହେବାକୁ ଆସିଛି, ଏକାଧିକ କାରଣରୁ ତାହା ଜାଗରଣ ନିମନ୍ତେ 'ଜନ'ର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ବୋଲି ସତେ ଅବା କମ୍ ଓ ଆହୁରି କମ୍ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ମନ କରିଛି । ଏପରି ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ବା ରାଜନୀତିକ ଦଳ ଏ ଦେଶରେ ଏକାଧିକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଜାଗରଣ ତଥା ସମୃଦ୍ଧି ବିଷୟରେ ଅବଶ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି, ମାତ୍ର 'ଜନ'କୁ ଛାଡ଼ି ଏହିସବୁ ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ସେମାନେ ମୂଳତଃ ଏବଂ ଅନ୍ତତଃ କେବଳ ଆପଣାର ଜାଗରଣ ଏବଂ ସମୃଦ୍ଧିର କଥା ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଅନୁସରଣିଆ ହୋଇ ସାଙ୍ଗରେ ଆସୁଥିବା ପରି ଦିଶୁଛନ୍ତି, କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କୁ ହିଁ ସେମାନେ 'ଜନ' ବୋଲି ଦେଖି ପାରୁଛନ୍ତି ।

ଯାବତୀୟ ଅସଲ ଜାଗରଣ ଉପରୁ ନୁହେଁ, ତଳୁ ଘଟେ । ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଯାହାକୁ Grassroots ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ସେଇଠୁ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଯାବତୀୟ ଉଦ୍‌ବୋଳନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇପାରିଲେ ସେଥିରୁ ଜନ୍ମଲାଭ କରୁଥିବା ଜାଗରଣ ସ୍ଥାୟୀ ହୁଏ ଏବଂ ସୁଫଳ ଫଳାଏ । ରାଜନୀତିର ପ୍ରାୟ ଯାବତୀୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପ୍ରଣିସ୍ୱାର ଏହି ତତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ରାଜନୀତିକ ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥ ନେତାମାନେ ସଚରାଚର ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ମୋଟେ ଆଦର ନେଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଜନାଧାରର ସକଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଅପେକ୍ଷା ସେମାନେ ସତେ ଅବା ନିଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠାକୁ ଅଧିକ ଯତ୍ନର ସହିତ ଦୃଷ୍ଟି ସମ୍ମୁଖରେ ରଖିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ଅଧୀର ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି । ଗଛଟିଏ ସତକୁ ସତ ଭୂଇଁରେ ଚେରଗୁଡ଼ିକୁ ଭିଡ଼ାଇ ତା'ପରେ ଯାଇ ଆପଣାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରୁ ବୋଲି ସେମାନେ ହୁଏତ ତତ୍ତ୍ୱତଃ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଆବଶ୍ୟକ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଓ ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ ରହିଥାଏ । ସେମାନେ ଆପଣା ଅଭିପ୍ରାୟ-ଗୁଡ଼ାକର ପୂରଣ ନିମନ୍ତେ ଅନ୍ୟ ପନ୍ଥାମାନ ଅବଲମ୍ବନ କରନ୍ତି ଓ 'ଜନ'କୁ ଉପେକ୍ଷା କରନ୍ତି ।

ଏମାନେ କ୍ଷମତା ଚାହାନ୍ତି । ଆପଣାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଚାହାନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍, ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ କ୍ଷମତାରେ ବିଶ୍ୱାସ ତିଷ୍ଠି ରହିବାକୁ ଚାହୁଁଥାନ୍ତି । ତେଣୁ

ଯାବତୀୟ ଯଥାର୍ଥ ଜାଗରଣକୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଭୟଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖନ୍ତି । ମଣିଷମାନେ ଆଖି ଫିଟାଇ ଦେଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲେ, ରାଜନୀତି ଭିତରେ ବିବେକ ବୋଲି ସେହି ଅନ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତିଟିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲେ କ୍ଷମତାକାମୀମାନେ ଧରାପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି, ଦୁଷ୍ଟତା-ଗୁଡ଼ାକ ଭାରି ପଦାରେ ପଡ଼ିଯାଏ । ତେଣୁ, ମୂଳତଃ କ୍ଷମତାକୁ ହିଁ ଜୀବନର ସର୍ବବୃହତ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ରାଜନୀତିକ ନେତା ବା ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାର୍ଥମାନେ ପ୍ରାୟ ସର୍ବଦା 'ଜନ'କୁ ବାଦ୍‌ଦେଇ ଜାଗରଣର ଅଭିଳାଷ କରନ୍ତି । ସେମାନେ କାଳକୁ ଧୋକା ଦିଅନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷରେ ସ୍ୱାଧୀନତାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ରାଜନୀତିକ ନେତୃତ୍ୱର ଶିବିରମାନଙ୍କରେ ପ୍ରାୟ ସେହିକଥା ଘଟିଆସିଛି । ସ୍ଖଳନର ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବାମ ବା ଡାହାଣ ମଧ୍ୟରେ ମୋଟେ କୌଣସି ବାରଣ ରହିନାହିଁ ।

ଯେଉଁମାନେ କ୍ଷମତାକୁ ଆବୋରି ରହିବାକୁ ହିଁ ରାଜନୀତିକ ଚରମ ସିଦ୍ଧି ପ୍ରାୟ ମଣନ୍ତି, ସେମାନେ କ୍ରମଶଃ ସେହି କ୍ଷମତା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଗିଳିହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ତା'ପରେ ଯାବତୀୟ ଜନଜାଗରଣ ନିମନ୍ତେ ନିତାନ୍ତ ଅସମର୍ଥ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି । ସେମାନେ ପ୍ରୟୋଜନରେ ପଡ଼ି ବା ଫିସାଦ କରି ଜନଜାଗରଣର କଥା କହନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ନାକରେ କ୍ଷମତାର ଗୁଣ୍ଡି ବନ୍ଧାହୋଇ ରହିଥାଏ । ଭାରତବର୍ଷ ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବା ପରେ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଦେଶ ଆଉ ଏକ ବିପ୍ଳବ ବା ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଉଚିତ ବୋଲି ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇଥିଲେ । ତାହାକୁ ସିଏ ସାମାଜିକ ବିପ୍ଳବ ବୋଲି କହିଥିଲେ । ଜନଜାଗରଣ ଏବଂ ଜନଚେତନାକୁ ଆଧାର କରି ସେହି ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିପ୍ଳବଟି ଘଟିବ ବୋଲି ସିଏ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ, ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ବିଜୟୀ ହୋଇଥିବା ରାଜନୀତିକ ଦଳଟି ଆପଣାକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଉ ଓ ଜନଜାଗରଣରେ ନିମିତ୍ତ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟକରୁ ବୋଲି ସିଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥିଲେ । କ୍ଷମତା ଲୋଡ଼ୁଥିବା ଅସ୍ଥିରମାନେ ସେ କଥା ମାନିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନେ କ୍ଷମତାସୀନ ହେଲେ, କ୍ଷମତା ସେମାନଙ୍କୁ ଗିଳି ପକାଇଲା । 'ଜନ' ଉପେକ୍ଷିତ ହୋଇ ରହିଲା । ରାଜନୀତି ପ୍ରଧାନତଃ ଏକ ମାମଲତକାରୀରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଗୁଣ୍ଡାମାନେ ବି ମାମଲତକାରୀ କଲେ । ଏତେବେଳେ ଯଦି ସେହି ନେତାମାନେ ଜନଜାଗରଣର କଥା କହିବେ, ତେବେ ବୋକା ଗଧଟାଏ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ନାହିଁ । ଜନସାଧାରଣ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ତ ଆହୁରି ଦୂରର କଥା ।

୧୦।୧।୮

●

ମରୁଡ଼ି ପାଇଁ ତ୍ୟାଗ

ଦେଶରେ ଏସନ ଏଭଳି ମରୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ଯେ ଦେଶର ଅମରୁଡ଼ିଆମାନେ କେତେ କ'ଣ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲେ । ଖବରକାଗଜମାନେ ପଣ୍ଡିତ ଓ ପଣ୍ଡାମାନଙ୍କର ମତକୁ ଉଦ୍ଧାରକରି କହିଲେ ଯେ, ହୁଏତ ଶହେବର୍ଷ ଭିତରେ ଏତେ ଉତ୍କଟ ଭାବରେ ଏହି ଦେଶରେ କେବେହେଲେ ମରୁଡ଼ି ପଡ଼ି ନ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମସ୍ତେ ଯେପରି ସେହି କାରଣରୁ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ବାହାରିଲେଣି, ସେଥିରୁ ହୁଏତ ଅନୁମାନ କରି ବୁଝାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ଦେଶର ବଡ଼ମାନେ ବିଚରା ଆଗରୁ କେବେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ।

କଥା ହୋଇଛି, ଏବର୍ଷ ଯାହା ହେବ, ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିରାଡ଼ମ୍ବର ଭାବରେ ହେବ । ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ହେବ ଓ ବେସରକାରୀ ଗୋଦାମ ଆଉ ଉତ୍ସବ-ମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ସବୁକଥା ଆଡ଼ମ୍ବର-ରହିତ ଭାବରେ ପାଳନ କରାଯିବ । ହୁଏତ ଆଡ଼ମ୍ବରଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁଭଳି ଥିଲା, ଧର୍ମରକ୍ଷା ହେଲାପରି ସେହି ସବୁକିଛି ହେବ, ମାତ୍ର ତାହା ବାହାରକୁ ଦେଖାଯିବ ନାହିଁ । ଅନ୍ତତଃ ମରୁଡ଼ିଗ୍ରସ୍ତ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଆଖିରେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଯେଉଁସବୁ ସଭାକୁ ଭୋଜିସଭା ବୋଲି ବୁଝାଯାଉଥିଲା, ସେଠାଁରେ ଭୋଜିକୁ ଏକାବେଳକେ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ଆଖିଦୃଶିଆ ନ ହେଲା ପରି ଭୋଜି ହେବ । ଆଗରୁ ଯେତେ ଆଲୁଅ ଜଳାଇ ଭୋଜି ହେଉଥିଲା, ସେଠାରେ ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକ ସଂଖ୍ୟା ଅଥବା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତାକୁ କମାଇ ଦେଲେ ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ଆଖିଦୃଶିଆ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ନ ଥିବ । ଯେଉଁଠାରେ ସୁରାପାନ ହେଉଥିଲା, ସେଠାରେ ସୁରାପାନକୁ ଏକାବେଳକେ ବନ୍ଦ କରି ଦିଆଗଲେ ତାହା ନିତାନ୍ତ ଅମଙ୍ଗଳ ହେବ, ତେଣୁ ସୁରାପାନକୁ ଆଖିଦୃଶିଆ ନ ହେବାର ଏକ ସଂଯତ ସୀମା ଭିତରେ ଅବଶ୍ୟ ରଖାଯିବ । ଯେଉଁଠି ପନ୍ଦରଟା ଗଭାର ମଣ୍ଡନ କରାଯାଉଥିଲା, ସେଠି ପନ୍ଦରଟା ସ୍ଥାନରେ ପାଞ୍ଚଟା ହେବ । ନିରାଡ଼ମ୍ବର ଭାବରେ ସବୁ କରିବାର ଏହି ଜାତୀୟ ଆହ୍ୱାନର ଦାଉରେ ଏଣେ ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ମଧ୍ୟ ଆଡ଼ମ୍ବର କମାଇ ଦେବାକୁ ମନସ୍ଥ କରିସାରିଲେଣି । ଆମ ଓଡ଼ିଶାର ଲେଖକ ସାମ୍ମୁଖ୍ୟ ତା'ର ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବକୁ ଏଥର ଭାରି ସାଦାସିଦା ଭାବରେ ପାଳନ କରିବେ ବୋଲି ମନସ୍ଥ କରିଛନ୍ତି ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ଏହି ଦସ୍ତୁରଟା ପ୍ରାୟ ଆବହମାନ କାଳରୁ ଆମ ବଡ଼ମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରବଳ ଭାବରେ ପରିଚାଳିତ କରିଆସିଛି । ଭାଗ୍ୟକୁ ତେଣେ ଦୁଃଖ ଓ ଦୁର୍ଗତି-ମାନେ ମଧ୍ୟ ଦେଶର ଅଧିକସଂଖ୍ୟକ ମଣିଷଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ଆବହମାନକାଳରୁ

ଘର କର ରହୁଛନ୍ତି । କାରଣ ଯଦି ଦୁଃଖ ନ ଥା'ନ୍ତା, ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ନ ଥା'ନ୍ତା, ଆମ ଆଖିଆଗରେ ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଅସହାୟ ଓ ସ୍ଥାନକମୀ ହୋଇ ରହି ନ ଥା'ନ୍ତେ, ତେବେ ଆମ ବଡ଼ମାନେ ଆଖିଦୃଶିଆ ଭାବରେ ଏତେ ଦୟା ବା ଦେଖାଇ ପାରନ୍ତେ କିପରି ? ବିଜ୍ଞାନ ବଳରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଏତେ କଥା ହେଉଛି, ଆମ ରାଜଧାନୀ-ଗୁଡ଼ାକୁ ସତେଅବା ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲର କରାମତି ଖଟାଇ ଇନ୍ଦ୍ରପୁରୀରେ ପରିଣତ କରାଯାଉଛି, ରୁପା ଶେଯ ଉପରେ ହଗୁଥିବା ବଡ଼ମାନେ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ସୁନା ଶେଯ ଉପରେ ହଗିବେ ବୋଲି ବେଳ ନବୁଡ଼ୁ ଣୁ ଆଲୋଚନା କରି ବସିଲେଣି, ଅଥଚ ବନ୍ୟା ଓ ମରୁଡ଼ିଗୁଡ଼ାକୁ ବନ୍ଦ କରି ହେଉନାହିଁ । ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କର ଦରମା ବଢ଼ୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନ ଘରେ ମରୁଡ଼ି ପଡ଼ୁଛି । ରାଜନୀତିର ଭକ୍ତିମାନେ କୁବେରଘରୁ କନ୍ୟା ଆଣିପାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଦେଶରେ ରାଜନୀତି ଘରେ ମରୁଡ଼ି ପଡ଼ୁଛି । ଯୁଗକୁ ବାଡ଼େଇପିଟି ସାବାଡ଼ କରୁଥିବା ଜ୍ଞାନୀ ଓ ଅଜ୍ଞାନୀମାନଙ୍କର ମରୁଡ଼ି ପାଇଁ ବଳ ନାହିଁ, ବନ୍ୟା ପାଇଁ ବଳ ନାହିଁ ।

ବର୍ଷଟାଏ ଆଡ଼ମ୍ବର ଛାଡ଼ିଦେଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଆଡ଼ମ୍ବରୀମାନଙ୍କର ମତି ଯେ ଆରବର୍ଷକୁ ବା ଆଉ କୋଉ ବର୍ଷକୁ ବଦଳି ଯିବ, ସେକଥାର କୌଣସି ଠିକଣା ନାହିଁ । ବଦଳିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ବା କ'ଣ ଅଛି ? ବଦଳିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନ ହେଲେ ସଂସାରରେ ପ୍ରାୟ କେହି ବଦଳିବାକୁ ମନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସାମୟିକ ତ୍ୟାଗ ଦ୍ୱାରା କପଟୀମାନଙ୍କର କପଟ କେତେ ଦିନ ପାଇଁ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ରହିବାର ଏକ ସୁବିଧା ପାଇଯାଏ ସତ, ମାତ୍ର ସେହି ସୃଷ୍ଟିର ଅସଲ ଧୋକାଗୁଡ଼ାକୁ ବନ୍ଦ କରିବାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ ନାହିଁ । ଅସଲ ଧୋକା ଯିବ, ଏହି ଦେଶକୁ ଯେଉଁଦିନ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ଗଢ଼ାଯିବାର ଶପଥ ନିଆଯିବ, ଅର୍ଥାତ୍, ଉପରର ଏହିସବୁ ନାନାବିଧ ରାଜନୀତିକ ଲଣ୍ଡଭଣ୍ଡର ଅବସାନ ଘଟି ତଳୁ ଏକାବେଳେକେ ଭୂମିର ସ୍ତରରୁ ରାଜନୀତିକ ଚେତନାର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଗି ଏକ ଯଥାର୍ଥ ନେତୃତ୍ୱ ଏହି ଦେଶରେ ଜନ୍ମଲାଭ କରିବ । ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିବା ପରେ ସଂପୃକ୍ତ ପ୍ରାୟ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଜନୀତିର ବହୁ ନିର୍ଲଜ ଅନୁପ୍ରବେଶ ଘଟିଛି ସତ, ମାତ୍ର ରାଜନୀତିକ ଚେତନାକୁ ଭୟ ତଥା ପ୍ରଲୋଭନ ଉଭୟର ସାହାଯ୍ୟରେ ଦବାଇ ରଖି ଦିଆଯାଇଛି ।'

ସେଥିଲାଗି ଆମ ଗାଆଁ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଆମ ସଦର ଓ ବଡ଼ସଦର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁଠାରେ ମରୁଡ଼ି ଘୋଟି ରହିଛି । ସତେଅବା ଏକ ମନ୍ଦଗ୍ରହ ପରି ଦେଶର ଭାଗ୍ୟକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ଦେଶରେ ବାସ କରୁଥିବା ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ମଣିଷଙ୍କର ଭାଗ୍ୟକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରିଛି । ଦସ୍ୟୁ ପ୍ରବଳ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ଦସ୍ୟୁକୁମାନେ ଆହୁରି ଅଧିକ ପ୍ରବଳ ହେଉଛନ୍ତି । ଆଡ଼ମ୍ବରୀମାନେ ତ୍ୟାଗ କରି ଶୁଭାକାଙ୍କ୍ଷୀ କାଉ ପରି ଆମ ଅନ୍ଧାକାର

ଚାଳଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ଏପରି ଭାବରେ ବସି ରହିଛନ୍ତି ଯେ, ଆମର ଅସଲ ଆକାଶଟିକୁ ଆମଠାରୁ ଉଢ଼ୁଆଳ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ମିଛ ସହାନୁଭୂତିଆ କଥାଗୁଡ଼ାକରେ ଏପରି କାନଅତଡ଼ା ପକାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଯେ, ଆମକୁ ଆମର ଅସଲ ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଣିବାରେ ପ୍ରାୟ ଅସମର୍ଥ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ରିଲିଫ୍‌ର ଅନ୍ତ ନାହିଁ କି ମରୁଡ଼ିର ଅନ୍ତ ନାହିଁ । ଦୟାଳୁମାନେ ମହୋଲ୍ଲାସରେ ଜନ୍ମଜୟନ୍ତୀ ପାଳନ କରୁଛନ୍ତି, ଦୁର୍ଗତ-ମାନେ ମରୁଡ଼ି ଭୋଗିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଯେଉଁଠି ଦୟା ଦେଖାଇବାକୁ, ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହିଁ ମହାନୁଭବମାନଙ୍କର ଗୁଣ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଏ, ମଣିଷମାନଙ୍କର ଅସଲ ଆଖିଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲିଦେବା ପାଇଁ ଭଗବାନ ହୁଏତ ସେହି ଦେଶକୁ ମରୁଡ଼ି ପଠାନ୍ତି, ବନ୍ୟା ପଠାନ୍ତି; ଏବଂ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥା'ନ୍ତି ।

୧୭।୧।୮

●

ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ

ଯାହାର ଯେଉଁଭଳି ଧର୍ମ, ତାହାର ସେହିଭଳି ଶାସ୍ତ୍ର । ସିଏ ଯେଉଁଭଳି ଆବୃର ଭିତରେ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ, ସଂସାରରେ ସିଏ ସେହିଭଳି ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ନିଜପାଇଁ ବାଛିନିଏ । ଗାର ଡେଇଁ ଚାଲିଯିବାକୁ ସଂସାରରେ ଶାସ୍ତ୍ର ଅଛି, ଗାର ଭିତରେ କଳିହୋଇ ରହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ ରୂପେ ଶାସ୍ତ୍ର ରହିଛି । ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମରେ ଯେମିତି ରହିଛି, ଭାରତବର୍ଷରେ ତଥାକଥିତ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ରହିଛି ।

ତେଣୁ, କିଏ କେଉଁ ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ମାନୁଛି, ତାହା ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଭଳି ଏକ ଜୀବନକୁ ଧର୍ମଜୀବନ ବୋଲି କହୁଛି, ବସ୍ତୁତଃ ତାହାରି ଉପରେ ହିଁ ନିର୍ଭର କରିବ । ମନୁସ୍ମୃତି ବା ଯାଜ୍ଞବଲ୍‌କ୍ୟ ସ୍ମୃତିକୁ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କର ଶାସ୍ତ୍ର ବୋଲି ମାନୁଛନ୍ତି, କାରଣ ତାଙ୍କର ଧର୍ମ ଜିଜ୍ଞାସାବୃତ୍ତି ମଧ୍ୟ ସେତିକ ଭିତରେ ସୀମିତ ହୋଇ ରହିଛି । ସିଏ ଯେଉଁ ମଠରୂପୀ ବିଶେଷ ଦୁର୍ଗଟି ଭିତରେ କଳିହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେଥିରୁ ଲବ୍‌ଧ ହେଉଥିବା ଯାବତୀୟ ଆସନସ୍ଥତା ଦ୍ୱାରା କେତେ ଉପକୃତ ହେଉଛନ୍ତି, ଯାହାର ବାହାରକୁ ଯାଇ ପାରିବାଲାଗି ତାଙ୍କର କୌଣସି ଜୁ' ନାହିଁ, ସିଏ ତାହାକୁ ହିଁ ଧର୍ମ ବୋଲି ମାନୁଛନ୍ତି । ଦୁର୍ଗ ଭିତରେ ବନ୍ଦୀହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ବିବେକ ନାମକ

ସେହି ଅନ୍ୟ ମାର୍ଗ—ପ୍ରଦର୍ଶକଟିର ଭାଜନ ହୋଇପାରିନାହାନ୍ତି । ସବୁ ହିନ୍ଦୁ ଯେ ମନୁସ୍ମୃତିକୁ ମାନିବେ, ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ଜଣେ ମଣିଷ କାହାକୁ ସବାଆଗ ମାନିବ ଓ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବୋଲି ମାନିବ, ତାହାକୁ କଦାପି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ କହି ପାରିବେ ନାହିଁ । 'ଜନାନାଂ ହୃଦୟେ ସନ୍ନିବିଷ୍ଟଃ' ବୋଲି ଯେଉଁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି, ତାହା ମଧ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ର - ଏହି ଭାରତୀୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଶାସ୍ତ୍ର । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଯଦି ତୁମର ଧର୍ମ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ତାହା ତୁମର ମଧ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ର ।

ମାତ୍ର ଏହି ଶାସ୍ତ୍ର ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆଦୌ ନୁହେଁ । ଆସନ ଭିତରେ ବାନ୍ଧିହୋଇ ରହିଥିବା ଓ ତେଣୁ ବିବେକର ଭାଜନହୋଇ ପାରୁନଥିବା ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମୋଟେ ନୁହେଁ । ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ ସେହିଭଳି ଏକ ବିଶେଷ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ପ୍ରାଣୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଓ ସେହିପରି ରହିବା ଉପରେ ତାଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ନିର୍ଭର କରି ରହିଥିବାରୁ ସିଏ ବିଚରା ତଣ୍ଟିରେ ପଡ଼ି ମନୁସ୍ମୃତି କଥା କହୁଛନ୍ତି ଉପନିଷଦର କଥା କହିବାକୁ ହୁଏତ ସାହସ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଯଦି ଆମେ ତାଙ୍କର ସୀମାଜନିତ ହରକତଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବା, ତେବେ ଆମେ କଦାପି ତାଙ୍କ ଉପରେ ବିଗିଡ଼ିବାକୁ ମନ କରିବାନାହିଁ । ଆମେ ତାଙ୍କୁ ବୁଝିବା, ତାଙ୍କ ନିଜ ସୀମାଭିତରେ ତାଙ୍କୁ ବୁଝିବା—ସିଏ ସୀମାଗୁଡ଼ାକୁ ଡେଇଁ ବାହାରକୁ ଆସି ପାରୁନାହାନ୍ତି ବୋଲି ତାଙ୍କ ଲାଗି ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ କରିବା ଏବଂ ସିଏ ତାଙ୍କ ନିଜ ସୀମାର ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଧର୍ମର ଏକ ସଂସାର ଯେ ରହିଛି, ତାହା ବୁଝନ୍ତୁ ବୋଲି ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଆମେ ପ୍ରାର୍ଥନା ମଧ୍ୟ କରିବା ।

ଧର୍ମ-ଚକ୍ଷୁ ଏବଂ ବିବେକଚକ୍ଷୁ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଫରକ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ମନୁଷ୍ୟର, ବିଶେଷତଃ ପୁରୋଗାମୀ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ବିବେକ ହିଁ କାଳେ କାଳେ ଧର୍ମକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଛି । ବିବେକ ବଦଳିବା ଅନୁସାରେ ଧର୍ମ ବି ବଦଳିଛି । ବିବେକ ପ୍ରସାରିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଧର୍ମ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ମାତ୍ର ଯେଉଁ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନାନାବିଧ ଅନ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନରେ ପଡ଼ି ଧର୍ମ ମଠରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି, ସେଠି ମଠସ୍ଥମାନେ ଭାରି ଗରିଷ୍ଠ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି, ଧର୍ମର ସ୍ୱାଭାବିକ ନମନୀୟତାକୁ ଭୁଲିଛନ୍ତି ଓ ହାତରେ ଦଣ୍ଡ କମଣ୍ଡଳୁ ଧରି ବିବେକକୁ ସାଧିକରି ରଖିବେ ବୋଲି ବାହାରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଚଉହଦି ଭିତରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ମଣିଷକୁ ଅଟକାଇ ରଖିବାଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ଚଉହଦି କାଳେ କାଳେ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରି ଆସିଛି । ମନୁସ୍ମୃତି ସେହିପରି ମଣିଷକୁ ଗାର ଭିତରେ ଅଟକାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ରଚିତ ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଶାସ୍ତ୍ର । ତାହାକୁ ଯେଉଁମାନେ ସର୍ବାଗରିଷ୍ଠ ଶାସ୍ତ୍ରରୂପେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ମାନୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ କୋଉଠି ନାଁ କୋଉଠି

ରଢ଼ିକା ସହିତ ବାନ୍ଧିହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ, ଅନ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ବିବେକ ପାଖରେ ଆଖି ବୁଜିଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ଆମେ କେବଳ ଏକ ମିଉଜିଅମର ମୂଲ୍ୟ ଦେବା । ପ୍ରଣାମ କରି ଆଗକୁ ଚାଲିଯିବା ।

୩୧ । ୧ । ୮୮

ସାହିତ୍ୟିକ ଓ ଅଫିସର

ଓଡ଼ିଶା ଏକ ବିଚିତ୍ର ରାଜ୍ୟ, ଯେଉଁଠାରେ କି ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ଅଫିସର ହେବାକୁ ଏବଂ ଅଫିସରମାନେ ସାହିତ୍ୟିକ ହେବାକୁ ଘୋର ଲାଳସା ରଖିଥାନ୍ତି । ନିଜ ଭିତରେ କୋଉଠି କ'ଣ କଣା ରହିଯାଇଥାଏ କେଜାଣି, ଅନେକ ଅଫିସର ଆପଣାକୁ ସତେଅବା ବଡ଼ ଖଣ୍ଡିଆ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ପଶିଲେ ଯାଇ ସତକୁସତ ଗୋଟାଏ କ୍ଷତିପୂରଣ ହୋଇପାରିଲା ବୋଲି ସାନ୍ତ୍ୱନା ପାଆନ୍ତି ଏବଂ ଅପରପକ୍ଷରେ, ନିଜ ଭିତରେ କୋଉଠି କ'ଣ କଣା ରହିଯାଇଥାଏ କେଜାଣି, ଅନେକ ସାହିତ୍ୟିକ ମଧ୍ୟ ଆପଣାକୁ ସତେଅବା ଭାରି ଖଣ୍ଡିଆ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ଯେକୌଣସିପ୍ରକାରେ ଅଫିସରପଣ ବଢ଼ିଲେ ବା ଅନ୍ତତଃ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶିପାରିଲେ ଓ ଦେହଘଷା ହୋଇ ରହିପାରିଲେ ସତକୁସତ ଗୋଟାଏ କ୍ଷତିପୂରଣ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ସାନ୍ତ୍ୱନା ପାଆନ୍ତି । ଅଫିସରମାନେ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ପଶି ସତେଅବା କହ୍ନାଁ ଟିଏ ପାଇଗଲାପରି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଏବଂ ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ଅଫିସରଟିଏ ହୋଇପାରିଲେ ଅଥବା ଅଫିସରମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ଯାଇ ପଶିପାରିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ବରଟିଏ ମିଳିଗଲା ବୋଲି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ଅଫିସର ସାହିତ୍ୟିକ ବନି ଆପଣାର ଓଜମାନ ମେଣ୍ଟାଇବା ପରି ସାହିତ୍ୟିକ ଅଫିସର ହୋଇ ଆପଣାର ଓଜମାନ ମେଣ୍ଟାଇବା ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ ଲୀଳା ଭରି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ ଅନେକ ଅର୍ଥରେ ଆମେ ହୁଏତ ଗୋଟିକୁ ଗୋପଲୀଳା ଓ ଆରଟିକୁ ଦ୍ୱାରକାଲୀଳା ବୋଲି କହିପାରିବା ।

କ୍ଷତିପୂରଣ କରିବାପାଇଁ ଅଫିସରମାନେ ଆସି ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ପଶିଲେ ଖରଚଗଲା ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ଅଫିସର ହେଲେ ଅଥବା ଅଫିସରମାନଙ୍କ ଗହଣକୁ ଲୋଡ଼ିବାକୁ ହିଁ ମୁକ୍ତିର ଉପାୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନେଲେ ସତେଅବା ବସ୍ତ୍ରହରଣର ଅଭିନୟରେ କଦମ୍ବମୂଳରେ ଖରି ଅଲଗା ଅଲଗା ହୋଇ ଛିଡ଼ାହୋଇଥିବା ଗୋପରମଣୀମାନଙ୍କପରି ଦେଖାଯାଉଥାନ୍ତି । ସାହିତ୍ୟିକ ଅଫିସର ହେଲେ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଭିତରେ କୋଉ ବିଟ ପୁରୁଷ ଆସି କାମୁଡ଼ି ଧରିବାକୁ ଆରମ୍ଭକରେ କେଜାଣି, ସେମାନେ ନିଜକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଅଫିସର ବୋଲି ଦେଖାଇ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଏତକ କୃତିତ୍ୱ ବା ଘଟିବାରୁ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ସାହିତ୍ୟିକତା ଉଦ୍ଧାର ପାଇଗଲାପରି ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ମୁହଁର ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ହିଁ ତାହାର ପ୍ରମାଣ ଦେଇଯାଉଥାଏ ଏବଂ ଅଫିସରମାନେ ଯୋଗକୁ ବା ଦୁର୍ଯୋଗକୁ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରକୁ ଆସିଲେ ପ୍ରାୟ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ସାହିତ୍ୟରୂପୀ ତୀର୍ଥରେ କାକସଦୃଶ ଆଚରଣ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଅସଲ କଲିଜାଗୁଡ଼ାକ ତେଣେ ଚଉକି ସହିତ ଭିଡ଼ାହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ସେମାନେ ନିଜ ପିଣ୍ଡ ଭିତରେ କ'ଣ ମନ କ'ଣ ଭାବ ସାହିତ୍ୟ ସହିତ ସତେଅବା ଖୁଆ ଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ଆସି ପଶିଥାନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ବିଚରା କେବଳ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ରହିଗଲେ ସେମାନଙ୍କ ସତେଅବା କୁତୁକୁତୁ ଅଥବା ଖଲଖଲ କରିବାକୁ ଅଫିସରମାନେ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ଆସି ନଡ଼ବଡ଼ ହୁଅନ୍ତି । ସେମାନେ ସଫଳତା ପାଇବା ଜାଗାରେ ସଫଳତା ପାଇଲେ ଏବଂ ଏଣେ ସାହିତ୍ୟାକୁ ସାହିତ୍ୟ ବି କରିପାରିଲେ; ମାତ୍ର ତୁଚ୍ଛା ସାହିତ୍ୟିକମାନେ କେବଳ ସାହିତ୍ୟକୁ ଆଦରି ରହି ଅସଲ ସଫଳତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୋକା ହୋଇ ରହିଲେ, ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କୁ ସେମାନେ ସତେଅବା ସର୍ବଦା ସେହିପରି କୌଣସି କଥା କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରୁଥାନ୍ତି ।

ଜଣେ ଜଣେ ସାହିତ୍ୟିକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କର କି ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ଅଫିସରମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ହଠାତ୍ ନାନାବିଧ ଅସାହିତ୍ୟିକ ମତଲବମାନ କଅଁଳି ଉଠିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଭିତରେ ବି ସତେଅବା କୋଉଦିନୁ ସୁପ୍ତ ଅଥବା ଗୁପ୍ତହୋଇ ରହିଥିବା ଅଫିସରଟାଏ ଅନୁକୂଳ ସଂସର୍ଗ ଓ ସେହି ସଂସର୍ଗଜନିତ ଅନୁକମ୍ପା ପାଇ କ୍ରମେ କଅଁଳି ଉଠୁଥିବା ପରି ଅନୁଭବ ହୋଇଥାଏ । ତା'ପରେ ଉଭୟ ସାହିତ୍ୟିକ ତଥା ଅଫିସର ପରସ୍ପର ସହିତ ଏପରି ଏକ ମନୋରମ ଘଟାରେ ଆସି ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି ଓ ପରସ୍ପର ସହିତ ଅଠାହୋଇ ବାନ୍ଧିହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ଯେ, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କି'ଏ ଅଫିସର ବା କି'ଏ ସାହିତ୍ୟିକ, ସେକଥା କିଛି ଜାଣିହୁଏ ନାହିଁ କିମ୍ବା ବାରିହୁଏ ନାହିଁ । ସାଧନାର ଅର୍ଥାତ୍ ଧର୍ମାନ୍ତରର ଗ୍ରହଣର ଏହି ସ୍ତରକୁ ଆସି ସାହିତ୍ୟିକ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବରକନ୍ଦାଜି କରନ୍ତି ଏବଂ

ଅଫିସରମାନେ ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କୁ ଛୁଟି ପିନ୍ଧାଇ ସଭୀକର ନଚ୍ଛଇବାକୁ ହଠାତ୍ କେତେ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ।

ତାପରେ, ଓଡ଼ିଶାରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହାହେଉଛି, ପରିଣାମତଃ ସେଇ କଥା ହୁଏ । ଅଫିସରମାନଙ୍କର ଜାଦୁଗୁଡ଼ାକ ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ସଂକ୍ରମିତ ହୋଇଆସେ ଏବଂ ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କର ଲାଲଗୁଡ଼ାକ ଅଫିସରମାନଙ୍କର ଦେହରେ ଯାଇ ବୋଲହୋଇଯାଏ । ତା'ପରେ ଦୁହେଁ ମିଳି ଯେଉଁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଶୁଭନିର୍ମାଣ କରନ୍ତି, ସେଥିରେ ସଭାଗୁଡ଼ାକ ଅଫିସପରି ଦେଖାଯାଏ ଓ ଅଫିସଗୁଡ଼ାକ ସାହିତ୍ୟିକ ଭୃଣମେଳା ବା ଅନୁଗ୍ରହମେଳାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ । ପ୍ରକାଶକ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟମାନେ ସେଇ ମହୋତ୍ସବରେ ଶାଙ୍ଖୁଆ ଓ ଭଣ୍ଡାରୀ ହୋଇ କାମ କରିବାକୁ ବି ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥାନ୍ତି ।

୭ । ୨ । ୮୮

ପ୍ରଗତିପଥେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ

ଯେକୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ, ତାହା ଏକ ସମୂହର ଶୁଭପାଇଁ ଅଥବା ଅଶୁଭ ପାଇଁ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତାହାର ଏକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଦିବସ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ । କ୍ଲାସ୍‌ରେ ଫେଲ୍ ହେଉଥିବା ସର୍ବଶେଷ ଗଧ ପିଲାଟିର ଯେପରି ଏକ ଜନ୍ମଦିନ ଅବଶ୍ୟ ରହିଚି, ସେହିପରି କୌଣସି ନା କୌଣସି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଏକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିବସ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ । ସେହି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିବସ ଏକ ଆତ୍ମସମୀକ୍ଷାର ଦିବସ ହୋଇପାରନ୍ତା; ମାତ୍ର ଆମେ ଯଦି ତାହାକୁ ଏକ ମିଛ ଆତ୍ମ-ପ୍ରଶଂସାର ଦିବସରୂପେ ପାଳନ କରୁ, ସେଦିନ ପିଲଙ୍କୁ ଛୁଟି କରିଦେଇ ଆପଣା ଆପଣା ଭିତରେ ବଡ଼େଇ କରୁ ଓ ତାହାରି ନିଶାରେ ଆମେ ପ୍ରାୟ ଏକ ନିତ୍ୟାହ୍ନିକର ରୀତିରେ କରୁଥିବା ଅପକର୍ମ ଅଥବା ଅଯୋଗ୍ୟ କର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ଭୁଲିଯାଉ, ତେବେ ଆମକୁ ଭଗବାନ ତ ଦୂରର କଥା, ଦଇବ ମଧ୍ୟ ପାରିବ ନାହିଁ । ବର୍ଷଯାକ ବହୁ ଦୁର୍ଗତିର କାରଣ ହୋଇ, ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ବହୁ ଦୁଷ୍କୃତୀ ଭିଆଇ ଯଦି ଏକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିବସର ଆଳରେ ଆମେ ପ୍ରଗତି ପଥରେ ଗତି କରୁଛୁ ବୋଲି କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁ ତେବେ ଆମ ବାତାବରଣକୁ ଦୂଷିତ କରିବାରେ ଆମର ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ରହିଛି ବୋଲି

କହିବାକୁ ହେବ । ଯେଉଁମାନେ ଯୁଗକୁ ଭୁଷୁଡ଼ାଇ ରଖିବାକୁ ଏବଂ ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼ି ରହିବାକୁ ଆପଣାର ଚତୁର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନଅଛନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ଆମର ସାମୂହିକ ଜୀବନକୁ ଦୂଷିତ କରିପକାନ୍ତି, ଭଦ୍ର ଲୋକଙ୍କ ପରି ଲୁଗା ପିନ୍ଧିଥିଲେ ଏବଂ ଭରଣ ଭରଣ ବର୍ତ୍ତନ ପାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଆମର ସାମୂହିକ ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାବେଳେକେ ମାରି କରିଦଅନ୍ତି ।

ଯେତେବେଳେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟଟିର ଆରମ୍ଭ ହେଲା, ସେତେବେଳେ କୌଣସି ଏକ ବିଶେଷ ଶିକ୍ଷାଦୃଷ୍ଟି ଅଥବା ବ୍ରତାଦର୍ଶ ନେଇ ଯେ ତାହାର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ । ସେତେବେଳେ ଦେଶରେ ଆଉ କୋଡ଼ିଏଟା ବା ପଚିଶିଟା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଯେଉଁଭଳି ଥିଲା, ତାହାରି ନକଲରେ ଆମ ଘରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଆରମ୍ଭ କଲୁ । ଭାରତବର୍ଷକୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସିବା ପରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ବଦଳି ଥାଆନ୍ତା । ମାତ୍ର ଆମର ବାବୁ ଏବଂ ନେତାମାନଙ୍କର କୃପାରୁ ତାହା ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ସାରା ଦେଶରେ ଯାହା ହେଲାନାହିଁ, ଓଡ଼ିଶାରେ ବା ତାହା କିପରି ହୋଇଥାଆନ୍ତା ? ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷା ଆମର ପ୍ରତିଭାବାନ୍ ତରୁଣକୁଳକୁ ଏକ ନୂତନ ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ ଏବଂ ଉଦ୍ୟମଶୀଳ ସମାଜର ଗଠନ ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାଆନ୍ତା । ମାତ୍ର, ତରୁଣକୁଳର ଚେରଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଶ ଓ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଜୀବନର ମୂଳଦୁଆରୁ ଗୋଟା ସୁଦ୍ଧା ଛିଣ୍ଡାଇ ନେବା ହିଁ ଯେପରି ତାହାର ମୁଖ୍ୟତମ ଅବଦାନ ହୋଇରହିଲା । ଆମ ଶିକ୍ଷିତମାନେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ବାହାରି ସତେଅବା କୋଉ ବିଚିତ୍ର ଓଉ ଗଛର ଜାଦୁରି ଡିମିରି ଫଳପରି ଦିଶିଲେ ଏବଂ ପ୍ରଧାନତଃ କୁଳଟାକୁ ବୁଡ଼ାଇ ଦେବାଲାଗି ହିଁ ଫେସନ ହୋଇ ବାହାରିଲେ । ନିତାନ୍ତ ବେସରମ ନ ହେଲେ ଏହାକୁ କେହି ଏକ ପ୍ରଗତି ବୋଲି କହିବାକୁ ମନ କରିବ ନାହିଁ ।

ଶାସନଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସଂସ୍କୃତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଆମ ଦେଶରେ ବା ରାଜ୍ୟରେ ଯୋଉଠି ଯେତେ କଥାକୁ ଭୂତ ଖାଇଯାଉଛି, ଯାହାକୁ ଆମେ ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର ବୋଲି କହୁଛୁ ଅଥବା ଅପସଂସ୍କୃତି ବୋଲି କହୁଛୁ, ଆମ ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଉଦ୍ଭଟମାନେ ହିଁ ତାହାର ପ୍ରାୟ ସବୁଯାକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଓ ମହାଯନ୍ତ୍ରୀ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଆମ ପାରମ୍ପରିକ ସମାଜରେ କାଳକାଳରୁ ଯେତିକି ଲାଜ ଯେତିକି ପରିମଳ ରହିଥିଲା, ପାଠରେ ଏବଂ ଫିସାଦରେ ଆମର ବାପ ଏବଂ ଗୋସେଇଁ ବାପମାନଙ୍କୁ କେତେ କୁଆଡ଼େ ଟପିଯାଇଥିବା ଆମର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟୀମାନେ ସେତିକି ଲାଜ ଓ ସେତିକି ପରିମଳକୁ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେଠି ଆଚାର୍ଯ୍ୟମାନେ ଆପଣାର ପୁଅଝିଅମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚତମ ସ୍ୱୀକୃତିର ପାଟ ପିନ୍ଧାଇ କେବଳ ନିଜ କୁଳର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରଟାଇବାକୁ କେତେ ଧନ୍ଦା କରୁଛନ୍ତି । ପରୀକ୍ଷା ଘରେ ଅସୁରମାନେ ପଶି ଭୁଚ୍ଛା ଅସାଧୁତାଗୁଡ଼ାକୁ ହିଁ ନିୟମ ବୋଲି କହିଲେଣି ।

ତେଣୁ ଦେଶବାସୀମାନେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିବସରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସମୀକ୍ଷା କରିବା ଉଚିତ । ଆମ ସାଂପ୍ରତିକ କାଳର ବହୁ ବ୍ୟାଧି ଓ ଓ ବହୁ ଲଜ୍ଜାର କାରଣ ଏହି ଅମଙ୍ଗଳ ଘରଟିକୁ ପୁନର୍ବାର ବାସଯୋଗ୍ୟ ବା ବ୍ୟବହାରଯୋଗ୍ୟ କରି ପାରିବା ଲାଗି ବହୁତ ସାହସ ଦରକାର । ସେହି ସାହସର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିବା ଲାଗି ଏକ ମୂଳଭୂତ ସାଧୁତା ମଧ୍ୟ ଦରକାର; ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ନୂତନ ନେତୃତ୍ୱ ଦରକାର, ଏକ ନିର୍ମଳ ସଙ୍କଳ୍ପବଦ୍ଧତା ଦରକାର ।

---

୧୪ । ୨ । ୮୮

କପି ରୋକିବାକୁ ଆଇନ

ଆଗେ, ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରାୟ ଚାଳିଶି ବର୍ଷ ତଳେ ପିଲାମାନଙ୍କର ପରୀକ୍ଷାରେ କପି ହେଉଥିଲା ସତ; ମାତ୍ର ଚୋରାଛପା ଭାବରେ ହେଉଥିଲା । ହୁଏତ କପି କରୁଥିବା ପିଲା ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଏକ ଲଜ୍ଜାକର ବ୍ୟାପାର ବୋଲି ଭାବୁଥିଲା । ଏବେ ପିଲାମାନେ ଏକାନ୍ତ ଲଜ୍ଜାରହିତ ଭାବରେ କପି କଲେଣି ଓ ସଂପୃକ୍ତ ଶୁଭେଚ୍ଛୁମାନେ ପ୍ରାୟ ଏକ ଆବଶ୍ୟକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଜ୍ଞାନରେ ସେଥିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । କପି ସମ୍ଭାଳୁ ସମ୍ଭାଳୁ ତାହା କାଳକ୍ରମେ ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲାଣି । ସରକାର ହୁଏତ ଭାବିଲେଣି ଯେ, କପି ରୋକାଯିବାକୁ କୌଣସି ଆଇନ ନାହିଁ ବୋଲି ପିଲାମାନେ କପି କରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ କପି ରୋକିବାର ଆଇନ କରିଦେଲେ କପି ବଳେବଳେ ରୋକ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିରୀହ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି । ହୁଏତ ନିରୀହ ବାଳକଟିଏ ଯାହା ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତା ନାହିଁ, ସରକାରୀ ଗୋଦାମର ସାଧୁ ଗୁମାସ୍ତାମାନେ ତାହା ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସତକୁ ସତ ସତ୍ୟଯୁଗରେ ଅଛନ୍ତି ।

କପି ନାମକ କାଣ୍ଡ ଭିତରେ ଯଦି କେବଳ ପିଲାମାନେ ରହିଥାଆନ୍ତେ; ତେବେ ବଡ଼ପାଟି କରି ଗୋଟାଏ ଧମକ ଦେଲେ ହିଁ କପି ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଆନ୍ତା । ଆଗେ ପ୍ରାୟ ସେହିକଥା ହେଉଥିଲା । ବଡ଼ମାନେ, ଆତ୍ମୀୟମାନେ, ବାଳକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହେଉଥିବା ଶିକ୍ଷକମାନେ ଯହୁଁ ଯହୁଁ କପିର ସଂସାର ଭିତରକୁ

ପ୍ରବେଶକଲେ ଏବଂ କପି ଯୋଗାଇ ଦେବାକୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ ପରି ମନେକଲେ, ତହୁଁ ତହୁଁ କପି-ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ପ୍ରସାର ଘଟିଲା । କପି ବହୁଗୁଣିତ ହେଲା । ଉପରକୁ କପି ଧରିବାକୁ ପୋଲିସମାନେ ରହିଲେ ସତ; ମାତ୍ର ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ସତେଅବା ମହାପ୍ରସାଦୀ ବନ୍ଧୁପରି କାର୍ଯ୍ୟକଲେ ।

କପି ଯେଉଁଠାରେ ଅଛି, ସେଠାରେ ଲାଞ୍ଚ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ରହିଛି, ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ରହିଛି । କୋଉଠି ପଇସା ଦିଆନିଆ ହେଉଛି ତ ଆଉ କୋଉଠି ଆଉ କ'ଣ ଦିଆନିଆ ହେଉଛି; ମାତ୍ର ସବୁଠାରେ ତାହା ପ୍ରାୟ ଏକ ପରସ୍ପର-ସାହାଯ୍ୟକୃତ ସନ୍ଧିରୂପେ ଚାଲିଛି । ସବୁଠାରେ ବଡ଼ମାନେ, ଜାଣିବା ମଣିଷମାନେ ସହଯୋଗ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି କପି ଚାଲିଛି । କେବଳ ପିଲାଙ୍କର ବୁଦ୍ଧିରେ ଅଥବା ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧିରେ ତାହା ମୋଟେ ଚାଲୁନାହିଁ । ହିମ୍ମତ ଆଉ କାହାର ହେଉଛି ବୋଲି ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିମାନଙ୍କର କୃପାରୁ ହିମ୍ମତ ପାଉଛନ୍ତି ।

ତେଣୁ କପି ରୋକିବାକୁ ଆଇନ୍ ଅବଶ୍ୟ ହେଉ । ମାତ୍ର ଲାଞ୍ଚ ରୋକିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଆଇନ ହେଉ । କପି କରି ପିଲାମାନେ ଯେପରି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଳପ ଆୟାସରେ ପରୀକ୍ଷାର ସମୁଦ୍ରକୁ ତେଇଁପାରିବା ଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି, ସେମିତି ଆମ ବଡ଼ମାନେ ମଧ୍ୟ ଲାଞ୍ଚ ନେବାଦ୍ୱାରା ଜୀବନରେ ଭାରି ସହଜରେ ସିଦ୍ଧିଗୁଡ଼ାକୁ ହାସଲ କରିବେ ବୋଲି ଇଚ୍ଛାକରୁଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷା-ଜଗତରେ ମଧ୍ୟ ଏହିଭଳି ସିଦ୍ଧିପ୍ରାର୍ଥୀ ଓ ସିଦ୍ଧିକାମୀଙ୍କର ଆଦୌ କୌଣସି ଅଭାବ ନାହିଁ । ଏମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଅପରାଧୀ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଉ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ରୋକିବା ନିମନ୍ତେ ଆଇନ ହେଉ । ବଡ଼ମାନଙ୍କୁ ରୋକାଯାଇ ପାରିଲେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ରୋକିବାଲାଗି ହୁଏତ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆଇନ କରିବା ଲାଗି ଆଉ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ହିଁ ରହିବ ନାହିଁ ।

ନିଜ ପିଲାର ପରୀକ୍ଷା ଖାତାରେ ନମ୍ବର ବଢ଼ାଇବାକୁ ବଡ଼ମାନେ ଲାଞ୍ଚ ନେଉଛନ୍ତି ଓ ଆରପାଖରେ ଥାଇ ଅନ୍ୟ ବଡ଼ମାନେ ଲାଞ୍ଚ ନେଉଛନ୍ତି । ସିରସ୍ତା-ମାନଙ୍କରେ କେତେପ୍ରକାର ପଇସା ବିଞ୍ଚାହେଉଛି, ତେବେଯାଇ ସେଣାରେ ପାଣି ଛୁଟିଲା ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟୟ ହେଉଛି । ଏଗୁଡ଼ାକୁ ରୋକିବାନିମନ୍ତେ ଆଇନ୍ କେବେ ହେବ ? ସେହି ଆଇନ୍ କିଏ କରିବ ? ଆପଣାକୁ କୌଣସିପ୍ରକାରେ କ୍ଷତଗ୍ରସ୍ତ ନ କରି ଯଦି ଆଇନ୍‌ଗୁଡ଼ାକ ହୋଇପାରିଲା; ତେବେ ସେଥିଲାଗି ବୀରମାନେ କେଡ଼େ ଶୀଘ୍ର ଆଗଭର ହୋଇ ବାହାରି ଆସିବେ; ମାତ୍ର ଆଇନ୍‌କୁ ତିଆରି କରିବାବାଲା ଯଦି ସ୍ୱୟଂ ଲାଞ୍ଚ ନେଉଥିବ, ତେବେ ତାକୁ ରୋକିବା ସକାଶେ ଆଇନ୍ କିଏ କରିବ ? କାହିଁକି ବା କରିବାକୁ ଯିବ ?

ପିଲାମାନଙ୍କୁ ରୋକିବାଲାଗି ଯଦି ବଡ଼ମାନେ ଆଇନ୍ କରୁଛନ୍ତି; ତେବେ ବଡ଼ମାନଙ୍କୁ ଧରିଆଣିବାଲାଗି ଯଦି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଆନ୍ତା; ତେବେ

ତାହା କପରି ହୁଅନ୍ତା ? ତେବେ ଯନ୍ତାଗୁଡ଼ାକରେ କେଡ଼େ କେଡ଼େ ମୂଷା ଆସି ଧରାପଡ଼ିଯାଆନ୍ତେ । ମାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ଅମଲାମାନଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ ଧରାହୋଇ ଆସନ୍ତେ । ଯଦି ଏପରି କେବେ ହୋଇପାରନ୍ତା, ପୋଷାଖିଆକୁ ଯଦି ସତକୁସତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୋଳେଇ ଦିଆଯାଇପାରନ୍ତା; ତେବେ ଖାସ୍ ପିଲାମାନଙ୍କ ଲାଗି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ କୌଣସି ଆଇନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତାପରେ ହୁଏତ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ହିଁ ରହନ୍ତା ନାହିଁ ।

---

୨୯ । ୨ । ୮୮

ରକ୍ତତୀର୍ଥ ଇରମ୍

ବ୍ରିଟିଶ ଅମଳରେ ଇରମ୍‌ଠାରେ ଗୁଳିକାଣ୍ଡ ହୋଇଥିଲା । ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯେଉଁସବୁ ସ୍ଥାନରେ ଭାରତୀୟମାନେ ଜୀବନ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଲଢ଼ିଥିଲେ, ଇରମ୍ ସେହି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟତମ । ତାହା ଯଥାର୍ଥରେ ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥ । ସେହି ତୀର୍ଥ ଓଡ଼ିଶାରେ ଅବସ୍ଥିତ, ଆମ ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ସମସ୍ତଙ୍କ ସକାଶେ ତାହା ଗୌରବର କଥା ।

ସବୁବର୍ଷପରି ଏବର୍ଷ ମଧ୍ୟ ଇରମ୍‌ଠାରେ ସଂଗ୍ରାମ ବେଳର ସେହି ଗୁଳିକାଣ୍ଡର ସ୍ମାରକୀ ପାଳନ କରାଯାଇଥିଲା ଓ ତାହାର ସଚିତ୍ର ବିବରଣୀ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଏଥର ଓଡ଼ିଶାର ଦୁଇଜଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ସେହି ସ୍ମାରକୀ ଉତ୍ସବକୁ ସମ୍ମାନିତ ଅତିଥି ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ତ ସଂଗ୍ରାମବେଳେ ନଥିଲେ । ଯେଉଁମାନେ ସଂଗ୍ରାମ କରିଥିଲେ, ସେମାନେ ଏବେ ନାହାନ୍ତି । ଏବେ ଭୋଗ କରିବାର ଅନ୍ୟ ମଣିଷମାନେ ଅଛନ୍ତି । ରକ୍ତ-ତୀର୍ଥରେ ମହୋତ୍ସବ ପାଳନ କରିବାର ଅନ୍ୟ ମଣିଷମାନେ ରହିଛନ୍ତି ।

ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଓ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଅନ୍ୟ ବରେଣ୍ୟମାନେ ଯାହାସବୁ ବକ୍ତୃତା ଦେଲେ ତାହା ଖବରକାଗଜରେ ବାହାରିଛି । ବକ୍ତୃତାରେ ଯାହାସବୁ ସ୍ଥାନ-ପାଇ ନଥାଏ, ତାହାକୁ ଦେଖାଇ ହେବ ବୋଲି ଖବରକାଗଜରେ ଫଟୋମାନ ବାହାରେ । ତେଣୁ ରକ୍ତତୀର୍ଥରେ ହୋଇଥିବା ସଭାଟିର ଫଟୋଟିଏ ମଧ୍ୟ ବାହାରିଛି ।

ଅତଥିମାନେ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ବସିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିଥିଲେ ଏବଂ ବକ୍ତୃତା ଦେଇଥିଲେ ବୋଲି ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ମିଳୁଛି । ସମସ୍ତଙ୍କର ପଛକୁ ଯାହା କନାରେ ଲେଖାହୋଇ କାନ୍ଥ ଉପରେ ଝୁଲୁଛି, ସେଥିରୁ ଉପଲକ୍ଷଟିର ସୂଚନା ମିଳୁଛି । ଉପଲକ୍ଷ ତ ରକ୍ତତୀର୍ଥ ଇରମ୍‌ର ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବ ଥିଲା । ମାତ୍ର, କନାଟି ଉପରେ "ବନ୍ଦେ ଉତ୍କଳ ଜନନୀ" ବୋଲି ଲେଖା ହୋଇଛି । ଫଟୋଚିତ୍ରରେ ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦିଶିଯାଉଛି ।

ଇରମ୍‌ରେ ଯାହା ଘଟିଥିଲା ତାହା ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ଏକ ଅଙ୍ଗ ରୂପେ ଘଟିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନର ସଂଗ୍ରାମ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାର କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂଗ୍ରାମ ବ୍ରିଟିଶ କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ସହିତ ନଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାରେ କେତେଜଣ ଆଉ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆନ୍ଦୋଳନ ଅବଶ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନ ସହିତ ସେହି ଆନ୍ଦୋଳନର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନଥିଲା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ସେହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତଥାକଥିତ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଯେଉଁମାନେ ଭାରତୀୟ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ସଂଗ୍ରାମରୁ ଅଲଗା କରି ଦେଖୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ବ୍ରିଟିଶ ପକ୍ଷରେ ଥିଲେ । ଅନ୍ତତଃ ଭାରତୀୟ ସଂଗ୍ରାମରେ ମୋଟେ ନଥିଲେ । ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ସେମାନଙ୍କର କଳ୍ପିତ ଉତ୍କଳର ସ୍ୱାର୍ଥଠାରୁ ସେମାନେ ଅଲଗା କରି ଦେଖୁଥିଲେ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀମାନଙ୍କୁ ଆପଣାର ସ୍ୱାର୍ଥଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଶଙ୍କାତୁର ଭାବରେ ସତେଅବା କାଳ ବୋଲି ମନେକରୁଥିଲେ । ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର ଭାରତବର୍ଷରୁ କେବେ ବିଦାୟ ନେଇ ସତକୁସତ ଯିବ ବୋଲି ସେମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନ ଥିଲେ ଏବଂ ଯାଉ ବୋଲି ହୁଏତ ଇଚ୍ଛା ମଧ୍ୟ କରୁ ନଥିଲେ ।

ରକ୍ତତୀର୍ଥର ସ୍ମାରକୀ ସଭାରେ ଯେଉଁ ଜନନୀର ବନ୍ଦନା ହେବାର କଥା, ତାହା ହେଉଛି ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷ । ସେହି ଭାରତବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍କଳ ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିଛି ସତ; ମାତ୍ର ସେହି ଅବସରରେ ଉତ୍କଳକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ସ୍ମରଣ କରିବାର କିମ୍ବା ବନ୍ଦନା ଜଣାଇବାର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ନାହିଁ । ଅଧିକ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ସେଠାରେ 'ବନ୍ଦେ ଭାରତ ଜନନୀ' ବୋଲି ଲେଖା-ହୋଇଥାନ୍ତା କିମ୍ବା ଉତ୍କଳର ଜଣେ କବିଙ୍କ ଭାଷାରେ 'ସର୍ବେଷାଂ ନୋ ଜନନୀ ଭାରତ' ବୋଲି ଲେଖା ହୋଇଥାନ୍ତା; ତେବେ ତାହା ସେହି ଅବସରଟିର ମହତ୍ତ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଧିକ ସଂଗତ ହୋଇଥା'ନ୍ତା ।

ଏବେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଯେଉଁ ଭିତ୍ତି ଉପରେ କେବଳ ସେହି ଭିତ୍ତିଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହେବାଲାଗି ଅନେକ ମନୀଷୀ ଅଧିକ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲେଣି । ତେଣୁ ସେମାନେ ଭାରତବର୍ଷର କଥା ମନେପକାଇବାକୁ ଆଉ ସେତେବେଶି

ଆବଶ୍ୟକ ମଣୁନାହାଁନ୍ତି । ତେଣୁ ଅସଲ ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ଜାତୀୟସ୍ତରରେ ନହୋଇ କେତେଟା ସ୍ଥାନୀୟ କୋଳାହଳରେ ହିଁ ପରିଣତ ହୋଇଯାଉଛି । ଅନେକ ସମୟରେ ହୁଏତ ଏକ ତାମସାପରି ମନେହେଉଛି । ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ଏକାଧିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏବେମଧ୍ୟ ଗ୍ଡ଼ୁଛି । ଯେଉଁମାନେ ହୁଏତ ସେହିସବୁ ସଂଗ୍ରାମରୁ ଅଲଗା ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରୁଛନ୍ତି ଓ ଏଣିକି କେବଳ ଭୋଗ କରିବାର ଦିନ ଆସିଗଲା ବୋଲି ଧରିନେଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ଜାତୀୟତାର ଯାବତୀୟ ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ଅଭିଳାଷକୁ କେତେଟା ସ୍ଥାନୀୟ ହାଙ୍ଗାମାରେ ପରିଣତ କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା-କରୁଛନ୍ତି । ଦେଶର ଆଗାମୀ ନିୟତିଟିର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିପଜ୍ଜନକ । ଆଗାମୀ କାଲିକୁ ଆଖି ରଖି ଆଜିର ଲଢ଼େଇଗୁଡ଼ିକୁ ଲଢ଼ୁଥିବା ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ସେହି ବିଷୟରେ ଭାରି ସତର୍କହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।

୨୮।୮।୮୮

ପାପର ଭାରାରେ

ଯେତେବେଳେ ପାପର ଭାର ଅତିରିକ୍ତ ଭାବରେ ଅଧିକ ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଏହି ଭୂମି ତାକୁ ଆଉ ମୋଟେ ସମ୍ଭାଳି ରଖିପାରେ ନାହିଁ ବୋଲି ଅପବାଦ ରହିଛି । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି ଯେ, ସେତେବେଳେ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ସହ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ଓ କୋଦଣ୍ଡ ଧରି ତାଙ୍କ ଆନରୁ ଆମ ଆନକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସନ୍ତି । ପାପର ବିନାଶ କରନ୍ତି, ଧରଣୀକୁ ଶାନ୍ତ କରନ୍ତି ।

ପାପର ଭାର ଆଉ କେତେ ଅତିରିକ୍ତ ହେଲେ ପୃଥିବୀର ମଣିଷମାନେ ତାହାକୁ ଅସମ୍ଭାଳ ବୋଲି କହିପାରିବେ ? ଚାରିପାଖରେ ଏବେ ଯେଉଁସବୁ ଘଟଣା ଘଟୁଛି, ସେଗୁଡ଼ାକ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ସମ୍ଭାଳି ହୋଇପାରିବା ଘଟଣା ? ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଘଟଣାରେ କିଛିସମୟ ପାଇଁ ହୁଲସ୍ଥୁଲ ପଡ଼ିଯାଉଛି, ଏଥର ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ହେବ ବୋଲି ପ୍ରତୀତ ହେଉଛି; ତଥାପି କିଛି ହେଉନାହିଁ । ସବୁ ଶୀତଳ ପଡ଼ିଯାଉଛି, ଯାହା ଯୋଉଠି ଯେମିତି ଥିଲା, ତାହା ସେଠାରେ ସେହିଭଳି ରହୁଛି । ବିଷ୍ଣୁ ମହେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ହଜମ କରି ଦେଉଛନ୍ତି । ଆଉ କେବେ ନୂଆ ହୋଇ କିଛି ସମ୍ଭବ ହେବ ବୋଲି ମୋଟେ ଭରସା ହେଉନାହିଁ ।

ଇଏ ଲାଞ୍ଚ ଦେଉଛି, ସିଏ ଲାଞ୍ଚ ନେଉଛି । ସ୍ତ୍ରୀ' ପଇସାକୁ ସିଏ ଛଡ଼ାଇଁ ନେଇଯାଉଛି, ସମସ୍ତେ କାମଧ୍ୱଜ ବକ ମୀନ ଖାଉଛନ୍ତି ଓ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ପରି ପରସ୍ପରକୁ କହୁ କହୁନାହାନ୍ତି । ଅଭିନୟଗୁଡ଼ାକ ଜୀବନକୁ ଗିଳିପକାଉଛି । ନିର୍ଲଜତାଗୁଡ଼ାକ ଯାବତୀୟ ଲଜ୍ଜାକୁ ଗିଳିପକାଉଛି । ତଥାପି ପୃଥିବୀ ସମ୍ଭାଳୁଛି, ତଥାପି ମଣିଷ ସହୁଛି । ଆମ ଇସ୍କୁଲରେ କପି ହୋଇନାହିଁ, ମୁଁ ମିଛ ପାଶ୍ କରାଇ ଟଙ୍କା ନେଇନାହିଁ ବୋଲି ମୋତେ କେହି କହୁନାହାନ୍ତି ତ ! ସମସ୍ତେ ଭିତରେ ଲୁପ୍ତହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ବେଗୀଟିଏ ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ ବଡ଼ ସାନ ସମସ୍ତେ ସତେଅବା ବର ହୋଇ ତା' ଉପରେ ଯାଇ ବସିଯିବାକୁ ଆଗଭର ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଚୋରି କରୁଛନ୍ତି, ସମସ୍ତେ ଚୋର ଧରିବାକୁ ଦାଣ୍ଡରେ ବାହାରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଚୋରି କରିଛି ବୋଲି ଆଗକୁ ବାହାରିପଡ଼ି କେହି ଜଣେହେଲେ କହୁନାହାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ସତେଅବା ଏକାବେଳକେ ଚେଇଁଛନ୍ତି ଓ ଶୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଆଉ କିଛିହେଲେ ଅସହ୍ୟ ବା ଅସମ୍ଭାଳ ବୋଲି ମନେହେଉ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଥିବା ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ଖୁବ ଅଜଗର ହୋଇଗଲେଣି । ସତେଅବା ସିଏ ମଧ୍ୟ ଭିତରୁ ଶେଖା ଦେଉନାହାନ୍ତି । ହୁଏତ ଖେଞ୍ଚା ଦେବାକୁ ଭୟ କରୁଛନ୍ତି ।

ଅନ୍ତତଃ କେତେକ ମଣିଷ ଯଦି ସତକୁସତ 'ଏଥିରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ରହିଛି' ବୋଲି କହିବାକୁ ସାହସ କରନ୍ତେ; ତେବେ ହୁଏତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା । ଜଣେ ସତ କହିବାକୁ ପଣ କରି ବାହାରିଲେ ହୁଏତ ଆଉମାନେ ମଧ୍ୟ ବାହାରି-ପଡ଼ନ୍ତେ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ବହୁ କାରଣରୁ ଆଉ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦେଖୁ ଛୁ ଏବଂ ତେଣୁ ଆପଣାକୁ ଦେଖି ମଧ୍ୟ ଦେଖିପାରୁନାହୁଁ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅସଭ୍ୟତାଗୁଡ଼ାକୁ ଆଗ ଦେଖିବାକୁ ଉତ୍ସାହୀ ହୋଇ ଆମେ କ୍ରମେ ନିଜ ଭିତରର ଅସଭ୍ୟତାକୁ ଆଖିବୁଜି ଦେଇ ସାରିଲୁଣି । ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ସବୁବେଳେ ଆମ ବାହାରେ ହିଁ ଦେଖୁ ଛୁ, ତେଣୁ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ଚାଲିଯାଇ ପାରୁଛୁ । ନିତାନ୍ତ ଅସମ୍ଭାଳଗୁଡ଼ାକୁ କେଡ଼େ ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ସମ୍ଭାଳି ନେଉଛୁ ।

ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ମନ୍ୟୁ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ମନ୍ୟୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଅନ୍ୟାୟଦ୍ରୋହୀ । ଅନ୍ୟାୟଦ୍ରୋହୀ ହିସାବରେ ଭଗବାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଏକ ଭୂମିକା ରହିଛି । ସେହି ଭଗବାନ ମଣିଷର ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି । ମଣିଷ ଅନ୍ୟାୟରୁ ଲାଭବାନ୍ ହୁଏ ଅଥବା ଅନ୍ୟାୟକୁ ସହ୍ୟ କରିନିଏ ବୋଲି ଭଗବାନ ବାହାରେ ଥାଆନ୍ତି ଓ ସେହି ବାହାରୁ ପୃଥିବୀକୁ ଆସି ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିକାର କରନ୍ତି ବୋଲି ଏକ ମିଛ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବାହାର କରି ତାହାରି ଉଚ୍ଛୁଆଳରେ ରହିଯିବାକୁ ଖୁବ ମନକରେ । ସେହି କଳ୍ପିତ ଭଗବାନ କେବେହେଲେ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଘୁରି ପଶୁଟାଏ ମଧ୍ୟ ଖାହା

ସହନ୍ତା ନାହିଁ, ଭଗବାନଙ୍କର ଦ୍ୱାରିଦେଇ ମଣିଷ ତାହା ସହିନେବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ଭୁଛା ଅସମ୍ଭାଳଗୁଡ଼ାକୁ ସହିନେଉଥାଏ ।

ଯେତେବେଳେ ମଣିଷ ସବୁକୁସବୁ ସହିପାରେ ନାହିଁ, ସିଏ ସେଉଳକବେଳେ ନୂଆ କିଛିକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ, ନୂଆ ଭାବରେ କିଛି ଖୋଜେ । ସେଉଳକବେଳେ ତାକୁ ନିଜ ଭିତରେ ହିଁ ଶକ୍ତିର ଅନୁଭବ ମିଳେ । ସେହି ଶକ୍ତି କ୍ରମେ ସାର୍ବଜନୀନ ହୁଏ ଏବଂ ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀ ବଦଳେ । ପୁରୁଣା ସିଂହାସନଗୁଡ଼ାକ ଟଳିପଡ଼ନ୍ତି । ଧର୍ମର ସଂସ୍ଥାପନା ସେଉଳକବେଳେ ହୁଏ । ଭଗବାନ ସବୁବେଳେ ମଣିଷ୍ୟଙ୍କୁ, ଆମର ଅତି ନିକଟକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଥିଲେ ପରି ମନେହୁଅନ୍ତି ! ସବୁ ସହିଯିବ ବୋଲି ମାନି-ନେଇଥିବା ମଣିଷ ଦ୍ୱାରା କେବେହେଲେ ରାତି ପାହେନାହିଁ କିମ୍ବା ସକାଳ ହୁଏନାହିଁ । ସହିବାକୁ ମନା କରିଦେଇ ପାରିଲେ ଯାଇ ଆପଣା ଭିତରେ ବିବେକ ବା ଇଙ୍ଗିତ ବୋଲି ଏକ ସାମଗ୍ରୀ ରହିଛି ବୋଲି ମନୁଷ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ । ତା'ପରେ ଯାଇ ଭବିଷ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଆସେ, ଭିତରେ ଆବଶ୍ୟକ ସାହସ ମଧ୍ୟ ସେଉଳକବେଳେ ଜନ୍ମଲାଭ କରେ ।

୬ । ୩ । ୮

ପ୍ରସାରଲାଗି କିଛି ପଦକ୍ଷେପ

ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାରଲାଗି ରାଜ୍ୟରେ କିଛି ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉଛି ବୋଲି ଶିକ୍ଷାବିଭାଗର ସାହୁକାର ଏବେ କେତେଥର କହିସାରଲେଣି । ବିଭାଗରେ ଚାକିରି କରିଥିବା କାର୍ଲି ଓ କିରାଣିମାନଙ୍କୁ ଲଗାଇ ସିଏ ସେହି ଉପରୁ ଜାଲ ବିସ୍ତାର କରି ଅଶିକ୍ଷାର ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରୁ ଶିକ୍ଷାକୁ ଧରିବା ନିମନ୍ତେ କେତେ ମିହନ୍ତ କରୁଛନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ଯେ କେତେ ମିହନ୍ତ ହେଉଛି, ସେହି ବିଷୟରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ହୃଦ୍‌ବୋଧ କରାଇବା ସକାଶେ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିରାଦ କରାଯାଉଛି ; ମାତ୍ର ପରିଣାମଗୁଡ଼ାକ ଏଯାଏ ଯାହା ହୋଇଆସିଛି ; ହୁଏତ ଏଥର ମଧ୍ୟ ପରିଣାମ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି ହେବାକୁ ଯାଉଛି । କାରଣ, ଯେଉଁଠି ଆଗ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟାଇ ପାରିଲେ ବଙ୍କାଗୁଡ଼ାକ ସିଧା ହୋଇପାରନ୍ତା ଓ ତେଣୁ ଅଭିଳଷିତ ସଫଳତାଗୁଡ଼ିକ ମିଳି-ପାରନ୍ତା, ସେଠି ବାସ୍ତବତଃ ପ୍ରାୟ କିଛି ହେଉନାହିଁ ।

ଅସାଧୁମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପଇସା ଖରଚ କରି କୋଉଠି ମଣିଷର ମଙ୍ଗଳ କରିପାରିଛନ୍ତି, ଇତିହାସରେ ତାହାର ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ନାହିଁ । ଅସାଧୁମାନେ କମିଶନ ବସାଇ ପାରିବେ, ଶଗଡ଼େ ରିପୋର୍ଟ ବାହାର କରି ପାରିବେ, ଯୋଜନାର ବରାଦ ଭିତରେ ଈପ୍‌ସିତ ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ାକୁ ଲକ୍ଷ ବା ନିୟୁତ ସଂଖ୍ୟାରେ ଲେଖିଦେଇ ପାରିବେ । ମାତ୍ର ତାହାଦ୍ୱାରା କି କ'ଣ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର ହେବ ନା ଉନ୍ନତି ହୋଇପାରିବ ? ଆହୁରି ଆଗକୁ କହିଲେ, ଅସାଧୁମାନେ ଅସାଧୁମାନଙ୍କର ଦରମା ବୃଦ୍ଧି କରି ପାରିବେ, ଦେଶର ଋତୁ ଅନୁସାରେ ଗୋଟାକ ପରେ ଗୋଟାଏ ସେମିନାର୍‌ର ଆୟୋଜନ କରି ପାରିବେ; ମାତ୍ର ତାହାଦ୍ୱାରା ଯେ ଶିକ୍ଷାର ଘରେ ମଙ୍ଗଳଆଟା କଦାପି କାଇଁ ଉଠିପାରିବ ନାହିଁ, ସେକଥା ଆମ ଦେଶରେ ଆମର ଆଖି-ଆଗରେ ଏକାଧିକବାର ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ସାରିଲାଣି ।

ଅସଲ ଅନୁଭବଗୁଡ଼ାକ ଯାହା କହୁଛି, ଏପଟୁ ହାତଗୁଣ୍ଡି ହୋଇ ଯିଏ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାରଲାଗି ପଇସା ଅଜାଡ଼ି ଦେଉଥିବ, ସେପାଖରେ ଦୈତ୍ୟପରି ଏଡ଼େବଡ଼ ପାଁ କରି କରି ସିଏ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ଶୋଷିନେବାରେ ଲାଗିଥିବ । ଏପାଖରେ ଯିଏ ଦାତାର ବେଶ ପିନ୍ଧି ଦାନ କରୁଥିବେ, ସେପଟେ ସିଏ ହାତପତାଇ ହାତଗୁଞ୍ଜା ନେବାରେ ଲାଗିଥିବେ । ହାତଗୁଞ୍ଜା ବଳରେ କାଳିଆକୁ ନେଳି ବା ହଳଦିଆ କରି ପାରୁଥିବେ । ତେଣୁ ଧମାଘୋଟ ସ୍ତ୍ରଗ୍ର ହେଉଥିବ, ଶିକ୍ଷାର ଅସଲ ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକୁ ମୋଟେ ପୋତିହେଉ ନଥିବ ଅଥବା ମଞ୍ଜିରୁ କଳ୍ପିତ ପରିମାଣରେ ଗଛ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅସଲ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ମୋଟେ ଉଧେଇ ପାରୁ ନଥିବ । ଦିନବେଳେ ଶିକ୍ଷାର କ୍ଷେତକୁ ଜଗିଥିବା ପାଷାଣ୍ଡ ଜଗୁଆଳମାନେ ରାତିରେ ନିଜର ଗୋରୁ ପୂରାଇ କ୍ଷେତ ଉଜାଡ଼ି ଦେବାରେ ଲାଗିଥିବେ । ଆଜିଯାଏ ପ୍ରଧାନତଃ ଯାହା ହୋଇଆସିଛି, ଅସଲ ବଣ୍ଡିଗୁଡ଼ାକ କଟା ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାମସା ସବୁ ଅଲଗା ବହୁତ ସେହିପରି ଭାବରେ ଚାଲିଥିବ ।

ଶିକ୍ଷାର ଘର ଯେତେବେଳେ ଏକ ଗୁହାଳରେ ପରିଣତ ହୋଇସାରିଲାଣି; ସେତେବେଳେ ଆଗ ଗୁହାଳକୁ ସଫା କରିବାର ବରାଦ ନ କରି ଶିକ୍ଷାରେ ଖାଲି ଟଙ୍କା ଖରଚ କରି କୋଉଠି କି ନୂତନ ଉଦୟ କରିଯାଇ ପାରିବ ? ନର୍ଦ୍ଦମା-ଗୁଡ଼ାକରେ ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପଙ୍କ ଜମାହୋଇ ବାଟଟାକୁ ଯେତେବେଳେ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ରୁନ୍ଧିଦେଇ ସାରିଲାଣି, ସେତେବେଳେ ବିଲାତ କିମ୍ବା ଆମେରିକାରୁ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ସାହାଯ୍ୟରେ ନୂଆ ପାଣି ଆସି ସେଥିରେ ଢାଳାଗଲେ ତାହା କାହାର କେଉଁ କାମକୁ ଆସିବ ? ସାହୁକାରମାନେ ସ୍ୱୟଂ ଠିକାଏତ ଓ ପଞ୍ଚାଏତମାନଙ୍କୁ ଲଗାଇ ଯେତେବେଳେ ଘରଟାକୁ ମଇଳା କରିବାରେ ମାତିଛନ୍ତି ଓ ତାହାଦ୍ୱାରା ହିଁ ନିଜର ଭଣ୍ଡାର ବଢ଼ୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଉ କିଛି ହେଲେ କଦାପି ଶୁଣିବେ ନାହିଁ

ବୋଲି ପଣ କରି ନେଇଛନ୍ତି, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଇସା ଖରଚ ହୋଇ ସରଞ୍ଜାମଗୁଡ଼ାକର ବରବାଦ ହେବାଦ୍ୱାରା ଶିକ୍ଷାକୁ ଘୋଟି ରହିଥିବା ଅଲକ୍ଷଣା ପଣକୁ ଆମେ କପରି ଦୂର କରିପାରିବା ? ଆମ ସାମୂହିକ ଜୀବନର ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ଉନ୍ନୟନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ଘରଟି ପ୍ରକୃତରେ ଆମର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଗୌରବ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା, ତାହା ଆଜି ସତେଅବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅବର୍ଜିଆ ହୋଇପଡ଼ିଛି ।

ଅପର ପକ୍ଷରେ, ତେଣେ କିଏ ସଂଘ ଗଢ଼ୁଛି ତ ଆଉ କିଏ ମହାସଂଘ ଗଢ଼ୁଛି ଏବଂ ଗୋଳିଆ ପରିସ୍ଥିତିର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଫାଇଦା ଉଠାଇବା ସକାଶେ ଆଣ୍ଠେଇଧରି ବାହାରିଆସୁଛି । ମହାସଂଘମାନଙ୍କର ପ୍ରାୟ ସବୁଯାକ ଶକ୍ତି ବେତନବୃଦ୍ଧି କରାଇବାରେ ହିଁ ଖରଚ ହେଉଛି । ବେତନ ବୃଦ୍ଧି ସହିତ ଦୁରାଗ୍ରହ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି । ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କଲାପରି ଦୁଇପଟର ଦୁରାଗ୍ରହମାନ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦୁଷ୍ଟ ଓ ଅମନଣୀୟ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷା ଭକୁଆ ହୋଇ ଅନାଇ ରହିଛି ।

---

୧୬ । ୭ । ୮୮

ସାହିତ୍ୟରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣଯୁଗ

ମଣିଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ ଧୁରନ୍ଧରମାନେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାପ୍ତିକୁ ହିଁ ଜୀବନର ସର୍ବପ୍ରଶସ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତିରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ସୁବର୍ଣ୍ଣରୁ ହିଁ ସାହିତ୍ୟର କଳନା କରିବାକୁ ମନକରନ୍ତି; ଅବଶ୍ୟ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ବି କମ୍ ଏପରି ମଣିଷ ନଥାନ୍ତି; ଯେଉଁମାନେ କି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାଇବାର ଲୋଭରେ ଧୁରନ୍ଧରମାନଙ୍କୁ ସାହିତ୍ୟ ସଭାକୁ ଡାକିଆଣିଥାଆନ୍ତି । ଦୁହେଁ ଏକାଠି ମିଶିଗଲେ ଯେଉଁ ସାହିତ୍ୟିକ ଉତ୍ସବମାନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ, ସେଥିରେ ସରସ୍ୱତୀ ତାଙ୍କର ଧବଳ ବର୍ଣ୍ଣ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ସୁବର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣା ହୁଅନ୍ତି । ସାହିତ୍ୟକୁ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟବନ୍ତ କରିବାକୁ ନୁହେଁ, ସାହିତ୍ୟକୁ ସତେଅବା ଗିଳି-ପକାଇବାକୁ ହିଁ ସଭାମାନଙ୍କରେ ତାଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଥାଏ । ସୁବର୍ଣ୍ଣଲୋଭୀ-ମାନେ ଯେତେବେଳେ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର ବାହନ ହୋଇ ବାହାରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ତେଣେ ଉଚ୍ଛା ଧୁରନ୍ଧରମାନେ ହିଁ ସାହିତ୍ୟର ବାହନ ହୋଇ ଆବିର୍ଭୂତ ହୁଅନ୍ତି ।

ଯେଉଁମାନଙ୍କ ହାତରେ ରାଜନୀତିକ କ୍ଷମତା ରହିଥାଏ, କଳିଯୁଗରେ ସେହିମାନେ ହିଁ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ବି ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । କ୍ଷମତାକୁ ମନକଲେ

ତାହାର ଏକ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଉପସର୍ଗରୂପେ ସୁବର୍ଣ୍ଣକୁ ମନହୁଏ ଅଥବା ହାତକୁ ଗୁଡ଼ାଏ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଆସିଗଲେ କ୍ଷମତାକୁ ମନହୁଏ, ସେକଥାକୁ ଆଦୌ ହିସାବ ଛଡ଼ାଇ କହିଦେଇ ହେବନାହିଁ; ମାତ୍ର ଏକଥାରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, କୌଣସି ମଣିଷର ହାତକୁ କ୍ଷମତା ଅଥବା ସୁବର୍ଣ୍ଣରୁ ଗୁଡ଼ାଏ କମ୍ବା ଥୋଡ଼ାଏ ଆସିଗଲେ ସିଏ କ୍ରମେ ତାହାରିଦ୍ୱାରା ହିଁ ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଶିଯାଇ ହେବ ବୋଲି ବିଚାର କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ସିଏ ସାହିତ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ଅନ୍ୟତମ କ୍ଷେତ୍ର ବୋଲି ଭାବେ ଓ ତା' ଭିତରେ ଯାଇ ପଶେ । ସାହିତ୍ୟର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଶି ସିଏ ତାହାକୁ ସତେଅବା ଏକ ଘୁଷୁରି ଗୁହାଳରେ ପରିଣତ କରିଦିଏ । ସାହିତ୍ୟ ସଭାରେ ବସି ସାହିତ୍ୟର ପରିମଳକୁ ହରଣକରେ ।

ସାହିତ୍ୟପାଇଁ ଯେତେବେଳେ ଅଧିକ ପଇସା ଖରଚ ହୁଏ, ଆପଣାକୁ ସରକାର ବୋଲି କହୁଥିବା କେତେକ ଅଭିଜ୍ଞ ମଣିଷ ଯେତେବେଳେ ହାତରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଧରି ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି, ସାହିତ୍ୟକୁ କ'ଣ ଖାସ୍ ସେତିକବେଳେ ସୁବର୍ଣ୍ଣଯୁଗ ଆସେ ? ଆମେ ସାହିତ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ସୁବର୍ଣ୍ଣକୁ ଅଧିକ ମନ-କରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୁଏତ ଏହିପରି ଏକ ବ୍ୟଭିଚାରୀ କଥାକୁ ଶୁଣି ଭାରି ଆପ୍ୟାୟିତ ଅନୁଭବକରୁ ସତ, ମାତ୍ର ତଦ୍ୱାରା ଆମର ସାହିତ୍ୟ ସତକୁସତ ଦୋସ୍ତରୁଣୀ ହୋଇଯାଏ । ଲୋକେ କହନ୍ତି, ପୂର୍ବକାଳରେ ସକଳ କାବ୍ୟ ଓ ସାହିତ୍ୟ କୁଆଡ଼େ ରାଜାମାନଙ୍କ ଆଶ୍ରା କରି ରହିଥିଲା, ସୁବର୍ଣ୍ଣକୁ ଆଶ୍ରା କରି ରହିଥିଲା ଏବଂ ଯେଉଁ କାବ୍ୟକାରମାନେ ଅଧିକ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାଉଥିଲେ, ସେମାନେ କୁଆଡ଼େ ଯଥାର୍ଥ ସାହିତ୍ୟକର ସ୍ୱୀକୃତିଲାଭ କରୁଥିଲେ । ସେତେବେଳର ଯେତେ ଯେତେ ସାହିତ୍ୟିକଙ୍କର ନାଆଁ ଖାତାରେ ଲେଖାହୋଇ ରହିଛି, ସେମାନେ ଗୋଠକଯାକ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ରାଜସଭାରେ ରହିଥିଲେ । ତଥାପି ସେହି ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ଆହୁରି ଅନେକ ସାହିତ୍ୟିକ ଓ କାବ୍ୟକାର ଯେ ରାଜସଭାର ବାହାରେ ରହିଥିଲେ, ସେ କଥାକୁ ବି ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାପରେ ଭାରତବର୍ଷର ସାଂସ୍କୃତିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଗି ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟର ଅବଦାନ ବିଷୟରେ ଏକ ମୂଲ୍ୟାୟନାତ୍ମକ ଆଲୋଚନା ଅବଶ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରନ୍ତା । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ସାହିତ୍ୟର ବପୁ ଅବଶ୍ୟ ବଢ଼ିଛି; ହୁଏତ କେତେକ ସାହିତ୍ୟିକଙ୍କର ବପୁ ବି ଆଖିଦୃଶିଆ ଭାବରେ ବେଶ୍ ବଢ଼ିଛି; ମାତ୍ର, ସାହିତ୍ୟଘରେ ବେପାରୀମାନେ ଆସି ପଶିଯାଇଛନ୍ତି । ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ଏବେ ସାହିତ୍ୟର ଗୋଦାମରେ ଅଧିକ ଟଙ୍କାର କାରବାର ଚାଲିଛି । ସାହିତ୍ୟ ନାମରେ ସରକାର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗୋଦାମ ଖୋଲିଛନ୍ତି ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସିରସ୍ତାମାନ ବସାଇଛନ୍ତି । ସେହି ସିରସ୍ତାମାନଙ୍କରେ ଏଭଳି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବନସିଗୁଡ଼ିକୁ ଖଞ୍ଜି

ରଖିଦିଆଯାଇଛି, ଯାହା ପାଖରେ କି ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ସତେଅବା ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ଯାଇ ଗୁଣ୍ଡି ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି ଓ ଥୋପ ଗିଳିବାକୁ ମହାଭାଗ୍ୟ ବୋଲି ମଣୁଛନ୍ତି । ସୁବର୍ଣ୍ଣର କରାମତିରେ କେତେ ଅସମ୍ଭବ ସମ୍ଭବ ହୋଇଯାଉଛି । ଯୋଉମାନେ ଥୋପକୁ ଥୋପ ବୋଲି ଚିହ୍ନୁଛନ୍ତି, ବେପାରୀମାନଙ୍କୁ ବେପାରୀ ବୋଲି ଚିହ୍ନୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ବିଚରା ଭାରି ଏକୁଟିଆ ହୋଇ ରହିଯାଉଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସେଦିନ ଯେତେବେଳେ ମନ୍ତ୍ରୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣଯୁଗ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଛି ବୋଲି କହିଲେ, ସେ କଥାରେ ପ୍ରକୃତରେ କେହି ଆଚମ୍ବିତ ହେଲେ ନାହିଁ, ଏହି କଥାଟାକୁ କୌଣସି-ପ୍ରକାରେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ବି ମନେକଲେ ନାହିଁ । ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଯୁଗ ଅର୍ଥାତ୍ ସୁବର୍ଣ୍ଣଯୁଗ । ଯେଉଁ ଯୁଗରେ ସମସ୍ତେ ବୋଲ ମାନନ୍ତି, ସାନ ଗୋଲାମମାନେ ବଡ଼ ଗୋଲାମମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକ ଚକ୍ର କରି ନେଇଥାଆନ୍ତି; ତେଣୁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ଶାନ୍ତି ବିରାଜମାନ କରୁଥାଏ, ଅନେକ ଇତିହାସକାର ତାହାକୁ ହିଁ ସୁବର୍ଣ୍ଣଯୁଗ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଠିକ୍ ସେହିପରି, ଯେତେବେଳେ ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ସାହିତ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ସୁବର୍ଣ୍ଣକୁ ଅଧିକ ଲୋଡ଼ନ୍ତି ଓ ତେଣୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣକେଶରୀମାନଙ୍କ ସଭାରେ ମଣ୍ଡାଇ ଗର୍ଭ ଫୁଲାଇ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତି, ସମସ୍ତଙ୍କର ସମ୍ମତିସହିତ ସେତେବେଳେ ସେହିଟାକୁ ହିଁ ସାହିତ୍ୟରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣଯୁଗ ବୋଲି କୁହାଯିବା ଉଚିତ ।

ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ଭବତଃ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣଲୋଭୀ ହୋଇ ମଜ୍ଜିଛି ଏବଂ ସେଇଥିପାଇଁ ତାହା କ୍ଷମତା ସହିତ ସାଲିସ କରିବାକୁ ହିଁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ କୁଶଳତା ବୋଲି ମାନିନେଉଛି । ଆପଣାର ଅସଲ ମହତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ଜାଣି-ପାରିଥିଲେ ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟ ହୁଏତ ସ୍ୱାଧୀନତାର ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳର ଅସଲ ଦୁଷ୍ଟ ନିଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଥାନ୍ତା, ବିନାଶର ଅସଲ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆମକୁ ଅଧିକ ସାବଧାନ କରାଇ ଦେଇ ପାରିଥାନ୍ତା ଏବଂ ଆମକୁ ଅସଲ ପ୍ରତିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଜିବାରେ ଅନ୍ତଃଦୃଷ୍ଟି ଯୋଗାଇ ପାରିଥାନ୍ତା । ସୁବର୍ଣ୍ଣଲୋଭୀ ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ତାହା କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନେ କ୍ଷମତାର ଉଆସମାନଙ୍କରେ ପୋଷିଲା ହେବାଲାଗି ସକସକ ହେଲେ । ରୋଗଗୁଡ଼ାକୁ ହିଁ ରଜାବୋଲି ମାନିନେଉଥିବା ସାହିତ୍ୟ କଦାପି ରୋଗର ନିଦାନକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ଏହିପରି ମାନିନେଇଛୁ ବା ନେଉଛୁ, ସେମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାଇବେ, ଅଧିକ ଉର୍ବର ହେବେ ଓ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବିଚକ୍ଷଣବାର୍ଦ୍ଧି ହୋଇ ଦାଣ୍ଡରେ ବାହାରିବେ ସତ । ମାତ୍ର, ସାହିତ୍ୟର ଘରେ ନିମକହାରାମ ହୋଇ ରହିଯିବେ । ରଜା ତ ଆଜି ଅଛନ୍ତି, କାଲିକି ଯିବେ; ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ରତିକାମନା କରୁଥିବା ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ସାହିତ୍ୟ ଘରେ ସବୁଦିନ ସକାଶେ ବାଡ଼ୁଅ ହୋଇ ରହିଯିବେ ।

---

୧୦ । ୩ । ୪୮

ନିଷ୍ପତ୍ତି ନା ପ୍ରକୃତି ?

ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ବା ଅଧ୍ୟାପକ ଅଧ୍ୟାପନାକୁ ଆପଣାର ପ୍ରାପ୍ୟ ସର୍ବଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରୁଛି ଏବଂ ଅଧ୍ୟାପନା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ସଭରଟା କାମରେ ଅଧିକ ମନଦେଉଛି, ଏଇଟା ତା'ର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନା' ତାର ପ୍ରକୃତି ? ଜଣେ ହାକିମ, ଲୋକ—ପ୍ରତିନିଧି ବା ମନ୍ତ୍ରୀ ଲାଞ୍ଚ ନେଉଛନ୍ତିବା ନ ନେଉଛନ୍ତି, ଏହି ନେବା ଓ ନନେବାଟା ସେମାନଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନା ପ୍ରକୃତି ? ସମସ୍ତଙ୍କର କାମ କରିବାକୁ ଆମ ଦେଶରେ ଯେଉଁମାନେ ନେତା ହୋଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଯେ ଆଗ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନଦେଖି ନିଜକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଏହା ସେମାନଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନା ପ୍ରକୃତି । ଜଣେ ମଣିଷ ତା' ଜୀବନରେ ସାଧୁ ହେଉଛି ବା ଚୋର ହେଉଛି, ଆପଣାକୁ ତଳକୁ ଓ ଆହୁରି ତଳକୁ ଖସାଇ ଖସାଇ ନେଉଛି ଅଥବା ଆପଣାର ବହୁସ୍ଖଳନସତ୍ତ୍ୱେ ତଥାପି ଉପରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟରଖିଛି ଏବଂ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟର ଯୋଗ୍ୟ ହେବାକୁ ନିୟତ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛି, ଏହିଟା ସେହି ମଣିଷର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନା ପ୍ରକୃତି ? ମଣିଷମାନେ କ'ଣ ଭଲ ବା ଖରାପ ପ୍ରକୃତି ନେଇ ଜନ୍ମହୋଇଥାନ୍ତି ନା ଏଇଠି ଏହି ସଂସାରରେ ନାନା ଆବଶ୍ୟକତାରେ ପଡ଼ି ଏଇଟା ଅଥବା ସେଇଟା ହେବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରନ୍ତି ?

କୋଉଟା ମୋର ଆବଶ୍ୟକତା ଓ କୋଉଟା ଆବଶ୍ୟକତା ନୁହେଁ, ସେହି କଥାଟାକୁ ମୋ' ଭିତରେ ଥିବା ଏକ ପ୍ରକୃତି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରେ ନା ମୁଁ ନିଜେ ସେହିପରି ଭାବରେ ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ? ଅର୍ଥାତ୍, ଏହି ସବୁଯାକ କଥାକୁ ଏକଜାଇ କରି କହିଲେ, ମୋର ପ୍ରକୃତିଟା ମଧ୍ୟ କାପରି ହେବା ଉଚିତ, ତାହାକୁ ମୁଁ ନିଜେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରେ ନା ମୁଁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୋ ଭିତରେ ଥିବା ପ୍ରକୃତି ନାମକ ଏକ ଦୋସର ମୋତେ ଯେତେଅବା କୋଉ ଗହ୍ୱର ଭିତରୁ ଆସି ମାଡ଼ିବସେ ଏବଂ ମୋର ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଭଣ୍ଡୁର କରିଦେଇ ଯାଏ ? ଜଣେ ମଣିଷ ତା' ଜୀବନରେ ତୁଚ୍ଛା ଅନାବଶ୍ୟତାଗୁଡ଼ାକୁ ଯେ ଆବଶ୍ୟକତା ରୂପେ ଗ୍ରହଣକରେ ଓ ବାଧ୍ୟ ହେଲାପରି ତାହାର ପଛରେ ଧାଏଁ, ତା' ଭିତରେ ଲୁଚିରହିଥିବା ତା'ର କୌଣସି ପ୍ରକୃତି ତାକୁ ସେଭଳି ଆଚରଣ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରେ ନା ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ସେହିଭଳି ହେବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରେ ବୋଲି ସେହିପରି ହୁଏ ?

ଶ୍ରୀବତ୍ସ ରଜା ନିଜେ ଭଲ ଥିଲେ, ସଜ୍ଜନ ଥିଲେ, ଧର୍ମପରାୟଣ ଥିଲେ । ଶନିର କୋପ ପଡ଼ିବାରୁ ଦୁର୍ଗତି ସହିଲେ । ଏହିପରି ଆମ ଦେଶରେ କେତେ କେତେ ଲୋକକଥା ଅର୍ଥାତ୍ ନୀତିକଥା ଆମ ରକ୍ତକୁ କାଳକ୍ରମେ ଏହିପରି ଏକ

ବିଶ୍ୱାସରେ ଜାରିହୋଇ ରହିବାକୁ ଶିକ୍ଷାଦେଇଛି ଯେ, ଏଠି ଦୁର୍ଗନ୍ଧଗୁଡ଼ାକ, ମନ୍ଦଗୁଡ଼ାକ ଏହିପରି ଅଣଅକ୍ତିଆର ଭାବରେ ଆସି ମଣିଷକୁ ଅକ୍ତିଆର କରିନିଅନ୍ତି ବୋଲି ଆମେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାରେ ଲାଗିଛେ । ସେଥିଲାଗି ଆମେ କେଡ଼େ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ଭାବନେଉଛୁ ଯେ, ଆମ ଜୀବନରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ପ୍ରାୟ କୌଣସି ଘଟଣା ଘଟୁନାହିଁ, ଆମ ପ୍ରକୃତ ହିଁ ପ୍ରାୟ ଦୈବପରି ହୋଇ ଆମକୁ ଭୁଆଁ ବୁଲାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ଏକାଧିକ କାରଣରୁ ଦାୟିତ୍ୱମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମନକରୁଥିଲେ ଜଣେ ମଣିଷ ଏହିଭଳି ଏକ ସୂତ୍ରକୁ ତା' ଜୀବନର ଏକ ସର୍ବୋପାଦେୟ ସୂତ୍ରରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥାଏ ଏବଂ ଯେଉଁ ସମାଜ ଦାୟିତ୍ୱହୀନତାକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଚାଲିବାକୁ ମନ-କରେ ସିଏ ମଧ୍ୟ ସେହି ସୂତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରାୟ ଧର୍ମସୂତ୍ରପରି ପ୍ରଚାର କରିବାକୁ ମନ-କରିଥାଏ ଏବଂ ସେହି ସମାଜ ମୋଟେ ଚାଲେ ନାହିଁ, ସେହି ମଣିଷମାନେ ମୋଟେ ଚାଲନ୍ତି ନାହିଁ । ଥୋକେ ମଣିଷ ନିର୍ମମହୋଇ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାର କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଆଉ ଥୋକେ ନିର୍ବୋଧ ଓ ଜଡ଼ହୋଇ ସହ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତି ।

ଜାଣିତରେ ହେଉ ବା ଅଜାଣିତରେ ହେଉ, ଜୀବନରେ ଆମେ କଣ ହେବୁ ବା ନହେବୁ, ସେହି କଥାଟିକୁ ଆମେ ନିଜେ ହିଁ ବାଛି ନେଇଥାଉ । ତେଣୁ ଆମେ କଣ ହେଲୁ ବା ନହୋଇ ପାରିଲୁ, ସେହି ଦାୟିତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ଆମର । କାରଣ ଆମେ ସେହିପରି ହେବାକୁ ବା ନହେବାକୁ ସ୍ୱୟଂ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଛୁ । ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବାଦ୍ୱାରା ଆମେ ଲାଭବାନ ହୋଇପାରିବୁ ବୋଲି ହିସାବ କରି ଦେଖି-ଥିବାରୁ ହିଁ ଆମେ କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛୁ ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ ଆଚରଣ କରୁଛୁ । ଅନେକ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ସେମାନଙ୍କର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଥିବା ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଯେଉଁଭଳି କରୁଛନ୍ତି, ସେହିଭଳି କରିବାକୁ ହିଁ ଉଚିତ ବୋଲି ମଣନ୍ତି । ଉପରକୁ ସତ ବୋଲି ମନେହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି କଥାଟା ଭିତରେ ବି ପ୍ରାୟ ସର୍ବଦା ଗୋଟାଏ କେଁ ରହିଥାଏ । ଅର୍ଥାତ୍, ଯିଏ ଆପଣାର ମଞ୍ଜିକୋରଡ଼ ଭିତରେ ସତକୁ ସତ ଯେଉଁଭଳି ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରୁଥାଏ, ଆପଣାର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଅନାଇ ସିଏ ସତେଅବା ସେହି କଥାଟିକୁ ଦେଖୁଥାଏ ଏବଂ ନିଜର ମତଲବଗୁଡ଼ାକ ପାଇଁ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଗଲା ବୋଲି ଭାବି ଚଟ୍ କରି ବୁଝିପକାଏ ଏବଂ ସେହିପରି ହୁଏ । ଚୋର ହେବାକୁ ମନକରୁଥିବା ମଣିଷ ସଂସାରଟାଯାକ ଚୋରମାନେ ହିଁ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଗଲେଣି ବୋଲି ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ଦୁର୍ନୀତି ଭିତରେ ପଶିଲେ ଗୋଟାଏ ଫୁଟ୍କାରେ କେଡ଼େ ଲାଭବାନ ହୋଇଯିବାର ଏକ ଆଗ୍ରହ ଆପଣା ଭିତରେ ମଣିଷକୁ ଅଧିକାର କରିନେବା ମାତ୍ରକେ ସିଏ ସଂସାରଯାକ ଦୁର୍ନୀତି ବ୍ୟାପିଗଲାଣି ଓ ଆଉ କେହିହେଲେ ନୀତିରେ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ସତେଅବା କେଡ଼େ ଉତ୍ସାହ ଓ ଉତ୍ତେଜନା ସହିତ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭକରେ ଓ ଏକ ନିର୍ମଳ

ବିବେକରେ ନନେ ଦୁର୍ନୀତକରେ; ଅର୍ଥାତ୍ ଆମେ ଯାହାକିଛି କରୁ, ତାହା କରିବାକୁ ଆମେ ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ ଅବଶ୍ୟ କରିଥାଉ । ସେହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁସାରେ ହିଁ ଆମର ପ୍ରକୃତି ନାନା ବେଶ ପିନ୍ଧିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ଓ ସଂସାରର ଯୁଦ୍ଧଲାଗି ଅନୁରୂପ ଆୟୁଧମାନ ଧାରଣ କରିଥାଏ । ତେଣୁ ଆମର ଯାବତୀୟ ପ୍ରକୃତିଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ଆମେ ସ୍ୱୟଂ ସବୁବେଳେ ଦାୟୀ ।

ମଣିଷର ପ୍ରକୃତି ହିଁ ମଣିଷକୁ ଏଆଡ଼େ ବା ସେଆଡ଼େ ଟାଣିବାରେ ଲାଗିଛି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ତା' ପ୍ରକୃତିକୁ କଦାପି ବଦଳାଇ ପାରିବ ନାହିଁ; ବରଂ ନିଜର ପ୍ରକୃତିକୁ ହିଁ ଚରମରୂପେ ମାନି ତା'ର ଆଚ୍ଛାଦନତଳେ ଆପଣାର ଦୁଷ୍ଟତାଗୁଡ଼ାକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦୁଷ୍ଟ କରିବା ଲାଗି ପ୍ରଶ୍ରୟ ପାଇ ଯାଉଥିବ । ମଣିଷର ପ୍ରକୃତି ହିଁ ମଣିଷକୁ କାବୁ କରି ରଖିଛି ବୋଲି କହୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ମଣିଷ ତା' ସମାଜକୁ ମୋଟେ ବଦଳାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ସେହି ସମାଜ ସହିତ ବଡ଼ ଶୋଚନୀୟ ଭାବରେ ସାଲିଶ୍ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବ । ରାକ୍ଷସପୁରୀରେ ବାସ କରି ପାରିବାଲାଗି ରାକ୍ଷସର ମୁଖାଟିଏ ଆଣି ପିନ୍ଧିବାକୁ ହିଁ ସିଏ ସଜ୍ଜନର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଭାବୁଥିବ । ମଣିଷର ଯାବତୀୟ ତଥାକଥିତ ପ୍ରକୃତି ପଛରେ ତା' ନିଜର ନିଷ୍ପତ୍ତିଟିଏ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କଲେ ଯାଇ ସିଏ ନିଜକୁ ଭେଦ କରିପାରିବ, ସମାଜକୁ ଭେଦ କରିପାରିବ ଏବଂ ବହୁ ପରିବର୍ତ୍ତନଲାଗି ନିମିତ୍ତ ହୋଇ ବାହାରି ପାରିବ ।

---

୨୭ । ୩ । ୮୮

ଏକେ ହୋଇଲେ ଗୋପନାରୀ

ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ସମୟରେ ଜାତୀୟକବି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବୀରକିଶୋର ଦାସ 'ମୋହନବଂଶୀ' ବୋଲି ଖଣ୍ଡିଏ ବହି ଲେଖିଥିଲେ । ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ପ୍ରେରଣାଦାତା ନେତା ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମୋହନ ଦାସ କରମଚାନ୍ଦ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ନାମରୁ 'ମୋହନ' ଶବ୍ଦଟି ଅନୁପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଆସିଥିଲା । 'ମୋହନବଂଶୀ' ବହିଟିକୁ ଇଂରେଜ ସରକାର ସେତେବେଳେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ଅସହଯୋଗ କରିବା ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କର ଆଇନଗୁଡ଼ିକର ଅମାନ୍ୟ

କରିବା ନିମନ୍ତେ ବହୁତ ଗୀତଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଭୂମିର କେତେକେତେ ମଣିଷଙ୍କୁ ସଂଗ୍ରାମର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରି ଆଣିଥିଲା । ଗୋଟିଏ ମୋହନବଂଶୀ ଅଛି, ଯାହା ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରି ଆଣେ । ଜାତୀୟକବି ବୀରକିଶୋର ସେତେବେଳେ ସେହି ମୋହନବଂଶୀର କଥା କହିଥିଲେ ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ମୋହନବଂଶୀର କଥା ଆମେ ଭାଗବତରୁ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଥାଉ । ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ ବଂଶୀଟି ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରୁ ନଥିଲା, ତାହା ଅବଶ କରି ପକାଉଥିଲା, ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଅଣଅକ୍ତିଆର କରି ପକାଉଥିଲା । ଜୀବନର ନୀବିବନ୍ଧଗୁଡ଼ାକୁ ଏପରି ଭାବରେ ଫିଟାଇ ପକାଉଥିଲା ଯେ ମଣିଷ ତାପରେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ସବୁ କରୁଥିଲା, ସେକଥା ସିଏ ମୋଟେ ଜାଣିପାରୁ ନଥିଲା । ଭାରତବର୍ଷକୁ ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସିବାପରେ କେତେକ ସଂଗ୍ରାମୀଙ୍କ ମୋହ କଲିଜାଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ କୋଉଠି କ'ଣ ହେଲା କେଜାଣି, ସେମାନେ ଆଉ ଅସଲ ମୋହନବଂଶୀଟିକୁ ଶୁଣି-ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଦ୍ୱିତୀୟ ବଂଶୀର ବିମୋହନରେ ପଡ଼ିଗଲେ । ଅବଶହୋଇ ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବାଇଦେଇ ବସିଗଲେ । ନମିତ ହେବା ଅପେକ୍ଷା ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଭୋଗକରିବେ ବୋଲି ବାହୁଟେକି ନାଚିବାକୁ ଆରମ୍ଭକଲେ । ସତେଅବା କାହାର ଇଚ୍ଛାବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଥବା କେଉଁ କାଞ୍ଚନର ଲୋଭରେ ସେମାନେ ବିଚରା କୋଉ ରଜାଙ୍କର ଖେଦାରେ ଗୋଠ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ କି କ'ଣ କେଜାଣି, ସ୍ୱାଧୀନତାର ରାଜନୀତିକ ଭୋଗସିଂହାସନଟିର ଆପଣା ହେବାପରେ ସେମାନେ ତେଣିକି ଖାଲି ଭତ୍ତା ମାଗିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ରବାହୂତ ହୋଇ ତା'ଭିତରେ ଆହୁରି କେତେ କେତେ ଅଲିଆ ଆଉ ଆଲମାଲିଆ ବି ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ସମସ୍ତେ ମିଶି ସଂଘ ଗଢ଼ିଲେ । ସତେଯେପରି ସବୁଯାକ ସଂଗ୍ରାମ ପ୍ରକୃତରେ ଶେଷହୋଇ ଯାଇଛି, ଏଥର କେବଳ ବଢ଼ାଖିଆ ଭତ୍ତାଗୁଡ଼ାକୁ ନେଇ ଘରକୁ ଯିବାଟା ହିଁ ବାକି ରହିଛି । ସେହି ସ୍ଲୋଗାନ୍‌ମାନ ଦେଇ ସେମାନେ ସାଆନ୍ତମାନଙ୍କର ବାରିଆଡ଼େ ମେଳି କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

କିନ୍ତୁ ସଂଗ୍ରାମ ପ୍ରକୃତରେ ସରି ନଥିଲା । ଅସଲ ସଂଗ୍ରାମ ତ ଆଦୌ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ନଥିଲା । ଅସଲ ଓ ଅଧିକ କଠିନ ସଂଗ୍ରାମଟି ସତକୁସତ ବାକିରହିଛି ବୋଲି ସ୍ୱୟଂ ସେନାପତି କେଡ଼େ ପାଟି କରି କହୁଥିଲେ; ମାତ୍ର ସଂଗ୍ରାମୀମାନଙ୍କର ଆଉ ମୋଟେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନଥିଲା । ହୁଏତ ଅନୁରୂପ ରାଜନୀତିକ ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ନଥିଲା । ସେମାନେ ତା'ପରେ ସେହି ଅନ୍ୟ ମୋହନବଂଶୀଟିକୁ ଶୁଣିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହେଲେ, ଗୋଡ଼ ଖସାଇଲେ-ଗୋପିନୀ ହେଲେ, ଅନ୍ୟ ରତିର କାମନା କଲେ । ଆମ ଦେଶର ସଂଗ୍ରାମୀମାନେ ସମସ୍ତେ ସତେଅବା ବହୁତ କ୍ଳାନ୍ତ ତଥା ବହୁତ ଅବସନ୍ନତାର ଜ୍ୱାଳାଦ୍ୱାରା ତାଡ଼ିତହୋଇ ଯଥାଶୀଘ୍ର ନିଜେ ବେଦୀ ଉପରେ ଯାଇ ବସିଯିବାକୁ କାଇଁକାଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ନୂଆ ରଜାମାନେ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର କଥା ଅବଶ୍ୟ

ବୁଝିଲେ । ତାପରେ ଏକ ଅନୁଗ୍ରହପୂର୍ବ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ଯେଉଁମାନେ ନ୍ୟାୟତଃ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିବେକ ଦେଇ ଆମକୁ ଆମ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପଥଗୁଡ଼ିକର ତତ୍ତ୍ୱ ବତାଇଥାନ୍ତେ ଓ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଇଥାନ୍ତେ, ସେମାନେ ସତେଅବା ବିକା ହୋଇଗଲେ । ସେମାନେ ହୁଏତ ନେତା ବି ହେଲେ, ବାମ ହେଲେ ନଚେତ ଡାହାଣ ହେଲେ; ମାତ୍ର ସଂଗ୍ରାମୀର ମହତ ହରାଇଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଯେତେ ଯାହା ସମ୍ମାନ ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତି ମିଳିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ପାଳୁଆ ହୋଇ ରହିଲେ ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଏକ ମିଠାଫଳରେ ପରିଣତ କରି ତାହାକୁ ଆଖିବୁଜି ଓ ବିବେକକୁ ବନ୍ଦ କରି ଭୁଞ୍ଜିବାର ଯେଉଁ ବିଚିତ୍ର ପର୍ବଟି ଏଠି ବିଗତ କେତୋଟି ଦଶନ୍ଧି ହେବ ଲାଗିରହିଛି ସେହି ଲୀଳାରେ ଏକଦା ସଂଗ୍ରାମୀମାନେ ସମସ୍ତେ ଗୋପନାଙ୍ଗଙ୍କର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଅସଲ ସଂଗ୍ରାମୀ ଆପେ ବିଦା-ହୋଇଯିବା ପୂର୍ବରୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ସଂଗ୍ରାମୀମାନଙ୍କୁ ଜନ୍ମ ଦେବାରେ ଧାତ୍ରୀ-ସଦୃଶ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ରାଜନୀତିକ ସଂଗ୍ରାମ ଓ ବିପ୍ଳବ ଯେପରି ପରବର୍ତ୍ତୀ ସାମାଜିକ ସଂଗ୍ରାମ ଓ ବିପ୍ଳବ ଲାଗି ଧାତ୍ରୀ ହୋଇଥାଏ, ଇଏ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି ଏକ କଥା । ଯାବତୀୟ ସୁସ୍ଥ ଇତିହାସରେ ତାହା ହିଁ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକାତ୍ମ ସୂତ୍ରରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ମାତ୍ର ଆମ ଦେଶରେ ତାହା ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ସମ୍ଭବତଃ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ସେକାଳର ସେମାନେ ଓ ଏକାଳର ଆମେ, ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଉ ଆଦୌ କୌଣସି ସଂଯୋଜକ ସୂତ୍ର ମଧ୍ୟ ରହିପାରିଲା ନାହିଁ । ଆମର ଭାବଗତ ବିବର୍ତ୍ତନର ଭାଗ୍ୟରେ ହୁଏତ ଏପରି ଏକ ଶୀଳଭଙ୍ଗ ଏହାଦ୍ୱାରା ଘଟିଲା, ଯାହାଫଳରେ କି ଏଠି ଯାବତୀୟ ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ଆସି ଆମ ସାମୂହିକ ସଂକଳ୍ପଗତ ଜୀବନକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଗ୍ରାସ କରି ପକାଇଲା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତବର୍ଷରେ ଏବେ ଆଉ ପ୍ରାୟ କେହିହେଲେ ସଂଗ୍ରାମର କଥା କହୁନାହାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଖାଲି ଭଣ୍ଡାଗାର ଭୋଗକରିବାର କଥା ହିଁ କହୁଛନ୍ତି । ଆମର ଅପେକ୍ଷିତ ଓ ଅଭିପ୍ରେତ ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକରେ ଯେଉଁମାନେ ସତକୁସତ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଇଥାଆନ୍ତେ, ସେମାନେ ଆପଣାର ଭୋଗସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଯେତେବେଳେ ସତେଅବା ଗୋଦରଗୋଡ଼ପରି ଲମ୍ବାଇ ଦେଇ ତାହାକୁ ଦେଖି ହିଁ ଏତେ ଆନନ୍ଦ ପାଇଲେ ଏବଂ କେବେ ହୁଏତ କୌଣସି ସଂଗ୍ରାମରେ ଭାଗନେଇଥିବାରୁ ଭଗବାନ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି ଭୋଗର ମହାଭାଗ୍ୟଟିକୁ ଆଣି ଜୁଟାଇ ଦେଲେ ବୋଲି ଭାବି ଆପ୍ୟାୟିତ ହେବାରେ ଲାଗିଲେ, ସେତେବେଳେ ଆଉ ସଂଗ୍ରାମର କଥା କିଏ କାହିଁକି କହିବାକୁ ମନ କରିବ ? ତେଣୁ ସଂଗ୍ରାମ ଗଲା, ଆହୁରି ଏକାଧିକ ସଂଗ୍ରାମଲାଗି କାଳ ଆମର ପରୀକ୍ଷା ନେବ ବୋଲି ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ ସଂଗ୍ରାମୀମାନେ

ଭୋଗଘରର ପ୍ରଲୁବ୍ଧ ଭିକାରୀ ହୋଇ ରହିଲେ । ଏହି ଦରିଦ୍ର ଦେଶଟାରେ ସେମାନେ ନିଜକୁ ଏକାଧିକ ଭୋଗ ଓ ଅନୁଗ୍ରହର ସବେଅବା ସର୍ବପ୍ରଥମ ହକ୍‌ଦାର ବୋଲି ବିଚାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଆମ ଦେଶରେ ଅଗ୍ରଗତିର ଏବଂ ଦ୍ୱାରୋଦ୍-ଘାଟନର ଯାବତୀୟ ଚକକୁ ଏକାବେଳକେ ମାରି କରିଦେଲେ ।

ଭଗବାନ କରନ୍ତୁ, ଏହି ଗୋପନାରୀମାନେ ଏହିଭଳି ଅଣଅଲ୍ଭିଆର ଅବସ୍ଥାରେ ହିଁ ବୁଢ଼ାହୋଇ ଯାଆନ୍ତୁ । ଏହିମାନଙ୍କୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ହିଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂଗ୍ରାମର ଦାୟାଦମାନେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ । ଏମାନେ ସ୍ମୃତିହୋଇ ରହନ୍ତୁ । ଏକ ଅଧୋଗମନ ପର୍ବର ଇତିହାସରେ ସେମାନେ ଆଣ୍ଠିହାରେ ହୋଇ ରହନ୍ତୁ । ଅସୁସ୍ଥ ଆଦର୍ଶବାଦୀମାନେ କେଡ଼େ ଅବଲୀଳା ସହିତ ଯେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅସୁସ୍ଥ ବସ୍ତୁକାମୀ ଏକ ଅଯୋଗ୍ୟ ଅକାରଣରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇ ପାରନ୍ତି, ଭାରତରେ ଅସଲ ରଙ୍ଗୁଡ଼ିକୁ ଧରିପାରିବା ପାଇଁ ଆପଣାର ଅଯୋଗ୍ୟତା ଘୋଷଣା କରିଥିବା ଏମାନେ ହୁଏତ ସେହି ଦାୟୀତ୍ୱହୀନତାର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସନ୍ତକ ହୋଇ ରହିଥିବେ । ଏମାନେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଭତ୍ତା ପାଆନ୍ତୁ, —ଏଇଟା ପାଇବା ସେଇଟା ପାଇ ଫୁଲେଇ ହେଉ ହେଉ ଏତିକରେ ହିଁ ଏମାନଙ୍କ ଦିନ ସରିଯାଉ । ଏମାନଙ୍କୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ଯେଉଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂଗ୍ରାମୀମାନଙ୍କର ପୂରୁଷଟି ଏଠି କ୍ରମେ ଆପଣାକୁ ଅନୁଭୂତ କରାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଛି, ଏଥର ଦେଶରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷ ତାହାକୁ ଚିହ୍ନିବାଲାଗି ମନକରିବେ । ସେହିମାନେ କମିଭ ହେବେ । ଗୋପିନୀମାନେ ମହତ ହରାଇ ଅତୀତର କଦମ୍ବଗଛ ତଳେ ତଥାପି ଲାଜକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାର ମିଛ ପ୍ରଦର୍ଶନମାନ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବେ ।

---

୩ । ୪ । ୮୮

ଦରମାଜଡ଼ା ଧନାଢ୍ୟତା

ଯାହାର ଦରମା ଯେତେ ବେଶୀ, ସିଏ ହେଉଛି ସେତେ ଅଧିକ ଧନୀ, ଆମ ଦେଶରେ ସମ୍ଭବତଃ ଏହିପରି ଏକ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଆମକୁ ବହୁଦିନରୁ ଏକ ମହାଭ୍ରମରେ ପକାଇ ରଖିଆସିଛି । କୌଣସି ମଣିଷର ଓଜନ ମାପିବା ସମୟରେ ଆମେ ସବାଆଗ ସିଏ କେତେ ଦରମା ପାଉଛନ୍ତି ବୋଲି ପଚାରିଥାଉ । ଦରମାଟା ଯଦି ଆମ କଳନାରେ ଏକ ବଡ଼ ପରିମାଣର ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଆମ ଆଖିରେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ସତେଅବା କେଡ଼େ ବଡ଼ପରି ଦେଖାଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ଯେଉଁ ଚାକିରିରେ ଯେତେବେଶୀ ଦାୟିତ୍ୱ, ସେହି ଚାକିରିକୁ ଆମେ ଅଧିକା ଦରମା ଦେଇ ଅଧିକ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଉ । ବେଳେବେଳେ ଅଧିକ ସମ୍ମାନ ମଧ୍ୟ ଦେଇଥାଉ । ଅଧିକ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅନ୍ୟ ଅନେକଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକା ଦରମା ପାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜେ ବି ସମାଜର ଅଧମ-ମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଆପଣାକୁ ଉଚ୍ଚତର ପରି ମଣନ୍ତି ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନଯାପନର ସନ୍ତକଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣଙ୍କଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଅଲଗା ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଥାକଥାକ ଓ ବଡ଼ସାନ ହୋଇ ଚାଲୁଥିବା କୌଣସି ସମାଜରେ ଜଣେ ଲୋକର ବେଶଭୂଷା, ଚାଲିଚଳଣି ଓ ସାଙ୍ଗସଙ୍ଗାତ ଦେଖି ସିଏ ମାସକୁ କେତେଯାଏ ଦରମା ପାଉଥିବ, ସେହି ବିଷୟରେ ବେଶ୍ ଏକ ଅନୁମାନ ମଧ୍ୟ କରି ନେଇହୁଏ ।

ଦେଶର ଶାସନରେ ଆମର ଏଠି ଆଉ ଯାହାକିଛି ବଢ଼ୁ ବା ନବଢ଼ୁ, ଦରମାମାନେ ଆନନ୍ଦରେ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଏବଂ ତାହାର ଫଳରେ ଆମ ଦେଶର ଦରମାଖିଆମାନେ ନିଜକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଧନାଢ୍ୟ ହେଉଥିବାର ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଜଣେ ଇସ୍କୁଲମାଷ୍ଟର ପ୍ରାୟ ପଚାଶବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ମାସିକ ଯେତେ ଦରମା ପାଉଥିଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସିଏ ତାହାର ଏକାବେଳକେ କେତେ ଅଧିକ ଗୁଣ ଅଧିକ ଦରମା ପାଇଲେଣି । ସରକାରୀ ଦ୍ୱିପଟୀ, ତିନପଟୀ ଓ ବହୁପଟୀମାନେ ଆଗେ ଶହ ହିସାବରେ ଦରମା ପାଉଥିଲେ ଏବଂ ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ହିଁ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ବୋଲି ମନେ କରାଯାଉଥିଲା । ଏବେ ସେମାନେ ହଜାର ହିସାବରେ ଦରମା ପାଇଲେଣି ଏବଂ ତାହାକୁ ତଥାପି ଆଦୌ ବେଶୀ ନୁହେଁ ବୋଲି କହି ସଂପୃକ୍ତ ବିଚରାମାନେ ଓଜର ଆପତ୍ତି କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏବେ ଆମ ଦେଶରେ ବିବିଧ ସ୍ତରରେ ଯେତେ ଯେତେ ଧର୍ମଘଟ ହେଉଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦରମା ବଢ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ହେଉଛି । ଏକ ଅନ୍ୟ ରାଜନୀତିକ ଆଦର୍ଶକୁ ସାମନାରେ ରଖି

ଏକଦା ଯେଉଁ ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ସୂତ୍ରପାତ ହୋଇଥିଲା, ସେହି ଆନ୍ଦୋଳନର ପ୍ରାୟ ଯାବତୀୟ ସ୍ୱପ୍ନ ଏବଂ ଯାବତୀୟ ଦାବୀ ଦରମାକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବଢ଼ାଇବାର ଚହଟୀ ଭିତରେ ଏବେ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଲାଣି । ପ୍ରାୟ ଏକ ଶତାବ୍ଦୀ ତଳେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ସଂଗଠିତ କରାଇ ଶ୍ରମ ଓ ସାଧୁତାକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଛିଡ଼ାହୋଇପାରୁଥିବା ଏକ ନୂତନ ସମାଜ ଗଢ଼ାହେବା ବିଷୟରେ ଯେଉଁମାନେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କର ସେହି ସ୍ୱପ୍ନ ସତେଅବା କୋଉ କାଳରୁ ଶ୍ରମିକ-ଆନ୍ଦୋଳନର ଦେହ ଉପରୁ ମଳି ହୋଇ ଝଡ଼ି ପଡ଼ିଲାଣି ।

ଦରମା ବଢ଼ୁଛି ଏବଂ ଆହୁରି ବଢ଼ୁ ବୋଲି ଗୁରିଆଡ଼େ ଦାବୀ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଯିଏ ଅଳପ ପାଉଛି, ସିଏ ଯେମିତି ଦାବୀ କରୁଛି, ଯିଏ ତୁଳନାତ୍ମକ ଭାବରେ ଅଧିକ ପାଉଛି, ସିଏ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଦାବୀ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ସେଇଥିପାଇଁ ସଙ୍ଗଠନ ନାମରେ କେତେ ତତ୍ପରତା ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । ସାନମାନଙ୍କର ଦରମା ବଢ଼ିବ, ବଡ଼ମାନଙ୍କର ବି ଦରମା ବଢ଼ିବ; ଅର୍ଥାତ୍ ଅସମାନତାମାନେ ସବୁଦିନେ ରହିଥିବେ । ଏଠୁ ହାତ ବଢ଼ାଇଲେ ସେଠାକୁ ଆଦୌ ହାତ ପାଉ ନ ଥିବ ଏବଂ ଏହିଭଳି ବ୍ୟବଧାନମାନେ ରହିଲେ ଯାଇ ଥୋକେ ମଣିଷ ଆପଣାକୁ ସତକୁ ସତ ଧନାଢ଼୍ୟ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରୁଥିବେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଗୁରିପାଖରେ ଅନେକ ମଣିଷ ଅଧମ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ଓ ଅଧମଙ୍କ ପରି ଦିଶୁଥିଲେ ଯାଇ କେତେ ମଣିଷ ଆପଣାକୁ ଉତ୍ତମ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ, ଏହି ଅବିବେକତା ହିଁ ଆମ ଦେଶରେ ଧନାଢ଼୍ୟତାର ସବାବଡ଼ ଫର୍ଦ୍ଦା ହୋଇ ରହିଥିବ । ଅମଲାମାନେ ହିଁ ଇନ୍ଦ୍ର ହୋଇ ରହିଥିବେ । ବଡ଼ ଇନ୍ଦ୍ରମାନେ ସାନ ଇନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କୁ ଘୃଣା କରୁଥିବେ ଏବଂ ସାନ ଇନ୍ଦ୍ରମାନେ ବଡ଼ ଇନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କୁ ଈର୍ଷା କରୁଥିବେ ଏବଂ ଉଭୟେ ବଞ୍ଚୁଥିବା ଏକ ସାମାଜିକ ଦକ୍ଷତା ଅନୁସାରେ ଭାଗ୍ୟ ନାମକ ଏକ ଅନୁଗ୍ରହକାରୀ କ୍ରୂର ଗ୍ରହସଙ୍କୁ ଜୀବନର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଓ ନିୟାମକ ରୂପେ ବଡ଼ ସାନ ସମସ୍ତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧମ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବେ ।

ଦରମା ବଢ଼ିବାକୁ ଏକମାତ୍ର ଧନାଢ଼୍ୟତା ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେକୌଣସି ସମାଜରେ ବହୁ ଅଧମତାକୁ ସତେଅବା ପରମ ଚତୁରତା ବୋଲି ମାନୁଥିବା ଅମଲାମାନେ ହିଁ ସମାଜରେ ବଡ଼ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ସତେଅବା ଆଦର୍ଶ ହୋଇ ରହିଥା'ନ୍ତି । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଯେଉଁମାନେ ଦେଶରେ ସତକୁ ସତ ଯାବତୀୟ ଫଳ ଫଳାଇବାରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାଗ ନେଉଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ଶୁଦ୍ର ହୋଇ ରହିଯାଆନ୍ତି । କୃଷକ ଜମିରେ ଫସଲ ଫଳାଏ, ମାତ୍ର ସାମୂହିକ ଭାଗ୍ୟ-ନିର୍ଣ୍ଣୟର ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ବହୁଦୂରରେ ପ୍ରାୟ ଏକ ଦ୍ୱିତୀୟ ବା ତୃତୀୟ ପାହ୍ୟାର ନାଗରିକ ହୋଇ ରହିଥାଏ । କୃଷକ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହୁଏତ ଆପଣାର ଏକ ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ

ବୋଲି ବିଚାର କରୁଥାଏ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜନ୍ମରେ କୃଷକଟିଏ ନ ହୋଇ ଅମଲା ହେବାଲାଗି ତପସ୍ୟା କରୁଥାଏ, ସେହି ଦେଶରେ କାରିଗର ନମ୍ରହୋଇ ରହିଥାଏ । କଳାକାରକୁ ଜାଣିବା ଶୁଣିବା ମଣିଷମାନେ ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ଆଡ଼ବାଇଆ ମଣିଷ ବୋଲି ଭାବୁଥାଆନ୍ତି । ସାହିତ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ ଆଦି ଯାବତୀୟ ଗୁଣାତ୍ମକତାକୁ ସେତେ-ବେଳେ ବଜାରର ଯେକୌଣସି ପଣ୍ୟରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଏ । ସୃଜନାତ୍ମକ ଅନୁରାଗ ରହିଥିବା ଯେକୌଣସି ମଣିଷ ସେତେବେଳେ ଆଗ ଅମଲାଟିଏ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ଏବଂ ତା'ପରେ ଯାଇ ସାହିତ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ କିମ୍ବା କଳା କରାଯାଇପାରିବ ବୋଲି ବିଚାରି ବଡ଼ ଦରିଦ୍ର ଭାବରେ ଆପଣାର ମୂଲ୍ୟାୟନ କରୁଥାଏ ଏବଂ, କ୍ରମେ ସବୁକଥାର ବିଚାର କେବଳ ପଇସାରେ ହେବାର ଅଧମ ତାମସାଟି ମଧ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଏ । ସମସ୍ତେ ବୈଶ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି, ବୈଶ୍ୟ ହେଉ ହେଉ ଶୂଦ୍ରର ସ୍ତରକୁ ସ୍ଖଳିତ ହୋଇ ଆସନ୍ତି ।

ଧନାଢ୍ୟତାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ପ୍ରସ୍ଥ ରହିଛି । ଦରମା ବଢ଼ାଇ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଖୁସି ଓ ଅଧିକ ସଂପନ୍ନ କରାଯାଇ ପାରିବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ସାମାଜିକ ଏବଂ ରାଜନୀତିକ ନେତୃତ୍ୱ ଅନେକ ସମୟରେ ସେହିପରି କରି ମଣିଷମାନଙ୍କଠାରୁ ସେମାନଙ୍କର ଅସଲ ସମ୍ପଦ ଏବଂ ଅସଲ ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଲୁଟିକରି ନେଇଯାଏ । ତେଣୁ, ତଥାକଥିତ ଧନାଢ୍ୟତା ବଢ଼ୁଥାଏ, ମାତ୍ର ତା' ସହିତ କାଙ୍ଗାଳପଣଗୁଡ଼ାକ ବି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବଢ଼ୁଥାଏ ଅଧମତା-ଗୁଡ଼ାକ ସକାଶେ କ୍ରମେ ଆଉ ମୋଟେ ଲାଜ ଲାଗେ ନାହିଁ ।

---

୧୦ । ୪ । ୮୮